

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

ก่องกาณดา ชัยamarit (ภาษาไทย)
คริสเตียน พุฟ (ภาษาอังกฤษ)

Plants of Doi Inthanon National Park

Kongkanda Chayamarit (Thai text)
Christian Puff (English text)

สำนักอุทยานแห่งชาติ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2550

National Park Office
National Park, Wildlife and Plant Conservation Department
Ministry of Natural Resources and Environment
Bangkok, 2007

ข้อมูลทางบรรณาธิการของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
กองกลาง ชัยนาท.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์. – กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรม
อุทยานแห่งชาติ สัตหีบี และพันธุ์พืช, 2550.

224 หน้า.

1. พืช – ไทย. 2. อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ I. พุฟ, คริสเดียน. II. ชื่อเรื่อง.

580

ISBN 978-974-286-180-3

ที่ปรึกษา

: ดร. ชุมพล สุขเกษม

เนื้อหาภาษาไทย

: ดร. กองกลาง ชัยนาท

สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการป่าไม้และพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตหีบี และพันธุ์พืช

ภาพ เนื้อหาภาษาอังกฤษ

: ศาสตราจารย์ คริสเดียน พุฟ

จัดรูปเล่ม

สถาบันพฤกษาสตอร์

มหาวิทยาลัยเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2550

: พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,000 เล่ม

พิมพ์ที่

: บริษัทประชาชน จำกัด

Advisor: Chumphol Suckaseam

Design, layout, photographs and English text: Christian Puff

Thai text: Kongkanda Chayamarit

English text and photographs copyright © Christian Puff

Faculty of Life Sciences, Faculty Center of Botany (formerly Institute of Botany),
University of Vienna, Rennweg 14, A-1030 Vienna, Austria

WWW: <http://homepage.univie.ac.at/christian.puff/>

Thai text copyright © Kongkanda Chayamarit

Herbarium Office, National Park, Wildlife and Plant Conservation Department,
61 Phahonyothin Road, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

First published 2007

Printed and bound in Thailand by Prachachon Co., Ltd.

ปกหน้า: ต้นกุหลาบพันปี (*Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi*; วงศ์ Ericaceae) ตามทางเดินที่ก้าวเม่ปาน ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

ปกหลัง: สนสามใบ (*Pinus kesiya*; วงศ์ Pinaceae) ตามทางไปยังโครงการหลวงฯ บนดอยอินทนนท์

ปกหน้าด้านใน: ป่าดิบเข้าสูงที่ยอดดอยอินทนนท์

ปกหลังด้านใน: ป่าบริเวณน้ำตกแม่ปาน

Front cover: Old Rhododendron trees (*Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi*; Ericaceae) along the Kio Mae Pan Circular Trail.

Back cover: Weathered pine (*Pinus kesiya*; Pinaceae) along trail from Doi Inthanon's summit to the Inthanon Royal Project.

Inside front cover double page: Interior of upper montane rain forest near Doi Inthanon's summit.

Inside back cover double page: Forests around Mae Pan Waterfall.

สารบัญ

คำนำ	iv
บทนำ	vi
1. ข้อมูลทั่วไป	1
ลักษณะภูมิประเทศ ดิน และสภาพภูมิอากาศ	4
ชนิดป่า	8
เอกสารอ้างอิง	32
2. ข้อมูลด้านพฤกษาศาสตร์	35
2.1. เมี้ยตัน “เมี้ยตันขนาดเล็ก และเมี้ยพุ่ม”	37
2.2. ไม้เลา	117
2.3. ไม้ล้มลุก	143
2.4. เฟิร์น พืชใกล้เคียงเฟิร์น และมosses	199
ดัชนีที่ 1 และ 2	
ดัชนีที่ 1. พรรณไม้เรียงตามชื่อ	210
ดัชนีที่ 2. พรรณไม้เรียงตามกลุ่มพืชและวงศ์	211

Contents

Foreword	v
Preface	vi
1. Introductory Part	1
General Notes	3
Topography, Geology and Climate	7
Vegetation Types	9
References	32
2. Botanical Part	35
2.1. Trees and Shrubs	37
2.2. Climbers	117
2.3. Herbs	143
2.4. Ferns, Fern-like Plants and Mosses	199
Index 1 and 2	
1. Index to illustrated plants (sorted by taxon name)	214
2. Index to illustrated taxa by major plant groups and families	216

คำนำ

อุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ เป็นแห่งที่ 6 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2515 นับได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มี ลักษณะสมบูรณ์แบบตามหลักการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติสากล ทั้งด้านขนาด ของพื้นที่ ความโดดเด่นของลักษณะทางกายภาพและชีวภาพของพื้นที่ ตั้งแต่ มียอดดอยที่สูงที่สุดในประเทศไทย สูงถึง 2,565 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีความหลากหลายของชนิดป่าและพรรณพืช บนยอดดอยยังปักคลุมด้วยเมฆ หมอกและอากาศหนาวเย็นตลอดปี จัดเป็นที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุดแห่งหนึ่ง ของประเทศไทย จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติโดย อินทนนท์ยังมีความโดดเด่นของสภาพภูมิทัศน์ คุณค่าทางประวัติศาสตร์และ ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและ นันทนาการที่สำคัญทั้งในระดับประเทศไทย ภูมิภาค และระดับนานาชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ตระหนักร ถึงความสำคัญของอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์ จึงได้จัดทำสื่อเพื่อ สนับสนุนข้อมูลให้กับประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เพิ่มพูน ความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้สืบทอดสู่ลูกหลานต่อไป

หนังสือ พรรบ.ไม้ในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์ เล่มนี้ จัดทำโดยนัก พฤกษาศาสตร์ที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ได้รวบรวมพรรบ.ไม้ในอุทยาน แห่งชาติโดยอินทนนท์ที่พบเห็นได้ทั่วไปและที่นำเสนอไว้ใน หนังสือเล่มนี้ ในรูปแบบที่อ่านและเข้าใจง่ายพร้อมภาพที่สวยงาม เพื่อ ส่งเสริมให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศ ที่นักจากได้สัมผัสรความงดงามของธรรมชาติในอุทยาน แห่งชาติโดยอินทนนท์แล้ว ยังได้ความรู้เกี่ยวกับพรรบ.ไม้ที่นำเสนอไปด้วย ทำให้เข้าใจถึงความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย และใน ที่สุดหันมาช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างได้ผล

(ดร. เฉลิมศักดิ์ ศิริสมบัติ)
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

FOREWORD

Doi Inthanon and its surroundings were declared the country's sixth National Park on October 2, 1972 in order to protect the forests around the mountain. The Park is known not only for its beauty but also for its extraordinary richness in biodiversity and its wide range of different natural habitats. It includes the highest peak of the country and, with its cool climate all year round, it is considered one of the most popular recreation areas of the country. The National Park, moreover, is a place of historical and cultural importance. Because of its important forest ecosystems, its richness in species of organisms and its various beautiful recreation sites, Doi Inthanon is, therefore, one of the country's most important sites to protect and preserve. In an attempt to raise awareness among the people of the value and status of the natural resources, the National Park Office of the National Park, Wildlife and Plant Conservation Department is continuously engaged in providing important information, botanical and otherwise.

The "Plants of Doi Inthanon National Park" book is published by botanists who have been working on the Flora of Thailand for many years and are very experienced with the Thai flora. The book compiles common and interesting plants growing on Doi Inthanon. It contains beautiful illustrations supplemented by text which is easy to read for Thai people as well as for foreigners. It is hoped that – with the help of this book – visitors will learn to appreciate the exceptional botanical diversity of Thailand's highest mountain, and will hopefully get involved in the conservation of this wonderful place in the future.

(Dr. Chalermsak Sirisombat)
Director General, National Park, Wildlife
and Plant Conservation Department

บทนำ

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ มียอดดอยที่สูงที่สุดในประเทศไทย คือสูงถึง 2,565 เมตรจากระดับน้ำทะเล บนยอดดอยปักคลุมด้วยเมฆหมอกและมีอากาศหนาวเย็น ตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นสิ่งเดียวเดียวที่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ความหลากหลายทางธรรมชาติของป่าเข้าและพรรณพืช ยังเป็นจุดมุ่งหมายให้ผู้ที่รักธรรมชาติทั้งหลาย อยากระมาสัมผัส

หนังสือเล่มนี้รวบรวมความหลากหลายของพรรณพืชที่พบทั่วไป และพืชที่ไม่ค่อยพบบ่อยนัก รวบรวมเอาไว้ประมาณ 140 ชนิด โดยกล่าวถึงพืชทุกกลุ่มนิดโดยอินทนนท์ ดังแต่ไม่ตัน “ไม่ตันขนาดเล็ก” ไม้พุ่ม “ไม้ล้มลุก” เฟิร์น และกล้วยไม้ พืชแต่ละชนิดเป็นตัวแทนของป่าชนิดต่างๆ บนดอยอินทนนท์ โดยมีทั้งพืชที่ออกดอกติดผลในหน้าฝน และพืชที่ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง เพื่อให้ผู้ที่ขึ้นไปเที่ยวได้พบเห็นพรรณไม้ต่างๆ ได้ทุกฤดู แต่ถ้าผู้ใดต้องการรู้จักพรรณไม้ให้หลากหลายออกไป ก็จำเป็นต้องขึ้นไปปีหนึ่งหลายครั้ง หนังสือเล่มนี้จึงชี้นำให้ทราบว่าถ้าอยากรบทัพพืชชนิดใดออกดอกออกผลบนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์แล้วจะต้องขึ้นไปในฤดูใด จึงจะพบเห็นพืชชนิดนั้นๆ ได้ตามต้องการ

PREFACE

Doi Inthanon National Park incorporates the country's highest mountain, Doi Inthanon (2,565 metres). Its cloud and mist covered summit area, densely covered by upper montane rain forest (a vegetation type not seen anywhere else in Thailand), attracts many visitors, both local and foreign. Ascending to the summit from the foothills, one first passes through deciduous vegetation on the lower slopes and eventually meets various types of lower montane forest; native pines are locally common in various places. The Park thus exhibits a wonderful spectrum of vegetation. It is extremely rich in plant diversity and, therefore, a heaven for nature lovers.

This book introduces a *selection* of common as well as rare plants found on Doi Inthanon and is not to be understood as a comprehensive flora. In view of the Park's extraordinary richness in plants, such a flora would fill several books! Attempting to cover “a little bit of everything,” the book includes representatives of all life forms seen in the Park (trees, treelets, climbers, shrubs, herbs, ferns, epiphytes and orchids), and care was taken to select examples from of all major vegetation types known from Doi Inthanon.

Illustrations in this book originate from several trips to the mountain at different times of the year and the depicted species either flower and fruit in the rainy or in the dry season (or, sometimes, in both). For this reason it is unlikely that a visitor coming to the Park at a particular time will see *all* of the illustrated plants in flower and/or fruit. To see a wider range of species in fertile stage, it will be necessary to visit the Park several times a year. This should be kept in mind when trying to use this book as a “guide” to the flowering/fruiting plants of Doi Inthanon.

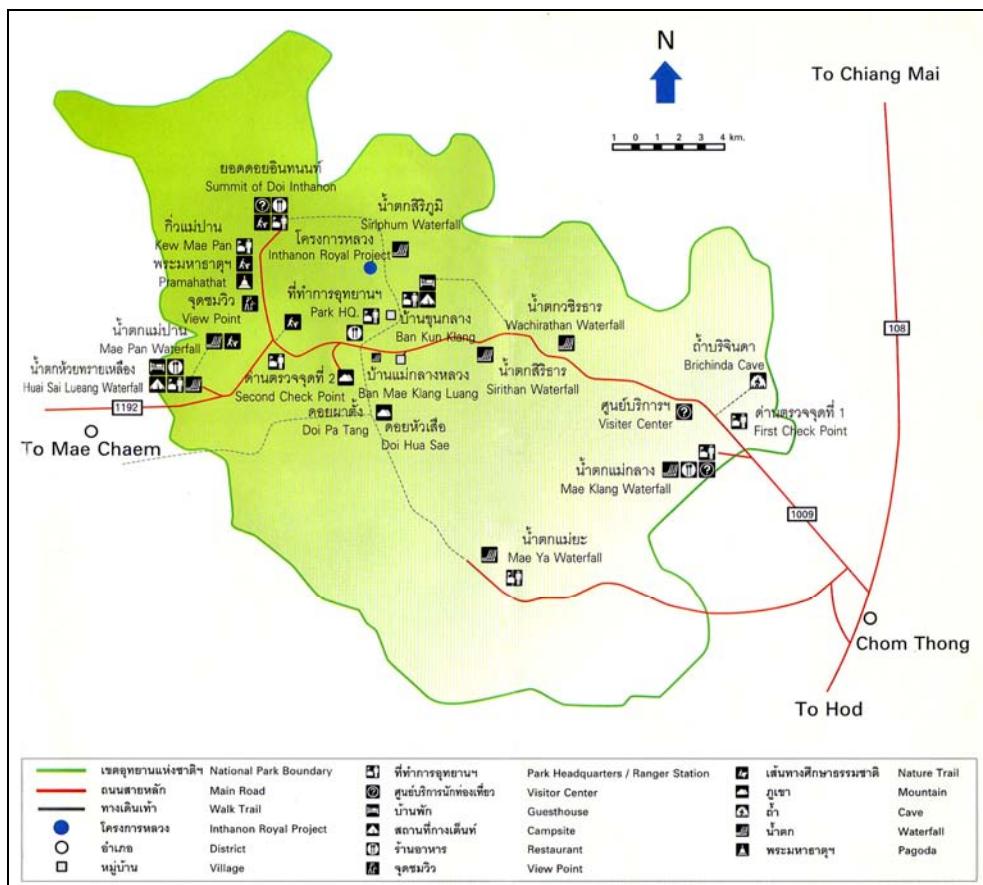
ข้อมูลทั่วไป
Introductory Part

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

1. ข้อมูลทั่วไป

อุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มียอดดอยเป็นจุดสูงที่สุดของประเทศไทยระดับ 2,565 เมตร นับได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีคนไปเที่ยวชมความงามมากติดอันดับของประเทศไทย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเป็นลำดับที่ 6 มีพื้นที่ประมาณ 482 ตารางกิโลเมตร ซึ่งรวมทั้งพื้นที่บินเข้า เขิงเข้าและพื้นที่โดยรอบอุทยานฯ

การเดินทางไปได้สะดวกโดยใช้เส้นทางสายเชียงใหม่-ช่อง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108) ไปยังอำเภอจอมทอง แล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนสายจอมทอง-ดอยอินทนนท์ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1009) ประมาณ 8 กิโลเมตรจะเริ่มเข้าเขตอุทยานแห่งชาติ ถนนสายนี้จะตัดขึ้นสูงอดดอยฯ

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Fig. 1. Map of Doi Inthanon National Park.

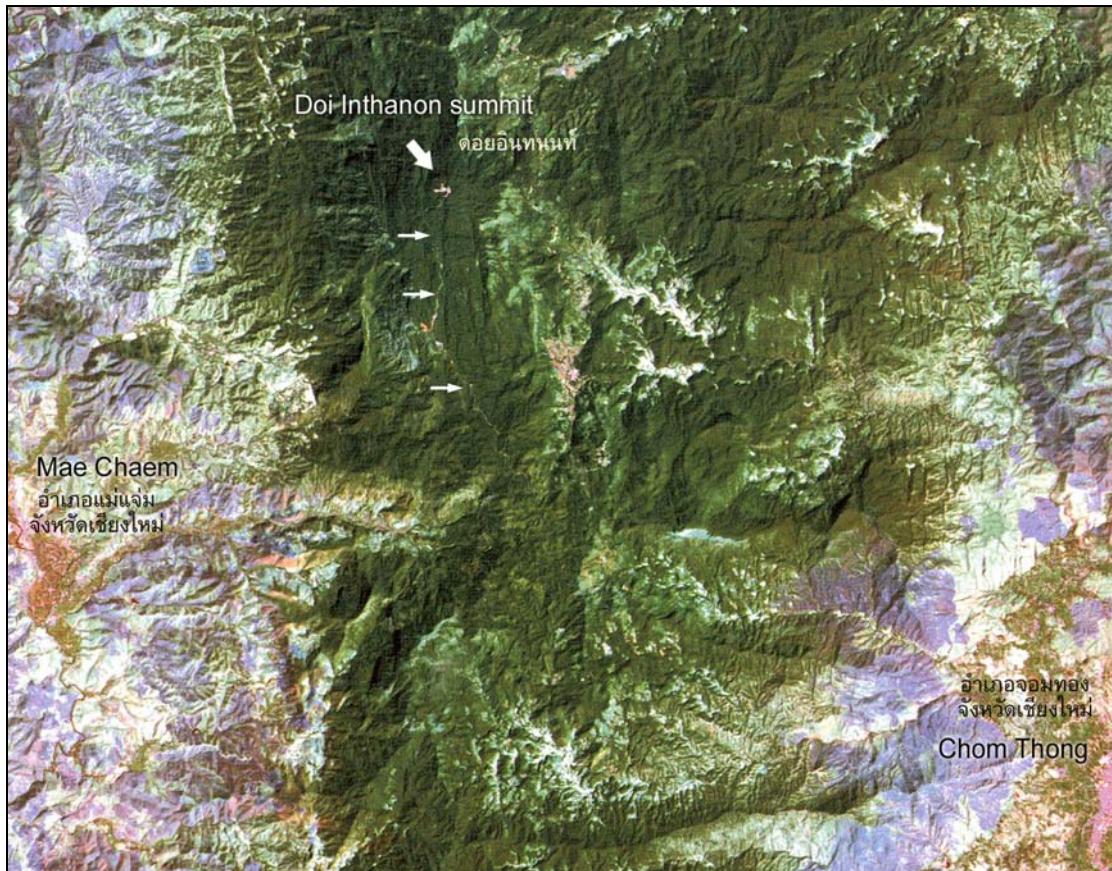
พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

1. Introductory Part

General notes

The National Park (NP), situated in Chiang Mai Province and incorporating Thailand's highest mountain (Doi Inthanon, 2,565 m), is undoubtedly one of the most frequently visited nature areas in the country. Declared Thailand's sixth NP in 1972, it covers roughly 482 km² of mountainous terrain, foothills and marginal lowland areas.

The Park can be easily reached by car from Chiang Mai by taking Highway 108 towards Hod and then turning North on Highway 1009 shortly before Chom Thong (see map, fig. 1). The Park entrance is 8 km from this

ภาพที่ 2 ภาพถ่ายดาวเทียมของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์และพื้นที่ใกล้เคียง ลูกศรสีขาวแสดงให้เห็นถนนไปยังยอดดอย

Fig. 2. Satellite image of the Doi Inthanon and surroundings (arrows: road to summit).

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ส่วนที่ทำการอุทยานดังอยู่ที่กิโลเมตรที่ 31

ที่พักและที่ทำการเด้นท์อยู่ในบริเวณที่ทำการอุทยานฯและหน่วยอ้อยแม่ปาน สวนร้านอาหารและร้านค้าเล็กๆสามารถหาได้ทั่วไปในเขตอุทยานฯ(ดูภาพที่ 1)

จุดเด่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เป็นอุทยานฯที่มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ที่สุดในภาคเหนือของประเทศไทย เมื่อขับรถไปตามถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ จะผ่านป่าผลัดใบก่อนและเมื่อขึ้นไปเรื่อยๆจะถึงป่าดิบเข้าต่าจนถึงป่าดิบเขากลาง นอกจากนี้จะเห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพรรณพืชชนิดต่างๆ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ยังมีกวนนาชาติรวมทั้งพวงกุญแจพด้วย

จุดที่น่าสนใจของอุทยานฯคือบนยอดดอย คนที่รักการท่องเที่ยวทุกคนอย่างจะไปสัมผัสกับธรรมชาติดิบในยอดดอยเพื่อเป็นครั้งหนึ่งในชีวิต บนยอดดอยมีสกุปของเจ้าฟ้าอินทิชันที่ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ทรงค์ที่เจ็ด (สรรคดในพ.ศ. 2440 โดยนี้เดิมรัฐกันในชื่อดอยอ่างกา บนยอดดอยมีป่าดิบเขากลางที่ยังคงความสมบูรณ์ มีแอ่งน้ำที่มีกุหลาบดอยเป็นไม้ต้นเรียงรายอยู่รอบขอบแวง (ดูภาพ 14) และน้ำนี้ได้มีการอนุรักษ์ไว้เป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (เส้นดอยอ่างกา) โดยทำเป็นเส้นทางเดินเป็นวงรอบแวง

ในอุทยานฯมีเส้นทางเดินหลายเส้นทาง ซึ่งส่วนมากมีมาตั้งแต่เดิมเป็นทางเดินของพวกราษฎร เช่นเส้นทางไม่ได้มีการจัดการ แต่สามารถเดินได้โดยมีคนนำทาง ส่วนเส้นที่อนุรักษ์ไว้อีกเส้นคือ เส้นกิ่วแม่ปาน เป็นเส้นทางเดินผ่านป่าดิบเขากลางที่สมบูรณ์ และผ่านทุ่งหญ้ามีเขากลางชั้นล้อมรอบ (บริเวณนี้มีกุหลาบดอยที่เป็นไม้ต้นชั้นเรียงราย เมื่อมองลงไปยังป่าเบื้องล่าง จะเห็นวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม) และเมื่อเดินต่อไปก็จะเข้าสู่ป่าสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ในอุทยานฯมีน้ำตกที่สวยงามควรค่าแก่การไปเที่ยวชมอยู่หลายแห่ง น้ำตกที่ไปได้ง่ายและคนนิยมไปเที่ยวกันมากที่สุดคือน้ำตกแม่กลาง ซึ่งอยู่ใกล้กับทางเข้าอุทยานฯทางอ่าเภอจอมทอง (ความสูงประมาณ 250 เมตร ภาพที่ 3) โดยใช้ถนนสายจอมทอง-ยอดดอยอินทนนท์ (ดูแผนที่จากภาพที่ 1) ถนนสายนี้ไปถึงน้ำตกแม่กลางจะผ่านพื้นที่ภายในอุทยานฯที่มีระดับต่ำที่สุด(บางแห่งต่ำกว่าระดับ 500 เมตร) มีป่าผลัดใบหลายชนิด น้ำตกสวยอีกแห่งหนึ่งคือ น้ำตกแม่ปาน(ภารโรงปักหลัง) อยู่ห่างจากถนนแม่แจ่มไปหลายกิโลเมตร (ดูแผนที่จากภาพที่ 1) มีทางเดินที่อนุรักษ์ไว้เริ่มจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปานผ่านป่าที่ยังสมบูรณ์ไปจนถึงน้ำตก

สภาพพื้นที่ ดิน และภูมิอากาศ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์พบรูปเป็นพื้นที่ในสีและทินเกรนิตเป็นส่วนใหญ่ มียอดสูงที่สุดถึง 2,565 เมตร เป็นส่วนหนึ่งของแนวเขตเทือกเขาตอนนั้น ระยะที่ทอดตัวตามแนวทิศเหนือ-ใต้ทอดยาวไปถึงเทือกเขาชานของประเทศไทย เมียนมาร์ ยอดสูงอันดับรองลงมาคือ ดอยหัวหมดหลวง (2,330 เมตร)

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

junction, the Park Headquarters another 21 km away. Highway 1009, an all-weather tarmac road, leads to the very summit of Doi Inthanon.

Accommodation and campsites are available in the vicinity of the Park's Headquarters and at Mae Pan Substation; restaurants and food stalls, serving small meals and snacks, are located in various places of the Park (see map, fig. 1).

Park Highlights. The NP provides a wonderful overview of most vegetation types found in the North of Thailand. Just driving along the Chom Thong – Doi Inthanon Highway, one first passes through deciduous forests and, as one ascends, through lower montane and eventually upper montane forests. Apart from its amazing botanical diversity, the Park is particularly well known for richness in bird life which includes many migratory birds.

The major attraction of the Park undoubtedly is the **summit** of Doi Inthanon; for most Thais it is a desire to have been at the highest point of their country at least once in their lifetime. Apart from the much visited summit stupa which contains the ashes of Prince Inthawichayanon, Chiang Mai's 7th ruler (he died in 1897; the mountain was then known as Doi Ang Ka), the summit area has beautiful undisturbed upper montane rain forest and a bog lined by large Rhododendron trees (see fig. 14). There is a well kept circular trail (**Ang Ka Nature Trail**) passing along its margin.

The Park has many walking trails, most of which were originally made and used by hilltribe people. Several of them are not marked and should not be taken without a local guide. A recommendable exception is the well maintained **Kio** ["Kew"] **Mae Pan Circular Trail** which passes through virgin upper montane rain forest and grassland, then follows the edge of a steep slope (with many tall Rhododendrons and beautiful views of the lowlands), and finally re-enters the forest.

Many attractive **waterfalls** are worthwhile visiting. One of the most popular and easily accessible is Mae Klang Waterfall near the Chom Thong park entrance. The most spectacular, however, is Mae Ya Waterfall (over 250 m high; fig. 3) which is reached via Chom Thong (see map, fig. 1); the road to the waterfall leads through some of lowest areas of the Park (partly below 500 m a.s.l.) covered with various types of deciduous forest. Another beautiful waterfall, Mae Pan Waterfall [illustrated on the double page inside the back cover], is situated some kilometers off the Mae Chaem road (see map, fig. 1); a well maintained trail starting from Mae Pan Substation and passing through undisturbed forest leads to it.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

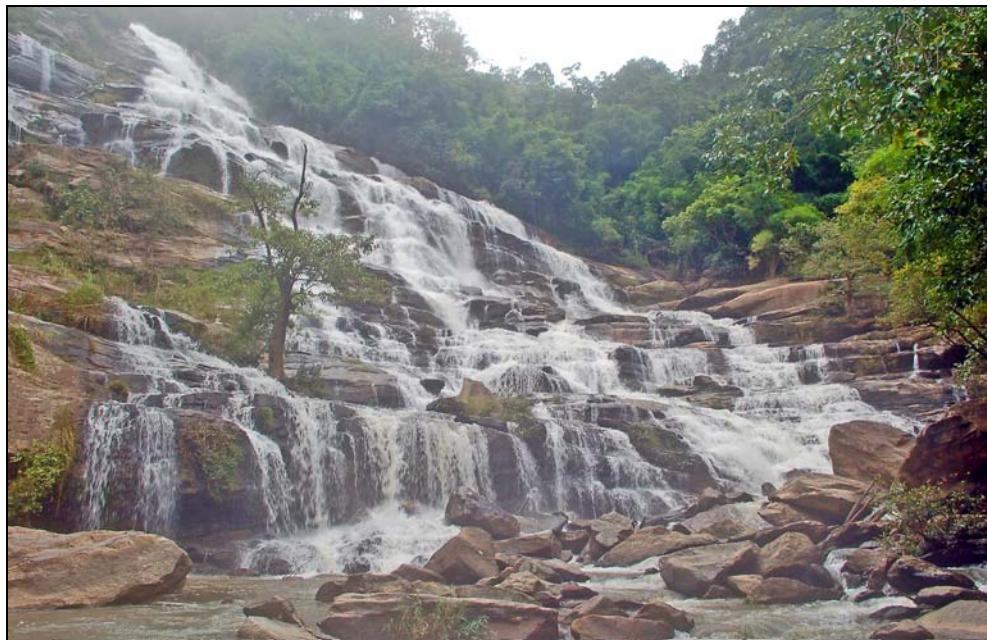
อยู่ในเทือกเขานี้แนวเหนือ-ใต้ ชนิดของดินที่เด่นคือดินร่วนปนทราย

ทางทิศตะวันออกของอุทยานฯ เป็นที่ต่ำลงไปเป็นเขายินปูนมีถ้ำอยู่หลายแห่ง (เช่น ถ้ำบริจินดา ดูแผนที่จากภาพที่ 1)

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิงทางทิศตะวันออก และแม่น้ำแม่แจ่มทางทิศตะวันตก โดยอินทนนท์ เป็นที่เกิดของลุ่มน้ำหลัก 4 ลุ่มน้ำซึ่งกำเนิดแม่น้ำสายหลักของแม่น้ำเจ้าพระยา

สภาพภูมิอากาศ สภาพอากาศโดยทั่วไปของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนกันยายน หรือต้นเดือนตุลาคม มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดເเอกสารความชุ่มชื้นและเมฆฝนเข้ามาทำให้ฝนตกมาก หลังจากเดือนตุลาคมไปลมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีนจะนำอากาศความหนาวเย็นและความแห้งแล้งเข้ามา แต่เมฆวัวจะเป็นหน้าแล้งก็ยังมีฝนตกในไหหลำ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยแต่ละปีประมาณ 2,500 มิลลิเมตรหรือมากกว่านั้นในที่สูงชันขึ้นไป ส่วนในที่ต่ำลงไป ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยจะต่ำกว่าซึ่งในบางที่ไม่เกิน 1,200 มิลลิเมตร

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีความสูงในระดับต่างๆ กัน ตั้งแต่ระดับต่ำกว่า 500 เมตรถึง 2,500 เมตร ทำให้อากาศแตกต่างกันอย่างมาก ในที่ต่ำ (ต่ำกว่า 800 เมตร) อุณหภูมิเฉลี่ยในแต่ละปีจะเกิน 25 องศาเซลเซียส ใน

ภาพที่ 3 น้ำตกแม่ยะ อยู่ทางทิศใต้ของอุทยานฯ (สูงประมาณ 680 เมตร)

Fig. 3. Mae Ya Waterfall in the southern part of the Park (ca. 680 m a.s.l.).

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

Topography, geology and climate

Doi Inthanon, a gneiss-granite massif rising to 2,565 m a.s.l., is part of the Thanon Thongchai Range, a southern extension of the Shan Hills of Myanmar (Burma). The second-highest peak of this North-South oriented mountain range [see fig. 2] is Doi Hua Mod Luang (2,330 m). The predominant soils on the mountain are sandy loams.

In the easternmost part of the NP, at lower elevations, there are also limestone formations which contain a number of caves (e.g. Brichinda Cave; see map, fig. 1).

The mountain is an important watershed area, forming the divide between the Nam Mae Ping [Ping River] to the East and the Nam Mae Chaem [Chaem River] to the West. Doi Inthanon is the source of four major tributaries of the Ping River which, in turn, is one of the four major tributaries of the Chao Phraya River.

Climate. As is typical for most of Thailand, the climate in Doi Inthanon NP is strongly monsoonal: most of the rains fall between May and the end of September/beginning of October, when Southwest winds bring humid maritime air masses. From October onwards, the wind direction gradually changes, and the Northeast monsoon brings cool, dry air from mainland China. Even in the dry season, some scattered showers do, however, occur on higher mountain slopes. Precise precipitation data are unavailable, but annual rainfall is likely to be 2,500 mm or more on the upper slopes. At lower elevations, annual precipitation is likely to be much lower, possibly not more than 1,200 mm in certain places.

As the NP covers altitudes ranging from less than 500 m a.s.l. to over 2,500 m, it can be expected that temperatures vary greatly. In the lowlands (roughly below 800 m a.s.l.), the annual average temperature may exceed 25° C in the hot dry season (roughly from end of February to April), dropping to a mean of 19–23°C in the cool season (December to January). Higher up on the mountain, temperatures are substantially lower, and in the cool season, ground frost may occur on exposed ridges near the summit (the lowest temperature measured was – 8° C). At higher altitudes, nights are cool even in the hottest months (the average night time temperature in January, the coldest month, is only 5,5° C).

Low clouds and/or fog occur almost daily in the highest parts of Doi Inthanon, but they are also frequent lower down, especially in the rainy season. They favor the dense growth of epiphytes on trees (especially

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หน้าร้อน (ตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน) อุณภูมิจะลดลงอยู่ระหว่าง 19–23 องศาเซลเซียส (ในเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม) บันเขากลางขึ้นไปอุณภูมิจะค่อนข้างต่ำ และในฤดูหนาวจะเกิดน้ำค้างแข็งขึ้นบนสันเขากลาง ใกล้ยอดดอย (อุณภูมิต่ำสุดวัดได้ –8 องศาเซลเซียส) ในที่สูงเวลากลางคืนจะเย็นแม้ว่าจะเป็นเดือนที่ร้อนที่สุด (อุณภูมิเฉลี่ยในเวลากลางคืนเดือนมกราคม ซึ่งเป็นเดือนที่หนาวเย็นที่สุดเพียง 5.5 องศาเซลเซียส)

ในพื้นที่อุทยานฯ ระดับสูงขึ้นไปจะเป็นระดับความสูงของเมฆหมอก ทำให้มีเมฆและหมอกปกคลุมตลอดปี แต่ในหน้าฝนจะมีเมฆและหมอกปกคลุมในระดับต่ำลงมา บนต้นไม้มีพืชอิงอาศัยเกาะอยู่หนาแน่น (โดยเฉพาะบนยอดดอย ดูภาพที่ 4) ความชื้นสัมพัทธ์สูงถึง 80 % ขณะที่วันอากาศแจ่มใสในหน้าแล้งความชื้นสัมพัทธ์ลดลงเหลือเพียง 60 %

ภาพที่ 4 ต้นคำแดง หรือกุหลาบพันปี บนลำต้นมีพืชอิงอาศัยเกาะอยู่หนาแน่น (ตามทางเดินศึกษาธรรมชาติบนดอยอ่างกา ที่ระดับความสูงประมาณ 2,500 เมตร)

Fig. 4. *Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi* (Ericaceae) densely covered with epiphytes (incl. orchid *Otochilus albus*; Ang Ka Nature Trail; ca. 2,500 m a.s.l.).

ชนิดป่าในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ระดับต่ำกว่า 500 เมตรถึงยอดสูงสุด 2,565 เมตร จึงมีสภาพพื้นที่และดินแตกต่างกันมาก ชนิดของป่าในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์จึงมีความแตกต่างและหลากหลาย

ชนิดป่าที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้มาจากการสำรวจในอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์โดยทั่วชั้ย สันติสุข (2541) ใน

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

conspicuous around the summit area; see fig. 4). In the rainy season, humidity may reach 80 %, while on clear sunny days in the dry season it drops to about 60 %.

Vegetation types

As Doi Inthanon NP covers land from less than 500 m a.s.l. to the highest peak of Thailand (2,565 m), and because of its varied topography and land exposure, it is to be expected that the NP contains a wide variety of vegetation types.

Below is a rough survey, based on the forest types described by Santisuk (1988) for northern Thailand. It is ± arranged by altitude (from low to high) and by the deciduous and evergreen nature of the vegetation.

Please NOTE that the abbreviations of forest types (given below in square brackets) will be used in the Botanical Part. Taxa mentioned in this chapter and illustrated in the Botanical Part are marked with an asterisk.

1. Deciduous Forests [DF]

1.1. Mixed Deciduous Forests [MDF] (fig. 5)

ภาพที่ 5 เป้าบอนถุจพรรณบริเวณแม่ยะ (ความสูง 400–500 เมตร)

Fig. 5. Mixed Deciduous Forest [MDF] in the Mae Ya area (ca. 400–500 m a.s.l.).

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งจัดขึ้นด้วยความสูง(จากต่ำไปสูง)
โดยแบ่งเป็นชั้นเดียวกันในทางพอกษาสตร์ ส่วนที่มี

ด้วยชั้นเดียวในทางพอกษาสตร์ ส่วนที่มีความสูงต่ำกว่า 800 เมตร
เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบตามเชิงเขา ที่ลาดชันต่ำและปานกลาง พื้นที่มีความชุ่ม

ชื้นสูงและสภาพดินที่ยังไม่ถูกชะล้างมากเท่าต้นในป่าเต็งรัง [DDF ดูภาพล่าง]

เรื่องยอดของป่าเบญจพรรณจะมีต้นไม้ขนาดต่างๆ ขึ้นปะปนกัน ไม่มีพืชใด
ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นไม้เด่นนำ องค์ประกอบของป่าค่อนข้างหลากหลาย

ป่าชนิดนี้สังเกตได้ที่มีไม้ในวงศ์ Leguminosae (เช่น สกุล *Albizia*, สกุล *Dalbergia*, สกุล *Milletia*), วงศ์ Labiateae (เช่น สกุล *Vitex*), วงศ์ Combretaceae (เช่น สกุล *Terminalia*) และวงศ์ Lythraceae (สกุล *Lagerstroemia**) ส่วน
ไม่วงศ์ยางที่ผลัดใบ (ดูภาพล่าง) จะไม่ค่อยเห็นในป่าชนิดนี้

ไม้พุ่มและไม้เลื้อยจะเห็นได้ทั่วไป ส่วนไม้พื้นล่างนั้นเป็นพวงหญ้าหลาย
ชนิด (วงศ์ Gramineae) และกาก (วงศ์ Cyperaceae) พืชหางดึงช้าง Zingiberaceae
(เช่น สกุล *Boesenbergia*, สกุล *Curcuma*, สกุล *Globba** และสกุล *Kaempferia*)

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและสภาพดินทั้งในป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง
มักจะกลมกลืนกันไป จึงไม่มีข้อบ่งชัดถึงความแตกต่างของป่าทั้งสองชนิดนี้

1.2. ป่าเต็งรัง [DDF] (ภาพ 6)

ป่าชนิดนี้พบขึ้นในพื้นที่แหล่งตามไหล่เขาและตามสันเขา ที่ระดับความสูง
600–800 เมตร

ป่าเต็งรังจะมีเรือนยอดเปิด โดยทั่วไปต้นไม้จะมีความสูงต่ำกว่า 20
เมตร (อาจต่ำกว่านี้ในป่าละเมะเดียวที่พบในพื้นที่วิกฤต เช่นที่แล้งมากๆ) ไม้
เด่นคือ ยางกราด *Dipterocarpus intricatus*, เหียง *D. obtusifolius*, พلغ
D. tuberculatus*, เต็ง *Shorea obtusa* และรัง *S. siamensis** (วงศ์ Dipterocarpaceae)
นอกจากนี้แล้วยังมีพวงที่เป็นไม้ต้นและไม้ต้นขนาดเล็กอีกหลาย
ชนิด (เช่น แสร้งใจ *Stychnos nux-vomica** วงศ์ Loganiaceae, ป้อมีน *Colona floribunda* วงศ์ Tiliaceae) ยังพบพืชพื้นล่างที่เด่นคือพวงหญ้า รวมถึงพวง
ไผ่ต้นเล็ก (สกุล *Arundinaria* วงศ์ Gramineae) นอกจากนี้ยังมีพืชที่มีหัวหรือ
เหง้าใต้ต้นอีกหลายชนิด ส่วนไม้เลื้อยและพืชอิงอาศัยนั้นจะไม่ค่อยพบ

ภาพที่ 6 ป่าเต็งรัง (ทางไปแม่แจ่ม ระดับต่ำกว่า 800 เมตร) – ที่เห็นไม้ต้นเล็กใบใหญ่คือ พلغ
Dipterocarpus tuberculatus (วงศ์ Dipterocarpaceae)

Fig. 6. Deciduous Dipterocarp Forest [DDF] (Mae Chaem road, below 800 m a.s.l.). – The
big-leaved treelets are *Dipterocarpus tuberculatus* (Dipterocarpaceae).

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

The mixed deciduous forests are widely distributed below 800 m a.s.l. and occupy ± flat areas, foothills and the lower and middle slopes, where soil moisture is more favorable than on the heavily leached gravelly or sandy soils in Deciduous Dipterocarp Forest [DDF, see below].

The canopy of MDFs is evenly mixed, containing a wide range of deciduous tree species, without any single species being dominant. The floristic composition is very variable.

Notable is the high presence of members of the Leguminosae (e.g. *Albizia*, *Dalbergia*, *Milletia*), Labiate (e.g. *Vitex*), Combretaceae (e.g. *Terminalia*) and Lythraceae (*Lagerstroemia**). The characteristic deciduous Dipterocarpaceae of DDF (see below) are largely absent in this kind of forest.

Shrubs and climbers are well represented and the ground layer consists of numerous grasses (Gramineae) and sedges (Cyperaceae); Zingiberaceae (e.g. *Boesenbergia*, *Curcuma*, *Globba** and *Kaempferia*) are abundant.

Because of topographic and edaphic reasons, MDF and DDF often occur in mosaics; consequently, their distinction is not always easy.

1.2. Deciduous Dipterocarp Forests [DDF] (fig. 6)

These forests occupy the dry habitats on the slopes of the foothills, on hill sides and along the ridges. They occur up to altitudes of approximately 600–800 m a.s.l.

DDF has an open canopy, and trees are usually less than 20 m tall (much smaller in scrub types which occur on the most extreme, i.e. driest, habitats). The most characteristic species are *Dipterocarpus intricatus*, *D. obtusifolius*, *D. tuberculatus**, *Shorea obtusa*, and *S. siamensis** (all Dipterocarpaceae) but, apart from these, numerous other trees and treelets are recorded (e.g. *Stychnos nux-vomica**, Loganiaceae, or *Colona floribunda*, Tiliaceae). There is a conspicuous graminoid undergrowth which includes dwarf bamboos (species of *Arundinaria*, Gramineae), in addition there are many geophytes (plants with tubers or rootstock). Climbers and epiphytes are infrequent.

ภาพที่ 7 ป่าเต็งรัง-ไม้สน (ทางไปแม่แจ่ม ระดับต่ำกว่า 1,000 เมตร) – ไม้สนที่เห็นคือ สนสองใน *Pinus merkusii* (วงศ์ Pinaceae) ไม้ต้นเล็กในใหญ่ (ภาพล่าง) คือ พลาง *Dipterocarpus tuberculatus* (วงศ์ Dipterocarpaceae)

Fig. 7. Pine-Deciduous Dipterocarp Forest [PDDF] (Mae Chaem road, below 1,000 m a.s.l.). – The pines visible are *Pinus merkusii* (Pinaceae); the big-leaved treelet (bottom picture) is *Dipterocarpus tuberculatus* (Dipterocarpaceae).

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

1.3. ป่าเต็งรัง-ไม้สน [PDDF] (ภาพ 7)

ป่าชนิดนี้ขึ้นในระดับความสูง 800–1,200 เมตร คล้ายกับป่าเต็งรังแต่จะเด่นที่มีเรือนยอดของไม้สนสูงเด่น และยังมีไม้อื่นที่เป็นพรรณไม้ในป่าดิบเข้าขึ้นแทรกอยู่ด้วย

ป่าเต็งรัง-ไม้สนมีเรือนยอดโปรด 3 ระดับชั้น ชั้นที่หนึ่งเป็นไม้สนสองใบ *Pinus merkusii* (วงศ์ Pinaceae) และมีไม้สนสามใบ *P. kesiya* ปะปนอยู่ด้วย ส่วนไม้เด่นในเรือนยอดนี้คือ ไม้ยางหลาหยันนิด (Dipterocarps) เช่นเดียวกับในป่าเต็งรัง พืชพื้นล่างเป็นพวงหญ้า

ไม้สนอาจสูงได้ถึง 40 เมตร แต่ส่วนมากจะสูง 25–30 เมตร ชั้นเรือนยอดกลับประกอบด้วยไม้ขนาดใหญ่ถึงขนาดกลางซึ่งมีวงศ์ยางเป็นไม้เด่น (ส่วนมากคือ เหียง *Dipterocarpus obtusifolius*, พลวง *D. tuberculatus** และเต็ง *Shorea obtusa*) ส่วนไม้ใหญ่และไม้เล็กอื่นๆ เช่น สารภีดอย *Anneslea fragrans**, ทะโลส *Schima wallichii* และไก่แดง *Ternstroemia gymnanthera* (วงศ์ Theaceae), เมือดคนตัวผู้ *Helicia nilagirica** (วงศ์ Proteaceae), แข้งกว้าง *Wendlandia tinctoria* (วงศ์ Rubiaceae), และค่าหัด *Engelhardtia spicata* (วงศ์ Juglandaceae)

ไม้พุ่มที่พบบ่อยในป่าชนิดนี้ได้แก่ สกุล *Viburnum** (วงศ์ Caprifoliaceae), ราชาวดีป่า *Buddleja asiatica* (วงศ์ Buddlejaceae) พืชหลายชันนิดในวงศ์ Leguminosae (สกุล *Desmodium*, สกุล *Crotalaria*, สกุล *Indigofera*)

ไม้เลื้อยไม่ค่อยพบรูปในป่าชนิดนี้ ส่วนไม้ล้มลุกนั้นพบมาก รวมถึงพวงพืชใบเลี้ยงเดียว (เช่น หญ้าดอกค่า *Hypoxis aurea**, วงศ์ Hypoxidaceae, สกุล *Murdannia* วงศ์ Commelinaceae, และว่านแม่ยืบ *Iris collettii* วงศ์ Iridaceae) และพวงพืชใบเลี้ยงคู่ (เช่น สกุล *Gentiana* วงศ์ Gentianaceae, สกุล *Polygala* วงศ์ Polygalaceae และสกุล *Senecio* วงศ์ Compositae)

ทั้งป่าเต็งรัง-ไม้สนและป่าไม้ก่อ-ไม้สน [LMOF; ดูภาพ] มักจะรักษาไว้เป็นป่าสน (Coniferous Forest) ซึ่งอาจทำให้เข้าใจผิด เพราะไม้สนนั้นสามารถขึ้นได้ในป่าผลัดใบชนิดป่าไม้ก่อ-ไม้สน แต่ก็ขึ้นได้ในป่าดิบเข้าต่ำด้วย

2. ป่าดิบ

2.1. ป่าดิบแล้ง [SRF] (ภาพ 8)

ป่าชนิดนี้จะมีสีเขียวชอุ่นตลอดปี ทั้งในหน้าฝนและหน้าแล้ง มักขึ้นตามที่ร่มชุ่มชื้นในบริเวณหุบเขา พบรูปแบบเป็นกลุ่มตามริมลำห้วย น้ำตก ตั้งแต่ที่ต่ำถึงระดับความสูงประมาณ 900 เมตร

โครงสร้างของป่าดิบแล้งมีเรือนยอด 3 ชั้น “ไม้ยอดเด่นนั้นไม่ค่อยมี ประมาณสองในสามของไม้เรือนยอดหลักนั้นเป็นไม้ไม้ผลัดใบ” ไม่ที่สำคัญอยู่ในวงศ์

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

1.3. Pine Deciduous Dipterocarp Forests [PDDF] (fig. 7)

These forests grow at elevations ranging from 800 to 1,200 m a.s.l. They are similar to DDF but are distinguished by having emergent pine trees and by also containing some montane components if growing at higher altitudes.

PDDF are three-layered and of an open nature. The upper or emergent stratum is composed of *Pinus merkusii* (Pinaceae) and sporadic *P. kesiya* trees, while the main canopy consists of dipterocarps such as in DDF. There is a prominent graminoid layer.

Pine trees may reach up to 40 m in height, but 25–30 m tall trees are more common. The main or middle canopy consists of large- to medium-sized trees, dominated by Dipterocarpaceae (mainly *Dipterocarpus obtusifolius*, *D. tuberculatus**, and *Shorea obtusa*). Other principal trees and treelets include (amongst many others) *Anneslea fragrans**, *Schima wallichii** and *Ternstroemia gymnanthera* (all Theaceae), *Helicia nilagirica** (Proteaceae), *Wendlandia tinctoria* (Rubiaceae), or *Engelhardtia spicata* (Juglandaceae).

Examples of the numerous common shrubs are species of *Viburnum** (Caprifoliaceae), *Buddleja asiatica* (Buddlejaceae), and various members of the Leguminosae (*Desmodium*, *Crotalaria*, *Indigofera*).

Climbers are not well represented. Herbs are plentiful and include both many monocots (e.g. *Hypoxis aurea**, Hypoxidaceae, *Murdannia*, Commelinaceae, or *Iris collettii*, Iridaceae) and dicots (e.g. *Gentiana*, Gentianaceae, *Polygala*, Polygalaceae, or *Senecio*, Compositae).

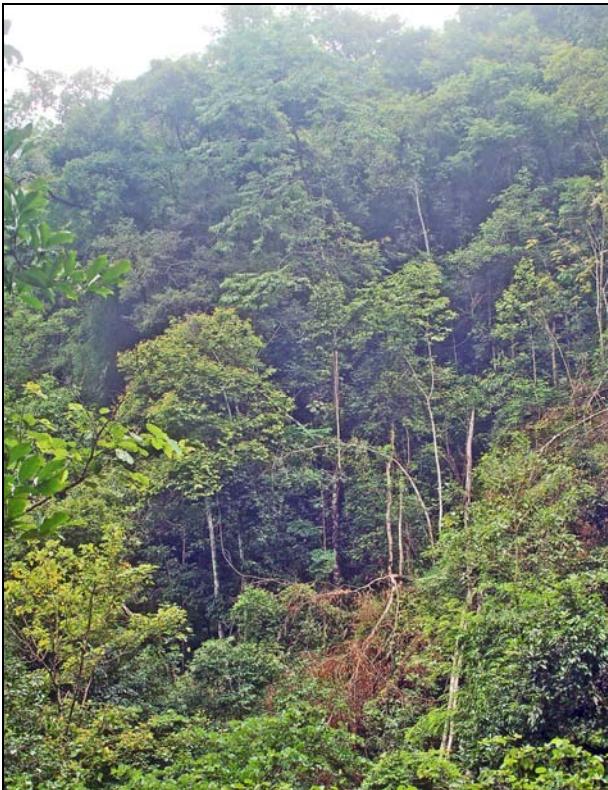
Both PDDF and Lower Montane Pine–Oak Forest [LMOF; see below] are often referred to as “Coniferous Forest.” This, however, is somewhat misleading because pines are associated with deciduous vegetation in PDDF, but with evergreen vegetation in LMOF.

2. Evergreen Forests

2.1. Seasonal Rain Forests (Dry Evergreen Forests) [SRF] (fig. 8)

These forests, green all year round in spite of the marked alternation between wet and dry seasonal periods in the area, occur in sheltered, moist valleys of the low hill ranges up to approximately 900 m a.s.l. They are also found on gentle to moderate moist slopes, along mountain ravines, or on moist foothills. Along larger watercourses SRF often forms a narrow strip of gallery forest.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ภาพที่ 8 ป่าดิบแล้ง บริเวณแม่ปาน (ความสูงประมาณ 1,100 เมตร)

Fig. 8. Seasonal Rain Forest [SRF] in the Mae Pan area (ca. 1,100 m a.s.l.).

ไม้พุ่มที่พบได้แก่วงศ์ Rubiaceae (เช่น สกุล *Ixora* และสกุล *Tarenna*), วงศ์ Capparaceae (สกุล *Capparis*) และวงศ์ Euphorbiaceae (สกุล *Antidesma*) ส่วนพวงไม้เลื้อยเนื้อแข็งได้แก่ ช้างงาเดียว *Luvunga scandens** (วงศ์ Rutaceae) และพืชอีกหลายชนิดในวงศ์ Annonaceae (สายหยุด *Desmos chinensis*, การเวก *Artobotrys siamensis*) และวงศ์ Leguminosae (สะบ้าลิง *Mucuna macrocarpa*, สกุล *Entada*, สกุล *Derris* และสกุล *Dalbergia*)

ไม้ล้มลุกที่เป็นไม้พื้นล่างอยู่ในวงศ์ Zingiberaceae (สกุล *Alpinia*, สกุล *Boesenbergia*, สกุล *Curcuma*, สกุล *Globba**, สกุล *Hedychium**) และวงศ์ Araceae (สกุล *Aglaonema*, สกุล *Amorphophallus*, สกุล *Arisaema*) ส่วนพวงพืชอิงอาศัยที่เป็นกล้วยไม้และเฟิร์นนั้นพบบ้าง

Meliaceae (เช่น สกุล *Aglaia*, ตาเสือ *Aphano-mixis polystachya*, และค้างคาวอีลิด *Dysoxylum andamanicum*), วงศ์ Leguminosae (ขางซ้าง *Acrocarpus fraxinifolius*, สกุล *Erythrina* และมะกล่าตัน *Adenanthera pavonina*), วงศ์ Myrtaceae (สกุล *Syzygium*), วงศ์ Anacardiaceae (มะมีอ *Choerospondias axillaris*, พระเจ้าห้าพระองค์ *Dracontomelon dao*), วงศ์ Sapindaceae (ลำไย *Dimocarpus longan*, คอแลน *Nephelium hypoleucum*, ลำไยป่า *Paranephelium xestophyllum*, มะซัก *Sapindus rarak*) และพืชอื่นๆอีกมาก

ส่วนเรือนยอดไม้พุ่มนั้นมี

หล่ายชนิด รวมทั้งไม้เลื้อย

เนื้อแข็งก์พบมากเช่นกัน

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

SRF is structurally 3-tree layered; emergent trees are rare. About two thirds of the main canopy trees are evergreen. Typical tree taxa include various members of the Meliaceae (e.g. *Aglaiaspp.*, *Aphanomixis polystachya*, or *Dysoxylum andamanicum*), Leguminosae (*Acrocarpus fraxinifolius*, *Erythrina spp.*, or *Adenanthera pavonina*), Myrtaceae (*Syzygium spp.*), Anacardiaceae (*Choerospondias axillaris*, *Dracontomelon dao*), Sapindaceae (*Dimocarpus longan*, *Nephelium hypoleucum*, *Paranephelium xestophyllum*, *Sapindus rarak*) and many others.

The shrub layer is rich in species and woody climbers are abundant. Shrubs include various Rubiaceae (e.g. *Ixora* and *Tarenna*), Capparaceae (*Capparis spp.*) and Euphorbiaceae (*Antidesma spp.*). Amongst noteworthy climbers are *Luvunga scandens** (Rutaceae), various Annonaceae (*Desmos chinensis*, *Artobotrys siamensis*) and Leguminosae (*Mucuna macrocarpa*, *Entada*, *Derris* and *Dalbergia*).

The herbaceous undergrowth includes many members of the Zingiberaceae (*Alpinia*, *Boesenbergia*, *Curcuma*, *Globba**, *Hedychium**) and Araceae (*Aglaonema*, *Amorphophallus*, *Arisaema*). Epiphytes, including orchids and ferns, occur occasionally.

2.2. Montane Forests [MF]

These forests gradually commence at an elevation of approximately 700 m a.s.l. but, more typically, lower montane vegetation starts dominating from about 1,000 m a.s.l. upwards. The transition from lowland vegetation (SRF, deciduous vegetation types) is often gradual and local environmental conditions obviously play an important role.

Lower montane vegetation is replaced by upper montane vegetation at around 1,700–1,800 m a.s.l.

2.2.1. Lower Montane Forests [LMF] can be classified into three types on the basis of physiognomic and structural characteristics and floristic composition, namely Lower Montane Rain Forests, Lower Montane Oak Forests and Lower Montane Pine–Oak Forests.

2.2.1A. Lower Montane Rain Forests [LMRF] (fig. 9–10)

These are high, dense, continuously closed-canopy forests which, in general appearance, are similar to tropical evergreen rain forest and SRF of the lowlands. They, however, drastically differ from the latter in floristic composition: in LMRF members of the families Fagaceae, Lauraceae, Magnoliaceae and Theaceae are dominant. LMRF covers moist slopes and valley basins where there is a constantly high humidity. Along ravines, etc.,

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.2. ป่าดิบเข้า [MF]

ในระดับความสูงตั้งแต่ 700 เมตรขึ้นไปจะค่อยๆ เริ่มพบป่าดิบเข้า แต่โดยทั่วไปแล้วพรรณไม้เด่นของป่าดิบเข้าต่าจะพบตั้งแต่ระดับความสูง 1,000 เมตร รอยต่อของป่าในระดับต่ำ (ป่าดิบแล้งและป่าผลัดใบ) และป่าดิบเข้าจะไม่ชัดทีเดียวแต่จะค่อยๆ กลมกลืนกันไปทีละน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีบทบาทสำคัญ ส่วนป่าดิบเข้าต่าจะถูกแทนด้วยพรรณไม้ป่าดิบเข้าสูงที่ความสูง 1,700–1,800 เมตร

2.2.1. ป่าดิบเข้าต่า [LMF] แบ่งออกเป็น 3 ชนิดตามสภาพและองค์ประกอบของพรรณไม้ ได้แก่ ป่าดิบเข้าต่า ป่าไม้ก่อ และป่าไม้ก่อ-ไม้สน

2.2.1A. ป่าดิบเข้าต่า [LMRF] (ภาพ 9–10)

ป่าดิบเข้าต่ามีเรือนยอดแน่นทึบ คล้ายกับป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้งในที่ต่ำ แต่แตกต่างกันที่องค์ประกอบของพรรณไม้ ในป่าดิบเข้าต่าพรรณไม้ที่เด่นพบทั่วไปได้แก่ ไม้ในวงศ์ Fagaceae, วงศ์ Lauraceae, วงศ์ Magnoliaceae และวงศ์ Theaceae ป่าดิบเข้าต่าอยู่ตามที่ลาดชันชั้นชั้นและเอ่งน้ำในหุบเขา ส่องข้างน้ำ ฯลฯ ป่าดิบเข้าต่าพบที่ระดับต่ำกว่า 1,000 เมตร และมักจะกลืนไปกับป่าดิบแล้ง[ดูภาพบน] ส่วนพื้นที่ที่สูงกว่า 1,800 เมตรขึ้นไปป่าดิบเข้าต่าจะกลืนไปกับป่าดิบเข้าสูง [UMRF; ดูภาพล่าง] ไม่มีขอบเขตแบ่งที่ชัดเจน

โครงสร้างของป่ามี 3 ชั้นเรือนยอด ไม่มีไม้พื้นล่างและไม้เลื้อยเนื้อแข็งมากนัก ไม้ต้นที่สำคัญได้แก่ ไม้ก่อหลายชนิดในสกุล *Castanopsis**, *Lithocarpus** และ *Quercus** (วงศ์ Fagaceae), สกุล *Michelia** และสกุล *Paramichelia* (วงศ์ Magnoliaceae), สกุล *Actinodaphne*, สกุล *Cinnamomum* และ สกุล *Litsea* (วงศ์ Lauraceae), ทะเลสาบ *Schima wallichii** และสกุล *Camellia* (วงศ์ Theaceae) ไม้ต้นขนาดเล็กที่พบได้ทั่วไป ได้แก่ ชาส้าน *Saurauia nepaulensis** (วงศ์ Actinidiaceae), ขี้หนอน *Schoepfia fragrans** (วงศ์ Olacaceae), สกุล *Olea* (วงศ์ Oleaceae), และสกุล *Diospyros* (วงศ์ Ebenaceae) พืชพวงไม้ต้นเนื้ออ่อนที่เด่นคือ พญาไม้ *Podocarpus nerifolius** (วงศ์ Podocarpaceae) และมะขามป้อมดง *Cephalotaxus mannii** (ชื่อพ้อง *C. griffithii*; วงศ์ Cephalotaxaceae)

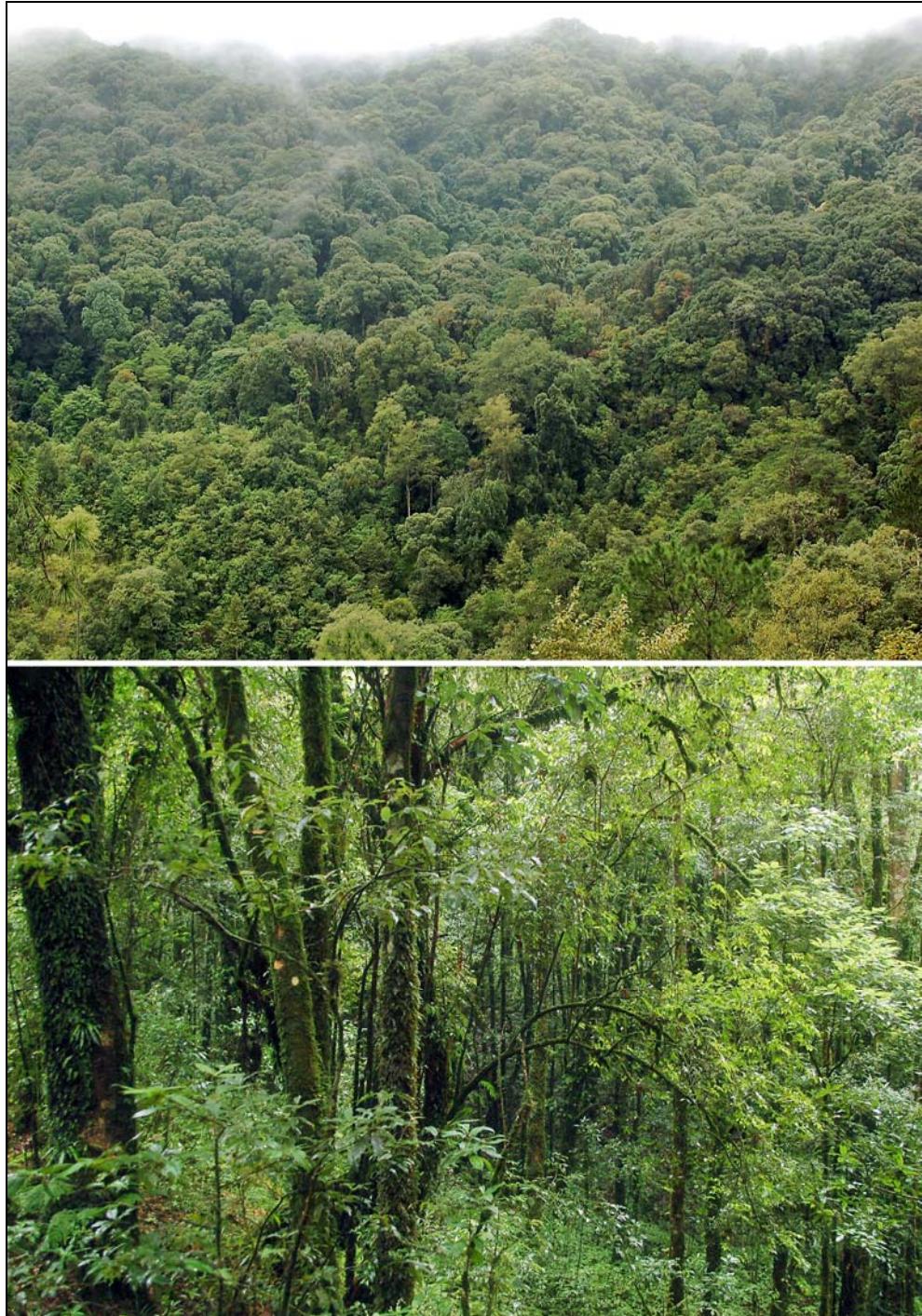
ส่วนไฝที่ขึ้นเป็นกอขนาดใหญ่ (เช่น สกุล *Gigantochloa*, สกุล *Schizostachyum*, และสกุล *Dendrocalamus*, ส่วนวงศ์ Gramineae) จะไม่ค่อยพบ

ภาพที่ 9 ป่าดิบเข้าต่า (ทางลงจากยอดดอยอินทนนท์ไปยังโครงการหลวงฯ ความสูงประมาณ 1,400 เมตร)

Fig 9. Lower Montane Rain Forest [LMR] (trail from Doi Inthanon summit to Inthanon Royal Project, ca. 1,400 m a.s.l.).

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ยกเว้นบริเวณที่ถูกบุกรุกทำลายและตามชายป่า ส่วนไม้ล้มลุกที่ขึ้นคลุมดินนั้นพบค่อนข้างมาก ได้แก่ พวกพืชใบเลี้ยงเดี่ยว สกุล *Dianella*, สกุล *Disporum* และสกุล *Ophiopogon*, สกุล *Elatostema** (วงศ์ Urticaceae) และสกุล *Impatiens** (วงศ์ Balsaminaceae) และพืชเบียนรากที่หายากน่ามากล่าวไว้ดีอีกกระโคนพระดาชี *Sapria himalayana** (วงศ์ Rafflesiaceae) กลวยไม้อิงอาศัยและเฟิร์นพบมากโดยเฉพาะบนกิงตามเรือนยอดของไม้

โดยทั่วไปป่าดิบเข้าต่าจะพบต้นหมอกบนดอยอินทนนท์ กอนหน้าที่จะมีการประภาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ป่านี้เคยถูกทำลายอย่างหนักเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขา ทำให้ป่าดิบที่สมบูรณ์ถูกทัดแทะด้วยปารุนใหม่หรือปารุนสอง ได้แก่ ป่าละเมะทุ่งหญ้า รวมถึงทุ่งหญ้าที่เกิดขึ้นโดยน้ำมีอมนุษย์ในหลายพื้นที่ ดรายละอียดข้างล่าง

2.2.1B. ป่าไม้ก่อ [LMOF]

ป่าไม้กอนี้เป็นปารุนสอง หรือเป็นป่าดิบเข้าเติม มีทั้งป่าก่อโปรดังและป่าก่อทึบปารุนสอง (เป็นป่าที่ชาวเขาทิ้งร้างไปนานแล้ว) มักจะค่อนข้างแน่นและเรือนยอดปิด ไม้พุ่มและไม้ล้มลุกไม่ค่อยพบ กลวยไม้อิงอาศัยและเฟิร์นพบมาก กิงของไม้ตันจะมีไลเคนที่มีหนวด (สกุล *Usnea*) ปกคลุมหนาแน่น

ส่วนป่าเปิดที่เป็นลักษณะหนึ่งของป่าไม้ก่อ จะมีไม้ตันเรือนยอดโปรดังแตกกิงต่า เป็นเพาะพืชโนนไฟและโนนตัดฟัน จะมีหญ้าขึ้นหนาแน่น และมีกลุ่มของเฟิร์นก้านดำ (*Pteridium aquilinum**) กลุ่มใหญ่ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากมีไฟป่าและการเผาถาง มีไม้พุ่มเดียวและไม้ล้มลุกขึ้นแซมน้ำบ้างระหว่างหญ้า

ไม้ตันวงศ์ก่อ สกุล *Castanopsis**, สกุล *Lithocarpus** และ สกุล *Quercus** เป็นพืชเด่น ได้แก่ กอเดือย *Castanopsis acuminatissima** และก่อใบเลื่อม *C. tribuloides* รวมทั้งกำลังเสือโคร่ง *Betula alnoides** และก่อสร้อย *Carpinus viminea** (วงศ์ Betulaceae) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของพื้นที่ที่โนนบุกรุกและผลกระทบจากมนุษย์ ไม้ตันขนาดเล็กและไม้พุ่มที่พบทั่วไป ได้แก่ สกุล *Clerodendrum* (วงศ์ Labiatae), สกุล *Viburnum** (วงศ์ Caprifoliaceae), แข็งกว้าง *Wendlandia tinctoria* (วงศ์ Rubiaceae), กำยาน *Styrax benzoides** (วงศ์ Styracaceae) และ ขมิ้นดอย *Mahonia nepalensis** (วงศ์ Berberidaceae) ไม้พุ่มอิงอาศัย สะเกาalem *Agapetes hosseana** (วงศ์ Ericaceae) และสกุล *Aeschynanthus** (วงศ์ Gesneriaceae).

ไม้เลื้อยและไม้พุ่มอิงอาศัย เช่น สกุล *Rubus** (วงศ์ Rosaceae), สกุล *Clematis** (วงศ์ Ranunculaceae) และสกุล *Smilax** (วงศ์ Smilacaceae)

ไม้ล้มลุกเด่นบางชนิดได้แก่ สกุล *Amischotolype* (วงศ์ Commelinaceae), สกุล *Begonia* (วงศ์ Begoniaceae) และพืชหล่ายชนิดในวงศ์ Compositae (สกุล *Blumea*, สกุล *Camchaya*, สกุล *Crassocephalum*, สกุล *Saussurea*) และวงศ์ Rubiaceae (สกุล *Heydotis*, สกุล *Mitracarpus*)

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

LMRF can occasionally occur below 1,000 m a.s.l.; then it usually merges with SRF [see above]. Above 1,800 m a.s.l., LMRF gradually merges with Upper Montane Rain Forest [UMRF; see below]; there is no sharp boundary between these two vegetation types.

The forests are structurally three-layered and rather poor in shrubby undergrowth and woody lianas. Characteristic trees are, amongst numerous others, many *Castanopsis**, *Lithocarpus** and *Quercus** species (all Fagaceae), species of *Michelia** (incl. *Paramichelia*; Magnoliaceae), *Actinodaphne*, *Cinnamomum* and *Litsea* species (all Lauraceae), *Schima wallichii** and *Camellia* spp. (all Theaceae). Common small trees include *Saurauia nepaulensis** (Actinidiaceae), *Schoepfia fragrans** (Olacaceae), *Olea* spp. (Oleaceae), and *Diospyros* spp. (Ebenaceae). Two gymnosperms are noteworthy: *Podocarpus nerifolius** (Podocarpaceae) and *Cephalotaxus mannii** (syn . *C. griffithii*; Cephalotaxaceae).

Large, clump-forming bamboos (e.g. *Gigantochloa*, *Schizostachyum*, and *Dendrocalamus*, Gramineae) are uncommon except in disturbed areas and at forest margins. There is a relatively rich herbaceous ground flora: typical elements are many monocots such as *Dianella*, *Disporum* and *Opiopogon*, *Elatostema** spp. (Urticaceae), or *Impatiens** spp. (Balsaminaceae); the rare root parasite *Sapria himalayana** (Rafflesiaceae) also deserves mentioning here. Epiphytic orchids and ferns are abundant, especially on the upper branches of canopy trees.

In general, LMRF occurs below Doi Inthanon's ± permanent mist belt. It has (mostly prior to the establishment as a NP) been heavily subjected to shifting cultivation traditionally practiced by hilltribe people. As a consequence, the primary climax is replaced by various destruction stages (secondary growth, woodlands, savannas and man-made grasslands) in several places; see below for further details.

2.2.1B. Lower Montane Oak Forests [LMOF]

Most of these forests are secondary and represent various successional stages or primary montane vegetation. Both "open" and "closed" types of LMOF can be distinguished.

Old secondary growth (areas a long time ago abandoned by hilltribe people) is usually dense and there is a closed canopy. Shrubs and herbs are richly represented, but the grass cover is poor. Epiphytic orchids and ferns are abundant and tree branches are often densely covered with "beard lichens" (*Usnea* species).

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

The “open” or woodland type of LMOF is characterized by smaller, ± widely spaced, low-branched trees – a consequence of more recent burning and cutting. There is a dense graminoid undergrowth, and often also large colonies of bracken ferns (*Pteridium aquilinum**), promoted by periodical fire and grazing; low shrubs and herbs are irregularly interspersed between grasses.

Trees of the Fagaceae genera *Castanopsis**, *Lithocarpus** and *Quercus** are dominant. *Castanopsis acuminatissima** and *C. tribuloides*, as well as *Betula alnoides** and *Carpinus viminea** (both Betulaceae) are indicators of disturbed areas and indicators of human impact. Common small trees and shrubs include *Clerodendrum* spp. (Labiatae), *Viburnum** spp. (Caprifoliaceae), *Wendlandia tinctoria* (Rubiaceae), *Styrax benzoides** (Styracaceae), and *Mahonia nepalensis** (Berberidaceae). Examples of epiphytic shrubs are *Agapetes hosseana** (Ericaceae) and *Aeschynanthus** spp. (Gesneriaceae).

Climbers or climbing shrubs are represented by, for example, *Rubus** (Rosaceae), *Clematis** (Ranunculaceae) and *Smilax** (Smilacaceae) species.

A few of the typical herbs are *Amischotolype* spp. (Commelinaceae), *Begonia* spp. (Begoniaceae), various Compositae (*Blumea*, *Camchaya*, *Crassocephalum*, *Saussurea*) and Rubiaceae (*Heydotis* spp., *Mitracarpus*).

2.2.1C. Lower Montane Pine–Oak Forests [LMPOF] (fig. 11)

Floristically, this vegetation type is similar to LMOF, but differs from it by the inclusion of the native three-needed pine, *Pinus kesiya* (Pinaceae), the only pine species of LMPOF in northern Thailand, ranging from a few scattered trees to dense stands.

LMPOF is best developed on exposed ridges and moderate to steep (eroded) slopes at altitudes between 1,000 and 1,400 m a.s.l. The pine–oak association is reduced considerably above 1,500 m a.s.l., and pine trees here are rather sporadic in occurrence.

The emergent trees (often up to 30–40 m tall) are exclusively *Pinus kesiya*. Trees of the main canopy are mostly the same Fagaceae that occur in LMOF.

ภาพที่ 10 ป่าดินขาว – บน: ในหุบเขาชั้นมีกล้วยป่า (สกุล *Musa*, วงศ์ Musaceae) ชั้นอยู่;
ล่าง: ที่อุบกบกรุกทำลายมีดันໄผ (สกุล *Schizostachyum*, วงศ์ Gramineae) เป็นไม้เด่น

Fig. 10. Lower Montane Rain Forest [LMR]. – Above: wet valley bottom with wild banana (*Musa* sp., Musaceae); below: disturbed area dominated by bamboo (*Schizostachyum* sp., Gramineae).

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.2.1C. **ป่าไม้ก่อ-ไม้สน [LMPOF]** (ภาพ 11)

ถ้าดูตามชนิดของพรรณไม้แล้วป่าชนิดนี้คล้ายกับป่าไม้ก่อ แต่ต่างกันที่ป่าชนิดนี้มีไม้สนที่เป็นพืชพื้นเมืองของไทยคือสนสามใบ *Pinus kesiya* (วงศ์ Pinaceae) ที่ขึ้นในป่าไม้ก่อ-ไม้สนในภาคเหนือ ที่มีกระจายตั้งแต่สองสามต้นจนถึงขึ้นเป็นกลุ่มแน่น

ป่าไม้ก่อ-ไม้สนจะขึ้นหนาแน่นตามสันเขาที่โล่งแจ้ง ความชันปานกลางถึงที่ลาดชันเกิดจากถูกชะล้าง ที่ระดับความสูงระหว่าง 1,000 ถึง 1,400 เมตร สังคมป่าไม้ก่อ-ไม้สนจะน้อยลงเมื่อระดับสูงกว่า 1,500 เมตรขึ้นไป ซึ่งจะพบไม้สนอยู่ห่างๆ กัน ไม้เรือนยอดเด่น (สูง 30–40 เมตร) ได้แก่ สนสามใบ ส่วนไม้อื่นส่วนมากเป็นพืชในวงศ์ Fagaceae ที่พบริเวณป่าดิบเข้าต่ำ

ภาพที่ 11 ป่าไม้ก่อ-ไม้สน ในบริเวณแม่ปาน (ความสูงประมาณ 1,100 เมตร)

Fig. 11. Lower Montane Pine–Oak Forest [LMPOF] in the Mae Pan area (ca. 1,100 m a.s.l.).

2.2.2. **ป่าดิบเขางสูง [UMRF]** (ภาพ 12–13)

ป่าชนิดนี้เริ่มที่ระดับความสูง 1,800 เมตร (บางที่พบริเวณที่ความสูง 1,700 เมตรที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม) ป่าดิบเขางสูงจะอยู่กลืนไประดับป่าดิบเขาร่อง ความสูงที่มีขีดจำกัด ป่าดิบเขางสูงมีแนวหมอกอยู่ตลอดเวลา

ภาพที่ 12 ป่าดิบเขางสูง ที่ระดับสูงกว่า 2,000 เมตร

Fig. 12. Upper Montane Rain Forest [UMRF] at above 2,000 m a.s.l.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ต้นไม้จะสูงและหนาแน่น เมื่อเทียบกับป่าดิบเข้าต่ำแล้วความสูงของเรือนยอดจะลดลงโดยสูงไม่ถึง 20 เมตร เรือนยอดจะแน่นแนบต่อเนื่องกันไป

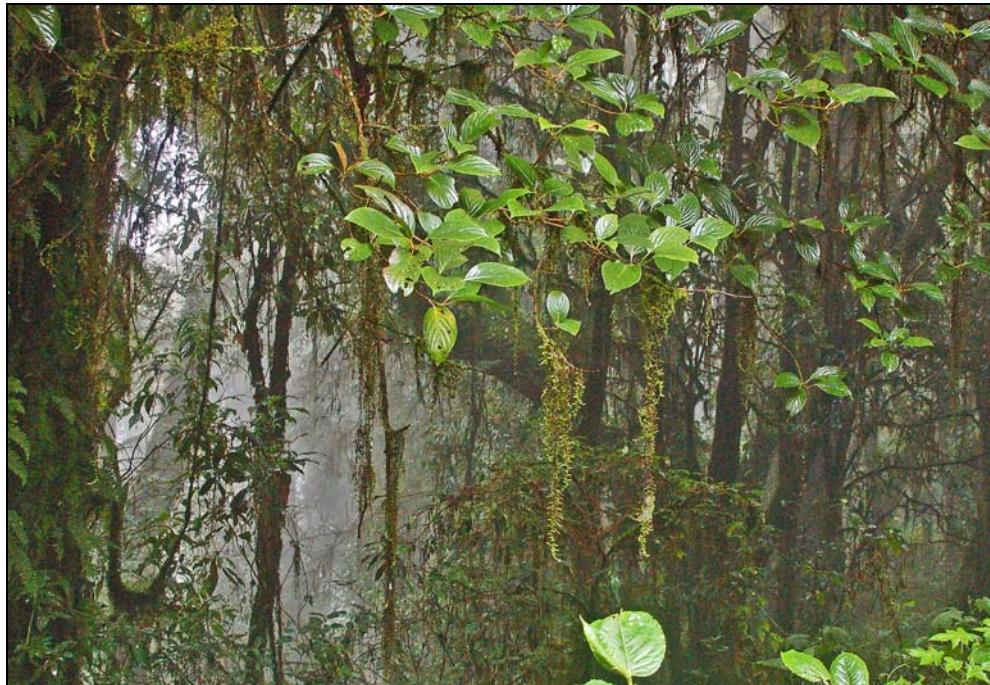
ป่าดิบเข้าสูงต่างจากป่าดิบเข้าต่ำที่องค์ประกอบของพรรณพืช พืชหล่ายสกุลในวงศ์ต่างๆ (เช่น วงศ์ Magnoliaceae, Fagaceae, พีชเมล็ดเปลือย) ที่เป็นไม้เด่นของป่าดิบเข้าต่ำ จะค่อยๆหายไปเมื่อความสูงเพิ่มขึ้น หรืออาจจะไม่พบเลยในป่าดิบเข้าสูง พรรณไม้ที่สำคัญมีไม่วงศ์ก่อเพียงบางชนิด (เช่น ก่อเรียน *Quercus glabericupulata**), พรรณไม่วงศ์ *Theaceae* ได้แก่ ทะโล้ *Schima wallichii*, แมงเมานก *Eurya nitidia* และขี้ผึ้ง *Gordonia dalglieshiana* สกุล *Acer* (วงศ์ Aceraceae) และโพสามทาง *Exbucklandia populnea** (ขี้อพอง *Sympetrum p.*; วงศ์ Hamamelidaceae) พรรณไม้ที่พบได้ทั่วไป ได้แก่ เหงือดโดย *Myrsine semiserrata** (วงศ์ Myrsinaceae), สัมปี *Vaccinium sprengelii* และกุหลาบพันปี *Rhododendrum arboreum subsp. delavayi** (วงศ์ Ericaceae)

ไม้พุ่มที่ขึ้นตามชายป่า ได้แก่ สกุล *Strobilanthes* (วงศ์ Acanthaceae), วันญี่ *Viburnum kerrii** และ sodomding *Dichora febrifuga* (วงศ์ Hydrangeaceae) ไม้พุ่มอิงอาศัยได้แก่ โพօอาศัย *Neohymenopogon parasiticum** (วงศ์ Rubiaceae) ไม้ล้มลุกพูนตามชายป่า เช่น สกุล *Carex* (รวมทั้งหญ้าคมบาง *C. baccans**, วงศ์ Cyperaceae), สกุล *Gentiana* (วงศ์ Gentianaceae), สกุล *Impatiens** (วงศ์ Balsaminaceae), หางไก่ฟ้า *Lobelia pyramidalis** (วงศ์ Lobeliaceae) และตีนยั้งดอย *Paris polyphylla** (วงศ์ Trilliaceae)

พวงพีชอิงอาศัย (ทั้งไม้ดอก เพิร์น มอสส์ และໄลเคน) พบรากตามกึ่งบนเรือนยอดของไม้ใหญ่ ส่วนไม้พื้นล่างจะกระเจาไม่พูนมากนัก พีชที่พบทั่วไปอยู่ตามพื้นป่าเป็นพีชเบียนคือ กากระมาหากาชาชี *Balanophora fungosa* subsp. *indica* (วงศ์ Balanophoraceae) พื้นป่าจะเป็นชั้นของมอสส์ และชั้นของมอสสนี้ยังพบบนลำต้นและตามกึ่งของไม้ใหญ่ด้วย – กลัวยไม้อิงอาศัยที่พูนมาก เช่น กลัวยไม้ในสกุล *Dendrobium**, *Bulbophyllum*, *Coelogyné**, *Eria*, *Pholidota*, และสกุล *Otochilus** (และสกุลอื่นๆอีกด้วย)

ป่าดิบเข้าสูงบริเวณยอดดอยอินทนนท์ที่สูงประมาณ 2,500 เมตร จะมีแหล่งน้ำซับ (Upper Montane Peat Bog) [UMPB] (ภาพ 14) ในแหล่งน้ำซับนี้มีช้าวตอกกาชาชีเป็นมอสส์สกุล *Sphagnum** (วงศ์ Sphagnaceae) ซึ่งบริเวณนี้รายล้อมด้วยพรรณไม้ป่าดิบเข้าสูงที่ค่อนข้างแกร็นและหนาแน่น มีเรือนยอดปีดที่มีแสงผ่านไปยังพื้นล่างได้น้อย มีกุหลาบพันปี *Rhododendrum arboreum subsp. delavayi** (วงศ์ Ericaceae) หลายต้น ตามขอบของแอ่งน้ำจะมีลักษณะที่ชัดเจนเนื่องจากพื้นที่มีเมฆและหมอกปกคลุม ตามลำต้นและกึ่งของต้นไม้จึงมีพีชอิงอาศัย (ໄลเคนส์ มอสส์ กลัวยไม้ ฯลฯ) เกาะอยู่หนาแน่นจำนวนมาก

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ภาพที่ 13 ภายในป่าดิบเข้าสูงใกล้ยอดดอยอินทนนท์ (ความสูงประมาณ 2,500 เมตร)

Fig. 13. Interior of Upper Montane Rain Forest [UMRF] near summit of Doi Inthanon (ca. 2,500 m a.s.l.)

2.2.2. Upper Montane Rain Forests [UMRF] (fig. 12–13)

This vegetation type typically starts at an elevation of 1,800 m (occasionally at 1,700 m under certain environmental conditions); as mentioned before, it gradually merges with LMRF at its lower altitudinal limit. UMRF is typically entirely in the mountain's ± permanent mist/cloud belt.

The forest is tall and dense but – in comparison to LMRF – the general canopy height is reduced to mostly not more than about 20 m. The canopy is closed and consists of more or less evenly continuous flat crowns.

With regard to floristic composition, UMRF differs from LMRF. Species and genera of various families (e.g. Magnoliaceae, Fagaceae, Gymnosperms) characteristic for LMRF gradually fade out with increasing altitude or are entirely absent in UMRF. Characteristic trees thus include only few Fagaceae (e.g. *Quercus glabricupulata**), the Theaceae *Schima wallichii**, *Eurya nitidia* and *Gordonia dalglieshiana*, *Acer* spp. (Aceraceae) and *Exbucklandia populnea** (syn. *Symingtonia p.*; Hamamelidaceae). Examples of common small trees include *Myrsine semiserrata** (Myrsinaceae),

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

Vaccinium sprenzelii and *Rhododendrum arboreum* subsp. *delavayi** (both Ericaceae).

Forest margins shrubs include *Strobilanthes* spp. (Acanthaceae), *Viburnum kerrii** and *Dichora febrifuga* (Hydrangeaceae). A remarkable epiphytic shrub is *Neohymenopogon parasiticum** (Rubiaceae). Amongst the herbs commonly found along forest margins are *Carex* spp. (incl. *C. baccans**, Cyperaceae), *Gentiana* spp. (Gentianaceae), *Impatiens** spp. (Balsaminaceae), *Lobelia pyramidalis** (Lobeliaceae) and *Paris polyphylla** (Trilliaceae).

Epiphytes (flowering plants, ferns, mosses and lichens) are abundant on the tree canopy branches, while the undergrowth is sparse or inconspicuous within the forest. Locally common on the forest floor is the parasitic *Balanophora fungosa* subsp. *indica* (Balanophoraceae). A continuous moss layer is often present on the forest floor and on the trunks and branches of trees. – Epiphytic orchids belonging to the genera *Dendrobium**, *Bulbophyllum*, *Coelogyne**, *Eria*, *Pholidota*, *Otochilus** (and others) are plentiful.

Within the area of UMRF, an interesting **Upper Montane Peat Bog [UMPB]** (fig. 14) is found in the summit area of Doi Inthanon, at about 2,500 m a.s.l. The bog, dominated by the peat moss *Sphagnum** (Sphagnaceae), is surrounded by dense, rather stunted UMRF with a closed canopy which leaves little light for undergrowth. The many trees of *Rhododendrum arboreum* subsp. *delavayi** (Ericaceae) along the periphery of the bog are particularly conspicuous. Because of the ± permanent cloud or mist cover, tree trunks and branches are densely packed with epiphytes (lichens, mosses, orchids, etc.).

Human Impact:

Forest destruction, disturbed sites, secondary vegetation, fires

Over 200 years ago, Karen tribesmen started to settle in today's Park area, particularly at lower elevations, to pursue their traditional subsistence rice farming. About 100 years later, Hmong people began to move into higher lying parts. Today there are several thousand of both tribes living in several

ภาพที่ 14 แฉงพรุดอยา ใกล้ยอดดอยอินทนนท์ (ความสูงประมาณ 2,500 เมตร) – บน: แฉงพรุ มีต้นกุหลาบพันปีขึ้นเรียงราย; ล่าง: ต้นกุหลาบพันปี มีพืชอิงอาศัย (มอสส์ ไลเคน เพิร์น กลวยไม้) ปกคลุมอยู่หนาแน่น

Fig. 14. Peat (*Sphagnum*) bog near summit of Doi Inthanon (ca. 2,500 m a.s.l.). – Above: bog lined by old trees of *Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi* (Ericaceae) [dry season]; below: interior with *Rhododendron* and other trees densely covered by epiphytes (mosses, lichens, ferns, orchids) [rainy season].

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ผลกระทบจากมนุษย์

การทำลายป่า พื้นที่ถูกทำลาย ป่ารุนဆอง ไฟป่า

ชาวกระเหรี่ยงได้เข้ามาดั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่เป็นเขตอุทยานฯ ในปัจจุบันตั้งแต่ 200 ปี มาแล้ว ส่วนมากจะอยู่ในที่ต่ำทำไร่เลื่อนลอย ต่อมาก็ 100 ปี พวกมังสิงย้ายถิ่นมาอยู่ ในที่สูงขึ้นไป ปัจจุบันนี้มีชาวเขาอยู่หลายเผ่าที่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีโครงการที่จะหยุดยั้งการเผาถางและเผาทำลายป่า เพื่อป้องกันของชาวเขา โดยมี โครงการหลวงฯ ส่งเสริมให้ ชาวเขาปลูกผัก ดอกไม้ ผลไม้ เพื่อการค้านอกเหนือไปจาก ปลูกพืชผักที่ใช้เลี้ยงชีพตัวเอง (ภาพ 15)

เนื่องจากคนทำลายป่ามา ตั้งแต่ออดีต (ปัจจุบันมีอย่าง) ภายในอุทยานฯ ยังคงมีพื้นที่ที่ ถูกทำลายและเป็นป่ารุนဆองให้ เห็นอยู่อย่างที่กล่าวมาแล้วว่า ป่าดิบเข้าต่อมีป่าก่อ(-ป่าสน)นั้น เป็นผลกระทบที่เกิดมาจากการ มนุษย์นั่นเอง รวมถึงทุ่งหญ้า เช่นทุ่งหญ้าบริเวณทางเดินกิว แม่ปาน ซึ่งเกิดจาก การที่ ชาวเข้าอพยพมาตั้งรกรากทาง พื้นที่ต่อต้านที่จะมีการประกาศ จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติโดย อินทนนท์)

ปัจจุบันนี้ไฟป่าที่เกิดจากคนเป็นผู้ก่อ เป็นปัญหาอย่างมากต่อพืชพรรณตาม ธรรมชาติในเขตอุทยานฯ ไฟป่าหรือไฟทุ่งจะเกิดขึ้นบ่อยในหน้าแล้งในภาคเหนือของ ประเทศไทย ตลอดจนภาคอื่นๆ บางครั้งไฟไหม้เข้ามาในเขตพื้นที่อุทยานฯ ซึ่งทำลายพืช พรรณธรรมชาติอย่างมหาศาล เช่น เกิดไฟไหม้ป่าครั้งใหญ่ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ที่ไฟเกิดขึ้นตั้งแต่บริเวณเข้าที่ด่านล้มขั้นมาถึงที่ลาดชั้นบนเขานี้องจากมีลมพัด ไฟได้ไหม้ต้นกุหลาบพันปีที่เป็นวิวทั่งลงบนกิ่วแม่ปาน (ภาพ 16)

ภาพที่ 15 พื้นที่การเกษตรที่ชาวเขาเข้าทำการเกษตร ใกล้ที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ (ความสูงประมาณ 1,250 เมตร) – ดูรายละเอียดในบทบรรยาย

Fig. 15. Land cultivated by hilltribe people; near the National Park's Headquarters (ca. 1,250 m a.s.l.). – Also see text.

ภาพที่ 16 ไฟป่าทำลายทุ่งหญ้า ป่าพุ่มเดียวที่ติดต่อกันตามทางเดินกิ่วแม่ปาน (ความสูงประมาณ 2,300 เมตร – บน:ในหน้าแล้งพืชยังคงอยู่; ล่าง: หลังจากมีไฟป่าในเดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ได้ เผาไหม้ต้นกุหลาบพันปี ไม่ทุ่มและต้นไม้ขยายป่าไปจำนวนมาก (ดูรายละเอียดในบทบรรยาย))

Fig. 16. Grassland-scrub-forest mosaic along the Kew Mae Pan trail (ca. 2,300 m a.s.l.). – Above: in the dry season with vegetation intact; below: after catastrophic fire in April 2004 which destroyed many large Rhododendrons, scrub and forest edge trees (see text for further details).

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ปัจจุบันมีบัญชีรายชื่อพรรณไม้ที่พบบนดอยอินทนนท์อยู่ประมาณ 2,500 ชนิด จำนวน 200 วงศ์

ในบทลักษณะทางพฤกษาศาสตร์ จะจัดกลุ่มพรรณพืชจากลักษณะวิสัย(habit) ดังแต่ไม้ต้นและไม้พุ่ม ไม้เลี้ยง ไม้ล้มลุก เพิร์น พืชไกล์เคียงเพิร์นและมอสส์

ชื่อของพรรณพืช การจัดกลุ่มในวงศ์ยึดถือตามหนังสือ Flora of Thailand (1970-) และหนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย เดิม สมิตินันทน์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544 ส่วนการเปลี่ยนวงศ์ของพืชที่เกิดจากการศึกษาไว้จัดในเรือนี้ของพืชดอกจะยังไม่นำมาใช้ในเล่มนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2544. รายชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย เดิม สมิตินันทน์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด.
อภิชาติ ขาวสอด และคณะ. 2540. ประมวลความรู้เรื่องอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์.
กรุงเทพฯ : สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
ธรรมชัย สันติสุข. 2549. ป่าของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช.

References

- Chayamarit, K. & Santisuk, T. 2001. Qualitative classification of the forest types based on floristic composition in Doi Inthanon. – Report for the “Forest and People in Thailand” Project by the Danish Environmental Research Program, Denmark. 59 pp.
- Flora of Thailand. 1970 – [First volume: Smitinand, T. & Larsen, K. (eds.). 1970. Flora of Thailand. Vol. 2, part 1. – Applied Scientific Research Corp. of Thailand, Bangkok]
- Forest Herbarium, Royal Forest Department. 2001. Thai plant names Tem Smitinand, revised edition. – Royal Forest Department, Bangkok.
- Gray, D., Piprell, C. & Graham, M. 1994. National Parks of Thailand. Revised edition. – Industrial Finance Corp. of Thailand, Bangkok.
- Santisuk, T. 1988. An account of the vegetation of northern Thailand [Geoelectrical Research 5]. – Franz Steiner Verlag, Wiesbaden, Stuttgart.
-

พรรภ.ไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

villages which are situated within the Park. Rather than removing the hill-tribe people from the Park, his Majesty the King initiated projects to stop them from their slash-and-burn practices and from growing opium. In the framework of the Inthanon Royal Project, hilltribe people now grow vegetable, flowers and fruits apart from their staple foods such as rice (fig. 15).

As a result of these man-made destructions in the past (and less so at present), the Park contains disturbed areas and secondary vegetation. As mentioned above, Lower Montane (Pine–)Oak Forests have been interpreted as being the result of human impact. Also grassland areas, such as that along the Kew Mae Pan trail, are probably due to forest clearing by hilltribe inhabitants in olden times (i.e. prior to the establishment of Doi Inthanon as a National Park).

Currently, man-made **fires** appear to be the most serious threat to the Park's natural vegetation. Bush and forest fires, common in the dry season all over northern Thailand (and many other parts of the country), sometimes also reach the Park, where they can cause serious damage to the natural vegetation. An example of such a catastrophic event was the major fire of April 2004 that started in the lowlands and extended up the mountain slopes because of favorable winds. It destroyed many of the spectacular tall Rhododendron trees on the Kew Mae Pan trail (fig. 16).

There is as yet no comprehensive botanical survey and checklist of the plants occurring in Doi Inthanon NP. According to an unpublished report, however, close to 2.500 plant species belonging to almost 200 families are likely to grow in the Park.

In the following **Botanical Part**, illustrated plants are loosely grouped by growth form [Trees and Shrubs; Climbers; Herbs; Ferns, Fern-like plants and Mosses].

For the sake of consistency, names of taxa and the family position of genera usually follows *Flora of Thailand* (1970–) and *Thai Plant Names (Rev. Ed.)* (Forest Herbarium 2001). Recent major changes as a result of current research on relationships within the Angiospermae are for this reason deliberately not included.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้สนับสนุนในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ; และผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการจำแนกระบุชนิดพืชบางชนิดได้แก่ ศ.ดร.ธวัชชัย สันติสุข, ดร.ราชนย์ ภูม่า, ดร.สมран สุดี, นางสาวนันท์นภัส ภัทรหรัญไตรสิน สำนักงานหอพรรณไม้; ดร.ทวีศักดิ์ บุญเกิด ภาควิชาพฤกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Prof. Kai Larsen สถาบันพฤกษาศาสตร์ออสเตรีย, Dr. P.C. van Welzen, Dr. Brigitta E.E. Duyfjes หอพรรณไม้แห่งชาติ ประเทศไทย; Dr. H.-J. Esser หอพรรณไม้มิวนิก ประเทศไทย; Dr. Mark Newman และ Dr. David Middleton, สวนพฤกษาศาสตร์เอดินเบอร์ก สหราชอาณาจักร.

We would like to thank the Directors of the National Park Office for their valuable advice. The following persons provided help in plant identification: Prof. Dr. Thawatchai Santisuk, Dr. Rachun Pooma, Dr. Somran Suddee and Miss Nannapat Phattarahirantrisin of the Office of the Forest Herbarium; Dr. Thaveesak Bunker, Chulalongkorn University; Prof. Kai Larsen, Institute of Systematic Botany, University of Aarhus, Denmark; Dr. P.C. van Welzen, Dr. Brigitta E.E. Duyfjes, National Herbaria, The Netherlands; Dr. H.-J. Esser, Botanische Staatssammlung München, Germany; Dr. Mark Newman and Dr. David Middleton, Royal Botanical Garden, Edinburgh.

ເອົ້າເພື່ອກາພ:

ราชนย์ ภูม่า : สำนักหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตหีบี และพันธุ์พืช

ธรรมรัตน์ พุทธไธ : สำนักหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตหีบี และพันธุ์พืช

Photo credits:

Illustrations contributed by Forest Herbarium (BKF) staff members are marked as follows:

RP ..... Rachun Pooma (BKF)

TP ..... Thamarat Phutthai (BKF)

Illustrations without picture author are by Christian Puff.

Summary of the most commonly used **vegetation type abbreviations** in the Botanical Part
[English version]:

Deciduous Forests: **MDF** - Mixed Deciduous Forests; **DDF** - Deciduous Dipterocarp Forests; **PDDF** - Pine Deciduous Dipterocarp Forests

Evergreen Forests: **SRF** - Seasonal Rain Forests (Dry Evergreen Forests); Montane forests: **LMRF** - Lower Montane Rain Forests; **LMOF** - Lower Montane Oak Forests; **LMPOF** - Lower Montane Pine–Oak Forests; **UMRF** - Upper Montane Rain Forests

[see page 9–27 for details]

ตามลักษณะไม้ใหญ่ปกคลุมด้วยพืชอิงอาศัย รวมทั้งต้น **ดาวขาว Argostemma ebracteolatum** (วงศ์ Rubiaceae) ที่กำลังออกดอก [ดูภาพประกอบหน้า 150] >

Tree trunk covered with various epiphytes, including flowering **Argostemma ebracteolatum** (Rubiaceae) [see also page 150] >

ข้อมูลด้านพฤกษาศาสตร์
Botanical Part

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.1. ไม้ต้นและไม้พุ่ม

บทนี้รวมไม้ต้นทุกขนาด ตั้งแต่เรือนยอดสูงเด่น “ไม้ต้นขนาดเล็กสูงเพียง 3–4 เมตร และพวยไม้แคระ (ไม้ต้นขนาดเล็กที่สูงน้อยกว่า 1 เมตร) ส่วนไม้พุ่ม (ซึ่งตามคำจำกัดความแล้วคือไม้ที่มีลำต้นหลักหลายลำต้น) ตลอดจนไม้พุ่มที่เป็นพืชอิงอาศัยหรือกึ่งอิงอาศัย ก็ได้นำมารวมไว้ในบทนี้ด้วย (ส่วนไม้พุ่มเลื้อยรวมไว้ในบทไม้เลื้อย)

เหตุผลที่รวมไม้ต้นและไม้พุ่มไว้ในบทเดียวกันนั้นก็ เพราะว่า มีไม้ต้นที่เป็นไม้ต้นสูงหลักชนิด ออกดอกและติดผลขณะที่ต้นยังเล็กและลักษณะดูเหมือนกับเป็นไม้พุ่ม ดังนั้นจึงไม่สามารถบอกความแตกต่างระหว่างไม้ต้นและไม้พุ่มได้ชัดเจนลงไป

บทนี้จะเริ่มด้วยพืชดอกใบเลี้ยงคู่ ที่เป็นไม้ต้นและไม้พุ่ม ส่วนพืชที่มีไม้เนื้ออ่อนจะ เอาไว้หลังสุด ส่วนลำดับการเรียงพืชนั้นไม่ได้เคร่งครัด แต่พยายามยามที่จะเรียงตาม ลักษณะของชนิดป้าและคุณที่อยู่ของพืช พวกไม้พุ่มจะอยู่ท้ายบท

2.1. Trees and shrubs

This chapter includes examples of all size classes of trees from tall emergents to small trees only 3–4 m tall; also “miniature trees” (treelets, often only less than 1 m tall), are treated here. Shrubs (which, by definition, are multi-stemmed), too, are dealt with; apart from “normal” terrestrial species, a few epiphytic species are also included [climbing shrubs will, however, be found in the following chapter on climbers].

The reasoning behind combining trees and shrubs in a single chapter is that many potentially tall trees can flower and fruit while still small and ± shrub-like. A clear distinction between trees and shrubs is, therefore, not always possible.

The chapter starts with the large group of Angiosperm (Dicot) trees and shrubs; Gymnosperms are treated at the very end. The sequence of species is ± arbitrary, although some attempt has been made to arrange them by vegetation type and habitat. Some truly shrubby species are found towards the end of the Dicot section.

ภาพช้ายและภาพหน้านี้คือ ทะโล Schima wallichii (วงศ์ Theaceae) ไม้ต้นสูงพูนทวีไปที่ยอดดอยอินทนนท์

On both pages: **Schima wallichii** (Theaceae), a tall tree common in the upper montane forest in the summit area of Doi Inthanon.

ไม้วงศ์ยาง DIPTEROCARPACEAE

พีชวงศ์นี้เป็นไม้ต้นที่พบในป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรัง-ไม้สน พีชเด่นเช่น ยาง *Dipterocarpus* และ สยา *Shorea* ดูรายละเอียดต่อไป

สกุล *Dipterocarpus*

ไม้ต้นผลัดใบ ใบเดียว ออกเรียนสับ ขอบเรียบ มีก้านใบ หุบใบยาวให้กลับล่าง หมวด (แต่ร่วงเร็ว มักพูดที่ปลายกิ่ง) ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ออกเป็นกลุ่มตามจั่งใน กลีบเลี้ยงเป็นถวย ปลายมี 2 กลีบที่ใหญ่กว่ากลีบอื่น กลีบดอกโคนเชื่อมกันเล็กน้อย กลีบบิดเวียน สีชมพู เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเรณูมีรยางค์เชื่อม ก้านเกสรเพศเมียมียอดเกสรเล็ก ผลเมล็ดเดียว มีกลีบเลี้ยงหุ้มอยู่ พุกกลีบเจริญขึ้นเป็นปีกใหญ่สีแดง

พลวง *Dipterocarpus tuberculatus* [ภาพ A1–A5] ลำต้นมักตะปุ่มตะป่ำ และบิด ใบรูปไข่กว้างและโคนมักเว้ารูปหัวใจ เกลี้ยง พบนากโดยเฉพาะที่แล้ง สีอ่อนโกร姆 และไฟไหม้

เหียง *Dipterocarpus obtusifolius* ชนิดนี้มีเรือนยอดค่อนข้างเรียบกว่า พลวง ที่แตกต่างคือใบอ่อนมีขนเป็นหนามแหลมหนาแน่น [ดูภาพ B] – พบนากแต่ไม่ค่อยพบในที่สีอ่อนโกร姆

หลังจากพื้นที่โดนไฟ พีชทั้งสองชนิดจะออกต้นใหม่ [ภาพ A3, A5 และ B]

DIPTEROCARPACEAE

Trees of this family are mostly found in deciduous vegetation types (MDF, DDF, PDDF). Most prominent are species of 2 genera, namely *Dipterocarpus* and *Shorea*, which will be described in some detail on this and the following double page.

Dipterocarpus species

Deciduous trees (in Doi Inthanon NP) with alternate, spirally arranged, simple, entire, petiolate leaves. Large, elongated, hood-like stipules present (falling early and mostly only present at shoot apices). Flowers bisexual, 5-merous, in axillary clusters. Sepals cup-like and fused at the base, 2 lobes much longer than the others. Petals ± fused basally, conspicuously contorted, mostly pinkish. Stamens numerous, anthers with long connective appendages. Ovary with 1 style and small stigma, developing into a 1-seeded nut. The fruits remain enclosed in the calyx; 2 of its segments develop into much enlarged, red-colored wings.

Dipterocarpus tuberculatus [fig. A1–A5] is a tree with often gnarled and twisted branches; leaves broadly ovate and often with ± cordate base, glabrous. – Extremely common especially in dry, degraded and fire-damaged sites.

Dipterocarpus obtusifolius has a more regular crown and differs in having densely bristly-hairy young leaves [see fig. B]. – Also frequently seen but less common in extremely degraded areas.

As a means of regeneration after a fire, both species produce coppice shoots [see fig. A3,A5 and B].

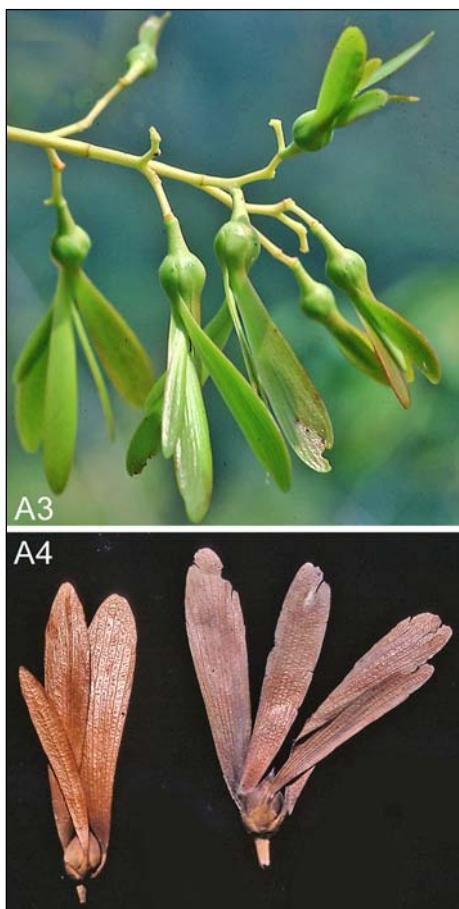

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ไม้วงศ์ยาง DIPTEROCARPACEAE 2: สกุล สยา Shorea

โดยทั่วไปแล้วคล้ายกับ สกุลยาง *Dipterocarpus* (หน้าคู่ที่ผ่านมา) แต่ต่างกันดังนี้: มีหูใบแต่เล็กกว่า (ไม่ยาวและเป็นกรวย) กลีบเลี้ยงแยก (โคนไม่เป็นถวย) เมื่อเป็นผลกลีบเลี้ยงทุกกลีบใหญ่ขึ้น แต่มี 3 กลีบที่ยาวกว่าเล็กน้อย ส่วนตัวผลไม่ออยู่ในกลีบเลี้ยงทั้งหมด

รัง *Shorea siamensis* [ภาพ A1–A4] ไม่ตัน ในรูปไข่กว้างหรือรูปไข่ ดอกสีเหลือง กลีบดอกกว้างและโคงกลับ – พบน้ำมากและเป็นกลุ่มใหญ่ ทนไฟ เป็นไม้เด่นในที่สีลมโกร姆

พะยอม *Shorea roxburghii* [ภาพ B1–B2] ในรูปขอบขนานหรือรูปปรี ดอกสีขาว กลีบดอกโคงเป็นถวยกว้าง พุแคบ牙า – พบน้อยกว่าสยา และไม่เป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนมากพบในป่าผลัดใบที่ไม่ถูก砍伐

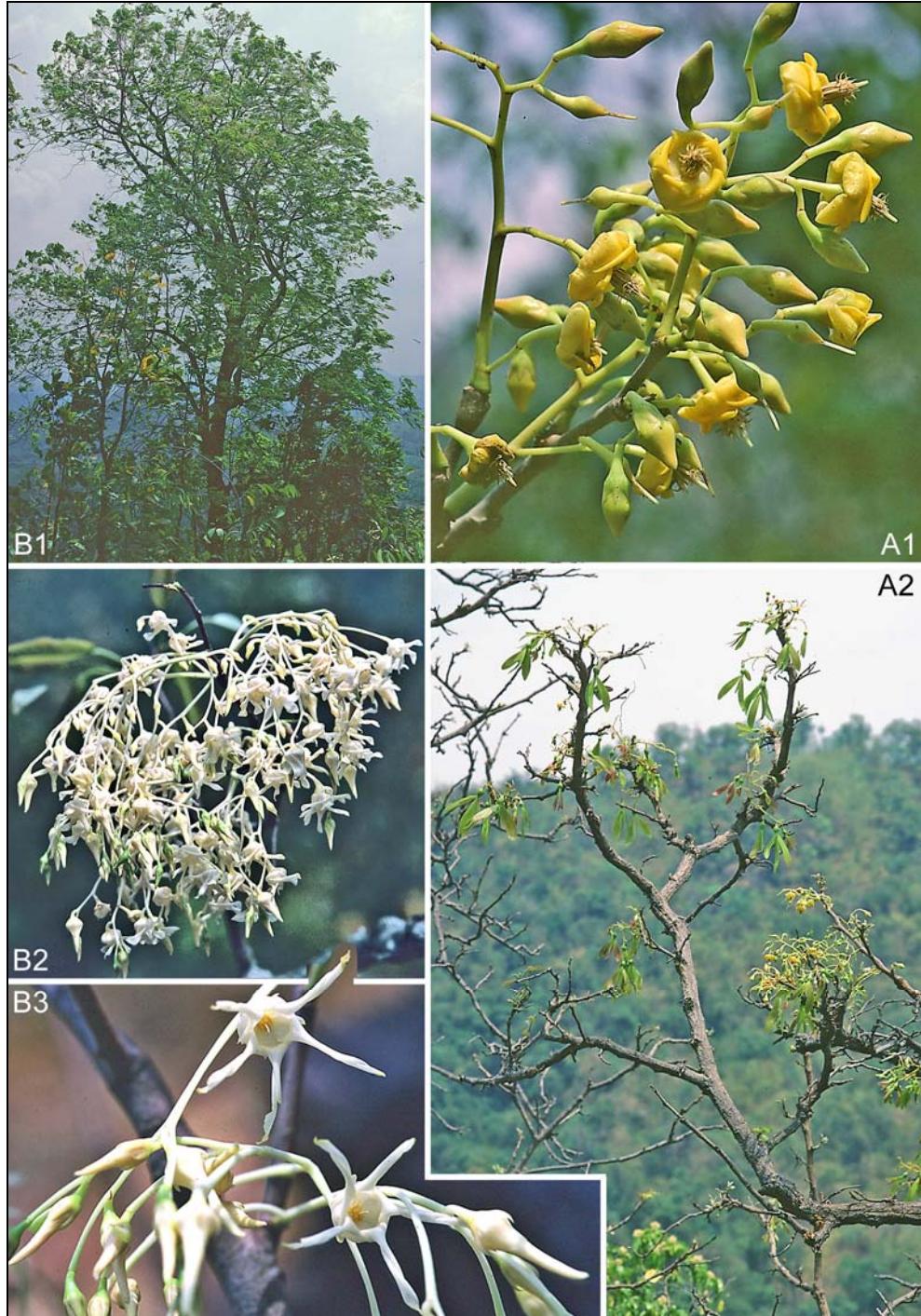
DIPTEROCARPACEAE, part 2: *Shorea* species

Basically similar to *Dipterocarpus* (previous double page) but differing in the following aspects: stipules present but small (never long and conical); sepals free all the way (not forming a fused cup basally); in fruit, all calyx lobes are enlarged, but 3 are slightly longer than the remaining 2; the nut is not entirely enclosed in a basal calyx cup.

Shorea siamensis [fig. A1–A4] is a tree with broadly ovate to oval leaves; the flowers are yellow and the petals are broad and recurved. – Extremely common and often gregarious; fire-resistant and often dominant in degraded areas.

Shorea roxburghii [fig. B1–B2] has narrower (oblong or elliptic) leaves; the flowers are white and the corolla, basally forming a wide cup, has long, narrow lobes. – Less common than the previous, usually not gregarious and mostly only in less-disturbed deciduous forest.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ตะแบกเกรียง *Lagerstroemia balansae* (วงศ์ Lythraceae)

ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบสั้น ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มีหลาดดอก ดอกมีก้าน มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ตามดอกค่อนข้างกลม มีขนสีน้ำตาลปนสีสนิม (ภาพในกรอบหน้าขวา) กลีบเลี้ยงเป็นรูประฆัง มีพูเป็นรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกแยกจากกัน มีก้านกลีบ หักเป็นคลื่น มีสีตั้งแต่สีขาวหรือสีชมพูอ่อนถึงสีม่วง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก เมื่ออ่อนโคงแข็งเข้าข้างใน ต่อไปจะเหยียดตรง รังไข่เหนือวงกลีบ รูปค่อนข้างกลม ก้านเกสรเพศเมียเรียวบาง ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ผลแก่แตก รูปไข่ อยู่บนถ้วยกลีบเลี้ยง เมล็ดเล็ก จำนวนมาก ปลายมีปีก

ตะแบกเกรียง พนตามชายป่าผลัดใบที่ต่ำ ออกดอกติดผลในหน้าฝน

***Lagerstroemia
balansae***
(Lythraceae)

A small to medium-sized deciduous tree with opposite, simple, entire, shortly petiolate leaves. Inflorescence a many-flowered terminal panicle. Flowers pedicellate and 5-merous. Buds subglobose, rusty-brown hairy [inset, facing page]. Calyx bell-shaped, with triangular lobes. Petals free, clawed, wavy, changing color from white or pale pink to lilac-purple. Stamens numerous, curved inward at first, then straightening. Ovary superior, subglobose, with a slender style and capitate

stigma. Fruit a ovoid capsule sitting in the persistent calyx cup. Seeds numerous, small, winged at the top.

Occasional at the edge or in openings of MDF at low altitudes. The tree flowers and fruits in the rainy season.

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ประดู่ป่า *Pterocarpus macrocarpus* (วงศ์ Leguminosae-Caesalpinoideae)

ไม้ต้นผลัดใบ มีขนาดใหญ่ เรือนยอดแผ่กว้างเป็นรูปโถม ในประกอบยอดเดียว
ออกสลับ ในย่อยเรียงสลับ ขอบเรียบ มีก้านใบ ดอกออกเป็นช่อตามง่ามใบ มี
หลายดอก ดอกสีเหลือง มีก้านดอก สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงเป็นรูประฆัง
ปลายจักเป็น 5 กลีบไม่เท่ากัน กลีบดอกเป็นแบบดอกถัว มี 4 กลีบแยกและมี
ก้านกลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน เชื่อมติดกันเป็น 2 มัด รังไข่เห็นช่องกลีบ มีขัน
หนาแน่น เกสรเพศเมีย 1 อัน ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียเห็นไม่
ชัด ผลเป็นฝักกลมแก่ไม่แตก มีปีกเป็นคลื่นล้อมรอบ มีก้านเกสรเพศเมีย
แหลมติดอยู่

ประดู่ พบในป่าผลัดใบ
และมักพบขึ้นไปถึงป่าไม้
ก่อและป่าดิบเข้าด้วยกัน
ออกในช่วงหน้าแล้ง ผลแก่
ในหน้าฝนถัดไป

***Pterocarpus macrocarpus* (Leguminosae-Caesalpinoideae)**

A large deciduous tree with a wide, dome-shaped crown. Leaves alternate, imparipinnate; leaflets alternate, petiolulate, entire.

Inflorescence axillary, racemose, many-flowered. Flowers yellow, zygomorphic. Calyx bell-shaped, with 5 subequal lobes. Corolla consisting of 2 lateral, clawed, wing-like petals, one erect standard petal and a large keel (made up of 2 petals). Stamens 10, filaments partly fused. Ovary densely hairy, superior, 1-carpellate, with a short style and indistinct stigma. Fruit a modified 1–2-seeded indehiscent pod with a broad, wavy circular wing; the persistent style visible as a sharp point (see illustration on this page).

Found in deciduous forest types but also extending into LMOF and LMR. The tree flowers in the dry period; fruits are mature in the following rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ส้านใบเล็ก *Dillenia ovata* (วงศ์ Dilleniaceae) [ภาพขวา]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ใบเดี่ยว ออกสลับ มีก้านใบ แผ่นใบมีเส้นใบขวางกันเห็นชัด ขอบใบจักฟันเลื่อย ชุดดอกออกเดี่ยวที่ปลาย (แต่ดูคล้ายกับออกตามก้านใบและตรงข้ามใบ เนื่องจากมีการเจริญทางข้าง) ดอกใหญ่ มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงแยก รูปไข่ ติดแน่น กลีบดอกรูปช้อน ร่วงเร็ว เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ เกสรเพศเมียมี 10–12 อัน แยกกัน แต่ละอันมีก้านเกสรเพศเมียแยกยาว ยอดเกสรเพศเมียเห็นไม่ชัด ผลกลม อยู่ในพุกกลีบเลี้ยงใหญ่เรียงช้อนกันและติดแน่น – พมทั่วไปในป่าดิบเข้าต่ำ บางที่พบในป่าเต็ง รัง ออกดอกติดผลหน้าฝน

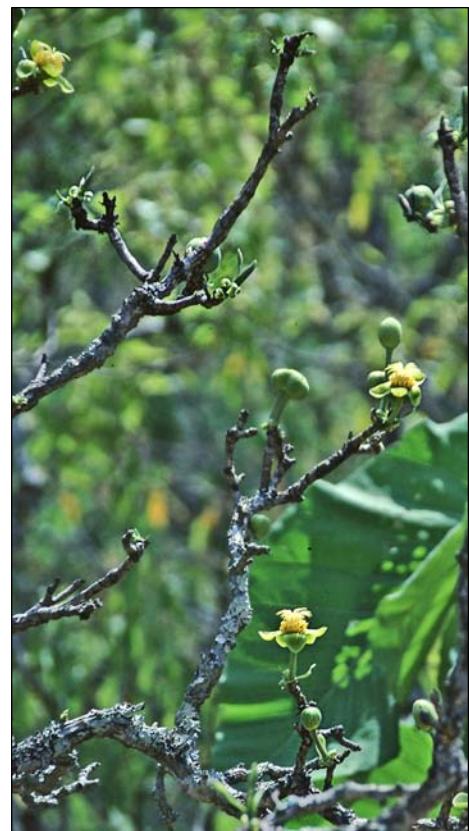
อีกชนิดหนึ่งที่พบในป่าลัดใบ(ป่าเต็งรัง-ไม้สน) และป่าดิบ(ป่าดิบเข้าต่ำ, ป่าดิบเข้าสูง) คือ ส้านหิ่ง *Dillenia parviflora* [ภาพหน้านี้] เป็นไม้ต้นผลัดใบ ออกดอกก่อนหรือพร้อมกับผลลูกใบใหม่ ดอกสีเหลืองเล็กกว่า มีเกสรเพศเมียเพียง 5–8 อัน

***Dillenia ovata* (Dilleniaceae) [facing page]**

An evergreen tree with alternate, simple, petiolate leaves; leaf-blades with prominent parallel lateral veins and serrate margins. Inflorescence uniflorous, terminal (but often looking axillary and leaf-opposed due to sympodial growth). Flower very large, 5-merous, bisexual. Sepals free, ovate, persistent. Petals spatulate, falling soon. Stamens numerous. Gynoecium superior, consisting of ca. 10–12 free carpels, each with a long, linear style and indistinct stigma. Fruit indehiscent, globose, enclosed by the persistent, imbricate, enlarged calyx lobes.

Locally common in lower montane forests; occasionally also seen in DDF. The tree flowers and fruits in the rainy season.

Another species, recorded from both deciduous (PDDF) and evergreen forest types (LMOF, LMRF), is *Dillenia parviflora* [this page]. It is a deciduous tree which flowers before or with the new leaves. Moreover, it has much smaller yellow flowers with only 5–8 carpels.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

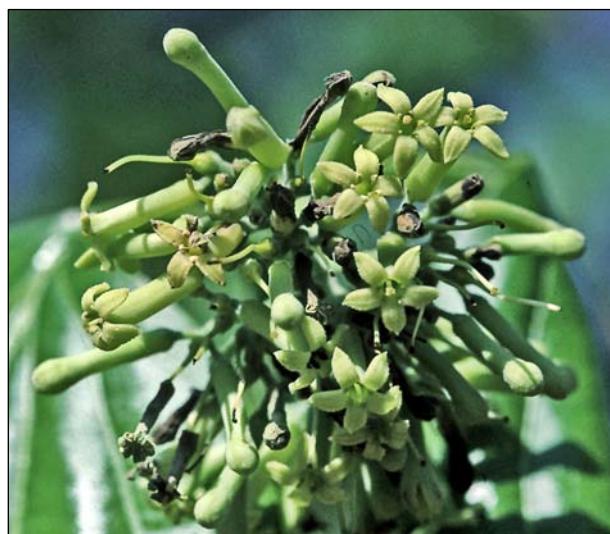

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

แสงใจ *Strychnos nux-vomica* (วงศ์ Loganiaceae)

ไม้ต้น ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม มีก้านใบสั้น แผ่นใบรูปรีกว้างหรือรูปค่อนข้างกลม มีเส้นใบ 3–5 เส้นชัด ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ออกเป็นกลุ่ม มีหลายดอกตามปลายยอด หรือตามกิ่งข้างล่างๆ กลีบเลี้ยงเป็นพูเล็ก รูปไข่ กลีบดอกสีขาวหรือสีขาว โคนเป็นห่อแคนยา ปลายเป็นพุสันแผลว่าง เกสรเพศผู้ติดบนปากท่อ ก้านเกสรเพศผู้สั้น รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียยาวคล้ายเส้นตัวย และยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มโพลพันท์อกกลีบดอก ออกมาเล็กน้อย ผลกลม เมื่อแก่สีส้มสด เปลือกหนา เนื้อนุ่ม มีหลายเมล็ด

แสงใจ มักพบในป่าผลัดใบ และบางที่พบในป่าไม้ก่อ-ไม้สน ออกรากในหน้าแล้ง ผลมักจะติดในหน้าแล้งถัดไป

***Strychnos nux-vomica* (Loganiaceae)**

A tree with simple, opposite, shortly petiolate broadly elliptical to suborbicular leaves; blades conspicuously 3–5-veined. Flowers 5-merous, in clusters of several to many at the end of branches or short lateral shoots. Calyx lobes small, ovate; corolla greenish to white, with long narrow tube and short spreading lobes. Stamens inserted at the corolla mouth, filaments very short. The superior ovary with the long filiform style and small capitate stigma slightly exserted from the tube. Fruit globose, bright orange when mature, with a thick exocarp and a fleshy pulp containing several to ± many seeds.

The tree is often seen in deciduous forest types and occasionally also in LMPOF. It flowers in the dry season and fruits are normally produced in the following rainy season.

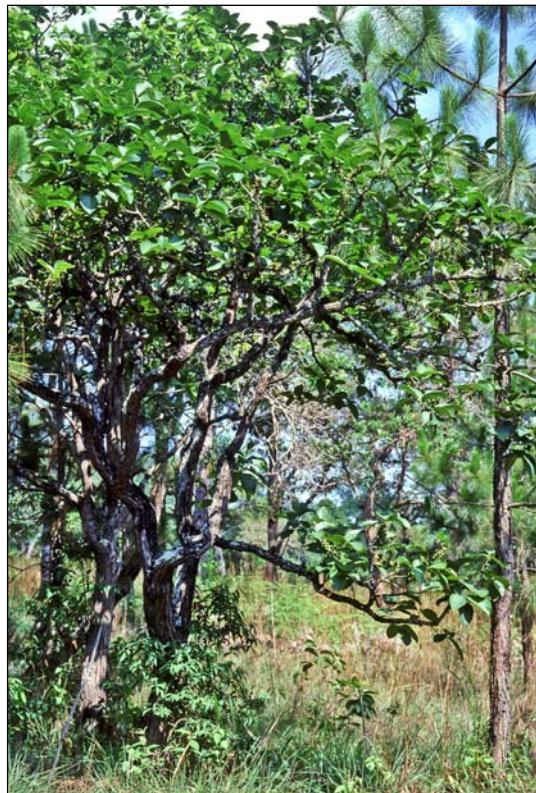
พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เหมือดหลวง *Aporosa villosa* (วงศ์ Euphorbiaceae)

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ผลัดใบ ในเดี่ยว ออกสับขอนเรียบ มีก้านใบ ดอกแยกเพศ ออกเป็นกลุ่มตามง่ามใบ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่คนละต้นกัน กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้อยู่เป็นกลุ่มกลมเล็ก เกสรเพศผู้มี 2–3 อัน ดอกเพศเมียอยู่เป็นกลุ่ม 2–7 ดอก รังไข่มี 2 ช่อง ไม่มีก้านเกสรเพศเมีย ยอดเกสรเพศเมียมี 2 พู แต่ละพูแตก 2 แฉก ผลรูปไข่หรือรี ปลายมีวงกลีบเลี้ยงติดแน่น เมื่อแก่แตกเห็นเมล็ดมีเนื้อบางหุ้มสีส้มอุ้มน้ำโพล่อกลม

เหมือดหลวง พบน้ำป่าเกือบทุกชนิด แต่พบมากในป่าผลัดใบ โดยเฉพาะป่าเต็งรัง-ไม้สน มักพบในที่โล่ง ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง

Aporosa villosa

(Euphorbiaceae)

A deciduous shrub or small tree with alternate, simple, entire, petiolate leaves. Flowers unisexual, in axillary clusters; males and females on different trees; sepals 4, petals absent. Male flowers with 2–3 stamens each, in small glomerules. Female flowers in clusters of 2–7; ovary 2-loculed, style absent, stigma lobes 2, each biforked. Fruit ovoid to ellipsoid, crowned by the persistent stigmas, eventually dehiscing irregularly to expose the thin, fleshy, juicy, orange aril in which the seed is embedded.

Found in almost all vegetation types but more common in deciduous forests, especially PDDF; often growing in more open areas. The tree flowers and fruits in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

มันปลา *Glochidion sphaerogynum* (วงศ์ Euphorbiaceae) [ภาพ ขาว]

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกสับ ขอบเรียบ ก้านใบสั้น ใบอ่อนและใบแก่สีออกแดง โคนใบเบี้ยว ชุดดอกเป็นกระจากออกตามง่ามใน แต่ละช่อ มีทั้งดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย ไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยงมี 6 กลีบเรียงเป็น 2 วง ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 3 อัน ก้านดอกรยาว กว่าดอกราชเมีย ดอกเพศเมียรังไข่แบบ ติดเหนือของกลีบ มี 5 ช่อง ยอดเกสรเพศเมีย แบบจักเป็นพุสามเหลี่ยม ผลกลมแบบ เป็นพุ แตกตามยาวเห็นเมล็ดสีแดง – พบริป้า ผลัดใบ ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง

มะขามป้อม *Phyllanthus emblica* (วงศ์ Euphorbiaceae หรือวงศ์ Phyllanthaceae) [ภาพล่าง]

ไม้ต้นขนาดเล็กผลัดใบ เรือนยอด ระเกะระกะ ลำต้นคดงอ ในมองดูเหมือนเป็นใบประกอบแบบขนนก จริงๆแล้วเป็นใบเดี่ยว ขนาดเล็ก ออกสับนานาดีเยิก ก้านกึ่งสั้น ดอกแยกเพศ ทั้งดอกเพศผู้และดอกเพศเมียออกเป็นกระจากตามง่ามในไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยง 6 กลีบ ผลมีก้านสั้นมาก กลม สีอมเหลือง เมื่อสุกชุบน้ำ มี 3 เมล็ดแข็ง ผลกินได้แต่ค่อนข้างเปรี้ยว – พบร้าไว้ในที่แล้งในป่าผลัดใบ ทนไฟ ขึ้นได้ถึงป่าดิบเขาร้า พบน้อยในป่าดิบเขางู ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Glochidion sphaerogynum (Euphorbiaceae) [facing page]

A monoecious shrub with alternate, simple, entire, shortly petiolate leaves (young and old leaves reddish); blades asymmetric at base. Inflorescences consisting of many-flowered axillary fascicles, each with male or female flowers lacking petals. Sepals 6 in 2 whorls. Male flowers with 3 stamens, on much longer pedicels than female ones. Female flower with 5-loculed flat superior ovary; stigma flat, with triangular lobes. Fruit lobed around seeds, circular in outline, flattened; at length dehiscing to reveal (orange-)red seeds.

Occasional in DDF and PDDF; flowering and fruiting in the dry season.

Phyllanthus emblica (Euphorbiaceae; now Phyllanthaceae) [this page]

A small deciduous tree with irregular crown and crooked trunk. Leaves seemingly pinnate (actually small, simple, distichously arranged leaves on short shoots). Flowers unisexual, both males and females in axillary fascicles; corolla absent; sepals 6. Fruits subsessile, globose, yellowish and juicy when ripe, with a 3-loculed stone; edible but rather sour.

Common in drier, deciduous forests; fire-resistant; also extending to LMRF and UMRF but less frequent there; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กระทุมโโคก *Mitragyna hirsuta* (วงศ์ Rubiaceae)

ไม้ต้นผลัดใบ เรือนยอดกลมโป่งร่วง ในเดียว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ แผ่นใบรูปไข่กว้าง รูปกลม หรือรูปตัวตันบนเกลี้ยง ด้านล่างค่อนข้างมีขนนุ่มสั้น ในอ่อนสีออกแดง หูใบรูปไข่หรือไข่กลับ ใหญ่ ร่วงเร็ว ดอกเป็นช่อกลม เมื่อยังอ่อนมีหูใบคล้ายใบประดับ 1 คู่คลุมอยู่ แต่ละช่อกลมอยู่รวมกันเป็นช่อใหญ่ที่ปลายยอด ดอกมีกลิ่นเลี้ยงกลืนดอกรอย่างละ 5 กลีบ ดอกสมบูรณ์เพศ ไม่มีก้านดอกหรือก้านดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยงเล็ก ปลายเป็นแฉกแคบ กลีบดอกโคนเป็นท่อรูปกรวยแคบปลายเป็นพุตติ้ง ยาวเท่ากับหอกลีบ รังไข่ได้ทางกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกรสรเพศเมียเป็นเส้นด้วยยอดเกรสรเพศเมียคล้ายหมวดวาก โพลพันดอก รังไข่ในช่อดอกอยู่ชิดติดกันผลอยู่เป็นผลแบบแก่แตก แยกกันปลายมีวงกลีบเลี้ยงติดแน่น เมล็ดเล็กจำนวนมาก ที่ปลายมีปีก

กระทุมโโคก พบในป่าผลัดใบ ขึ้นในที่โล่ง ออกดอกติดผลในหน้าฝน

ชนิดที่คล้ายกันและพบมากในที่ต่ำคือ กระทุมเนิน *Mitragyna rotundifolia* มีหูใบและใบใหญ่กว่า กลีบเลี้ยงมีพุสั้นกว่า

Mitragyna hirsuta (Rubiaceae)

A deciduous tree with an open, rounded crown. Leaves opposite, simple, entire, petiolate; leaf blades broadly ovate or orbicular to elliptic, glabrous above, ± densely pubescent below; young leaves reddish. Stipules (ob)ovate, large, falling soon. Flowers in dense, globose heads, initially enclosed by a pair of involucre-like stipules; heads grouped together in branched terminal inflorescences. Flowers 5-merous, bisexual, (sub)sessile. Calyx small, with linear lobes. Corolla with narrowly funnel-shaped tube; lobes erect, ± as long as the tube. Stamens with short filaments, anthers exserted. Ovary inferior, 2-loculed, the filiform style with an elongated, mitriform stigma exserted; ovaries of adjoining flowers of a head not fused. Fruitlets of a fruiting head free from one another, crowned by the persistent calyx; each fruitlet a capsule with numerous small seeds winged at both ends.

Occasional in DDF; usually growing in more open areas; flowering and fruiting in the rainy season.

A similar and more common species in the lower lying parts of the Park is *Mitragyna rotundifolia*. It has larger stipules and leaves, and flowers with blunt, shorter calyx lobes.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ตัวขัน *Cratoxylum formosum* subsp. *prunifolium* (วงศ์ Guttiferae) [ภาพขาว]

ไม้ต้นผลัดใบ เรือนยอดโปร่ง ลำต้นมีห่านามยา (อย่างน้อยก็ตอนที่ยังอ่อนอุ่น) ในเดียว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ ดอกออกเป็นกระจุกตามจุดใน มีก้านดอก ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงโคนเป็นรูปถ้วย ปลายจัก เป็นกลีบ สีออกแดง กลีบดอกแยกจากกัน สีขาวถึงสีชมพูจาง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก อยู่รวมกันเป็น 3 กระเจွง ไข่เห็นวงกลีบ ยื่นยาว มีก้านเกสรเพศเมีย 3 อัน ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ผลแก่แตก ติดอยู่บนกลีบเลี้ยงรูปถ้วย ปลายมีก้านเกสร เพศเมียติดแน่น เมื่อแก่จัดเปลี่ยนเป็นสีนำตาลดำและแตกออกเป็น 3 เสียง เมล็ดเล็ก จำนวนมาก มีปีกสั้นที่ต้านหนึ่ง – พับหัวไปในป่าผลัดใบ ออกดอกในหน้าแล้ง และติดผลในหน้าฝนถัดไป

พืชที่มีห่านามอีกชนิดหนึ่งคือ

ตะขบป่า *Flacourzia indica* (วงศ์ Flacourtiaceae) [ภาพในหน้านี้]: ห่านามแตกกิ่งและยาวกว่า (แต่จะไม่เจริญเสนอไป) ในเดียว ออกสลับ ขอบจักหยาบ ดอกขนาดเล็กมาก แยกเพศ เป็นกระจุกตามจุดใน ผลสีแดง มีเนื้อเมล็ดเตี้ยวั้ง เมื่อแก่จัดสีออกดำ – พับบ้างในป่าผลัดใบ

Cratoxylum formosum subsp. *prunifolium* (Guttiferae) [facing page]

A deciduous tree with an open crown; trunks with long, unbranched thorns (at least when young). Leaves opposite, simple, entire, petiolate. Flowers pedicellate, in axillary clusters, 5-merous. Calyx cup-like below, lobed above, reddish. Petals free, white to pale pink. Stamens numerous, arranged in 3 fascicles. Ovary superior, elongate, with 3 free styles; stigmas capitate. Fruit capsular, basally sitting in the calyx-cup, crowned by the persistent styles; at full maturity turning dark brown and splitting into 3 valves. Seeds numerous, small, shortly winged on one side. – Locally common in deciduous forest types; flowering in the dry season and fruiting in the following rainy period.

Another tree with thorny trunks is

Flacourzia indica (Flacourtiaceae) [this page]: thorns branched and longer (but not always developed). Leaves alternate, simple, coarsely toothed. Flowers very small, unisexual, in axillary clusters. Fruit a red globose drupe, eventually turning blackish. – Occasional in deciduous forest types.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

คำมอกน้อย *Gardenia obtusifolia* (วงศ์ Rubiaceae)

ไม้ต้นขนาดเล็กผลัดใบ หรือไม้พุ่มแต่กิ่งระเกะระกะ ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ ก้านใบสั้นมาก หุบใบเชื่อมกันเป็นท่อ ร่วงเร็วแต่เห็นชัดที่ปลายกิ่ง มีหยดน้ำยางสีเหลืองทองติดอยู่ ชุดดอกลดรูปเป็นเพียงดอกเดี่ยว ออกที่ปลายกิ่งสั้น ดอกหอม สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเป็นท่อสั้น ปลายเป็นพุสามเหลี่ยม 5 พู กลีบดอกสีขาว(อมครีม)แล้วเปลี่ยนเป็นสีส้มอมเหลือง โคนเป็นท่อยาว ปลายเป็นกลีบبان 5 กลีบ เกสรเพศผู้ติดที่ใต้คอท่อกลีบ อับเรณูโผล่พ้นดอกเล็กน้อย รังไข่ใต้วงกลีบ มี 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียรูปกระบอก ยอดเกสรเพศเมียโผล่พ้นดอก ผลกลม ไม่มีสั้น มีวงกลีบเลี้ยงติดที่ปลาย เปลือกหนามัน มีรูหายใจ เมล็ดมาก แบบ มีเนื้อหุ้ม - พบน้อยในปาล์มัดใบ ออกดอกปลายหน้าแล้ง ติดผลหน้าฝนถัดไป

ชนิดที่พบมากกว่าในป่าผลัดใบที่ต่อคือ คำมอกหลวง *Gardenia sootepensis* สังเกตง่ายต่อ ในมีก้านใบ ห่อกลีบเลี้ยงยาวกว่าและแยกออกข้างหนึ่ง ผลรูปไข่มีร่องตื้นๆ มีรูหายใจประปราย

Gardenia obtusifolia (Rubiaceae)

A small deciduous tree or quite irregularly branched shrub. Leaves opposite, simple, entire, subsessile; stipules connate into a tube, falling early but conspicuous at shoot apex which usually has a droplet of golden-yellow resin (an exudate produced by the stipules). Inflorescences reduced to solitary flowers, terminal on often very short branchlets. Flowers fragrant, bisexual. Calyx with a short tube and 5 triangular lobes. Corolla initially (creamy-)white, later turning yellow-orange; tube long, cylindrical, with typically 5 spreading lobes (conspicuously contorted in bud). Stamens inserted below the throat, the subsessile anthers partially exserted. Ovary inferior, 1-loculed, the style with a clavate, indistinctly lobed exserted stigma. Fruit globose, not ribbed, indehiscent, crowned by the persistent calyx; exocarp leathery, lenticellate. Seeds numerous, compressed, embedded in a fleshy pulp.

Only recorded in DDF and uncommon; flowering towards the end of the dry period and fruiting in the following rainy season.

Gardenia sootepensis, a much more common species growing in all deciduous forest types, is easily distinguished by its petiolate leaves, a longer, tubular calyx which is split on one side, and ovoidal, shallowly ridged, not densely lenticellate fruits.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เหมือดคนตัวผู้ *Helicia nilagirica* (วงศ์ Proteaceae) [ภาพขวา]

ไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว ออกสลับ ขอบเรียบ มีก้านใบ เนื้อใบหนา ช่อดอกออกตามก้านใบ ช่ออย่างเดียว ดอกมีก้าน มีดอกหล่ายคู่บนแกนช่อ ดอกสีขาวหรือสีอ่อน เหลือง สมบูรณ์เพศ มีกลีบรวมอย่างละ 4 กลีบ ปลายเป็นพูโค้งกลับ เกสรเพศผู้ติดตรงข้ามกับพูกลีบรวม ก้านเกสรเพศผู้ลั่นเชื่อมติดกับกลีบรวม รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียปลายเป็นรูปกระบอกแยกไม่ออจากยอดเกสรเพศเมีย ผลค่อนข้างกลม แก่ไม่แตก เปลือกหนานมัน มี 1 เมล็ด – พับค่อนมากในปีติบเข้าต่ำ บางทีพับในปีติบรัง ป่าเต็งรัง-ไม้สน ออกดอกติดผลหน้าแล้ง

อีกชนิดหนึ่งค่อนข้างหายากคือ **เหมือดคนดง** *Helicia formosana* (var. *oblanceolata*) [ภาพหน้า] มีขอบใบจักฟันเลื่อย โคนใบสอบแคน และผลมียอดแหลม – พับน้อยในปีติบเข้าต่ำและปีติบเข้าสูง ออกดอกติดผลหน้าฝน

***Helicia nilagirica* (Proteaceae) [facing page]**

A small tree with alternate, simple, entire, petiolate leaves; leaf blades ± leathery. Inflorescence axillary, elongated, raceme-like, with many flower pairs on the inflorescence axis. Flowers white to yellowish, bisexual, with a simple 4-merous perianth, tubular below, with recurved lobes above. Stamens opposite the perianth segments, filaments short, adnate to perianth. Ovary superior, 1-loculed, with a long, slender, apically clavate style and stigma complex. Fruit ± globose, indehiscent, with a thick and leathery pericarp and 1 seed.

Found mostly in lower montane forest types, occasionally also in deciduous vegetation (DDF, PDDF); relatively common. The tree flowers and fruits in the dry season.

Another, much rarer species recorded in the Park is **Helicia formosana** (var. *oblanceolata*) [this page]. It is easily distinguished by having distinctly serrate leaves with a cuneate base and fruits with a distinct apical beak. – Occasional in LMRF and UMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เกล็ดปลาช่อน *Phyllodium pulchellum* (ชื่อพ้อง *Desmodium p.*;

วงศ์ Leguminosae-Papilionoideae) [ภาพ A1–A2]
ไม้พุ่ม ใบประกอบแบบใบย่อย 3 ใบ ในใบที่ปลายใหญ่กว่าใบอื่น ออกสลับ ข้อดอกยาวห้อย มีใบประดับหลายใบเรียง เป็นสองแฉวะรองรับดอก ดอกแบบดอกถั่ว เล็ก สีเหลือง ในประดับมีใบย่อยกลมหนึ่งคู่ ในย่อยปลายลดรูปเป็นหนาม [ภาพ C] ฝักเป็นข้อ – พบน้ำป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขาต่า อุดกดอกติดผลหน้าแล้ง

ข้อดอก [ภาพ C] เกล็ดปลา *Phyllodium longipes* พบน้ำป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ

ถั่วขัด *Desmodium amethystinum* (วงศ์

Leguminosae-Papilionoideae) [ภาพ B1–B2]
ไม้พุ่มขนาดเล็ก ในเหมือนใบเดียว (แต่เป็นใบประกอบ 3 ใบ ในข้าง 2 ในลดรูป) ออกสลับ ข้อดอกยาว มีหล่ายช่อ แกนช่อและก้านดอกมีขนต่อมหนาแน่น ดอกสมมาตร ด้านข้าง แบบดอกถั่ว ผลเหมือนชนิดบันแต่ยาวกว่า มีขนต่อม–พบน้ำอยู่ในป่าเบญจพรรณ อุดกดอกหน้าแล้ง

Phyllodium pulchellum (syn. *Desmodium p.*;

Leguminosae-Papilionoideae) [fig. A1–A2]

A shrub with alternate, trifoliate leaves (terminal leaflet larger than the others). Inflorescence long, pendulous, band-like, with numerous 2-ranked bracts subtending (and ± hiding) the small, yellow, typically papilionaceous flowers. Bracts with a pair of roundish leaflets; terminal leaflet reduced to a bristle [see fig. C]. Fruit a segmented pod (constricted between seeds). – Locally common in MDF and LMPOF; flowering and fruiting in the dry season.

Detail of inflorescence [fig. C] from the similar *Phyllodium longipes*, a species growing in DDF and MDF.

Desmodium amethystinum (Leguminosae-Papilionoideae) [fig.

B1–B2]

A small shrub or subshrub with alternate, seemingly simple leaves (actually a reduced trifoliate leaf; lateral leaflet pair reduced). Inflorescence a long, many-flowered raceme; main axis and pedicels densely beset with glandular hairs. Flowers zygomorphic, typically papilionaceous. Fruit as above but longer and covered with glandular hairs. – Occasional in grassy areas in MDF; flowering late in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ไม้วงศ์ก่อ FAGACEAE ตอนที่ 1

ไม้วงศ์ก่อเป็นไม้เด่นของป่าดิบเข้า พบรอยในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์ มีอยู่ 3 สกุล

ได้แก่ *Castanopsis*, *Lithocarpus* และ *Quercus* ซึ่งมีลักษณะเด่นของวงศ์ราواๆดังนี้ ไม่ตัน มีใบเป็นใบเดียว ออกเรียงสลับ ดอกออกเป็นช่อแบบช่อเชิงลดหรือช่อทางกระรอก ประกอบด้วยดอกย่อยขนาดเล็ก ลดรูป และเป็นดอกแยกเพศ (หัวดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน) ดอกเพศเมีย ออกเดียวหรือหลายดอกต่อกรองรับตัวยถัวที่เกิดจากใบประดับ hairy ในที่ซึ่อมติดกัน ผลเปลือกแข็งเมล็ดเดียว ซึ่งอย่างน้อยที่โคนจะล้อมรอบด้วยกาบรูปถ้วยแข็งเคลือบหรือมีหนาม

สกุล *Castanopsis* sp. [ภาพ A1–A2 ดูหน้าคู่
ตัดไปด้วย]

ขอบใบจักเป็นชี้ฟันหรือเรียน ส่วนมากไม่ผลัดใบ ช่อดอก เป็นช่อเชิงลดตั้งตรงจำนวนมาก ช่อดอกเพศผู้มีดอกจำนวนมากและนานเต้น ผลมักจะหุ้มด้วยกาบรูปถ้วยที่มีหนามมิดทั้งผลหรือเกือบมิดผล

สกุล *Quercus* species [ภาพ B1–B2, C]

ใบมักจักเป็นชี้ฟัน ผลัดใบ ดอกเพศผู้เป็นช่อทางกระรอก ห้อยลง ผลเฉพาะที่โคนเท่านั้นที่หุ้มด้วยกาบรูปถ้วยที่ไม่มีหนาม – ก่อแพะ *Q. kerrii* [ภาพ B1–B2] เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก พบร้าไวในป่าผลัดใบ; ก่อเรียน *Q. glabripila* [ภาพ C] เป็นไม้ต้นสูง พบร้าไวในป่าดิบเข้าสูง

FAGACEAE, part 1

The Oak Family, a dominant component of montane forest types, is represented in the Park by numerous members of the genera *Castanopsis*, *Lithocarpus* and *Quercus*. These are briefly circumscribed as follows: Trees with alternate, simple leaves; spike- or catkin-like inflorescences with small, reduced, unisexual flowers (both sexes on the same tree); female flowers subtended individually or collectively by a cupule formed from numerous fused bracts. Fruit a nut, at least basally surrounded by the woody, glabrous to spiny cupule.

***Castanopsis* spp.** [fig. A1–A2; see also following double page]

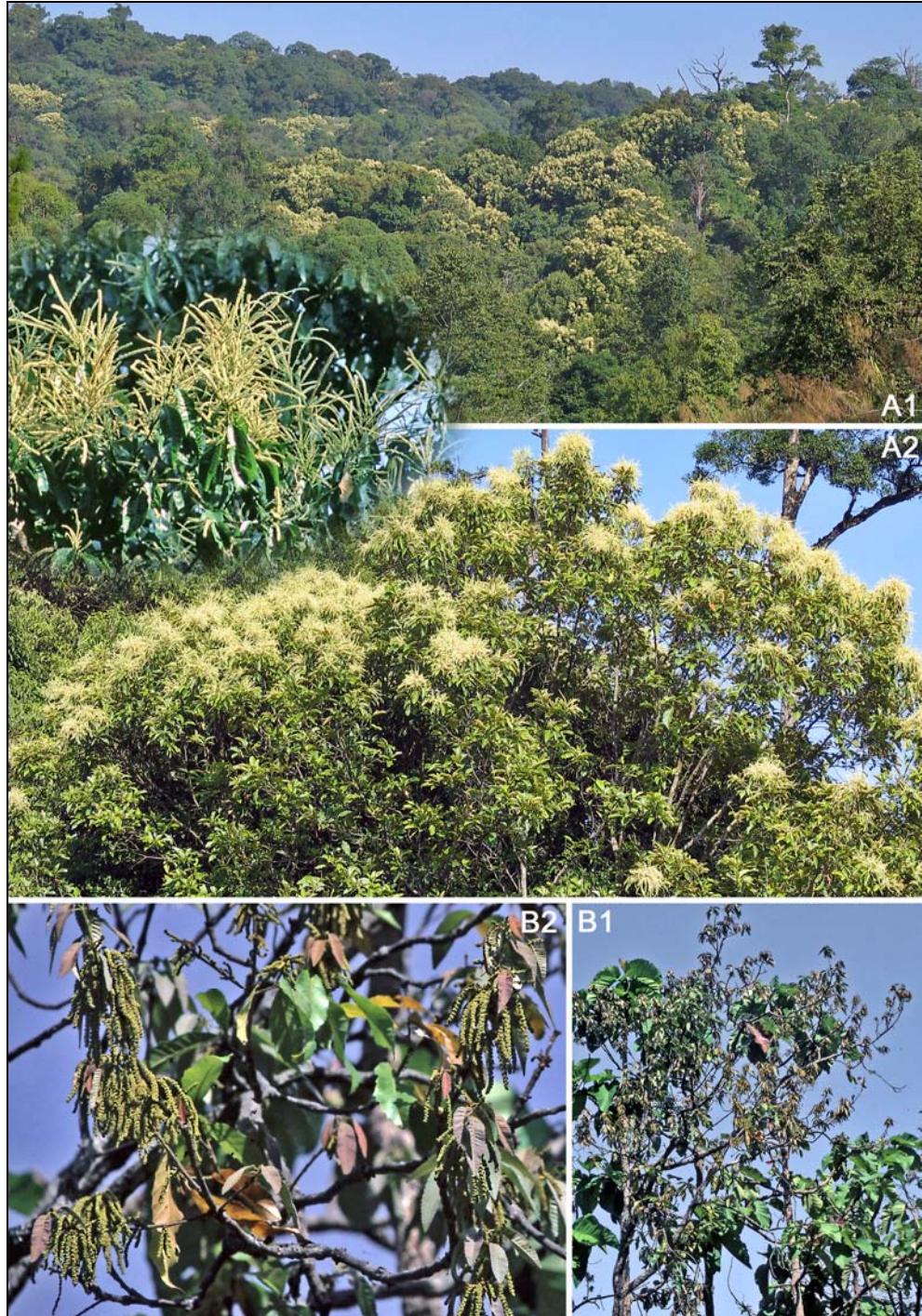
Leaves toothed or untoothed, mostly evergreen; inflorescences with many erect spikes; the male ones many-flowered and showy; fruits usually ± completely enclosed in variously spiny cupules.

***Quercus* spp.** [fig. B1–B2, C]

Leaves usually toothed, often deciduous; male flowers in pendulous catkins; fruits only basally enclosed in non-spiny cupules. – ***Q. kerrii*** [fig. B1–B2] is a small tree locally common in deciduous vegetation; ***Q. glabripila*** [fig. C] is a tall tree common in UMRF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ไม้วงศ์ก่อ FAGACEAE ตอน 2

ก่อเดือย *Castanopsis acuminatissima* [ภาพขวา]

ไม้ดันไม่ผลัดใบ ในส่วนมากเรียบ (บางที่จักไม่ชัดใกล้ปลาย) ผลหุ้มด้วยกาบรูปถ้วยที่มีหนามลั้นตรง – พบน้ำไปในป่าดิบเขาดำ

สกุล *Lithocarpus* spp. [ภาพหน้านี้]

ไม้ดันไม่ผลัดใบเกือบทั้งหมด ในส่วนมากไม่ลักษณะ ข้อดอกตั้งตรง ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 6 อัน ผลล้อมรอบด้วยกาบรูปถ้วยไม่มีหนาม ผลติดบนแกนข้อดังนั้นจึงมักเห็นบางผลเชื่อมติดกัน (ดังในภาพหน้านี้) – มีประมาณ 20 ชนิดที่พบในอุทยานฯ ส่วนมากพบในป่าดิบเขาดำและป่าเต็งรัง – ไม้สน

FAGACEAE, part 2

Castanopsis acuminatissima [facing page]

An evergreen tree; leaves mostly entire (sometimes indistinctly toothed near apex). Fruits enclosed in cupules beset with short, straight, unbranched spines. – A very common species in lower montane forest types.

Lithocarpus spp. [this page]

Mostly evergreen trees with usually untoothed leaves; inflorescences erect; male flowers with 6 stamens; fruits surrounded by usually non-spiny cupules. Cupules in cymes on inflorescence axis and, therefore, often in partially fused groups (as in the illustration on this page). – Around 20, difficult to identify species occur in the Park, mostly in lower montane vegetation types and PDDF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

จำปี จำปา *Michelia species* (วงศ์ Magnoliaceae) [ภาพ A–B]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ในเดียว ออกสับ ขอบเรียบ มีก้านใบ หูใบเชื่อมติดกันหุ้มตาอ่อน ร่วงเร็วเหลือรอยแพลงเป็นรอบข้อ ดอกหอม ออกเดียวตามง่ามใน กลีบรวมมีหลายกลีบ ยาวแคบ เรียงเวียน แกนดอกยาว มีเกรสรเพศเมียหลายอันแยกติดเวียนบนแกน เกรสรเพศผู้ไม่มีก้าน ผลเป็นผลแตกสองเสียงอยู่ร่วมกันบนแกนที่ยืนยาว ออกไป – มีหลายชนิดบดโดยอินทนนท์ ยกมาสองชนิดคือ

จำปีป่า *Michelia floribunda* [ภาพ A1–A2]: ดอกสีขาว แกนผลค่อนข้างสั้น (ยาว 3–7 เซนติเมตร) ออกดอกติดผลหน้าฝัน – จำปา *Michelia champaca* [ภาพ B1–B2]: ดอกสีส้มอมเหลืองสด แกนผลค่อนข้างยาวประมาณ 10 เซนติเมตร มีผลแตกแนวเดียวหลายผล – ทั้งสองชนิดพบในป่าดิบเข้า

ยีหุบ *Magnolia liliifera* (ชื่อพ้อง *Talauma hodgsonii*,

Magnolia hodgsonii; วงศ์ Magnoliaceae) [ภาพ C1–C2]

เหมือนกับชนิดนั้น แต่ใบและดอกใหญ่กว่า พุกลีบรวมกว้างกว่ามาก ผลคล้ายรูปโคน มีผลย่ออยแยกแนวเดียวอยู่ชิดกัน เมื่อแก่แล้วผลแตกเปิดให้เห็นเมล็ดสีแดงสด – พบร้าไว้ในป่าดิบแล้งและป่าดิบเข้าต่า ออกดอกติดผลในหน้าฝน

***Michelia species* (Magnoliaceae) [fig. A–B]**

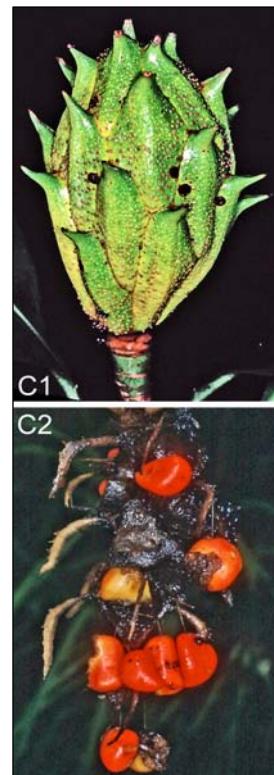
Evergreen trees with alternate, simple, entire, petiolate leaves. Stipules connate, covering the young buds, deciduous, leaving a scar around the node. Flowers fragrant, solitary, axillary. Perianth segments numerous, spirally arranged, long and narrow. Floral axis elongated, with numerous spirally arranged sessile stamens and free carpels. Fruit a collection of 2-valved woody follicles arranged on the woody elongated floral axis.

Several species are recorded from the Park, amongst them the following two: – ***Michelia floribunda* [fig. A1–A2]:** flowers white, fruiting axis relatively short (ca. 3–7 cm long); occasional in LMRF and UMRF; flowering and fruiting in the rainy season. – ***Michelia champaca* [fig. B1–B2]:** flowers bright yellow-orange, fruiting axis relatively long (ca. 10 cm), with numerous warty follicles; ecology as above.

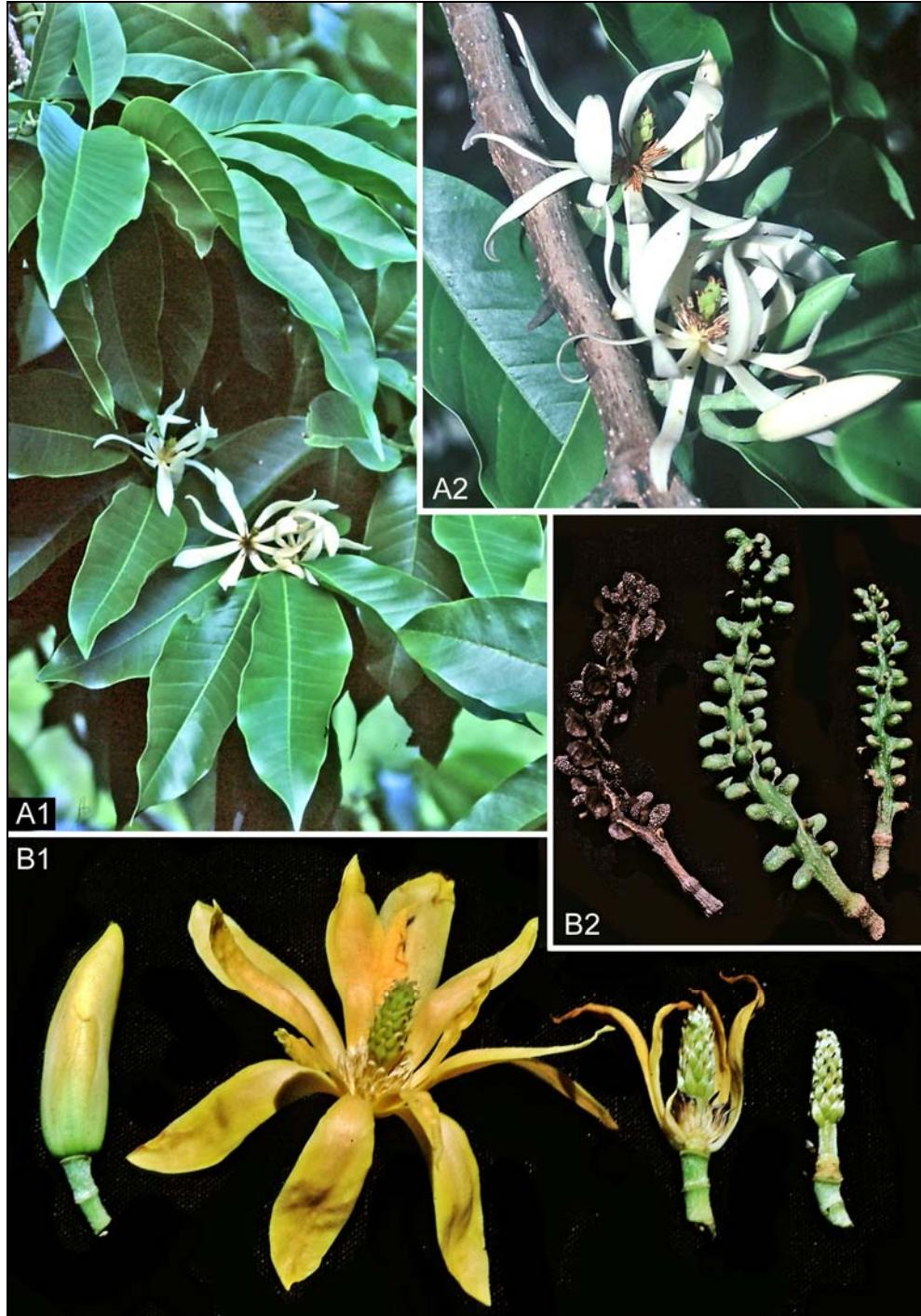
***Magnolia liliifera* (syn. *Talauma hodgsonii*, *Magnolia h.*;**

Magnoliaceae) [fig. C1–C2]

Similar but with very large leaves and larger solitary terminal flowers; perianth segments much broader; fruits ovoid to cone-like because the individual woody follicles are very closely spaced. At full maturity, each carpel dehisces to expose a bright red seed dangling from a thin thread. – Locally common in SRF and UMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ข้าส้าน *Saurauia nepaulensis* (วงศ์ Actinidiaceae; บางทีวงศ์ Saurauiaceae)

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ขอบจักฟันเลื่อย มีก้านใบตามกิ่งอ่อน ก้านใบและก้านดอกมีขนหรือเกล็ดสีน้ำตาล ดอกออกเป็นช่อตามก้านใน เป็นช่อแยกแขนง มีก้านช่อ ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงแยกจากกัน ขนาดเล็ก รูปไข่กว้าง กลีบดอกรูประฆัง แยกจากกัน ด้านบนโค้ง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 5 ช่อง มีก้านเกสรเพศเมียแยก 5 ก้าน ผลมีเนื้อหลายเมล็ด ปลายมีก้านเกสรเพศเมียติดอยู่ และโคนมีกลีบเลี้ยงติดแน่น เมื่อแก่สีเหลืองอมสีเขียวอ่อน

ข้าส้าน พบนากในป่าดิบเขาต่า แต่จะขึ้นในระดับไม่สูงนัก ตามสองฝั่งน้ำในป่าเบญจพรรณ และบางครั้งจะพบในป่าดิบเขางู ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Saurauia nepaulensis (Actinidiaceae; sometimes Saurauiaceae)

A small to medium-sized tree with alternate, simple, petiolate, serrate leaves. Young branches, petioles and peduncles brown-scaly-hairy. Inflorescence a long-pedunculate, axillary panicle. Flowers 5-merous. Sepals free, small, broadly ovate. Corolla campanulate, petals free, recurved above. Stamens numerous. Ovary superior, 5-loculed, with 5 free styles. Fruit a berry crowned by the style remnants and basally covered by the persistent calyx; greenish-yellow when fully mature, many-seeded.

Most commonly seen in lower montane forest areas, but also occurring at lower altitudes (then often along streams in MDF) and sometimes in UMRF. The tree flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เลียงฝ่าย *Kydia calycina* (วงศ์ Malvaceae)

ไม้ต้น มีขนาดรูปดาวอยู่ทั่วไป ในเดียว ออกสับлист มีก้านใบ แผ่นใบค่อนข้างกลมหรือมี 3–5 มนุ ขอบใบจักเป็นซี่ฟันเล็กน้อย ดอกเป็นช่อขนาดใหญ่ที่ปลายยอด ดอกแยกเพศและดอกสมบูรณ์เพศอยู่ในต้นเดียวกัน มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ มีก้านดอกย่อย ริ้วประดับ 4–6 และกรุปขอบขนาดอยู่ด้านนอกของกลีบเลี้ยง ซึ่งมีขนาดเล็กกว่า กลีบดอกมีก้าน ปลายมีขน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านเชื่อมติดกันเป็นแท่งมี 5 กิ่ง แต่ละกิ่งที่ปลายมีอันเรณุกลมสีเหลือง รังไข่ 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย 3 ก้าน แต่ละก้านมียอดเกสรเพศเมียรูปโล ดอกเพศผู้มีรังไข่เป็นหมันเพียงสองสามอัน ผลแก่แตก ค่อนข้างกลม มี 3 เสี้ยง อยู่ในกลีบเลี้ยงที่โคงและติดแน่น รองรับด้วยริ้วประดับที่ขยายใหญ่ขึ้นและนานออกเป็นปีก เมื่อผลร่วงจะหลุดไปทั้งหมด แพรพันธุ์โดยลม

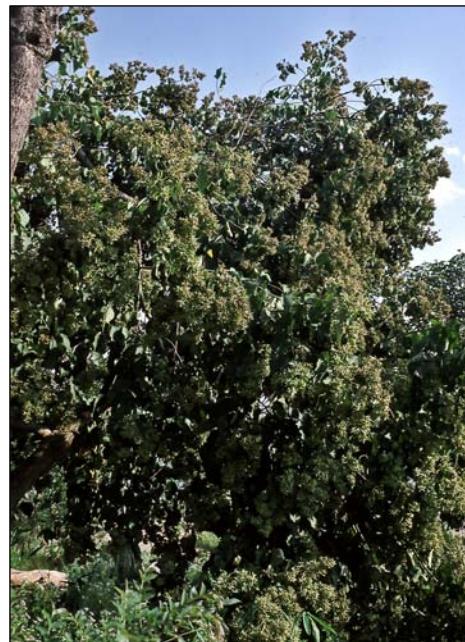
เลียงฝ่าย พับม้างตามชายป่าดิบเขาร่า ออกรอและติดผลในหน้าฝน

Kydia calycina (Malvaceae)

A tree with all parts stellately hairy. Leaves alternate, simple, petiolate; blades suborbicular to 3–5-angled, margins sometimes slightly denticulate. Inflorescence a terminal large panicle. Flowers unisexual and bisexual on the same plant, 5-merous, pedicellate, with 4–6 oblong, spreading epicalyx segments outside the smaller, “true” calyx. Corolla lobes free, clawed, hairy at the margins. Stamens numerous, the filaments forming a common staminal tube which is 5-branched above; each branch bears a “head” of yellow, sessile anthers. Ovary 3-loculed, with 3 style branches, each with a peltate stigma. Male flower [illustrated on the facing page!] with a small rudimentary ovary; branched staminal tube present in female flower but with only few sterile anthers. Fruit a 3-valved subglobose capsule which remains enclosed in the inward-curved persistent calyx lobes; the whole structure subtended by the enlarged, spreading epicalyx lobes (see NOTE, below).

Occasional at the edge or in openings of LMRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

NOTE. – The wing-like epicalyx plus the “true” calyx with the enclosed fruit fall off as a unit and are dispersed by wind: a remarkable kind of anemochorous diaspore!

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ขี้หนอน *Schoepfia fragrans* (วงศ์ Olacaceae)

ไม้ต้นขนาดเล็ก หรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกสลับ ขอบเรียบ เนื้อหนาคล้ายหนัง เชี่ยวสุดตลอดปี ดอกเป็นช่อตามง่ามใบ ดอกมีก้านดอก กลีบเลี้ยงเป็นถ้วยตื้นเล็ก (มองเห็นยาก) กลีบดอกรูปปท่อ ปลายเป็นพยุงอดแหลม ด้านในมีขนเป็นกระจุก ตรงที่ติดของเกสรเพศผู้ (ดูภาพหน้านี้) รังไข่กึ่งเหนียวของกลีบ ก้านเกสรเพศเมียมียอดเกสรเพศเมียเป็น 3 พุ ไม่โผล่พ้นดอก ผลค่อนข้างกลม มีข้อบกleebleeingติดที่ปลาย มี 1 เมล็ด เมื่อแก่สีออกเหลือง

ขี้หนอน พับบ้างในป่าดิบเขาร่าม มักพบในป่าเต็งรัง-ไม้สน และป่าดิบเขางูง ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง

Schoepfia fragrans (Olacaceae)

A small tree or shrub with alternate, simple, entire, leathery, evergreen leaves. Flowers in axillary raceme- to umbel-like inflorescences. Calyx shallowly cup-like and minute (hardly recognizable). Corolla tubular, with 5(-6) recurved pointed lobes; interior with a tuft of hairs behind the insertion point of each stamen (see illustration on this page). Ovary semi-superior, with a slender style bearing a 3-lobed stigma; style and stigma included. Drupe ± globose, crowned by the persistent minute calyx, 1-seeded, yellowish when fully mature.

Occasionally seen in all lower montane forest types, occasionally also in PDDF and UMRF. The plant flowers mostly in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กำลังเสือโคร่ง *Betula alnoides* (วงศ์ Betulaceae) [ภาพหน้าขวา]

ไม้ต้น กิ่งก้านมีต่อมน้ำยางและขันสีขาวอยู่ทั่วไป ลำต้นมีเปลือกสีเทาล่อนเป็นแผ่นบาง ในเดียว ออกสลับ มีก้านใบ ขอบใบจักฟันเลื่อยเป็นขนแข็ง ปลายเรียวแหลมเป็นทาง ดอกแยกเพศ ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียเป็นช่อแบบหางกระรอกห้อยลง ดอกแต่ละดอกลดรูปไปมาก รองรับด้วยใบประดับและใบประดับยอด ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 2 อัน ดอกเพศเมียมีรังไข่ติดใต้วงกลีบ มีก้านเกสรเพศเมีย 2 แฉกและยอดเกสรเพศเมีย 2 พุ ผลแบบเปลือกแข็งเมล็ดล่อน มีปีก 2 ปีก

กำลังเสือโคร่ง พบนขั้นทึ้งในป่าดิบเขาต่าและสูง โดยเฉพาะที่เปิดโล่ง มักขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่ ช่อดอกออกก่อนหรือพร้อมกับใบอ่อนในหน้าแล้ง

ก่อสร้อย *Carpinus viminea* (วงศ์ Betulaceae) [ภาพล่าง]

คล้ายกับกำลังเสือโคร่ง แต่เปลือกตันไม่ลอกและกิ่งก้านสีน้ำตาล เกลี้ยง ช่อดอกเพศเมียมีใบประดับใหญ่เห็นชัด จักเป็นพุไม่เท่ากัน 3 พุ ดอกเพศผู้แต่ละดอกมีเกสรเพศผู้มากกว่า 2 อัน ผลเปลือกแข็งไม่มีปีกติดอยู่กับใบประดับ เมื่อร่วงจะหลุดไปทั้งหมด

ก่อสร้อย พบน้อยกว่ากำลังเสือโคร่ง พบนป่าไม้ก่อและป่าดิบเขาต่า

***Betula alnoides* (Betulaceae) [facing page]**

Trees with densely white villous and resinous glandular branchlets; trunks with gray bark peeling in thin horizontal flakes. Leaves alternate, simple, petiolate, margins setiform-serrate, apex (caudate-)acuminate. Flowers unisexual, male and female inflorescences pendulous, catkin-like. Individual flowers much reduced, subtended by bracts and bracteoles; male flowers with 2 stamens; female flowers with inferior ovary bearing 2 styles and stigmas. Fruit a compressed nutlet with 2 papery wings.

Growing both in lower and upper montane forest types and particularly common in open, disturbed areas; often in large populations. Inflorescences, produced before or with the new foliage, are seen in the dry season.

***Carpinus viminea* (Betulaceae) [this page]**

Similar, but trunks with non-peeling bark and branchlets brown, glabrous. Female inflorescences with conspicuous, large unequally 3-lobed bracts; individual male flowers with more than 2 stamens. The non-winged nutlets remain attached to the 3-lobed bract complex, and the whole structure is (wind-)dispersed as a unit.

Less common than *Betula* and growing in LMOF and LMRF.

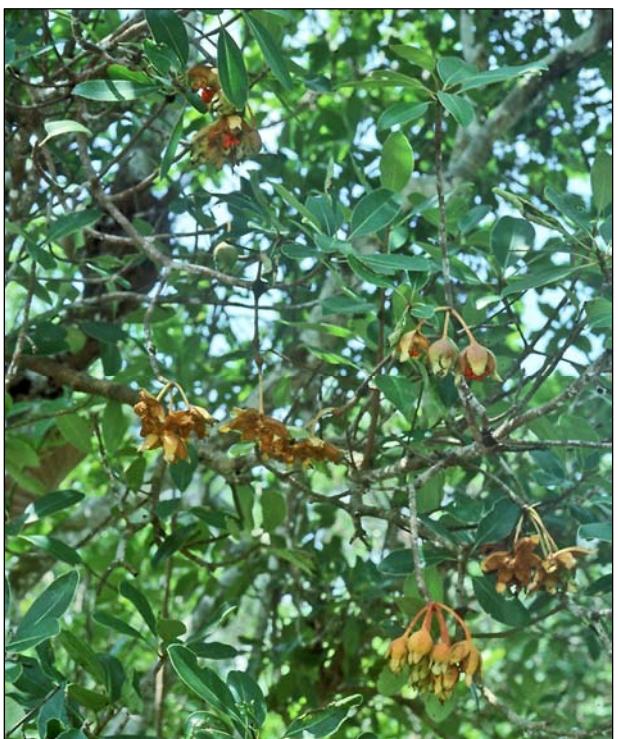
พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

สารกีดอย Anneslea fragrans (วงศ์ Theaceae)

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเดี่ยว ออกสับ มีก้านใบ เนื้อหากล้ายหนัง ดอกเป็นช่อที่ปลายยอด มีหลายดอก ช่อดอกคล้ายช่ำรุ้ง ดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีขาวอมครีม หรือสีอ่อนชมพู ซ้อนกัน บานคล้ายเป็นกลีบดอก ส่วนกลีบดอกแท้จะริงเล็กกว่ากลีบเลี้ยง ตรง และแนบกับเกรสรเพศผู้ที่มีอยู่จำนวนมาก รังไข่ติดใต้วงกลีบเห็นชัด ก้านเกรสรเพศเมียโผล่พ้นดอก มียอดเกรสรเพศเมียเป็นพุเล็กๆ 2–3 พุ ผลค่อนข้างกลม ที่ปลายมีพุกลีบเลี้ยงติดอยู่ เมื่อแก่จัดจะแตกออกไม่เป็นระเบียบ เห็นเมล็ดสองสามเมล็ดติดอยู่ที่ผนังผลด้านใน เมล็ดแต่ละเมล็ดมีเนื้อสีแดงหุ้ม

สารกีดอย พบริเวณป่าดิบเขาร่า ป่าเต็งรัง ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง
ภาพดอกและผลที่ยังไม่แตกในหน้าหนาว ถ่ายโดย ราชันย์ ภูมา

Anneslea fragrans
(Theaceae)

A small to medium-sized tree with alternate, simple, petiolate, coriaceous leaves. Inflorescence terminal, several- to many-flowered, umbel-like. Flowers bisexual, 5-merous. Sepals creamy-white to pinkish, imbricate, spreading, resembling petals. The actual petals smaller than the sepals, erect and pressed together over the numerous stamens. Ovary almost completely inferior, the exserted style with a small 2–3-lobed stigma. Fruit crowned by the persistent calyx lobes, subglobose; when fully mature, it will split open ± irregularly to reveal a few seeds

dangling from the interior of the fruit wall. Each seed is fully enclosed in a red, fleshy aril.

Common in lower montane forest types, but also growing in DDF and PDDF. The tree flowers and fruits in the dry season.

Photographs of flowers and not yet dehisced fruits (opposite page) by RP.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ขมีนตัน *Mahonia nepalensis* (วงศ์ Berberidaceae)

ไม้ต้นขนาดเล็ก หรือไม้พุ่ม ไม่ผลัดใบ เปลือกสีครีมออกน้ำตาล เนื้อเป็นคอร์ก หนาแตกลึก ใบติดเป็นกระฉกที่ปลายกิ่ง เป็นใบประกอบ 芽 ในย่อยออกตรงข้าม ไม่มีก้าน เนื้อหนาคล้ายหนัง ขอบจักเป็นฟันแหลม ในย่อยคู่ล่างเล็กกว่า ใบคู่อื่นๆ คล้ายเป็นหูใบ ดอกมีก้าน ออกเป็นช่อตรงที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเหลือง แยกกัน มีประมาณ 12–15 กลีบ เกสรเพศผู้มี 6 อัน ก้านเกสรเพศเมียและยอดเกสรเพศเมียสีเขียว ผลกลมมีเนื้อ สีน้ำเงินเข้ม มีไข่ เมล็ดเดียว

ขมีนตัน พบน้อยในป่าดิบเขาต่า ในที่เปิดโล่ง ออกดอกติดผลหน้าแล้ง เดิมเข้าใจว่าเป็นพืชถิ่นเดียวของไทย มีชื่อว่า *Mahonia siamensis*

Mahonia nepalensis (Berberidaceae)

Small evergreen tree (or shrub) with pale brownish-cream deeply cracked, thick and corky bark. Leaves clustered at the end of branches, long, compound; leaflets opposite, sessile, leathery, with sharp teeth; the lowermost leaflet pair much smaller than the others and resembling stipules (see facing page, bottom right). Flowers pedicellate, in erect clusters of raceme-like inflorescences at the end of branches. Sepals and petals not clearly distinguishable, yellow, free, ca. 12–15 in total; stamens 6; style and flat-topped stigma green. Berries globose, dark blue, waxy, with a single seed.

Uncommon in LMOF and usually found on exposed, rocky outcrops. The plant flowers and fruits in the dry season.

Previously thought to be endemic to Thailand and called *Mahonia siamensis*.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอนอ้าขาว *Styrax rugosus* (วงศ์ Styracaceae)

ไม้ดัน หรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกสับ ขอบจักฟันเลื่อย มีก้านใบ กิ่งอ่อน ใบและกลีบเลี้ยงมีขนสั้นหนาๆ นุ่มรูปดาว ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ มีก้านดอก ออกเดี่ยวหรือออกเป็นกลุ่ม 2–3 ดอกตามง่ามใบ กลีบเลี้ยงรูปถ้วยปลายจักเป็นพูรูปใบหอกหรือจักเป็นชี้ฟัน กลีบดอกโคนเป็นท่อสัน ปลายเป็นพูยาวรูปรีหรือรูปไข่กลับ เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านเกสรเพศผู้มีขนรูปดาวสีขาว อับเรณูรูปขอบขนาน รังไข่เหน็บวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียคล้ายเส้นด้ายาวโพลพันดอก ยอดเกสรเพศเมียเห็นไม่ชัด ผลรูปไข่ มีขนสั้นนุ่มรูปดาว เมื่อแก่แตก 3 เสี้ยง มี 1 หรือ 2 เมล็ด

เอนอ้าขาว พบน้ำang ในป่าเต็งรัง-ไมสน ป่าไมก่อ-ไมสน และป่าไมก่อ ซึ่งจะพบอยู่ในที่เปิดโล่ง ออกดอกในปลายหน้าฝนและต้นหน้าแล้ง
ในที่ถูกไฟไหม้ พืชจะแกรนและออกดอกเมื่อต้นยังไม่ถึง 1 เมตร (ดูภาพล่าง)

***Styrax rugosus* (Styracaceae)**

A tree or shrub with simple, alternate, petiolate serrate leaves; young branchlets, leaves and calyx densely stellate tomentose. Flowers 5-merous, pedicellate, solitary or in groups of few in leaf axils. Calyx cup-shaped, with lanceolate to subulate teeth. Corolla with a short tube and long, elliptic to obovate lobes. Stamens 10, filaments with white stellate hairs, anthers oblong. Ovary superior; style filiform, exserted, with indistinctly capitate stigma. Fruit stellate-pubescent, ovoid, at maturity splitting into 3 parts, with 1 or 2 seeds.

Occasionally seen in PDDF, LMPOF and LMOF, where it often grows in open areas. The plant flowers and fruits at the end of the rainy season and beginning of the dry season.

In burnt areas, plants stay small and shrubby and flower when they are hardly more than 1 m tall (see illustration on this page).

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หยดฟ้า Myrsine semiserrata (วงศ์ Myrsinaceae) [ภาพ A1–A2]

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกสับลับ เกลี้ยง มีก้านใบ แผ่นใบหนา ขอบตอนบนจักฟันเลื่อย ปลายแหลมหรือเรียวแหลม ข้อดอกออกตามก้านใบ ดอกเป็นกระฉูกก้านสั้นมาก มีกลีบเลี้ยงกลับดอกอย่างละ 4 กลีบ สีขาวหรือออกเหลือง กลีบเลี้ยงเป็นถวย พู่ปุ่นไข่เล็ก กลับดอกแยกหรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย รังไข่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียจักเว้า 3 แฉก ผลกลม มีเนื้อเมล็ดเดียวแข็ง เมื่ออ่อนสีอ่อนชมพู แล้วเป็นสีฟ้าและตآมม่วงเมื่อแก่เต็มที่ – พぶในป่าดิบเขางาม ออกดอกติดผลหน้าแล้ง

มีอีกสองสามชนิดในสกุลนี้ที่พบบันดอยอินทนนท์ ชนิดหนึ่งเคยอยู่ในสกุล *Rapanea* คือ รามยุนนาน *Myrsine seguinii* (เดิม *Rapanea yunnanensis* ภาพ C) ต่างจากชนิดบนที่ขอบใบเรียบ และข้อดอกมีดอกชิดติดกัน 3–10 ดอก ดอกสีออกเขียว ผลอ่อนสีเขียวอมเทา แก่สีดำอมม่วง – พぶในป่าดิบเข่าต่าและสูง ออกดอกติดผลหน้าแล้ง

กำลังช้างสาร Maesa montana (วงศ์ Myrsinaceae) [ภาพ B]

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว ออกสับลับ มีก้านใบ แผ่นใบบาง ขอบจักซี่ฟันหยาบปลายแหลม ข้อดอกออกตามก้านใบ มีหล้ายดอก ดอกเล็ก สีขาว มีก้านสั้น กลับดอกโคนรูประฆัง ปลายเป็นพู่ปุ่นไข่ยาวเท่ากับโคน เกสรเพศผู้ติดที่คอของห่อกลีบดอก ไม่โผล่พ้น ดอกรังไข่กึ่งใต้วงกลีบหรือใต้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียติดแน่น ยอดเกสรเพศเมียจักเป็นพุ ไม่โผล่พ้นดอก ผลกลมมีกลีบเลี้ยงติดเป็นวงที่ปลาย มีเนื้อหลายเมล็ด เมื่อแก่สีขาว – พぶในป่าดิบเข่าต่า พบมังในป่าดิบเขางาม ออกดอกติดผลหน้าฝน

Myrsine semiserrata (Myrsinaceae) [fig. A1–A2]

A shrub with alternate, simple, glabrous, petiolate leaves; leaf blades ± leathery, margin serrate above the middle, apex acute to acuminate. Inflorescences axillary, consisting of subsessile fascicles of flowers. Flowers 4-merous, white to yellowish. Calyx cupular, lobes small, ovate. Petals ± free. Ovary superior, style with 3-cleft stigma. Fruit a globose 1-seeded drupe, pinkish at first, blue and purplish-black when mature. – Occasional in UMRF; flowering and fruiting in the dry season.

A few other *Myrsine* species occur on Doi Inthanon, amongst them one that was previously included in the no longer recognized genus *Rapanea*, namely *Myrsine seguinii* (syn. *Rapanea yunnanensis*; fig. C). It differs from the above in having entire leaves and closely spaced axillary 3–10-flowered inflorescences. Flowers often greenish; fruits grayish-green at first, purplish-black when mature. – Found in LMOF and UMRF; flowering and fruiting in the dry season.

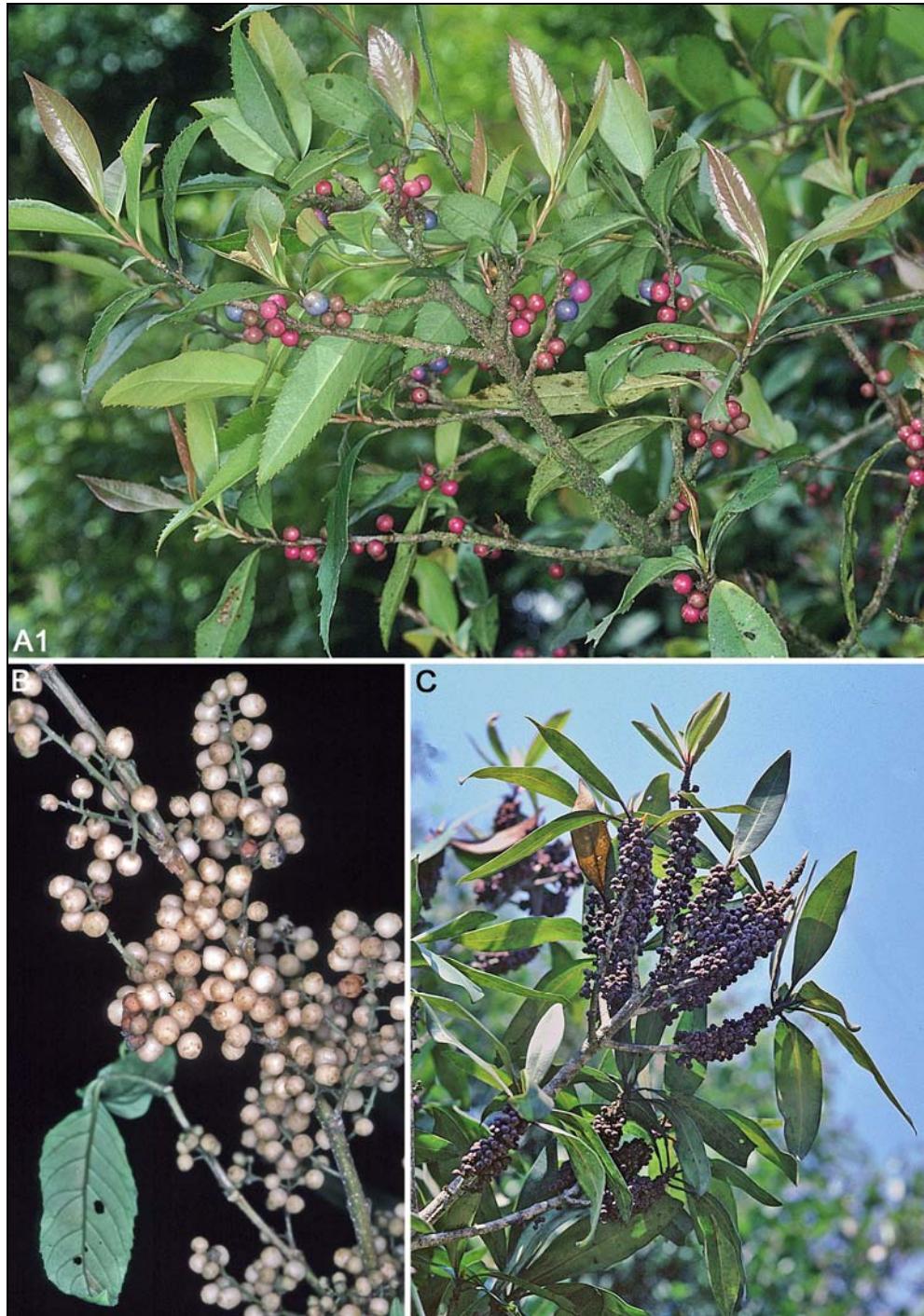
Maesa montana [fig. B]

A shrub or small tree with alternate, simple, petiolate leaves; leaf blades membranous, margin coarsely dentate, apex acute. Inflorescences axillary, racemose to panicle-like. Flowers shortly petiolate, small, white. Corolla campanulate, lobes ovate, ± as long as the tube. Stamens included. Ovary (semi-)inferior, the persistent style with the minutely lobed stigma included. Fruit crowned by the persistent minute calyx lobes, globose, berry-like, many-seeded, turning white when fully mature. – In lower montane forest types, sometimes also in UMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

A2

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ไข่ปลา *Debregeasia longifolia* (วงศ์ Urticaceae)

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งก้านเล็กเรียว ใบเดี่ยว ออกรสับบ มีก้านใบ แผ่นใบรูปใบหอกหรือรูปแฉบ ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างมีขนนุ่มสีขาวอมเทา ดอกออกเป็นช่อ มีก้านช่อ เกิดบนกิ่งที่เพิ่งออกเมื่อปีก่อน แต่ละช่อเป็น 2–4 ง่าม ดอกเป็นก้อนกลม ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกันหรือคนละต้น ดอกเพศผู้มีกลีบรวมแยกเป็น 4 แลก เกสรเพศผู้มี 4 อันและรังไข่ที่เป็นหมัน ดอกเพศเมียมีกลีบรวมเป็นท่อเนื้อบางคล้ายเยื่อ ปลายเป็นชี้ฟัน 4 ซี่ ล้อมรอบรังไข่ ก้านเกสรเพศเมียสั้นและยอดเกสรเพศเมียคล้ายแปรง ผลเล็ก เปลือกแข็งเมล็ดเดียว อยู่ในกลีบรวมที่ใหญ่ขึ้นและมีเนื้อเมื่อผลแก่

ไข่ปลา พ布ในป่าดิบเข้าต่าและป่าดิบเข้าสูง มักพบในที่ร่ม ที่ซึ่นริมลำธารหรือในหุบเขา ออกรดอกในหน้าแล้ง

Debregeasia longifolia (Urticaceae)

Shrubs or small trees with slender branchlets and alternate, petiolate, simple lanceolate to ± linear leaves. Leaf blades dark green above and gray-white tomentose below. Inflorescences axillary, borne on current and previous years' branches, 2–4-

dichotomously branched, pedunculate, consisting of small capitate clusters ("glomerules") of unisexual flowers (plants monoecious or dioecious). Male flowers with 4 perianth lobes, 4 stamens and rudimentary ovary. Female flowers with membranous perianth tube, 4-denticulate at apex, enclosing the ovary with short style and brush-like stigma. Fruit small, nut-like, enclosed by the persistent perianth which enlarges and becomes fleshy during fruit development.

In all lower montane forest vegetation types and UMRF; usually in shady, moist places by streams or in mountain valleys. Fruiting in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พิลังกาสา Ardisia species (วงศ์ Myrsinaceae)

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ไม่ผลัดใบ กิ่งข้างบวมที่โคน ใบเดี่ยว ออกสลับ ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงแยก กลีบดอกปุกกล้องโคน กลีบเป็นห่อสั้น พุกลีบบิดเวียนในตາดอก เกสรเพศผู้ก้านสั้น อันเรณูเรียงเป็นรูปโคนหัวworm(แต่ไม่เชื่อมกัน) รังไข่เห็นช่องกลีบ ก้านเกสรเพศเมียเล็กเรียว ยอดเกสรเพศเมียไม่ชัด ผลมีเนื้อ เมล็ดแข็งหนึ่งเมล็ด – ชนิดที่กล่าวถึงนี้อยู่ในสกุลย่อย *Crispardisia* ที่ไม่ใช่คลีน มีจุดเข้มในแองหรือปลายชี้ฟัน (มักเรียกเป็นต่อม แต่จริงๆแล้ว เป็นบักเตรีที่อาศัยอยู่ร่วมกัน จึงควรเรียกเป็น ตุ่มบักเตรี มากกว่า) ช่อดอกของพืชในกลุ่มนี้เป็นแบบชี้ร่ม แตกที่ปลายของกิ่งข้าง

กำลังข้างเพือก *Ardisia villosa* [ภาพ A1–A2] ไม้พุ่มค่อนข้างเล็ก มีขน ดอกมีกลีบเลี้ยงยาวเท่ากับกลีบดอก อันเรณูเรียงเป็นโคนชัด ก้านเกสรเพศเมียยื่น – พุ่นในป่าดิบเข้าต่ำ ออกดอกติดผลในหน้าฝน

ตากไก่ในกรाव *Ardisia crenata* [ภาพ B] ไม้พุ่มเล็ก ดอกสีอมชมพู หรือขาว กลีบเลี้ยงเป็นพูเล็ก ผลสีแดงมัน – พุ่นในป่าผลัดใบ ออกดอกติดผลในหน้าฝน

ตากไก่ *Ardisia symplocifolia* [ภาพ C1–C2] ไม้ต้นขนาดเล็ก ดอกสีชมพู กลีบเลี้ยงเล็ก – พุ่มข้างในป่าดิบเข้าสูง ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Ardisia species (Myrsinaceae)

Evergreen shrubs or treelets; lateral branches distinctly swollen at their base. Leaves alternate, simple. Flowers 5-merous, bisexual; sepals free; corolla rotate, with a very short tube and lobes contorted in bud. Stamens with short filaments; anthers often loosely arranged into a cone (but anthers not fused). Ovary superior, the slender style with a minute, indistinct stigma. Fruit a 1-seeded globose drupe.

All depicted species belong to subgenus *Crispardisia*, distinguished by having crenate leaves, with a dark-colored spot in each marginal sinus or at the tip of the teeth (often described as “gland” but actually housing symbiotic bacteria and therefore better called “bacterial nodules”). Inflorescences in this group are umbel-like and terminal on specialized lateral branches.

Ardisia villosa [fig. A1–A2], a rather small hairy shrub; flowers with the sepals being as long as the petals; anthers in a distinct cone-like arrangement, from which style and stigma protrude. – Occasional in LMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

Ardisia crenata [fig. B], also a small shrub; flowers white to pinkish, calyx lobes small; drupes shiny bright red. – Locally common in MDF; flowering and fruiting in the rainy season.

Ardisia symplocifolia [fig. C1–C2], a monocaul treelet; flowers pink, calyx small. – Occasional in UMRF; flowering and fruiting in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

มือพระนารายณ์ข้าว Schefflera hypoleucoides(วงศ์ Araliaceae)
ไม้พุ่มกึ่งอิงอาศัยเลื้อยพันไปกับต้นไม้อื่น มีรากแข็งและลำต้นโคงหล่ายลำ มี
รากห้อยตามกิ่ง ในประบกอบรูปน้ำเมือ ออกสับลับ ก้านใบยาว ในย่อยมี 7 ใน ขอบ
เรียน ก้านยาว ชุดดอกใหญ่ประบกอบด้วยช่อกรจะซี่ร่วมเล็กๆ มีก้านช่อ ที่ส่วน
บนสุดของช่อ ไม่มีกลีบเลี้ยง กลีบดอก 5 กลีบ กลีบแยกจากกัน ร่วงเร็ว เกสร
เพศผู้ติดตรงข้ามกับกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ มี 5 ช่อง ที่ปลายล้อมรอบด้วย
จานดอกที่เป็นต่อมน้ำหวาน ก้านเกสรเพศเมียสั้นเชื่อมติดกันเป็นแท่ง มียอด
เกสรเพศเมียเล็ก 5 อัน ผลค่อนข้างกลม หล่ายเมล็ด มีเปลือกหุ้มแข็ง

มือพระนารายณ์ข้าว พ布ในป่าดิบเขาต่า ป่าไม้สน-ไมก่อ ออกดอกติดผลใน
หน้าแล้ง เป็นพืชอิกชนิดหนึ่งที่พบอยู่ในเรือนยอดของต้นไม้ใหญ่ในป่าดิบชื้น

Schefflera hypoleucoides (Araliaceae)

A hemi-epiphytic strangling shrub with woody adventitious roots and numerous arching stems; branches often producing rows of thin, dangling adventitious roots. Leaves alternate, palmately compound, long-petiolate; leaflets 7, entire, long-stalked. Inflorescence terminal, large and compound, the ultimate elements stalked, ± head-like umbels. Flowers 5-merous; calyx ± absent. Petals free, short-lived; stamens alternating with the petals. Ovary inferior, 5-loculed, with a conspicuous nectar-producing disk on its roof; the columnar style with 5 small stigmas. Fruit a subglobose drupe with several seeds inside the stone.

Occasionally seen in LMRF and LMPOF; flowering and fruiting in the dry season.

A remarkable example of a “strangler,” comparable to strangling figs (*Ficus* spp., Moraceae) and species of *Fagraea* (Gentianaceae, formerly Loganiaceae) that also show this phenomenon. In all mentioned examples, it is woody, adventitious roots that “strangle” the host tree. In the depicted *Schefflera*, the much branched and anastomosing roots that twine round the trunk of the supporting tree do not seem to be – as opposed to those of strangling figs – powerful enough to crush their host.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

อุนชนิดต่างๆ *Virburnum species* (วงศ์ Caprifoliaceae)

อุนเป็นไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ในเดียว ออกตรงข้าม ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มักมีดอกจำนวนมาก เป็นช่อเชิงหลั่น ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเล็ก มักเป็นชี้ฟัน กลีบดอกเป็นท่อสั้นถึงยาวและปลายทาง ออกจักเป็นพุ่มโคง เกสรเพศผู้ติดในท่อกลีบดอก ติดลับกับพุ่กลีบ รังไข่ใต้วงกลีบ มี 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียมี 3 พุ ผลมีเนื้อเมล็ดเดียวแข็ง – *Virburnum* มีอยู่หลายชนิดบนดอยอินทนนท์ เช่น

อุนแดง *Virburnum kerrii* [ภาพขาว] [ไม้ต้น ขอบใบจักชี้ฟัน ช่อดอกออกที่ปลายของกิ่งข้าง แกนช่อดอกเป็นปลียนเป็นสีแดง เมื่อเป็นผล ดอกสีขาว ผลรูปปรี สีแดงสด มีเนื้อ เมล็ดเดียวแข็ง ปลายมีกลีบเลี้ยงติดแน่น – พบร้าไปบนยอดโดย

อุน *Virburnum sambucinum* var. *tomentosum* (ชื่อพ้อง *V. inopinatum*) [ภาพหน้านี้] [ไม้พุ่ม ขอบใบเรียบ มีก้านใบ ใบออกดอกที่ปลายกิ่ง ช่อดอกมีดอกจำนวนมาก ดอกกลมและแน่น ดอกมีหอดอกสั้นมากและเกสรเพศผู้ยาวพันดอก ผลรูปไข่ ค่อนข้างแบบ สีแดง มีเนื้อเมล็ดเดียวแข็ง – พบทว่าไปในป่าเต็งรัง]

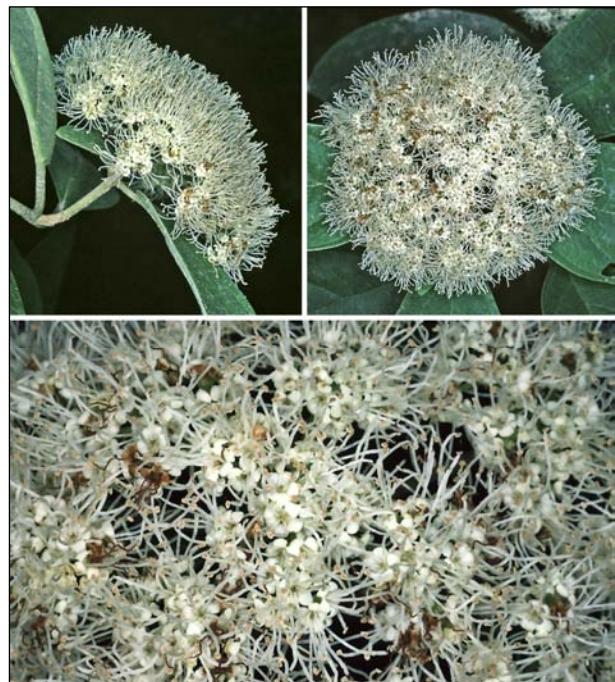
***Virburnum species* (Caprifoliaceae)**

Shrubs or small trees with opposite, simple leaves. Inflorescence terminal, often many-flowered and corymbiform. Flowers 5-merous, bisexual; calyx small; corolla tube short to ± long, lobes spreading to recurved. Stamens inserted in tube, alternating with lobes. Ovary inferior, 1-loculed; style short, with 3-lobed stigma. Fruit a drupe with a hard, 1-seeded stone.

Several species are recorded from Doi Inthanon, amongst them the following two:

Virburnum kerrii [facing page], a tree with ascending branches and petiolate, indistinctly toothed leaves. Inflorescences terminal on short lateral branchlets; inflorescence axes reddish in fruit. Flowers whitish. Drupes ellipsoid, bright red, crowned by the persistent calyx. – Common around the summit.

Virburnum sambucinum* var. *tomentosum (syn. *V. inopinatum*) [this page], a shrub with often entire leaves. Inflorescence very many-flowered, rounded and dense in flowering stage. Flowers with a very short corolla tube and long-exserted stamens. Drupes red, oval, slightly compressed. – Occasional to locally common in DDF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พวงไช่มุก *Gaultheria notabilis* (วงศ์ Ericaceae)

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ในเดี่ยว ออกเวียนสลับ มีก้านใบ ขอบจักฟันเลื่อย ดอกออกเป็นช่อตามง่ามใบ ดอกย่อยมีก้าน มีหลายดอก แต่ละช่อมีก้านเรียงลดหลั่นกัน แกนกลางข้อสีแดงอมชมพู ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ มีใบประดับสีอ่อนขาวรองรับ ตาดอกมักมีสีอ่อนชมพูแต้ม กลีบเลี้ยงสีขาว จักลีก กลีบดอกสีขาว รูปคนโถ ปลายจักเป็นพุสามเหลี่ยมเล็กๆ เกสรเพศผู้อยู่ในดอก อับเรณุแตกโดยมีรูที่ปลาย ถุงอับเรณุมีหนวด 2 เส้น รังไข่เห็นوض่องกลีบ ก้านเกสรเพศเมียมียอดเกสรเพศเมียปลายตัด ไม่ผลพันดอก ผลอยู่ในกลีบเลี้ยงที่ติดทนซึ้งขยายใหญขึ้น มีเนื้อ เมื่อแก่เต็มที่มีสีน้ำเงินดำ

พวงไช่มุก พบ
ท้าวไปที่ยอดสูง
ที่สุดของดอยอิน
ทนนท์ มักขึ้นใน
ป่าพุ่มหรือตามทิ่น
ลาดชัน ออกดอก
ติดผลในหน้าฝน
ผลแก่เห็นได้ใน
หน้าแล้งถัดไป

Gaultheria notabilis (Ericaceae)

A small evergreen shrub with spirally arranged, petiolate,

simple, serrate leaves. Inflorescences axillary, shortly corymbose-racemose, several-flowered; inflorescence axes pinkish-reddish. Flowers 5-merous, subtended by small whitish bracts; buds often pinkish-tinged. Calyx deeply divided, white. Corolla white, urceolate, with small triangular lobes. Stamens included; anthers dehiscing by terminal pores, thecae 2-awned. Ovary superior, style with truncate stigma, included. Fruit a capsule with many seeds, entirely included by the persistent calyx which becomes enlarged, fleshy and dark blue during fruit maturation.

Locally common in the highest parts of Doi Inthanon, often growing in scrub or on steep, frequently rocky slopes. The plant flowers and fruits in the rain season; old fruits are also seen in the following dry season.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กุหลาบพันปี *Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi** (วงศ์ Ericaceae) [ภาพขาว]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ใบเดี่ยว ออกเวียนสลับ ขอบเรียบ มีก้านใบ แผ่นใบหนา ออกดกที่ปลายกิ่ง ช่อดอกออกที่ปลายยอด เป็นช่อซี่ร่มแน่น มีหลายดอก กลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงมีพู่เล็ก กลีบดอกรูประฆัง ปลายเว้าตื้น เกสรเพศผู้ 10 อัน ขนาดไม่เท่ากันอยู่ในหอกลีบ รังไข่ 5 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น กว่าหอกลีบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ผลขบวนขนาดสีดำ แก่แตกตามรอยตะเข็บ เมล็ดเล็ก จำนวนมาก มีปีก – พบรากและน้ำแข็งช้ำตอกถ้ำ *Sphagnum bog* ใกล้ยอดดอยอินทนนท์และที่ก่อแม่ปาน ออกดอกหน้าแล้ง

* ชื่อพุกชศาสตร์ยังแยกกันอยู่ ถ้าตาม Flora of China ควรใช้ชื่อ *Rhododendron delavayi* var. *delavayi* แทนที่จะเป็น subspecies ของ *R. arboreum*

สกุลนี้บันดอยอินทนนท์ไม่มีชนิดใดที่ดอกสีแดงและเป็นไม้ต้นเลย ภายใน *Rhododendron veitchianum* (หน้านี้) เป็นไม้พุ่มขึ้นบนไม้อื่น ดอกสีขาวหรือสีชมพูอ่อน ออกเป็นกลุ่มตั้งแต่สองสามดอกถึงหลายดอก – พบน้อยในป่าดิบเขาสูง

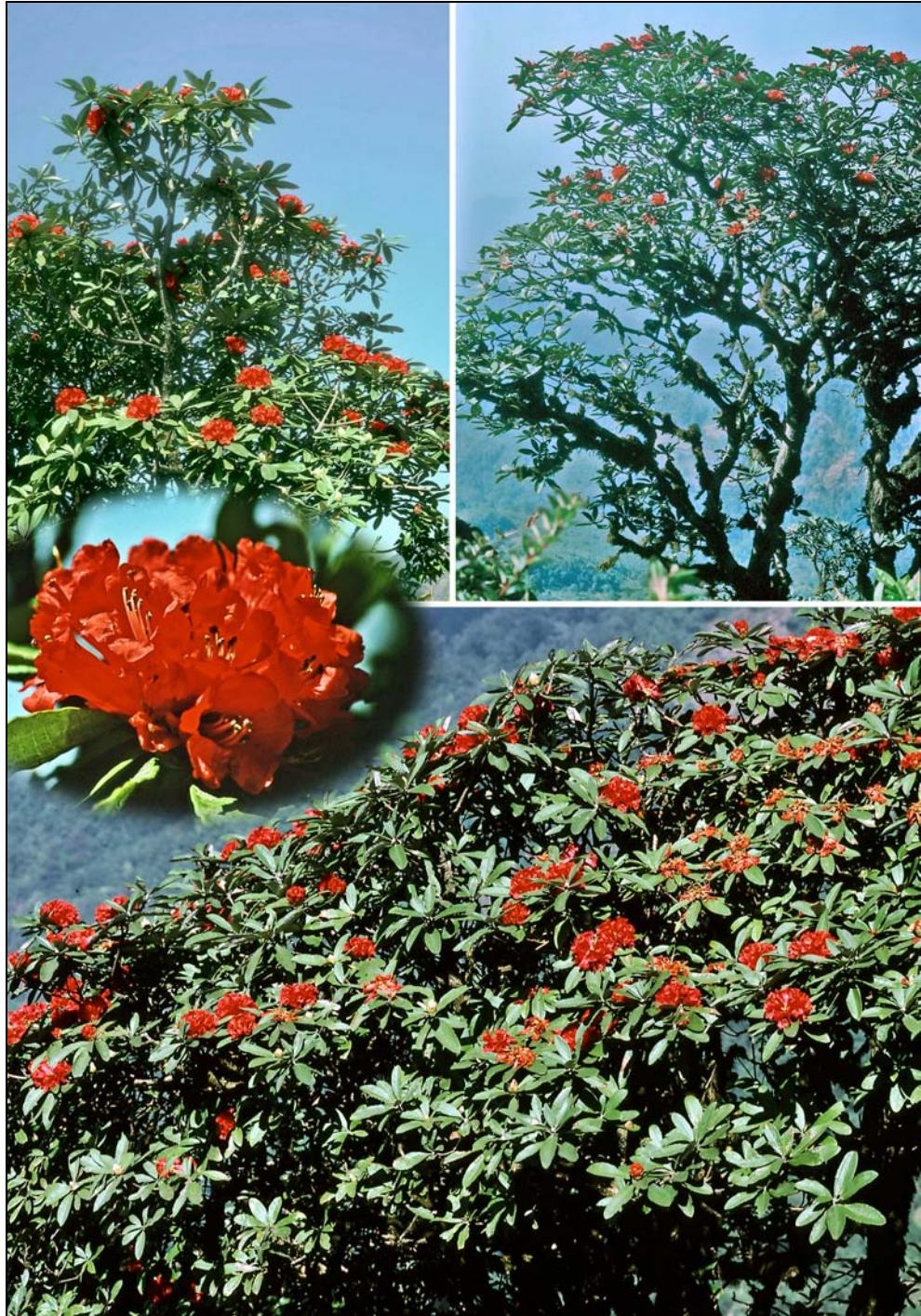
Rhododendron arboreum* subsp. *delavayi* (Ericaceae) [facing page]
An evergreen small tree with alternate, simple, entire, petiolate, leathery leaves mostly clustered at branch tips. Inflorescence terminal, condensed-umbellate, many-flowered. Flowers 5-merous, shortly pedicellate. Calyx with small lobes. Corolla campanulate, the lobes emarginate at the apex. Stamens 10, ± unequal in size, hardly exserted from the corolla tube. Ovary 5-loculed, with a style shorter than the corolla tube; stigma capitate. Fruit an oblong blackish septicidal capsule; seeds winged, minute, numerous. – Common at the edge of the *Sphagnum bog* near Doi Inthanon's summit and also along the Kew Mae Pan trail; flowering in the dry season.

* The plant's name is disputed. According to Flora of China, it should be called *Rhododendron delavayi* var. *delavayi* rather than considered a subspecies of *R. arboreum*.

A few other Rhododendrons occur on Doi Inthanon, none of which have red flowers and become tree-like. One of them is ***Rhododendron veitchianum*** [this page], a shrub often growing epiphytically on other trees. It has white to pale pink flowers in clusters of few to several. – Uncommon in UMRF.

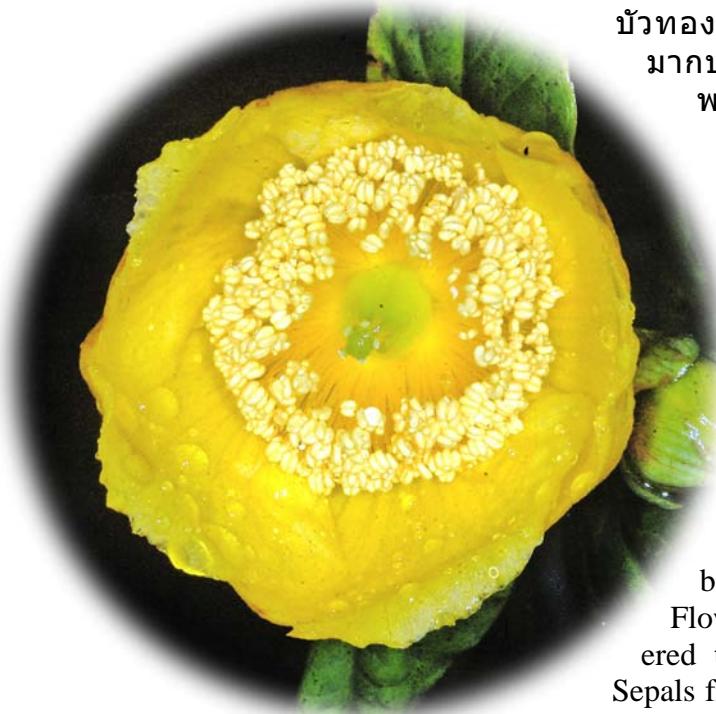
พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

บัวทอง *Hypericum hookerianum* (ขื่อพ้อง *H. garrettii*; วงศ์ Guttiferae)

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ แผ่นใบมีต่อมใสสื้ออกดำ ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มีดอกไม่มากนักหรือดอกเดียวในช่อจะรุ่ง ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงแยกจากกัน รูปไข่ กลีบดอกรูปประฟัง ซึ่งเกิดจากกลีบดอกรูปไข่กลับเรียงข้อนเหลือมกัน เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สันกว่ากลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 5 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียแยกจากกันช่วงบน ยอดเกสรเพศเมียเล็กเป็นตุ่ม ผลรูปไข่ เมื่อแก่แตกตามรอยประสาน มีเมล็ดเล็กจำนวนมาก

บัวทอง พฤตตามชายป่าดิบเขางสุพ พบ
มากบนยอดดอยอินทนนท์ บางครั้ง
พบในที่โล่งในป่าดิบเขาต่า ออก
ดอกติดผลในหน้าฝน

Hypericum hookerianum (syn. *H. garrettii*; Guttiferae)

A shrub with opposite, simple, entire, shortly petiolate leaves; leaf blades with blackish translucent glands.

Flowers 5-merous, in few-flowered to uniflorous terminal cymes.

Sepals free, ovate. Corolla bell-shaped, made up of partly overlapping, obovate petals. Stamens very numerous, shorter than the petals. Ovary superior, 5-locular, with 5 styles free in their upper half; stigmas small, capitate. Fruit a septicidal ovoid capsule with numerous small seeds.

At the edge of UMRF, common in Doi Inthanon's summit area; sometimes also in open places in LMRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

โพสามหาง *Exbucklandia populnea* (ชื่อพ้อง *Symingtonia populnea*; วงศ์ Hamamelidaceae)

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบ ในเดียว ออกสับлист มีก้านใบ หู่ใบเป็นรูปไข่กลับชัดเจน แผ่นใบกลมแกมรูปไข่กว้าง มักจัก 3 พูแบบฝ่ามือ เมื่ออ่อนสีออกแดง ชุดออกเป็นกระจกๆ ละ 8–12 ดอก ดอกสมบูรณ์เพศ อุยในหูใบหนึ่งคู่ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 10–15 อัน ก้านเกสรเพศผู้เล็กเรียว รังไข่ติดที่กึ่งใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยื่นยาวและยอดเกสรเพศเมียเป็นครีบ ผลแตกกลางพูเป็น 4 เสียง เมล็ดเล็ก มีปีกแคน ผลจะติดเป็นช่อกลมหรือค่อนข้างกลม

โพสามหาง พบร้าไปในป่าดิบเขารสูงบริเวณยอดดอยอินทนนท์ และพบในป่าดิบเขาดำ

Exbucklandia populnea (syn. *Symingtonia p.*; Hamamelidaceae)

Evergreen trees with alternate, long petiolate leaves bearing conspicuous obovate stipules. Leaf blades broadly ovate-rounded, often palmately 3-lobed; reddish when young. Inflorescences capitate, heads 8–12-flowered; initially enclosed by a pair of stipules. Flowers bisexual; petals absent. Stamens 10–15, with slender filaments. Ovary semi-inferior, 2-locular, with elongated styles and decurrent stigmas. Fruits capsular, dehiscing loculicidally by 4 valves, releasing small, narrowly winged seeds; the fruits of an inflorescences stay together to form a globose or subglobose infructescence.

In UMRF (common in the summit area of Doi Inthanon) and also in LMRF.

Photographs on this page by RP.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ต่างไก่ป่า *Polygala arillata* (วงศ์ Polygalaceae)

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว ออกสลับ ขอบเรียบ มีก้านใบ ดอกออกเป็นช่อหอยลายช่อ ดอกมีก้าน สมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ แยกจากกัน แต่จะมีเพียง 2 กลีบที่เจริญใหญ่ขึ้น มีสีเหลือง กลีบดอกมี 3 กลีบ โคนเชื่อมติดกัน กลีบดอกอันหน้าเป็นสันและมีหงอน เกสรเพศผู้มี 8 อัน เชื่อมกันเป็นกาบเกสรเพศผู้และเชื่อมติดกับกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียโคง ผลแบบแก่แตกกลางพู แบบด้านข้าง จักเป็น 2 พู เมื่อแก่จัดสีแดงอมม่วง แตกเป็นเสียง แต่ละเสียงมีเมล็ดเดียวสีดำมันแขวนห้อยอยู่ ที่ครึ่งล่างมีเนื้อนุ่ม เป็นรูปถ้วยสีส้มทั่ว

ต่างไก่ป่า พบค่อนข้างมากในป่าดิบเขางสูง ชอบขึ้นตามที่โล่ง และตามชายป่า ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Polygala arillata (Polygalaceae)

A shrub with alternate, simple, entire petiolate leaves. Inflorescence a many-flowered raceme. Flowers bisexual, zygomorphic. Sepals 5, free, but only 2 large and well-developed, yellowish. Petals 3, ± united below, the anterior (upper) petal keel-like and crested. Stamens 8, ± united into a staminal sheath and adnate to the petals. Ovary superior, 2-loculed, with curved style. Fruit a 2-lobed, laterally compressed loculicidal capsule, shiny purplish-red when fully mature. Each valve with a single, pendulous shiny black seed, its basal half surrounded by a cup-like, fleshy, orange aril.

Rather common in UMRF and typically in ± open places and at forest margins. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

สะเกาลง *Agapetes hosseana* (วงศ์ Ericaceae)

ไม้พุ่มอิงอาศัย มีเหง้าใหญ่เห็นชัด (ดูภาพ) ใบเดี่ยว ออกเวียนสลับ ขอบเรียบ เนื้อใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ก้านใบสั้น ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ มีก้านดอก ออกตามซอกใบ มีหล่ายดอกหรือออกเดี่ยวๆ กลีบเลี้ยงปลายจักรเป็น 5 พู ท่อกลีบดอกเป็นรูปทรงกระบอก สีแดง ปลายเป็น 5 พูสั้น มีสีเขียวเข้มถึงสีออกดำด้านนอก ส่วนด้านในสีเขียวอ่อน เกสรเพศผู้มี 10 อัน ไม่ผลัดออก รังไข่ติดใต้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียและยอดเกสรเพศเมียไม่ผลัดออก ผลกลม มีเนื้อหلامเมล็ด ที่ปลายมีกลีบเลี้ยงติดเป็นวงรอบ

สะเกาลง พับขึ้นทั่วไปในป่าดิบเขางสูง บางที่ไม่เป็นพืชอิงอาศัยเสนอไปอาจพบขึ้นบนดินตามที่ลาดชันที่ดินถูกน้ำกัดชะ หรือพบร่องกั้งไม้แก่ที่ร่วงลงมาจากการไม้ต้นใหญ่ ส่วนมากแล้วจะออกดอกและติดผลในช่วงหน้าแล้ง

***Agapetes hosseana* (Ericaceae)**

An epiphytic shrub with a conspicuously swollen rootstock (illustration on this page). Leaves spirally arranged, simple, entire, subsessile, thick and leathery. Flowers 5-merous, pedicellate, in leaf axils, several together or solitary. Calyx with 5 lobes. Corolla tubular, red, with 5 short lobes which are dark green to blackish on the outside and light green on the inside. Stamens 10, included. Ovary inferior, style and stigma included. Fruit a globose berry with several seeds, crowned by the persistent calyx.

Locally common in UMRF; not always epiphytic but occasionally also terrestrial on steep, eroded slopes. Sometimes also seen on old, dead, fallen branches of tall forest trees. The plant flowers and fruits mostly in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ว่านไก่แดง *Aeschynanthus parviflora* (วงศ์ Gesneriaceae)

ไม้พุ่มอิงอาศัย กิ่งห้อยลง ในเดียว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ เนื้อใบหนาคล้ายหนัง ดอกสมมาตรด้านข้าง มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สีแดง ออกเป็นกระฉูกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกเป็นห่อโคง ปลายเป็น 2 ปาก (ปากบน 3 พู ปากล่าง 2 พู) เกสรเพศผู้ 4 อัน โผล่พ้นดอก อับเรณูที่อยู่ใกล้กันเชื่อมติดกันเป็นคู่ตอนเป็นดอกอ่อน รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง มีถ่านเกสรเพศเมียยาว ยอดเกสรเพศเมียเป็นพุรุปไข่กว้าง 2 พูในดอกแก่ ผลทรงกระบอกแคบยาว แก่แตก 2 เสียง เมล็ดเล็กจำนวนมาก มีรยางค์ 1 เส้นที่ปลายแต่ละข้าง

พืชสกุลนี้ดอกมีเกสรเพศผู้แก่ก่อนเกสรเพศเมีย เมื่อดอกบานอับเรณูที่ติดกันจะแยกออกจากกัน แล้วแต่กอกปล่อยละอองเรณูออกมา (ภาพ A1–A2) ขณะที่ก้านและยอดเกสรเพศเมียยังคงอยู่ในห่อกลีบดอก เมื่อเกสรเพศผู้เสร็จระยะสีบพันธุ์ ดอกเริ่มแก่ก้านเกสรเพศเมียจะยืนออกและยอดเกสรเพศเมียแผ่ออกรับละอองเรณู (ภาพ B) ส่วนเกสรเพศผู้จะเริ่มเหี่ยว

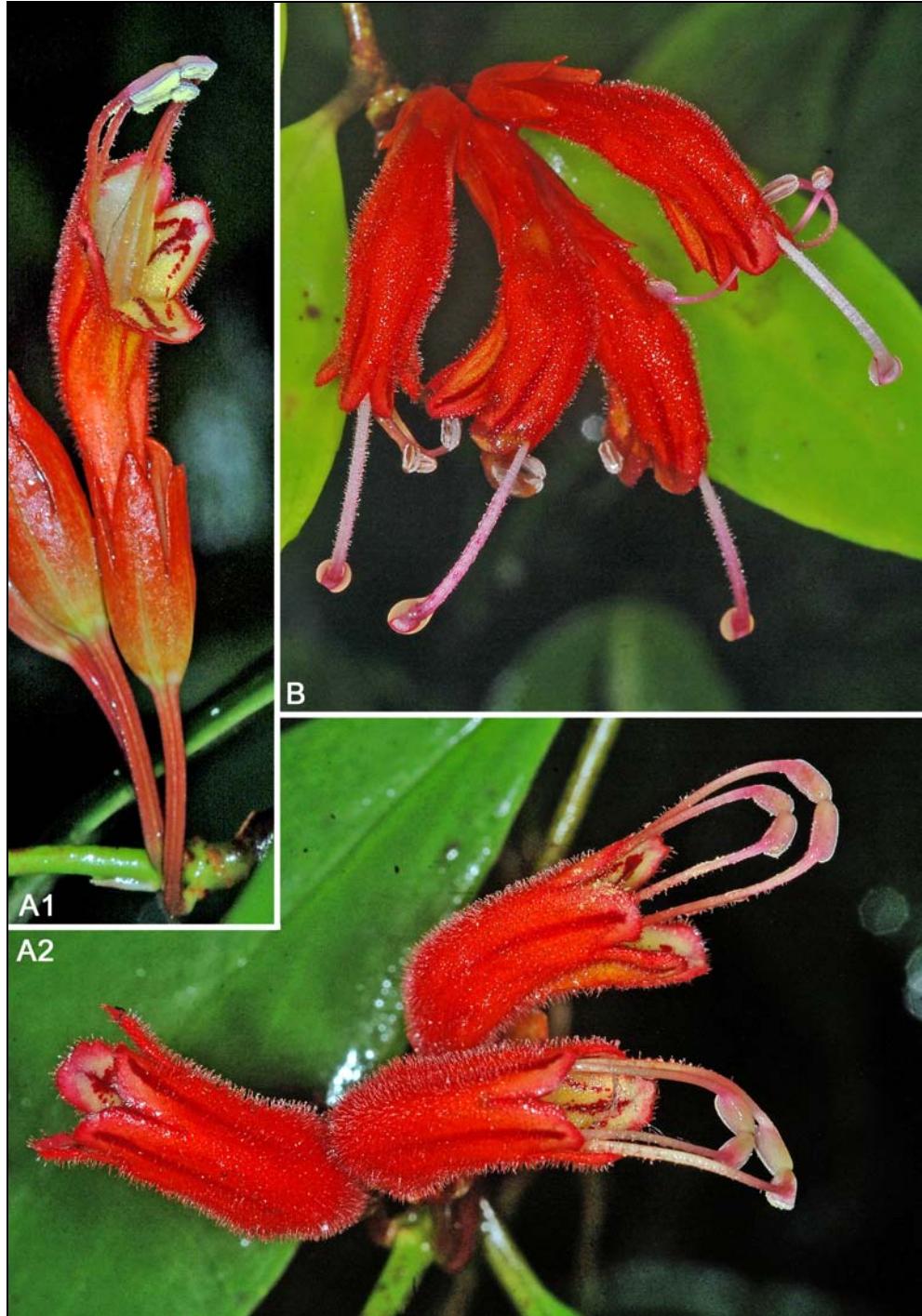
***Aeschynanthus parviflora* (Gesneriaceae)**

An epiphytic shrub with pendulous, branched stems bearing opposite, simple, entire, ± leathery leaves. Flowers zygomorphic, 5-merous, in clusters of several at the ends of branches. Calyx and corolla red. Corolla with a curved tube, 2-lipped above (upper lip with 3, lower with 2 lobes). Stamens 4, exserted; anthers of neighboring stamens coherent in pairs in young flowers. Ovary superior, 1-loculed, with a style that elongates only in older flowers; the 2 broadly ovate stigma lobes unfolded in older flowers only. Fruit an elongated, narrowly cylindrical, 2-valved capsule with numerous minute seeds with 1 hair-like appendage at each end.

The genus is a very good example for plants with very strongly *protandrous* flowers: When buds open, the anthers (loosely connected in pairs) show pollen sacs that have already dehisced, exposing the pollen (fig. A1–A2), while style and stigma are still hidden in the corolla tube. This functionally male stage of the flowers is followed by a functionally female stage: in older flowers, the style has elongated and the stigmas are unfolded and receptive (figs. B), whereas the old stamens start bending backwards.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

โพอาศัย *Neohymenopogon parasiticum* (วงศ์ Rubiaceae)

ไม้พุ่มอิงอาศัย ลำต้นค่อนข้างอวบน้ำ ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ หู่ใบรูปไข่ค่อนข้างใหญ่และโถง ดอกเป็นช่อที่ปลายยอด มีหลายดอก แต่ละช่อดอกมีใบประดับเด่นสีขาวอมครีมหรือสีขาวติดแฉะ ในประดับนี้จะบางคล้ายกระดาษเมื่อเป็นผล ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงแยก รูปสามเหลี่ยมแคบและยาว กลีบดอกเป็นห่อรูปกรวย มีขันที่คอห่อ พุกกลีบนานออก เกสรเพศผู้ติดที่ส่วนบนของท่อกลีบ รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียจักเป็น 2 พู อุยู่ในดอก ผลยาว ปลายมีพุกกลีบเลี้ยงติดแน่น แก่แตกเป็น 2 เสียง เมล็ดมีจำนวนมาก มีปีกที่โคนหั้งสองด้าน

โพอาศัย พ布ในป่าดิบเขางสูง อุยู่บนลำต้นไม้ใหญ่ หรือตามเรือนยอดต้นไม้ที่มีมossสีเขียวและไลเคนปีกคลุมอยู่ ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Neohymenopogon parasiticum (Rubiaceae)

An epiphytic shrub with little-branched, ± succulent stems. Leaves opposite, simple, entire, petiolate, with quite large ovate recurved stipules. Inflorescence terminal, corymb-like, several- to many-flowered; each cyme subtended by a solitary, outward pointing enlarged creamy-white to white bract ("show bract") which persists and becomes thin and papery in fruiting stage. Flowers 5-merous; sepals free to the base, narrowly triangular, long. Corolla tube infundibular, hairy at the throat; lobes spreading. Stamens with sessile anthers inserted in the upper part of the corolla tube. Ovary inferior, 2-loculed; the style with 2-fid stigma lobes, included. Fruit an elongated capsule crowned by the persistent calyx lobes, splitting into 2 valves at the apex. Seeds numerous, with bipolar wings.

Occasional in UMRF; locally common on the trunks and in the crowns of tall, moss- and lichen-covered trees near the summit; flowering and fruiting in the rainy season.

พะรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กาฝากไม้ก่อ *Taxillus delavayi** (วงศ์ Loranthaceae)

ไม้พุ่มกึ่งเบียน ขึ้นบนไม้ก่อ (บางทีพบบนไม้อื่นด้วย) ใบเดี่ยว ออกสลับหรือกึ่งตรงข้าม ขอบเรียบ แผ่นใบ hacalaly หนัง เกลี้ยง ช่อดอกออกตามก้านใบแบบช่อซี่ร่ม มีหลายดอกหรือมีเพียง 2 ดอก ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงเป็นวงแหวน ติดบนรังไข่ กลีบดอกเป็นห่อโคงเล็กน้อย ปลายแยกลึกด้านเดียว พูโคงกลับ เกลี้ยง ก้านเกรสรเพศผู้สั้น อับเรณูยาว โพลพัน ดอก รังไข่ใต้วงกลีบ ก้านเกรสรเพศเมียคล้ายเส้นด้าย ยอดเกรสรเพศเมียเป็นตุ่มผลสีเหลืองหรือส้ม มีเนื้อ เมล็ดมี 1 เมล็ด – พบรากดีบเข้าตัว ออกดอกติดผล

หน้าฝน

*กาฝากชนิดนี้เป็นชนิดเดียวในสกุล *Taxillus* ที่ไม่มีขน (ยังไม่มีรายงานพบในประเทศไทยไว้ในหนังสือ Flora of Thailand) กระจายมาจากจีนตะวันตกเฉียงใต้ เวียดนามเหนือและเมียนมา

*Taxillus delavayi** (Loranthaceae)

A hemiparasitic shrub growing on *Castanopsis* (and presumably also on other trees). Leaves alternate to subopposite, simple, entire; leaf blades leathery, glabrous. Inflorescences axillary, umbel-like and several-flowered or only 2-flowered. Flowers 4-merous. Calyx ring-like, inserted on the roof of the inferior ovary. Corolla sympetalous, glabrous; the tube slightly curved and with a deep split on one side; lobes reflexed. Stamens with short filaments and elongated anthers, exserted. Ovary with a filiform style and an indistinctly capitate stigma. Fruit a 1-seeded yellow or orange berry. –

Very uncommon in LMPOF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

* NOTE. This species, the only non-hairy one in the genus *Taxillus*, has not previously been recorded for Thailand (and hence is not included in Flora of Thailand). It is distributed from SW China and N Vietnam to Myanmar.

พะรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พืชเมล็ดเปลือย: ไม้สน GYMNOSPERMS: Pinus (วงศ์ Pinaceae)

ไม้สน เป็นไม้ลำต้นเดี่ยว ใบคล้ายเข็มเกิดเป็นกระจาก มีดอกแยกเพศเรียงเป็นรูปโคน (cone) อวaluและเมล็ดจะไม่มีสิ่งห่อหุ้ม (ดือ พืชพวง gymnosperms ตรงข้ามกับพวง Angiosperms ที่เมล็ดมีสิ่งห่อหุ้ม โดยเมล็ดจะอยู่ในรังไข่) โคนเพศเมียที่แก่จะแข็งมีเกล็ดติดแน่น แต่ลักษณะเมล็ดที่มีปีก 2 ปีก

ไม้สนหั้ง 2 ชนิดที่พบในประเทศไทย คือ สนสามใบ *Pinus kesiya* [ภาพ A1–A3] และสนสองใบ *Pinus merkusii* [ภาพ B1–B4] พบบนอุทยานแห่งชาติอินทนนท์ สนหั้งสองชนิดนี้แตกต่างกันที่จำนวนใบรูปเข็มต่อหนึ่งกระจาก สนสามใบ *Pinus kesiya* มีใบรูปเข็ม 3 ในต่อหนึ่งกระจาก (จึงเรียกเป็นสนสามใบ) ส่วน สนสองใบ *Pinus merkusii* มีใบรูปเข็ม 2 ในต่อหนึ่งกระจาก สนสามใบมีเปลือกสีน้ำตาลอ่อนแตกเป็นร่องแพร่ ส่วนสนสองใบเปลือกสีเข้มกว่าและแตกเป็นร่องลึก (แต่ข้อแตกต่างข้อนี้ไม่แตกต่างกันชัดเจนเสมอไป) – สนหั้ง 2 ชนิด พบทว่าไปในที่ต่าง แต่ สนสามใบ ขึ้นได้ถึงป่าดิบเขาต่ำและป่าดิบเขางสูง

GYMNOSPERMS: Pinus species (Pinaceae)

Pinus species, pines, are monocaul trees with needle-like leaves borne in fascicles. They bear unisexual flowers in a cone-like arrangement. Their ovules and seeds are freely exposed [“gymnosperms” means “naked seeds”], as opposed to “Angiosperms” [meaning “hidden seeds”] whose ovules are enclosed within an ovary. The mature female cones are woody and have persistent scales, each with 2 winged seeds.

Both *Pinus* species recorded from Thailand, namely ***Pinus kesiya*** [fig. A1–A3] and ***Pinus merkusii*** [fig. B1–B4] occur in Doi Inthanon NP. The two can be most reliably be kept apart by the number of needles per fascicle: *P. kesiya* has 3 needles per fascicle [hence locally also called “3-needle Pine”], *P. merkusii* 2 needles [“2-needle Pine”]. *P. kesiya* has a lighter brown, reticulately cracked bark; *P. merkusii* a darker, sometimes blackish brown, deeply fissured bark (but this difference is not always very clear-cut). – Both species are common at lower altitudes, but *P. kesiya* also extends to areas of LMRF and UMRF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พืชเมล็ดเปลือย GYMNOSPERMS:

พญาไม้ *Podocarpus nerifolius* (วงศ์ Podocarpaceae) [ภาพ A]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ใบออกเป็นกระเจกที่ปลายกิ่ง ส่วนสีบพันธุ์(โคน)เพศผู้คล้ายทางกรรออก
ออกที่รากใน โคนเพศเมียออกเดี่ยวหรือ 2-3 โคนอยู่ตัวกับกันหนาคล้ายถ้วย โคน
เพศผู้และเพศเมียอยู่คนละต้นกัน เมล็ดสีดำอมม่วง บนก้านบวนสีแดง

มะขามป้อมดง *Cephalotaxus mannii* (ชื่อพ้อง *C. griffithii*) (วงศ์ Cephalotaxaceae) [ภาพ B]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ในบ่อคคล่องข้างตรงข้ามกัน อยู่ใน
ระนาบเดียวกัน โคนเพศผู้เป็นก้อนกลม ออกที่รากใน
และโคนเพศเมียเล็ก ออกที่รากของตาเกล็ดที่ปลายหั้ง
โคนเพศผู้และโคนเพศเมียอยู่บนพื้นคนละต้นกัน

ปรงเข้า *Cycas pectinata* (วงศ์ Cycadaceae) [ภาพ C1–C2]

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ ในประกอบ ขนาดใหญ่ ออกเป็นกระเจก
ที่ปลายต้น โคนเพศผู้ (รูปไข่ยาวใหญ่) และโคนเพศ
เมีย(รูปกลมแบน เกิดจากใบสีน้ำตาลสนิมเหล็กมีอุจล
ที่ปลายยอดเป็นหม้อน) อยู่คนละต้นกัน เมล็ดสีส้มอม
เหลือง บนก้านสีแดงมีเนื้อ

Other GYMNOSPERMS:

Podocarpus nerifolius (Podocarpaceae) [fig. A]

An evergreen tree; leaves often clustered at the end of twigs. Male cones (catkin-like, in leaf axils) and female cones (solitary or sometimes 2–3 together on a thick, fleshy, cup-like stalked receptacle) on separate plants. Seed purplish-black, attached to its swollen, fleshy and reddish stalk. – Occasional in LMOF and LMRF.

Cephalotaxus mannii (syn. *C. griffithii*; Cephalotaxaceae) [fig. B]

An evergreen tree; leaves distichous, subopposite. Male cones (axillary globose heads) and female cones (small, in axils of terminal bud scales) on separate plants. – Uncommon in LMRF.

Cycas pectinata (Cycadaceae) [fig. C1–C2]

An evergreen tree with large, compound leaves clustered at the apex of the trunk. Male cones (large, elongated-ovoid) and female cones (depressed globular, made up of rusty-brown ovule-bearing leaves with sterile tip) on separate plants; seeds yellow-orange, subglobose. – Occasionally seen in open areas of LMRF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.2. ไม้เลื้อย

ในบทนี้เป็นพืชที่เป็นไม้เลื้อยทั้งที่มีเนื้อไม้แข็งหรือไม่มีเนื้อไม้ รวมทั้งพวกรากที่เป็นไม้พุ่มรอเลื้อยด้วย ส่วนมากที่นำมากล่าวถึงนี้เป็นพวกรากใบเลี้ยงคู่ แต่มีพืชใบเลี้ยงเดี่ยวบ้างในชนิดหลังๆ

ไม้เลื้อยที่ไม่มีเนื้อไม้หลายชนิดจะพบเฉพาะในหน้าฝนเท่านั้น เพราะส่วนที่อยู่บนดินมักจะหายไปในหน้าแล้ง

2.2. Climbers

Included in this chapter are woody climbers and lianas, some herbaceous vines as well as a few scandent, climbing shrubs. The examples illustrated here are almost exclusively Dicots; a remarkable Monocot climbing herb is depicted at the end of the chapter.

Herbaceous climbing plants are normally only seen in the rainy season because their aerial parts tend to disappear in the dry season.

หน้าซ้าย: ไม้เลื้อยเนื้อแข็งที่ขึ้นบนดันไม้ใหญ่ในป่าดิบเขางานบันดอยอินทนนท์ (บริเวณทางเดินที่ก้าวแม่ปาน)

ภาพซ้าย: ไม้เลื้อยอิงอาศัย นามเมีย **Hoya siamica** (วงศ์ Asclepiadaceae) ที่ก้าวแม่ปาน

Facing page: Woody climbers in the moist, moss-covered Upper Montane Rain Forests of Doi Inthanon (Kew Mae Pan Trail).

This page: The uncommon epiphytic **Hoya siamica** (Asclepiadaceae) (same locality as above).

หย่างสมุทร *Amalocalyx microlobus* (วงศ์ Apocynaceae)

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง มีyangขาว ลักษณะมีขนสีน้ำ เมื่อแก่จะเกลี้ยง ใบเดี่ยว ออกรวงข้าม มีก้านใบ แผ่นใบรูปไข่กลับกว้าง โคนตัดหรือรูปหัวใจ ดอกออกเป็นช่อที่จ่ามในก้านข้อยาว มีหลายดอก ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงจักลึก สีออกชมพู กลีบดอกด้านนอกสีขาว หรือมีสีชมพูแต้ม ด้านในสีม่วงยกเว้นที่ใกล้โคน ดอกเป็นรูประฆัง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นท่อ ทรงกระบอกและค่อยๆป่องออกไปยังปลาย ส่วนปลายแยกออกเป็นพุชั่นกันไปทางขวา เกสรเพศผู้ก้านค่อนข้างสั้น ติดอยู่ตรงกลางของท่อกลีบดอก ไม่ pollen ดอก อับเรณูรูปหัวลูกศรติดกับยอดเกสรเพศเมีย รังไข่ติดเหนือวงกลีบ ประกอบด้วยเกสรเพศเมีย 2 อัน ล้อมรอบด้วย詹ฐานดอกที่ผลิตน้ำหวานรูป

วงแหวน จักเป็น 5 พุ สีส้มอมเหลือง ผลมี 2 ผลย่อย แตกแนวเดียว เมล็ดมีกระฉูกขนาดปุ่ม

หย่างสมุทร ขึ้นเลื้อยพันบนลักษณะไม่ใหญ่และไม่พุ่ม ในป่าผลัดใบ บางทีพบในป่าดิบเข้าต่ำด้วย ออกรากติดผลในหน้าฝน

ในภาพดูกจะไม่เห็นเกสรเพศผู้ ก้านเกสรเพศเมีย และยอดเกสรเพศเมีย เนื่องจากอาจหลุดร่วงไปหรือถูกแมลงกัดกิน

Amalocalyx microlobus (Apocynaceae)

A woody climber with white latex; stems rusty-brown villous when young, glabrous when older. Leaves opposite, simple, petiolate; leaf blades broadly obovate, truncate to cordate at the base. Inflorescences axillary, long pendunculate, consisting of several- to many-flowered cymes. Flowers 5-merous. Calyx deeply divided, pinkish. Corolla white to pinkish-tinged outside, dark purple inside (except near the base), ± bell-shaped, tube cylindrical, slightly inflated towards the apex, lobes overlapping to the right. Stamens subsessile, inserted around the middle of the corolla tube, included; the sagittate

anthers adherent to the style head (stigma). Ovary superior, consisting of 2 free carpels, surrounded by a large, yellow-orange 5-lobed annular nectar-producing disk. The fruit consists of 2 follicles; seeds with an apical tuft of hairs.

Climbing over trees and shrubs in deciduous forest types; sometimes also extending to LMPOF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

Note that in the illustrated flowers stamens, style and stylar head are not visible. They have either fallen or were removed by an insect.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ไม้เลื้อย 3 ชานิดที่มีเมือเกาะรูปร่างต่างๆ กัน

ข้างงาเดียว *Luvunga scandens* (วงศ์ Rutaceae) [ภาพ A1–A3]

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง แตกกิ่งเป็นตะขอสันด้านข้าง ใบติด 3 ใบ ดอกออกตามง่ามตะขอ หรือง่ามใบ สีขาวอมเขียว ผลมีเนื้อหلامะล็อด คล้ายส้มผลเล็กๆ (ดูที่ต้อมน้ำมัน) – พบน้อยในป่าดิบแล้ง

เก้ายั้งดง *Smilax lanceifolia* (วงศ์ Smilacaceae) [ภาพ B1–B2]

ไม้เลื้อย สังเกตได้จากใบมีเส้นใบ 3 เส้นชัด ญูใบทำหน้าที่เป็นเมือเกาะ ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 3 กลีบ ออกเป็นช่อคลุมตามง่ามใบ ผลมีเนื้อ มีเมล็ดไม่มากนัก – พบน้ำดังในป่าดิบเขาร่า

ขี้ก้า *Adenia sp.* (วงศ์ Passifloraceae) [ภาพ C]

ไม้เลื้อย มีเมือเกาะออกตามง่ามใบ ในจักษุแบบฝ่ามือ ผลเมือแก่แตกออกเป็น 3 เสียง เมล็ดมีเนื้อห้ม

Three climbers of morphologically diverse “climbing aids:”

Luvunga scandens (Rutaceae) [fig. A1–A3]

A woody climber with 3-foliate leaves; branches with short lateral shoots developing into climbing hooks. Flowers 5-merous, in axillary clusters, greenish-white. Fruits berry-like, resembling miniature oranges; oil glands conspicuous on fruit wall surface. – Uncommon in SRF; flowering and fruiting in the rainy season.

Smilax lanceifolia (Smilacaceae) [fig. B1–B2]

A liana with distinctly 3-veined leaves; stipules modified into tendrils.

Flowers 3-merous, in globose axillary inflorescences. Fruit a few-seeded berry. – Occasional in LMOF; flowering and fruiting in the rainy season.

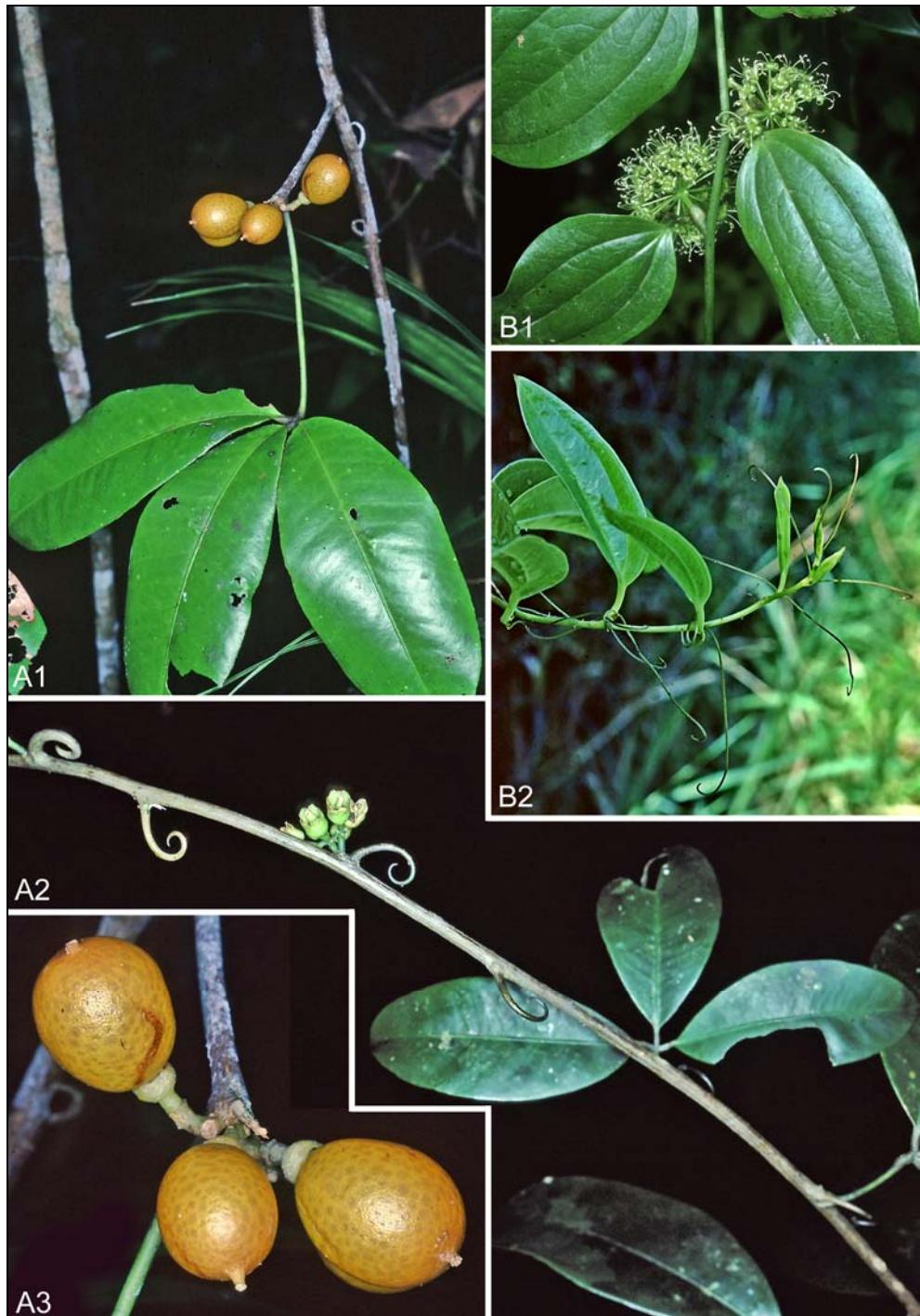

Adenia sp. (Passifloraceae)

[fig. C]

A liana with tendrils in the axils of the palmate leaves. Flowers 5-merous, pedicellate, in axillary clusters, small. Fruits globose, red, splitting open into 3 parts; seeds inserted on the interior of the fruit wall, enveloped by a fleshy aril. – Occasional in DDF; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

มะลิปี *Jasminum pierreanum* (วงศ์ Oleaceae)

ไม้พุ่ม เนื้อแข็ง เลื้อยพัน ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ ดอกออกเป็นช่อที่ปลาย และ/หรือตามง่ามใบ ช่อแยกแขนง มีหล่ายดอก ดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีนหอม กลีบเลี้ยงรูปถั่ว ปลายเป็นซีฟันเล็กๆ กลีบดอกเป็นท่อยาวเล็กเรียว ปลายแยกเป็นกลีบนาน 6–8 กลีบ รูปใบหอกแคน หรือรูปแฉบ เกสรเพศผู้มี 2 อันอยู่ในดอก ติดอยู่ที่กึ่งกลางของท่อกลีบดอก อับเรณูติดบนก้านเกสรเพศผู้ที่ส้น รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียคล้ายเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียจักเป็น 2 พุ ผลอยู่เป็นคู่ มี 2 เมล็ด

มะลิปี พบไม่น้อย
นักในป่าดิบแล้ง นัก
ขึ้นสองข้างลำธาร
ออกดอกติดผลใน
หน้าฝน

Jasminum pierreanum (Oleaceae)

A woody scandent shrub with opposite, simple, entire petiolate leaves. Inflorescence terminal and/or axillary, panicle-like, several- to many-flowered. Flowers bisexual, fragrant. Calyx barrel-shaped, with minute teeth.

Corolla with long, filiform tube and typically 6–8 spreading narrowly lanceolate to linear-lanceolate lobes. Stamens 2, included, inserted about middle of corolla tube, anthers on short filaments. Ovary superior, 2-loculed, with filiform style and 2-lobed stigma. Fruit a didymous berry, typically with 2 seeds.

Occasional in SRF, often growing along streams. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กีวีไทย *Actinidia rubricaulis* (วงศ์ Actinidiaceae) [ภาพ A1–A2]

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง ใบเดี่ยว ออกสับลับ ก้านใบยาว ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบแยกกันและซ้อนเหลื่อม ทั้งดอกแยกเพศและดอกสมบูรณ์เพศอยู่ในต้นเดียว ก้าน ออกเป็นกระจากที่งามใบ รังไข่ติดเหนือวงกลีบ มีหลายช่อง ก้านเกสรเพศเมีย มีหลายอัน ผลรูปไข่ มีเนื้อหلامะเมล็ด ก้านเกสรเพศเมียติดแน่น – พ布ในป่าดิบเขาต่า

คำแดง *Cissus javana* (วงศ์ Vitaceae) [ภาพ B1–B2]

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว ออกสับลับ มีก้านใบ มีมีอเกาะตามงำนในบางใบ ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มีดอกเล็กๆ จำนวนมาก ผลดำเนี๊ก มีเนื้อหلامะเมล็ด ก้านช่อดอกและก้านดอกจะมีเนื้อและเป็นสีแดงเมื่อเป็นผล – พบรตามชายป่า หรือตามป่าลະเมะโล่งแจ้ง ในป่าผลัดใบ ป่าดิบเขาต่าและป่าดิบเขางู

ขอจันทร์ *Gouania leptostachya* (วงศ์ Rhamnaceae) [ภาพ C1–C2]

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยว ออกสับลับ ขอบใบจักฟันเลื่อย ดอกออกเป็นช่อ ยาวที่ปลายยอด ก้านดอกติดเป็นกระจากอยู่บนแกนช่อ ดอกมีขนาดเล็ก มีมีอเกาะเป็นกลีบยาวสปริงอยู่ที่โคน – พบที่เดียว กันกับคำแดง และในป่าดิบเขาต่า

***Actinidia rubricaulis* (Actinidiaceae) [fig. A1–A2]**

A woody climber with alternate, simple, long-petiolate leaves. Flowers 5-merous, polygamous, in axillary clusters. Sepals and petals free, imbricate. Ovary superior, many-loculed, with many free styles. Fruit an ovoid berry crowned by the persistent styles. – Uncommon in LMRF.

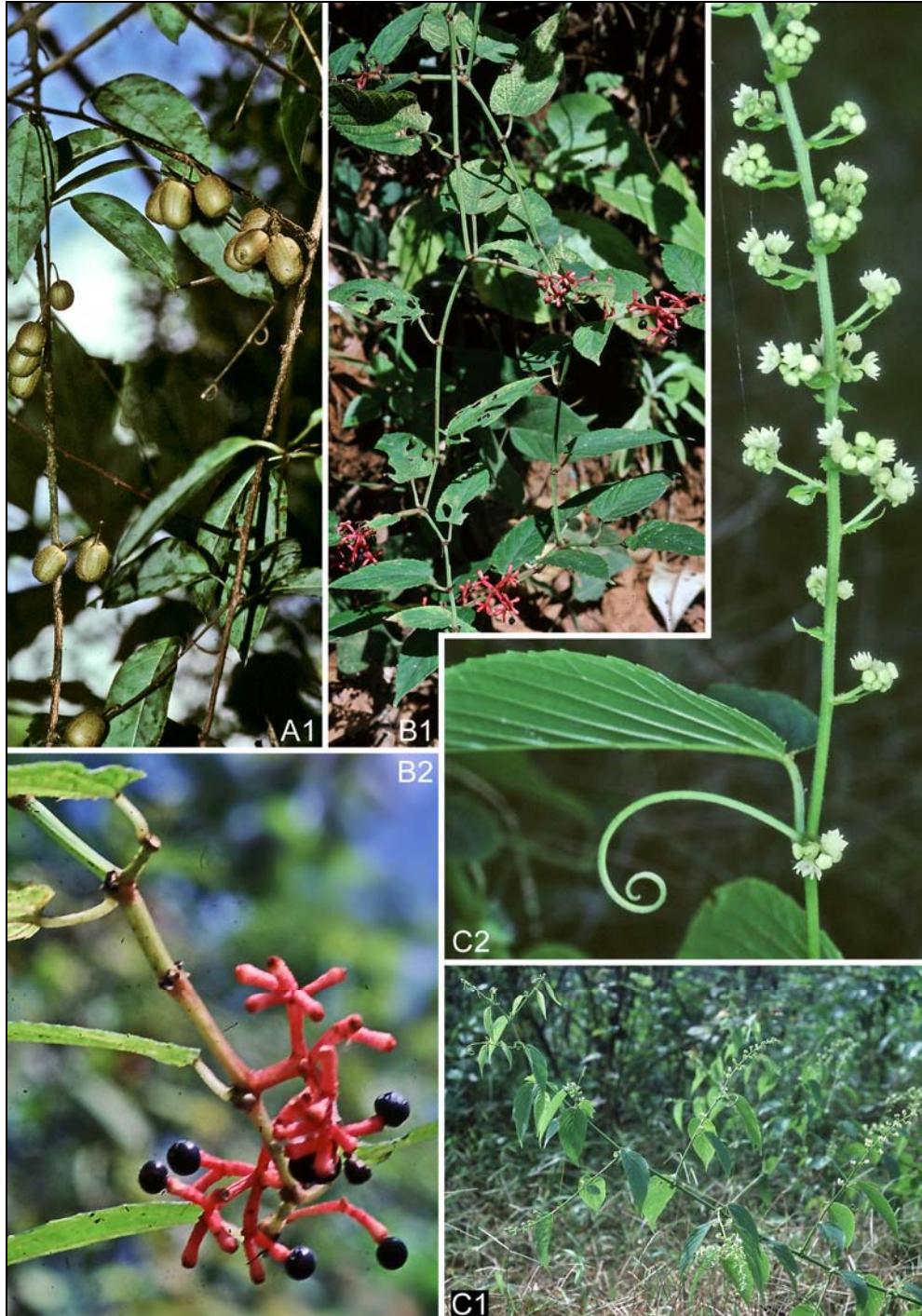
***Cissus javana* (Vitaceae) [fig. B1–B2]**

A climber with alternate, simple, petiolate leaves; tendrils present in some leaf axils. Inflorescence terminal, with many small flowers. Fruit a shiny-black berry; peduncles and pedicels becoming slightly fleshy and red in fruiting stage. – At the edge of forest or in open scrub mostly in deciduous forest types; sometimes also in LMPOF and LMRF.

***Gouania leptostachya* (Rhamnaceae) [fig. C1–C2]**

A scandent shrub with alternate, simple, serrate leaves. Inflorescence terminal, elongated, with stalked clusters of small flowers on the main axis, usually with a single watch-spring tendril at its base. – Habitat as above; found mostly in LMRF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ใบต่างดอกชนิดต่างๆ *Mussaenda species* (วงศ์ Rubiaceae)

พืชพวงใบต่างดอกเป็นไม้พุ่มรอเลี้ยง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ หู่ใบร่วม ด้านบนจัก 2 แฉก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มีหลายดอกถึงจำนวนมาก ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงปลายเป็นพุลีกแต่จะมีพุ 1 พุของดอกแต่ละดอกตั้งแต่ 2 ดอกหรือมากกว่านั้นของช่อดอกหนึ่งช่อขยายใหญ่ขึ้นคล้ายใบสีขาวเด่น และมีก้าน กลีบดอกเป็นท่อทรงกระบอกแคบสีออกเขียว ปลายเป็นกลีบนานาสีสันอมเหลืองหรือสีแดงอมส้ม เกสรเพศผู้อยู่ในกลีบดอก รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียเล็กเรียว ยอดเกสรเพศเมียจักเป็น 2 พวยในกลีบดอกหรือมีบางส่วนโผล่พ้นดอก ผลกลมหรือรี มีเนื้อ hairy เมล็ด เมล็ดเล็ก – พบตามชายป่า ในป่าพุ่ม หรือที่เปิดโล่ง

มีหลายชนิดที่พบบนดอยอินทนนท์ เช่น

กัลปพฤกษ์เครือ *Mussaenda kerrii* [ภาพ A1–A2] ใบรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม สีเขียวเข้มเป็นมัน ดอกสีแดงอมส้ม – พบในป่าเต็งรัง-ไม้สน ป่าไม้ก่อ-ไม้สน ป่าไม้ก่อ แต่บางทีพบในป่าดิบเข้าต่ำด้วย

แก้มขาว *Mussaenda sanderiana* [ภาพ B1–B2] ใบกว้างกว่า มีขน ดอกสีสันอมเหลือง ส่วนกลีบเลี้ยงคล้ายใบสีขาว กว้างและสันกว่า – พบทั่วไปในป่าเต็งรังและป่าเต็งรัง-ไม้สน อาจพบในป่าดิบเข้าต่ำด้วย

Mussaenda species (Rubiaceae)

Scandent or climbing shrubs with opposite, simple, entire, petiolate leaves; stipules interpetiolar, bifid above. Inflorescence terminal, several- to many-flowered. Flowers 5-merous, bisexual. Calyx lobes small, but usually 1 lobe of 2 or more flowers of an inflorescence expanded into a stalked, white-colored “show calyx leaf”. Corolla with a greenish, narrow, cylindrical tube and yellow-orange or orange-red spreading lobes. Stamens included. Ovary inferior, 2-loculed, with a slender style and a 2-lobed included or partially exserted stigma. Fruit berry-like, globose to ellipsoid; seeds numerous, small. – Growing at forest edges, in scrub and in open, often disturbed places.

Several species are recorded from the National Park, amongst them the following two:

Mussaenda kerrii [fig. A1–A2], with glabrous, shiny dark green, lanceolate, acuminate leaves and orange-red flowers. – Locally common in PDDF, LMPOF and LMOF, but occasionally also in LMRF.

Mussaenda sanderiana [fig. B1–B2], with wider, hairy leaves, yellow-orange flowers and relatively broader and shorter white show calyx leaves. – Locally common in DDF and PDDF, but sometimes also at the edge of LMRF.

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

โคมข่าว *Codonopsis javanica* (วงศ์ Campanulaceae) [fig. A1–A2]

ไม้เลื้อย ในเดียว ออกตรงข้าม มีก้านใบ ในมีขน ดอกเดียว ใหญ่ มีก้านดอก กลีบเลี้ยงกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงปลายเป็นพูรูปใบหอก นานออก กลีบดอกรูปราชัง ปลายเป็นกลีบสั้น ตรงหรือโค้งกลับ เกสรเพศผู้แยก ติดบนรังไข่ ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน ยอดเกสรเพศเมีย 4 พุ ผลแบบ มีก้านเกสรเพศเมียติดทันติดตรงกลาง – พบนดามช่ายป่าดินเข้าด้วยกัน ในที่เปิดโล่ง

พวงแก้วสิกขิม *Clematis sikkimensis* (ชื่อพ้อง *C. siamensis*;

วงศ์ Ranunculaceae) [fig. B1–B2]

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง ในแยกเป็น 3 ใน ออกตรงข้าม มีก้านใบ ชุดดอกจะออกตามจังหวะใน มีหลายดอก ดอกรูปราชัง กลีบรวมมี 4 กลีบแยกกัน เกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย(คาร์เพล)มีจำนวนมากแยกกัน คาร์เพลแต่ละอันเจริญเป็นผลเปลือกแข็ง เมล็ดเดียว ปลายมีก้านเกสรเพศเมียยาวเป็นขันนกติดแน่น – พบนดามช่ายป่า ออกดอกหน้าฝน

Clematis ที่ดอกเป็นรูปราชังอีกชนิดหนึ่งคือ *C. buchananiana* ต่างกันที่ใบประกอบแบบขนนก *Clematis* มักพบดอกมีกลีบรวมແ gegกว้าง ชนิดที่ดอกเป็นรูปราชังไม่ค่อยพบเท่าไรนัก

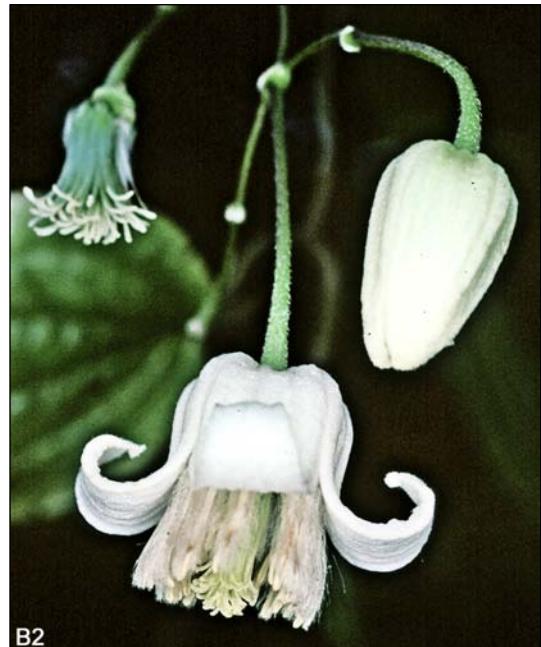
***Codonopsis javanica* (Campanulaceae) [fig. A1–A2]**

A herbaceous climber with twining stems and opposite, simple, petiolate, hairy leaves. Flowers 5-merous, pedicellate, large, solitary. Calyx lobes lanceolate, spreading; corolla bell-shaped, with short, erect to recurved lobes. Stamens free, inserted on the roof of the ovary, the latter with a common style and a 4-lobed stigma. Fruit a depressed capsule with the persistent style base in the centre. – At the edge of LMRF, often in open, disturbed places.

***Clematis sikkimensis* (syn. *C. siamensis*; Ranunculaceae) [fig. B1–B2]**

A woody vine with opposite, petiolate ternate leaves. Inflorescences axillary, cymose, several-flowered. Flowers bell-shaped, perianth composed of 4 free parts. Stamens and free carpels numerous. Individual carpels develop into 1-seeded nutlets which are crowned by the persistent, strongly elongated, plumose styles. – Occasional at the edge of UMRF; the plant flowers in the wet season.

Another *Clematis* with bell-shaped flowers, *C. buchananiana*, also occurs on Doi Inthanon; it differs in having pinnate leaves. *Clematis* more often has flowers with spreading perianth parts; species with bell-like flowers are more uncommon.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

สร้อยอินทนิล *Thunbergia* species (วงศ์ Acanthaceae; บางทีวงศ์ Thunbergiaceae)

สร้อยอินทนิลเป็นไม้เลื้อย ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด มีดอกมากหรือน้อย กลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สามารถด้านข้าง ในประดับคล้ายใบหรือมีสี กลีบเลี้ยงเล็ก กลีบดอกเป็น 2 ปากบนและ 3 ปากล่างไม่เท่ากัน เกสรเพศผู้ 4 อันอยู่ในท่อกลีบ รังไข่เหนือกลีบ มี 2 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียเป็น 2 พุ ผล 2 เสียง แก้แตก – บนดอยอินทนนท์พบชนิดดอกขาว *Thunbergia fragrans* (ไม่มีภาพ) และพบอีก 2 ชนิดคือ

ดอกไม่เด่น (สีออกเขียวแต้มม่วง) ดอกลีบดอกส่วนล่างของพุสีเหลือง ส่วนบนของพุสีฟ้า – พบน้อยในที่โล่งในป่าเบญจพรรณและป่าดิบเขาดำ ออกดอกหน้าแล้ง

***Thunbergia* species (Acanthaceae; sometimes Thunbergiaceae)**

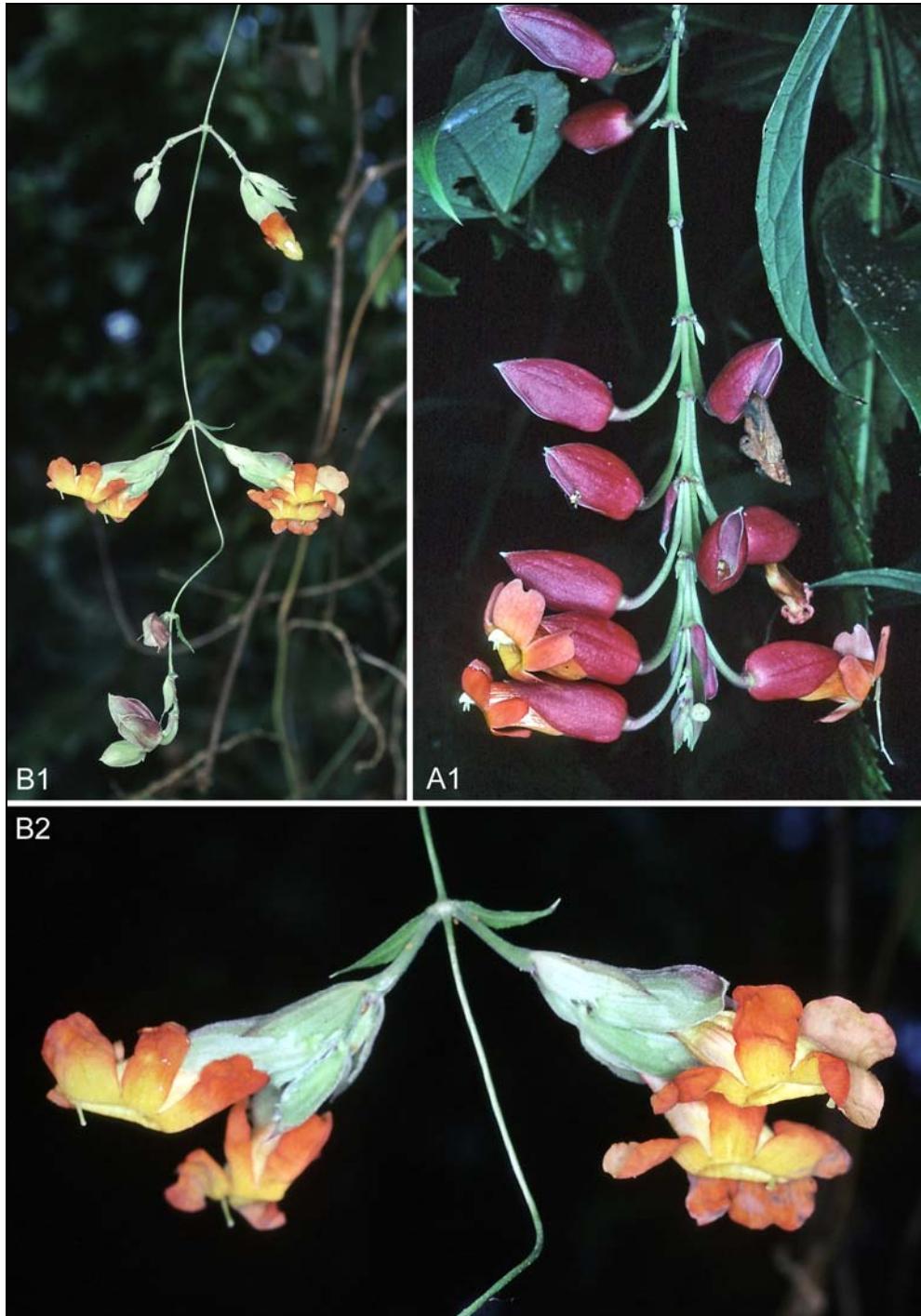
Climbers with opposite, simple, petiolate leaves. Inflorescence many- to few-flowered, terminal. Flower 5-merous, zygomorphic, subtended by a pair of leaf-like, sometimes colored bracts; calyx small; corolla 2-lipped (the 2 upper and 3 lower lobes slightly unequal). Stamens 4, anthers below upper lip. Ovary superior, 2-loculed, style simple, with a capitate 2-lobed stigma. Capsule 2-valved.

Apart from *Thunbergia fragrans* (not illustrated), the following 2 species occur in the Park:

Thunbergia coccinea [fig. A1–A2]: Inflorescences pendulous, raceme-like, several-flowered and ± compact. Flower-subtending bracts burgundy-red, hood-like, enclosing the basal part of the flowers. – Uncommon in open places or in streamside vegetation in areas of LMRF and SRF; flowering in the dry season.

Thunbergia hossei [fig. B1–B2] Inflorescences lax; axes filiform, with paired, 3-flowered partial inflorescences. Bracts less showy (greenish tinged with purple). Corolla throat and basal parts of lobes yellow, lobe tips orange. – Uncommon in openings in MDF and LMPOF; flowering in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติドイอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กระหงลาย *Celastrus monospermoides* (วงศ์ Celastraceae)

[ภาพ A1–A2]

ไม้พุ่มเลื้อย กิ่งอ่อนมีรูหายใจ ในเดียว ออกสับ ขอบจักเป็นชี้ฟัน มีก้านใบ ดอกออกเป็นช่อแยกแขนงใหญ่ที่ปลายยอด ห้อยลง ดอกแยกเพศ (ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่คนละต้นกัน) มีขนาดเล็ก สีเขียวอมขาว มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ กลีบแยกจากกัน ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ขอบของฐานฐานดอกป้อม ดอกเพศเมียมีรังไข่ติดเหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียเป็นแท่ง ยอดเกสรเพศเมียมีอันเดียว มีอับเรณูที่ลอดรูปและเป็นหมัน ผลแก้แต่กออกเป็นเสียง แต่ละเสียงจะโคงไปด้านหลังและเป็นคลื่น มีเมล็ดสีเข้มล้อมรอบด้วยเนื้อสีแดงโพลลูกมา – ขึ้นตามชายป่าหรือที่เปิดโล่งในป่าดิบเขตร้า ออกรดอคติดผลในหน้าฝน

หมามัย *Mucuna pruriens* (วงศ์ Leguminosae-Papilioideae) [ภาพ B1–B2]

ไม้เลื้อย ในประกอบแบบมี 3 ใน ออกสับ ดอกออกเป็นช่อห้อยตามง่าม ในแบบดอกย้อยมีก้าน มีใบประดับ ดอกสมมาตรด้านข้าง ขนาดใหญ่ กลีบเลี้ยงเป็นห่อ ปลายเป็น 4 กลีบ กลีบดอกอันกลางใหญ่ และกลีบปีก 2 ข้างสีม่วงเข้ม ส่วนอีก 2 กลีบคู่ล่างสีอ่อนกว่าและมีขนาดยาวกว่า เกสรเพศผู้มี 10 อันอยู่ในคู่กลีบล่าง รังไข่ติดเหนือวงกลีบ มี 1 คาร์เพล ผลเป็นฝัก ผนังหนา hairy เมล็ด มีขนแหลมสีน้ำตาลทองหนาแน่น – พับบ้างในป่าผลัดใบ ออกรดอคติดผลในหน้าฝน

อีกชนิดหนึ่งที่พบในอุทยานฯ ชื่อดอกมีใบประดับใหญ่สีม่วงรองรับ ชื่อดอกอ่อน เป็นรูปโคน [ภาพ C]

***Celastrus monospermoides* (Celastraceae) [fig. A1–A2]**

A climbing shrub; young shoots with lenticels. Leaves alternate, simple, serrate, petiolate. Inflorescence a large drooping terminal panicle. Flowers unisexual, small, whitish-green, 4-merous. Sepals and petals free. Male flowers: stamens inserted at edge of dome-shaped disk. Female flowers: ovary superior, style columnar, stigma simple; reduced, sterile anthers present. Fruit capsular, at maturity the valves bent back and wavy, exposing an ovoid, red, fleshy mass containing several dark seeds. – At the edge or in openings of LMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

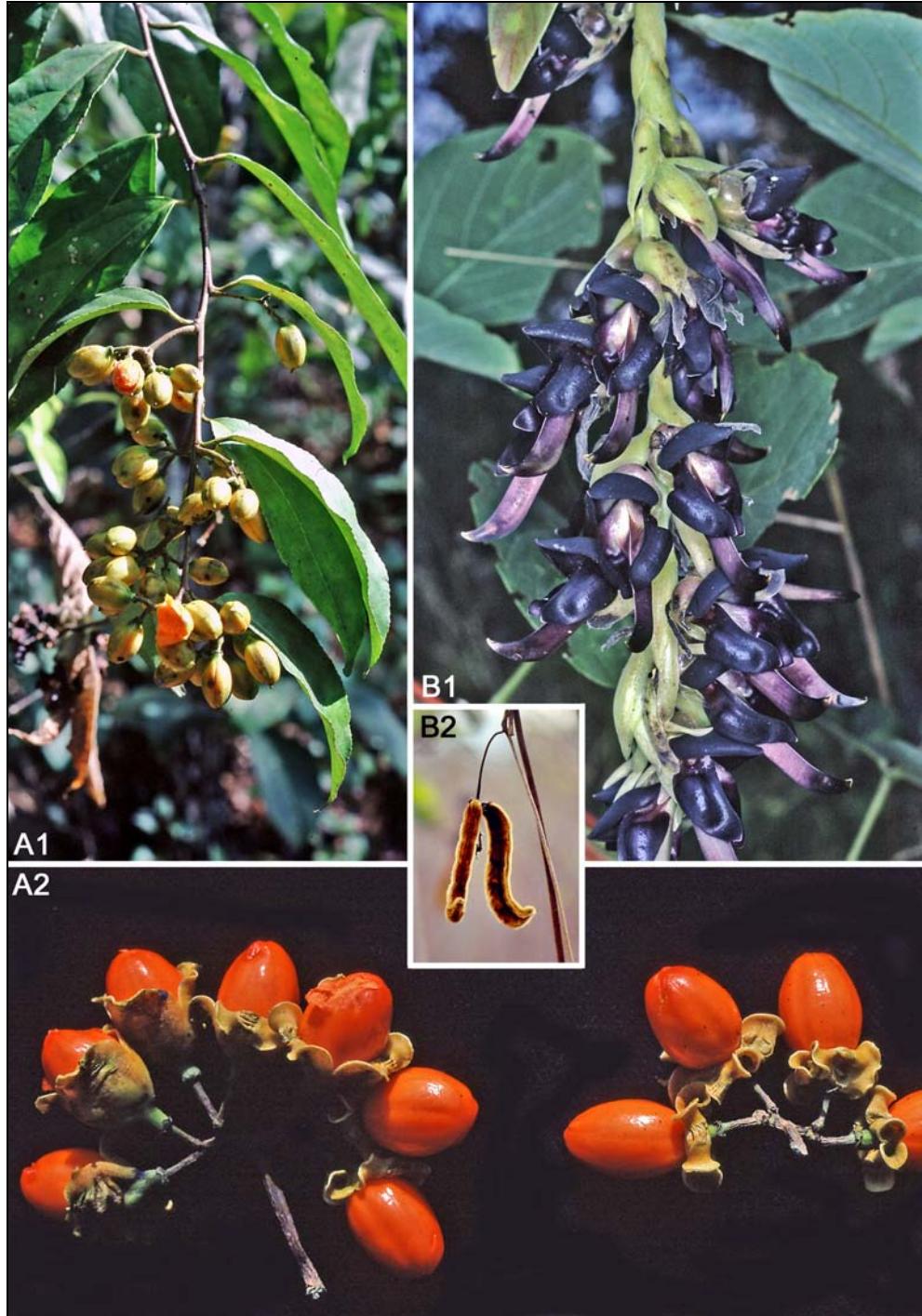
***Mucuna pruriens* (Leguminosae-Papilionoideae) [fig. B1–B2]**

A climber with alternate, 3-foliate leaves. Inflorescence pendulous, axillary, (falsely) racemose, bracteose. Flowers typically papilionaceous. Standard and wings blackish-purple, the keel lighter colored and longer. Stamens 10, hidden in the keel. Ovary superior, 1-carpellate. Fruit a thick-walled, several-seeded pod densely covered with golden-brown irritant bristles. – Occasional in deciduous vegetation types; flowering and fruiting in the rainy season.

Another unidentified species found in the Park differs in having large purplish, imbricate inflorescence bracts; young inflorescences, thus, have a cone-like appearance [fig. C].

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ส้มกุง *Rubus species* (วงศ์ Rosaceae)

ส้มกุงเป็นไม้พุ่ม เลี้ยงพันต้นไม้อีน มีหนามหรือขนแข็ง ใบเดี่ยว ขอบจักเป็นพูแบบต่างๆ หรือเป็นใบประกอบ ออกสลับ มีก้านใบและหูใบ ดอกเป็นช่อแยกแขนงที่ปลายยอด มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอยู่ต่ำๆ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงติดแน่น กลีบดอกแยก เกสรเพศผู้จำนวนมาก มีหลายครั้งเพลและครั้งเพลแยกติดบนแกนดอกรูปกรวย แต่ละครั้งเพลมีก้านเกสรเพศเมีย เป็นเส้นตัวย แลยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ผลกลมอยู่ติดกันบนแกนรูปทรงกระบอก

ไข่ปุ่นใหญ่ *Rubus alceifolius* [ภาพ A1–A2]: ใบเดี่ยว จักแบบฝ่ามือ 5 พู ขอบพูจักตื้น กลีบเลี้ยงรูปตัวย พุนออกซักแบบฝ่ามือหรือเป็นครุยแบบขันนก พูในขอบเรียงปลายแหลม กลีบดอกสีขาว ค่อนข้างกลม มีก้านกลีบ ผลกลมสีแดง กลม – พบร้าไป ออกดอกติดผลในหน้าฝน

ส้มกุงอ่างภา *Rubus chevalieri* var. *angkae* [ภาพ B1–B2]: ใบเดี่ยว จักแบบฝ่ามือลึก ขอบจักซี่ฟันละเอียด กลีบเลี้ยงเป็นรูประฆัง พุรูปไข่ ปลายเป็นติ่งหนาม กลีบดอกปลายจักลึก ผลกลมสีออกแดง – พบร้าไปติดเขาต่า

หนามไข่กุง *Rubus ellipticus forma* (หรือ var.) *obcordatus* [ภาพ C]: ใบประกอบ ใบที่ปลายใหญ่กว่าใบคู่ด้านข้าง ในย่อยมีก้านชัด กลีบเลี้ยงเป็นพูตั้ง กลีบดอกสีขาวหรือสีอมชมพู ผลกลมเมื่อแกะจัดสีเหลืองทอง ค่อนข้างกลม – พบร้าไปติดเขาต่าและป่าติดเขาสูง

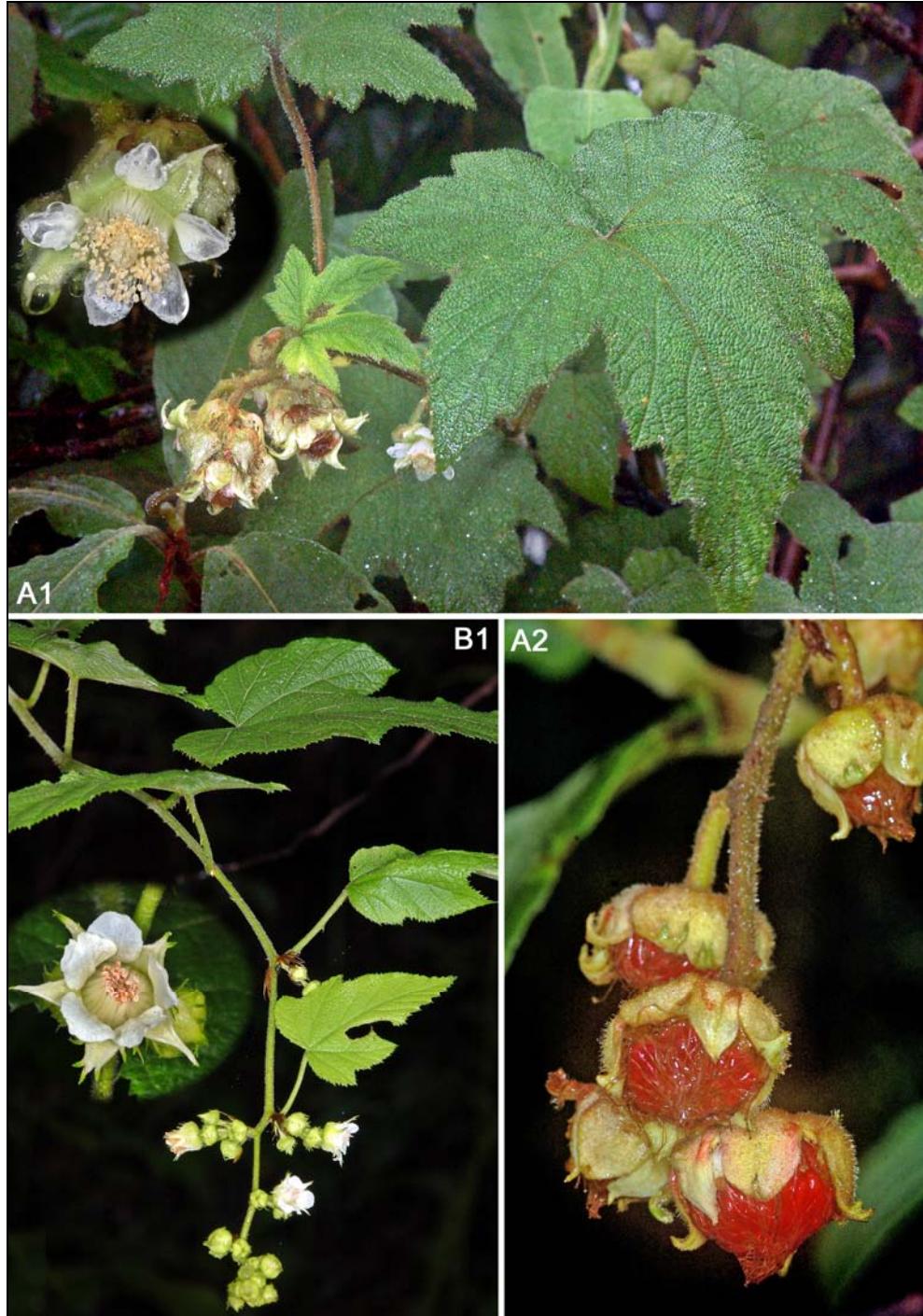
***Rubus species* (Rosaceae)**

Scandent shrubs with prickles or bristles. Leaves alternate, petiolate, simple, variously lobed or compound; stipules present. Inflorescences panicle- to raceme-like, mostly terminal. Flowers 5-merous; calyx persistent; petals free; stamens numerous. Carpels many, free, inserted on the raised, ± cone-like floral axis. Each carpel (with a filiform style and capitate stigma) developing into a 1-seeded drupelet. All drupelets, aggregated on the floral axis, form an aggregate fruit. – At least 3 species occur, namely

Rubus alceifolius [fig. A1–A2]: leaves simple, palmately 5-lobed, margins shallowly lobed. Calyx cup-like, with palmately or pinnately laciniate outer lobes and entire, pointed inner lobes. Petals white, suborbicular, clawed. Aggregate fruit red, subglobose (juicy and edible). Common in the summit area; flowering and fruiting in the rainy season. – ***Rubus chevalieri* var. *angkae*** [fig. B1–B2]: leaves simple, strongly palmatilobed margins serrulate. Calyx campanulate, lobes ovate, mucronate. Petals white. Aggregate fruit reddish. Occasional in LMRF. – ***Rubus ellipticus forma* (or var.) *obcordatus*** [fig. C]: leaves 3-foliate, the terminal leaflet largest. Petals white to pinkish. Aggregate fruit golden yellow. – Occasional in LMRF and UMRF.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

นมเมีย *Hoya siamica* (วงศ์ Asclepiadaceae)

ไม้เลื้อยอิงอาศัย มีyangขาว และรากพิเศษในการเลื้อยเกาะ ใบเดี่ยว เนื้อหนา ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ ช่อดอกคล้ายซี่ร่ม มีหลายดอก ก้านดอกยื่อย ยาวกว่าก้านช่อดอก ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเล็ก ปลายแหลม กลีบดอกมีไขปคคลุน รูปทรงล้อ ปลายเป็นกลีบรูปสามเหลี่ยมแคน รูปไข่ ขอบมีขน ด้านในมีกะบังรอบ เป็นรูปไข่กว้าง เชื่อมติดกับเกรสรเพศผู้ซึ่งมี 5 อันอยู่ชิดกับยอดเกรสรเพศเมียเป็นเสากเอกสาร ด้านในติดกับกะบังรอบ รังไข่มี 2 อันแยกกัน(มักเจริญขึ้นเพียงอันเดียว) ติดเหนือวงกลีบ ผลรูปกระสวยแคน ทรงกระบอก เมล็ดเล็ก จำนวนมาก แต่ละเมล็ดที่โคนมีกระฉูกขาวเป็นเส้นไหม นมเมีย พบริเวณน้ำในป่าดิบเขางสูง ออกดอกติดผลในหน้าฝน

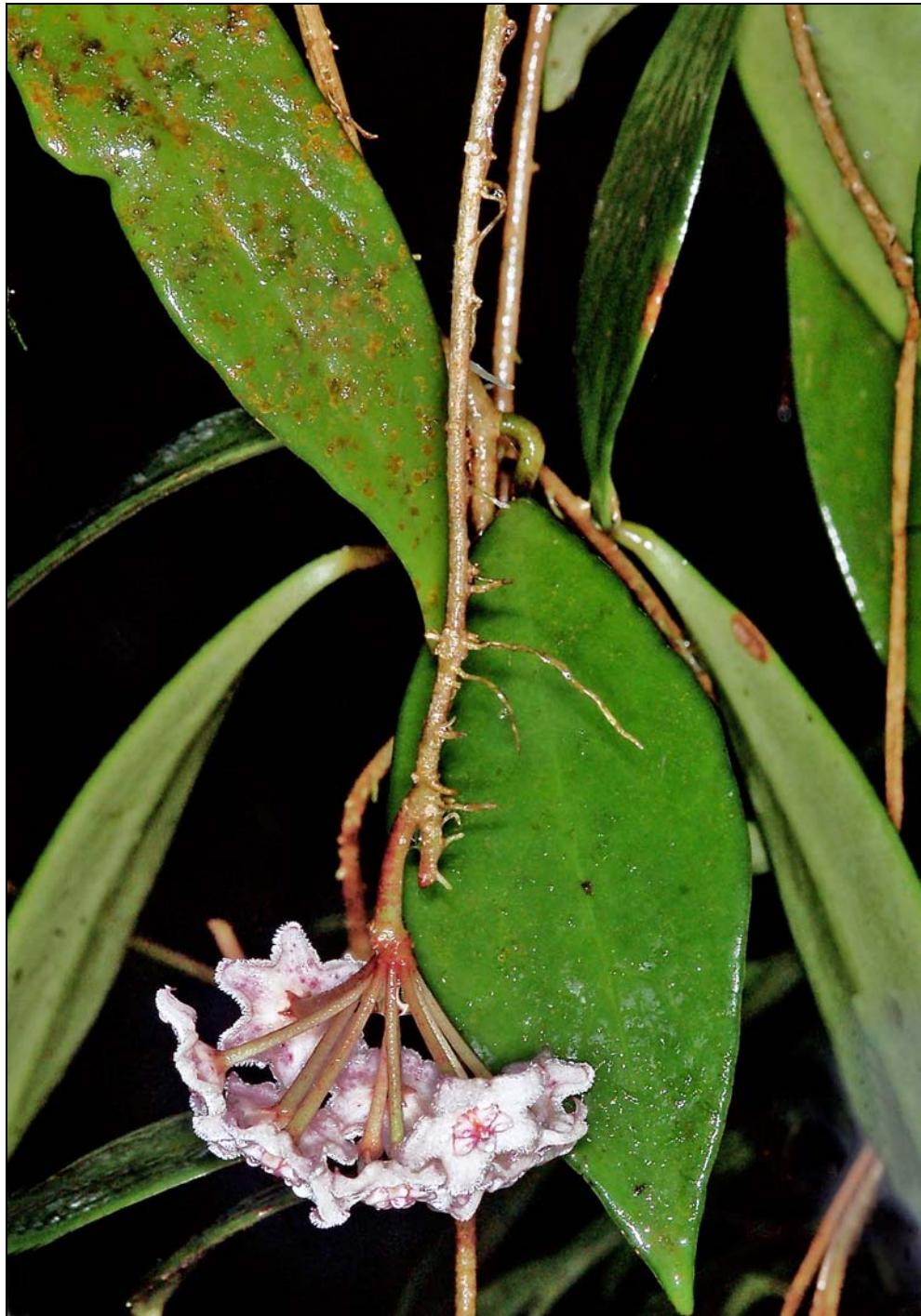

***Hoya siamica* (Asclepiadaceae)**

An epiphytic liana with white latex, climbing by adventitious roots. Leaves fleshy, opposite, simple, entire, petiolate. Inflorescence umbel-like, several- to ± many-flowered, the pedicels longer than the peduncle. Flowers 5-merous. Sepals small, acute. Corolla waxy, rotate, lobes ovate-triangular, ciliate at the margins; inside it a corona with broadly ovate lobes. The 5 stamens adhere to the stigma head to form a gynostegium which, in turn, is adnate to the corona. Ovaries 2, free, superior, developing into cylindrical-fusiform follicles (but often only 1 developed). Seeds small, numerous, each with a basal "coma" (tuft of silky hairs).

Uncommon in UMRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ผักสีทิศ *Rubia garettii* (วงศ์ Rubiaceae) [ภาพขวา]

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นพادเลี้ยว เป็นเหลี่ยม 4 เหลี่ยม มีหนามโค้งเล็กๆอยู่ทั่วไป ในเดียว คล้ายกับเรียงเป็นวงรอบข้อๆละ 4 ใบ (แต่เป็นใบ 1 คู่และหูใบคล้ายใบ 1 คู่) ขอบเรียบ ก้านใบสั้น ช่อดอกออกตามจوانใบและปลายยอด เป็นช่อกระฉุก มีหลาย ดอก ส่วนมากมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงลดรูป กลีบดอกรูปคงล้อ ปลายลักษณะเป็นพูเรียวแหลมยาว เกสรเพศผู้โผล่พ้นดอก ก้านเกสรเพศผู้สั้น อับเรณุกลม รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2 ควร์เพล ก้านเกสรเพศเมีย 2 แฉก แต่ละแฉกมียอดเกสรเพศเมีย เป็นตุ่ม ผลมี 2 เสี้ยว แต่ละเสี้ยวกลมมีเนื้อ เมื่อแกวัดสีดำอมม่วงเข้ม ผิวเป็นมัน เสี้ยว ผลหนึ่งอาจฟื้อไป – พบรตามชายป่าดิบเขาสูง และพบมากตามยอดดอย ออกรดออกติด ผลหน้าฝน

ปีกแมลงปอ *Galium asperifolium* (วงศ์ Rubiaceae) [ภาพซ้าย]

คล้ายกับชนิดบน แต่ใบและหูใบที่มีรูปร่างคล้ายใบนั้น แคบกว่าและเรียงเป็นวงมี 6 ใบ ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบ ดอกอย่างละ 4 กลีบ ปลายพูกลีบดอกไม่เรียวแหลม ผลเหมือนชนิดบน แต่เสี้ยวผลที่มีเมล็ด 1 เมล็ดแห้ง และมีขนาดเล็ก – พบรเขนเดียวกับผักสีทิศ แต่พbn้อย กว่า

Rubia garettii (Rubiaceae) [facing page]

A scrambling and climbing perennial herb with 4-angled stems beset with small recurved prickles. Leaves simple, entire, subsessile, seemingly in whorls of 4 (actually a leaf pair plus a pair of leaf-like stipules). Inflorescence axillary and/or terminal, consisting of several-flowered cymes. Flowers mostly 5-merous, calyx reduced. Corolla rotate, lobes long-acuminate at the apex. Stamens exserted, filaments short, anthers rounded. Ovary inferior, 2-carpellate, with 2 style branches, each with a capitate stigma. Fruit consisting of 2 round mericarps,

each fleshy, glabrous, dark purplish-black and shiny when fully mature; one mericarp sometimes aborted. – At the edge of UMRF; common in the summit area; flowering and fruiting in the rainy season.

Galium asperifolium (Rubiaceae) [this page]

Similar to the above but leaves and leaf-like stipules narrower and in whorls of 6. Flowers 4-merous; corolla lobes not distinctly acuminate. Fruits as above but the 1-seeded mericarps dry and small. – Ecology as above, but in general less common.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ผักปราบเครือ Streptolotiorion volubile (วงศ์ Commelinaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปีเลื้อย ในรูปหัวใจ ปลายใบยาวคล้ายทาง ช่อดอกออกที่ข้อตง
ข้ามใบ โผล่อกมาจากการใบ ช่อแยกแขนง มีดอกจำนวนมากหรือน้อย เป็นช่อวง
แ文科เดียว แต่ละช่อวงมีใบประดับเรียงเป็นวง ในประดับที่โคนใหญ่และคล้ายใบ สีขาว
ใบประดับใกล้ปลายช่อเล็กกว่า ดอกสีขาว มีกลิ่บรวม 2 วงๆ ละ 3 กลิ่บ วงนอก(กลิ่บ
เลี้ยง) ใหญ่และเป็นรูปปรีอ วงใน (กลิ่บดอก) รูปช้อนแคบ เกสรเพศผู้ 6 อัน ก้านเกสร
เพศผู้มีขันยาวละเอียดสีออกเหลือง รังไข่มี 3 คาร์เพล ก้านเกสรเพศเมียยาว ยอด
เกสรเพศเมีย 3 พู ผลมี 3 เสียง ปลายแหลม แก่แตก แต่ละเสียงมี 2 เมล็ด – พนในป่า
ดิบเขางูงบันยอดดอย

พืชที่มีใบประดับเด่น (หั้งสีและรูปร่างคล้ายกลิ่บดอก) ในวงศ์ Commelinaceae [มักพบในพืชใน
เสียงคุหลายชนิด (เช่น วงศ์ Rubiaceae: โพ考量ซัย *Neohymenopogon*, ภาพหน้า 108) อาจ
สับสนกับกลิ่บเลี้ยง (กลิ่บเลี้ยงคล้ายใบมีสี เช่น ในต่างดอก *Mussaenda* ภาพ 126)]

Streptolotiorion volubile (Commelinaceae)

A climbing perennial herb with petiolate cordate leaves which are caudate at the apex. Inflorescences borne at nodes, opposite the leaves and emerging from the mouths of leaf sheaths, panicle-like and made up of numerous few- to several-flowered cincinni; each cincinnus subtended by an involucral bract; the proximal bracts large and leaf-like, white, those near the apex of the inflorescences smaller. Flowers white, 3-merous; perianth in 2 whorls, the outer ("sepals") large and boat-shaped, the inner ("petals") linear-spathulate. Stamens 6, all fertile, filaments densely beset with long, fine yellowish hairs. Ovary 3-carpellate, with long common style and 3-lobed stigma. Fruit a 3-valved, beaked capsule with 2 seeds per valve. – In UMRF (particularly common around the summit), but also growing in LMRF. The species flowers in the dry and rainy season.

A remarkable example of a plant with "show bracts" (i.e. colored, "petaloid" bracts) in the family Commelinaceae [Show bracts, also occurring in various dicots (e.g. Rubiaceae: *Neohymenopogon*, see page 108), should not be confused with "show calyces" (i.e. colored calyx leaves such as in *Mussaenda*, see page 126)]

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.3. ไม้ล้มลุก Herbs

บทนี้กล่าวถึงพวกรสีเขียวที่เป็นไม้ล้มลุกขึ้นบนดิน “ไม้ล้มลุกอิงอาศัย” หรือ “ไม้ล้มลุกขึ้นบนหิน” และพืชที่คล้ายไม้ล้มลุก (นั่นคือ “ไม้ล้มลุกกึ่งไม้พุ่มขนาดเล็ก” ซึ่งมีโคนต้นค่อนข้างแข็ง) ส่วนไม้ล้มลุกที่เลื้อยทอดไปตามพื้นดิน หรือที่มีรากล้ำยื่นลงมาบนดิน ก็ไม่ได้กล่าวถึงในบทนี้

“ไม้ล้มลุกใบเลี้ยงคู่จะอยู่ในตอนแรก ตอนที่สองเป็นไม้ล้มลุกใบเลี้ยงเดี่ยว ส่วนพวกรสีเขียวที่พบมากบนดอยอินทนนท์นั้นจะรวมไว้ท้ายบท

2.3. Herbs

This chapter includes terrestrial, epiphytic or epilithic “true” herbs and plants with a herb-like appearance (i.e., subshrubs or “shrubby herbs,” which are slightly woody at the very base only). Herbs with a straggling or climbing habit are, however, excluded here (for these, refer to chapter Climbers).

Dicot herbs are illustrated in the first part of the chapter (loosely arranged by vegetation type in which they occur). The second part contains Monocots; a small selection of terrestrial and epiphytic orchids (both very richly represented on Doi Inthanon), are dealt with at the very end of the chapter.

ภาพชั้ยและภาพล่าง: เทียนเหลือง *Impatiens longiloba* (วงศ์ Balsaminaceae) เป็นเทียนที่พบทั่วไปบนยอดดอยอินทนนท์ ดูรายละเอียดเทียนเหลืองและเทียน (*Impatiens*) อื่นๆ ในหน้า 158

On both pages: ***Impatiens longiloba*** (Balsaminaceae), a species common in the summit area of Doi Inthanon. See page 158 for details on this and other *Impatiens* species.

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หญ้าบังไฟ *Andrographis laxiflora* (วงศ์ Acanthaceae) [ภาพขวา]

ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ก้านใบสั้น ช่อดอกสั้นออกตามง่ามใน ก้านช่อยาว กลีบเลี้ยงกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงยาว กลีบดอกเป็นท่อ โถง ปลายเป็น 2 ปาก เกสรเพศผู้ติดที่ท่อกลีบดอก อับเรณูเชื่อมติดกันหลวມๆ รัง ไข่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมียอดเกสรเพศเมียไม่ซัด ผล ทรงกระบอกยาวตรง มี 2 เสียง – พับตามพื้นป่า บนทิ่น ออกดอกติดผลหน้าฝน

ห้อมข้าง *Phlogacanthus curviflorus* (วงศ์ Acanthaceae) [ภาพหน้า]

ไม้ล้มลุกกึ่งพุน ในมีขนาดใหญ่ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด ดอกมีก้าน ดอกใหญ่ นานกระจะ สีแดงภูกระดึงที่พุกกลีบดอกด้านใน กลีบดอกเป็นท่อโถง มี 2 ปาก ผลเหมือนชนิดบน – พับในที่โล่งและตามชายป่าดิบเข้า ตำแหน่งดอกติดผลในหน้าแล้ง

***Andrographis laxiflora* (Acanthaceae) [facing page]**

An erect, hairy herb with opposite, simple, shortly petiolate leaves. Inflorescence axillary, long-pedunculate, consisting of a congested, several-flowered cyme. Flowers 5-merous, bisexual. Calyx lobes long, filiform. Corolla with a curved tube, 2-lipped. Stamens inserted in the corolla tube, anthers loosely united. Ovary superior, 2-loculed, with common style and indistinct stigma. Fruit an erect, elongated, ± cylindrical 2-valved capsule.

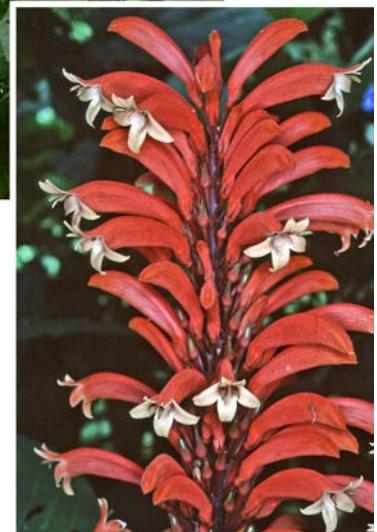
Growing on the forest floor in MDF, sometimes in rocky areas; flowering and fruiting in the rainy season.

***Phlogacanthus curviflorus* (Acanthaceae) [this page]**

A shrubby herb with large, opposite, simple, entire, petiolate leaves. Inflorescence terminal, raceme-like. Flowers large and showy, red except for the inner surface of the corolla lobes; corolla with curved tube, 2-lipped. Fruit as above.

In open areas and at the edge of LMRF; flowering in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หย่น *Paraboea multiflora* (วงศ์ Gesneriaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ในออกที่โคนต้นติดพื้นดิน ก้านใบยาว แผ่นใบหยิกย่น ด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างสีซีด ข้อดอกมีหลาวยอดกอ เป็นแบบช่อกระจะก ดอกมีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ สมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงเล็กปลายเป็นพูรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกค่อนข้างเป็นรูปคงล้อ โคนเป็นหัวสัน ปลายจักเป็น 5 กลีบ โดย 2 กลีบเป็นกลีบปากบน ส่วนอีก 3 กลีบเป็นกลีบปากล่าง เกสรเพศผู้สมบูรณ์มี 2 อัน ก้านเกสรเพศผู้ติดรอบคอกลีบดอก อับเรณูใหญ่สีส้ม เชื่อมติดกันเล็กน้อย รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2 คาร์เพล 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมีอันเดียว ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม ผลแก้แตกเป็น 2 เสียง มิด เมล็ดเล็ก จำนวนมาก

พบบนหินที่มี mosss และ蕨類 ตามริมน้ำในป่าผลัดใบ ขึ้นในที่ร่มหรือค่อนข้างร่ม อออกดอกติดผลหน้าฝน

Paraboea multiflora(Gesneriaceae)

A perennial herb with a basal leaf rosette. Leaves long-petiolate, blades distinctly bullate, shiny green above, pale below. Inflorescence several- to many-flowered, cymose. Flowers 5-merous, bisexual, indistinctly zygomorphic. Calyx small, lobes triangular. Corolla with a very short tube, almost rotate; 2 lobes forming an indistinct upper lip, and 3 a lower lip. Fertile stamens 2; the filaments inserted around the corolla throat, their large and orange anthers $\pm$ coherent. Ovary superior, 2-carpellate, 1-loculed, with a common style bearing a capitate stigma. Fruit a capsule with 2 spirally twisted valves. Seeds numerous, minute.

Uncommon on moss- and fern-covered rocks along streams in deciduous vegetation; growing in (semi-)shade; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กระโคนพระฤาษี *Sapria himalayana* (วงศ์ Rafflesiaceae)

พืชเบี้ยนล้มลุก ส่วนต่างๆลดรูปและไม่มีใบที่แท้จริง ดอกแยกเพศ ออกเดี่ยว ในประดับเรียงช้อนกันหลอยใน ตadaดอกกลม กลีบรวมรูประฆัง ปลายมี 10 พู มี แผ่นยื่นออกมาตรงกลางดอก มีรูเปิดตรงกลาง กลางดอกมีแท่งที่ด้านบนขยายออก (เมื่อตัดตามยาว ดูเหมือนเก้าอี้ที่มีหันง่าวน ดูภาพ) ผิวด้านบนของ โครงสร้างกลมใหญ่นี้จะผลิตน้ำหวานเพื่อดึงดูดแมลง ส่วนสีบพันธุ์ที่แท้จริงนั้น อยู่ที่แท่งกลางดอก ดอกเพศผู้มีวงของเกสรเพศผู้ อับเรณูมี 2 ช่อง ดอกเพศ เมียมีรังไข่ใต้วงกลีบ (ภาพเป็นดอกเพศเมีย) ผลมีเนื้อหلامะล็ด พนยาก

กระโคนพระฤาษี เป็นพืชหายากในป่าดิบเขาร่า และเป็นพืชเบี้ยนของ ต้นเครือเขาน้ำ *Tetrastigma* spp. (วงศ์ Vitaceae)

Sapria himalayana (Rafflesiaceae)

A parasitic herb with a reduced vegetative body and without true leaves. Flowers unisexual, solitary, subtended by several imbricate bracts. Buds globose. Perianth campanulate, 10-lobed, with a "diaphragm" which protrudes towards the centre of the flower, leaving an aperture in the middle. The center of the flower produces a column which is expanded above (in longitudinal section, it looks like a 1-legged table; see illustrations); the upper surface of this circular expanded structure secretes nectar which attracts flies (it is thus a nectar-producing disc). The true sexual organs are located on the column itself; in male flowers it is a ring of stamens with 2-loculed anthers; in female flowers there is an inferior ovary [the illustrations are from female plants]. The (very rarely seen) fruits are berries containing very many, minute seeds.

Very rare in LMRF; parasitic on *Tetrastigma* spp. (Vitaceae).

Apart from Doi Inthanon only known from a few places in northern Thailand (a well known locality being Dui Suthep).

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ประดับพันธุนิดต่างๆ *Argostemma* spp. (วงศ์ Rubiaceae)

พืชพวกนี้เป็นไม้ล้มลุก มักพบบนลำต้นไม้ใหญ่หรือบริเวณหินที่ปักคลุมด้วยมoss ในที่ร่ม สังเกตได้จากดอกที่คล้ายกับดอกมะเขือง นั่นคือกลีบดอกเป็นรูปดาวและอับเรณู เชื่อมติดกันเป็นห่อ ได้แก่ ดาวขาว *A. stellatum* (ภาพ A1–A2) หรือกลีบดอกรูปประช้าง ได้แก่ ประดับพันธุห้องขาว

A. ebracteolatum (ภาพ B1–B3) ชนิดหลังนี้อับเรณูไม่เชื่อมติดกันซัดเจน – *A. ebracteolatum* เป็นชนิดหนึ่งในสองสามชนิดในสกุลที่กลีบดอกมีขนปกคลุมภายนอก (ดูภาพ B2) ซึ่งพบในที่ต่า ขณะที่ *A. stellatum* พบร้าในป่าดิบเขาสูง ที่ระดับ 2,000 เมตรหรือสูงกว่านั้น

ประดับพันธุ ทั้งสองชนิดนี้อยู่ในกลุ่มที่ใบติดแบบเป็นวงรอบข้อไม้แท้จริงของสกุล *Argostemma* เนื่องจากมีใบเพียงสองสามใบหรือบางครั้งมีสองใบไม่เท่ากัน

พืชนี้ชุดดอกมีขนาดและรูปร่างค่อนข้างแตกต่างกันมาก เพราะถ้าพืชขึ้นอยู่ในถิ่นที่อยู่ที่เหมาะสมสมของตัวเองแล้วจะเจริญได้ดี ดูภาพของ *A. ebracteolatum* ในหน้า 35 (ข้อมูลทั่วไป)

Argostemma spp. (Rubiaceae)

A herbaceous genus often found growing on tree trunks or moss-covered rocks in shade. It is characterized by flowers which are either distinctly "Solanum-like" (corollas star-shaped and anthers united into a tube; *A. stellatum*, fig. A1–A2) or bell-shaped (*A. ebracteolatum*, fig. B1–B3); in the latter, anthers are not distinctly united. – *A. ebracteolatum*, one of the few species in the genus whose corollas are hairy on the outside (see fig. B2), appears to be confined to lower altitudes while *A. stellatum* can also be found in UMRF at 2,000 m a.s.l. or above.

Both species belong to the group of *Argostemmas* with leaves in pseudo-whorls made up of a few sometimes distinctly anisophyllous leaf pairs.

Plants are very variable in size and extent of the inflorescence; if growing in apparently more favourable microhabitats individuals are much more luxuriant; see, for example, the illustration of *A. ebracteolatum* on page 35.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กระดูกไก่ *Chloranthus erectus* (วงศ์ Chloranthaceae) [ภาพขวา]
ไม้กึ่งพุ่ม ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบลักษณะดก ช่อดอกแยกแขนงออกที่ปลายยอด
ดอกย่อยไม่มีก้าน ดอกเล็ก สมบูรณ์เพศ ไม่มีกลีบเลี้ยงกลีบดอก เกสรเพศผู้มี
3 อัน แคนลับเรนูเป็นรูปไข่สีขาว ปลาย 3 พุ (อับเรนูอยู่ในหมวด ดูภาพขวา)
รังไข่มี 1 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียไม่มีก้านอยู่ในเกสรเพศผู้ ผลรูปไข่ สีออก
เขียว เมื่อแก่สีขาว

กระดูกเกลี้ยง *Sarcandra glabra* subsp. *brachystachyus* (วงศ์ Chloranthaceae) [ภาพหน้านี้]

เหมือนชนิดบน แต่ดอกมีเกสรเพศผู้อันเดียว ผลลัพธ์(ส้ม-)แดงเมื่อแก่
พืชทั้งสองชนิดพบในป่าดิบเขาต่ำและป่าดิบเขาสูง ขึ้นในหุบเขา ขอบที่ซึ้ง

***Chloranthus erectus* (Chloranthaceae) [facing page]**

A subshrub with opposite, simple, serrate leaves. Inflorescences terminal, consisting of spikes rearranged in panicles. Flowers small, bisexual, without a perianth. Stamens 3, their connectives forming a white confluent and ovoid structure which is 3-lobed above (the anthers are inside this “hood” and not visible; see illustrations on facing page). Ovary 1-loculed, with a small sessile stigma, hidden inside the stamens. Fruit an ovoid drupe, greenish at first, white when fully mature.

***Sarcandra glabra* subsp. *brachystachyus* (Chloranthaceae)**

[this page]

Similar to the above, but flowers with only a single stamen. Drupe (orange-) red when fully mature.

Both taxa are found in LMRF, *Sarcandra* also extends to UMRF. Both grow in valleys, ravines and wet places.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ดอกหรีดโคน *Gentiana hesseliana* (วงศ์ Gentianaceae) [ภาพ A]

ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ออกดกที่ปลายต้น ไม่มีก้านใบ ดอกออกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มที่ปลายยอด ดอกมีก้าน มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเป็นท่อปลายเป็นพูสามเหลี่ยมแแคบ กลีบดอกรูปประชัง พูเป็นรูปสามเหลี่ยม มีจีบเห็นชัด ผลรูปไข่กลับ – พบน้ำที่โลง ในป่าดิบเข้าสูง ออกรดออกติดผลในหน้าแล้ง

หญ้าตีความ *Swertia angustifolia* (วงศ์ Gentianaceae) [ภาพ A]

ไม้ล้มลุก ต้นตรง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ ในแคน ชุดออกออกที่ปลายยอด ดอกมีก้าน มีกลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 4 กลีบ พูกลีบเลี้ยงยาวแแคบ กลีบดอกแยกแต่ละกลีบมีเกล็ดสีเขียวผลิตนำหวาน เกสรเพศผู้ติดที่โคนหักกลีบหรือพูกลีบ รังไข่เห็นวงกลีบ มี 1 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียไม่มีก้าน จัก 2 พุ ผลรูปไข่ – พบน้ำอยู่ในที่โลง ทุ่งหญ้า ในป่าดิบเข้าต่ำและสูง ออกรดออกติดผลในหน้าแล้ง

สำอาง *Mercurialis leiocarpa* (วงศ์ Euphorbiaceae) [ภาพ C1–C2]

ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบจัก มีก้านใบ ชุดออกออกที่ง่ามใบ ดอกไม่มีก้าน มีดอกเพศผู้อย่างเดียว หรือมีทั้งดอกเพศผู้และเพศเมีย ดอกเล็ก มีกลีบเลี้ยง 3 กลีบ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 12 อัน ดอกเพศเมียรังไข่เห็นวงกลีบ มี 2 ช่อง ผลแก่แตก เป็น 2 พุ – พบทั่วไปในที่ชื้น ในป่าดิบเข้าสูง ออกรดออกติดผลในหน้าแล้ง

***Gentiana hesseliana* (Gentianaceae) [fig. A]**

A herb with opposite, simple, entire, sessile leaves clustered at stem tips. Flowers pedicellate, single or in groups, terminal, 5-merous. Calyx with a basal tube and narrowly triangular lobes. Corolla ± campanulate, lobes triangular, with conspicuous “plicae” in between them. Fruit an obovoid capsule. – Locally common in open, grassy places in UMRF areas; flowering in the dry season.

***Swertia angustifolia* (Gentianaceae) [fig. B]**

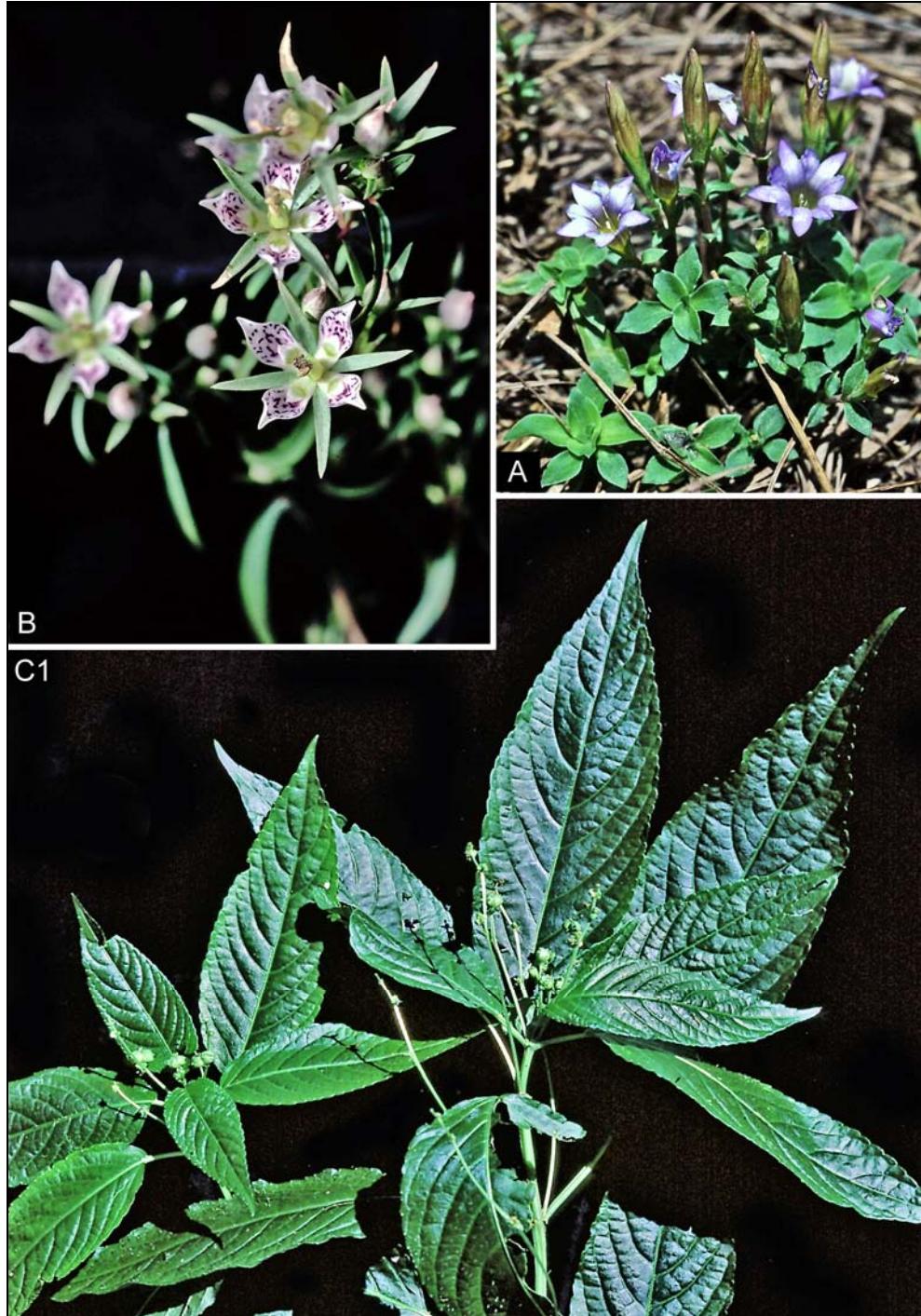
A small, erect, branched herb with opposite, simple, entire, narrow leaves. Inflorescence terminal, corymbose. Flowers 4-merous; sepals long, narrow. Petals almost free, each with a greenish nectar-producing scale near base. Ovary superior, unilocular, with a subsessile 2-lobed stigma. Fruit an ovoid capsule. – Uncommon in open, grassy areas in LMRF and UMRF; flowering in the dry season.

***Mercurialis leiocarpa* (Euphorbiaceae) [fig. C1–C2]**

A herb with opposite, simple, serrate, petiolate leaves. Flowers subsessile, minute, unisexual, in axillary, spike-like inflorescences (either male only or male and female). Sepals 3, petals absent. Males with 12 stamens; females with 2-loculed superior ovary, developing into a 2-lobed capsule. – Locally common in moist to marshy places in UMRF; flowering and fruiting in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องเพ็ดม้า *Persicaria chinensis* (ชื่อพ้อง *Polygonum chinensis*; วงศ์ Polygonaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี มีเหง้าแข็ง ลำต้นระบะระยะ ตามข้อบวมของ ใบเดี่ยว
ออกสับล มีหูใบดัดแปลงเป็นปลอกยาวเนื้อบาง ก้านใบมีติ่งที่โคน ดอก
ออกเป็นช่อที่ปลายหรือตามก้านใน ช่อแยกแขนง แต่ละกระฉุกมีดอกจำนวน
มาก ก้านช่อดอกมีขนต่อมหนาแน่น ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบรวมสีขาวหรือออก
ชมพู แยกเป็น 5 ส่วน ติดทัน เกสรเพศผู้มี 8 อัน อับเรณูสีน้ำเงินอมม่วง รังไข่
เห็นช่องกลีบ มีก้านเกสรเพศเมีย 3 ก้านเชื่อมติดกันที่โคน ผลแห้งเมล็ดล่อน
มีสามมุม ยังคงอยู่ในวงกลีบรวมที่ติดแน่นสีน้ำเงินดำ ค่อนข้างโปรด়และหนา
และมีเนื้อในระหว่างที่เจริญขึ้น (กลีบรวมที่มีเนื้อและ
ผลที่มีเมล็ดล่อนนี้จึงดูคล้ายกับผลแบบ drupe, ดู
ภาพขวา ข้างบน)

เอื้องเพ็ดม้า พבתตามชายป่าดิบเขาร่าดำและป่าดิบ
เขารูง ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Persicaria chinensis (syn. *Polygonum c.*; Polygonaceae)

A perennial herb with stout rhizome and ± straggling stems with conspicuously swollen nodes. Leaves simple, alternate, with a long, tubular membranous ocrea (modified stipule; see illustration on this page); petioles auriculate at the base. Inflorescences terminal or axillary, panicle-like, composed of several-flowered heads; peduncles densely glandular hairy. Flowers bisexual, with a persistent, 5-parted white to pinkish perianth. Stamens 8, with dark blue anthers. The superior ovary, with 3 style branches which are connate to below the middle, develops into a trigonous achene. The latter remains enclosed in the persistent perianth, which becomes blue-black, semi-transparent and thick and fleshy during fruit maturation [fleshy perianth and achene thus simulate a drupe; see upper left illustration on facing page!].

Frequent at the edge of lower and upper montane forests; flowering and fruiting primarily in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เทียนชนิดต่างๆ *Impatiens species* (วงศ์ Balsaminaceae)

ไม้ล้มลุก ลำต้นอวบน้ำ ใบเดี่ยว ออกสับ ดอกออกเดี่ยวตามง่ามใบ หรือเป็นช่อที่ปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบข้าง 2 กลีบเล็ก และสีออกเขียว ส่วนกลีบล่างคล้ายกลีบดอกและมีเดือย กลีบดอก 3 กลีบ กลีบข้าง 2 กลีบเล็กกว่ากลีบล่าง เกสรเพศผู้ 5 อัน รวมกันเป็นหมวดล้อมรังไข่ อับเรณูเชื่อมกัน รังไข่ 5 ช่อง ผลยาว มีเนื้อ แก่แตก ดีดเมล็ดออกจาก – มีหลายชนิดที่พบ เช่น

เทียนกาเร็ต *Impatiens garrettii* [ภาพ A] มีหลายดอกเป็นช่อ ที่ปลายยอด ดอกสีขาวแต้มสีชมพู มีเดือยยาวโคงเล็กน้อย ขอบใบสีน้ำตาล จักฟันเลื่อยหยาบ

เทียนจำ *Impatiens longiloba* [ภาพ B1–B2] ดอกสีเหลือง พุกกลีบรวมยาวมี 2 พุก – พุกในป่าดิบเข้าสูงบนยอดดอย ส่องข้างทางบันดอยอ่างกา ออกดอกในหน้าฝน

เทียนดอย *Impatiens violaeflora* [ภาพ C] ดอกสีม่วงอมชมพู มีเดือยเล็กโคง – พุกทั่วไปในที่ชื้น ส่องข้างลำธาร ในป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเข้าต่ำและสูง ออกดอกหน้าฝน

Impatiens species (Balsaminaceae)

Herbs with often slightly succulent stems and alternate, simple leaves. Flowers solitary and axillary or in variously shaped terminal inflorescences; bisexual, irregular. Sepals 3, the 2 lateral ones small and greenish; the lower sepal petaloid and with a well-developed spur. Petals 3, the 2 lateral ones often smaller than the dorsal one. Stamens 5, forming a hood around the ovary; anthers adnate. Ovary 5-loculed, developing into a fleshy, elongated, explosively dehiscent capsule. Upon capsule dehiscence, the valves coil up- and inwards, thereby actively ejecting the seeds.

Several species are recorded from the Park, amongst them the following three:

Impatiens garrettii [fig. A], with several-flowered terminal inflorescences and white, pinkish-tinged flowers with a long, slightly curved spur; leaf margins brown, coarsely serrate. – In UMRF, locally common in Doi Inthanon's summit area; flowering in the rainy season.

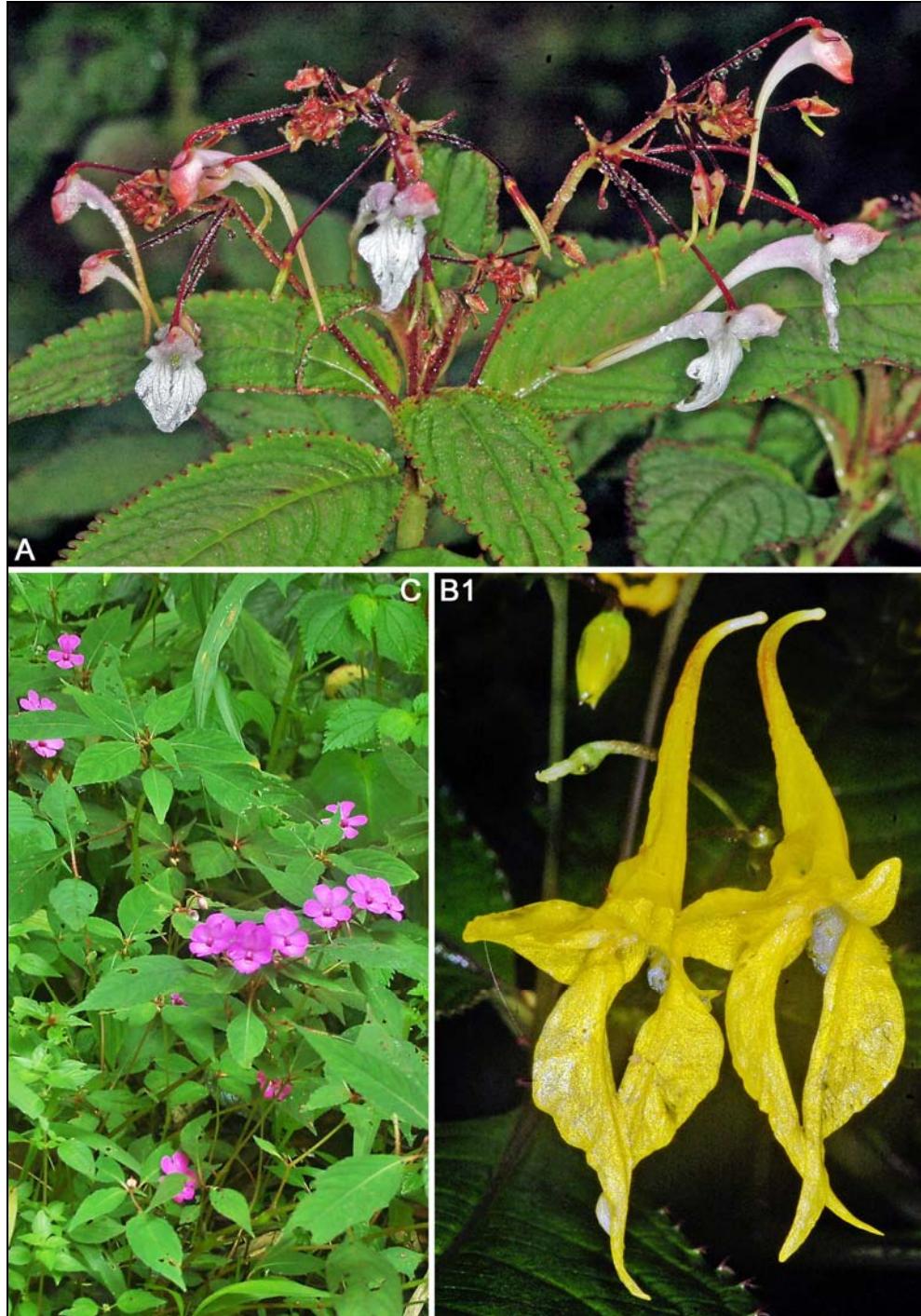
Impatiens longiloba [fig. B1–B2], with yellow flowers characterised by having 2 long, hanging perianth lobes. – In UMRF, common in Doi Inthanon's summit area and along Ang Kha trail; flowering in the rainy season.

Impatiens violaeflora [fig. C], with pinkish-purplish flowers having very thin, curved spurs. – Locally common in damp to wet places (often along streams) in MDF, LMOF and LMRF; flowering in the rainy season.

B2

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

สกุลหยาดน้ำค้าง *Drosera* (วงศ์ Droseraceae)

ไม้ล้มลุกอายุหนึ่งหรือหลายปี เป็นพืชกินแมลง ขึ้นในที่แฉะ ใบออกสลับ แผ่นใบมีต่อมบนเหนียว(ไว้จับแมลง) ดอกสีชมพูหรือขาว สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบแยก เกรสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง ยอดเกรสรเพศเมีย่มี 3–5 แฉก ผลมีหล่ายเสี้ยว เมล็ดเล็กจำนวนมาก – พぶ 2 ชนิดบันดอยอินทนนท์ คือ

หยาดน้ำค้าง *Drosera indica* [ภาพ A1–A2] ไม้ล้มลุกอายุหนึ่งปี ใบแคบสีแดง ชุดดอกออกตามงำนใน ดอกมีน้อยหรือมีหล่ายดอก ดอกส่วนมากสีชมพู–พぶในที่น้ำซึ่งใกล้ยอดดอยอินทนนท์ ออกดอกในหน้าฝน

หยาไฟตະກາດ *Drosera peltata* [ภาพ B1–B3] ต่างจากชนิดบันดีอ ไม้ล้มลุกอายุหลายปี มีหัวใต้ดิน ใบกลมหรือค่อนข้างกลม มีก้านใบยาวติดด้านหลังใบ ชุดดอกออกที่ปลาย ดอกสีขาว – พぶตามแอ่งน้ำเล็กๆหรือบริเวณแอ่งน้ำบนท่อนไม้ ในป่าติดเขางสูง ออกดอกในหน้าฝน

Drosera species (Droseraceae)

Annual or perennial carnivorous herbs of wet places. Leaves alternate, blades with sticky, glandular hairs (which catch insects). Flowers pink or white, bisexual, 5-merous. Sepals and petals free; stamens as many as petals. Ovary superior, 1-loculed, style with 3–5 stigmas. Fruit a several-valved capsule containing numerous minute seeds.

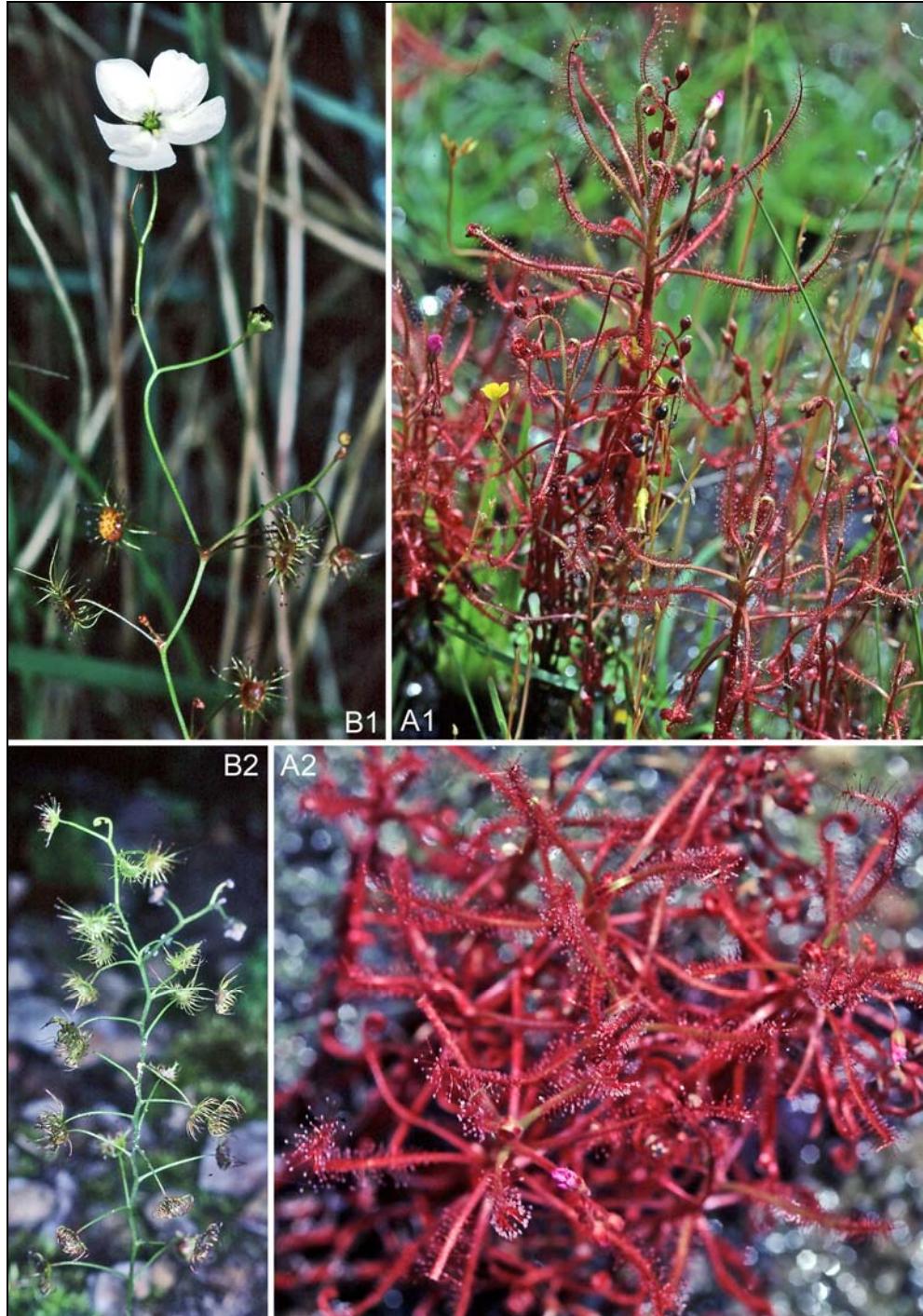
Two species are recorded from Doi Inthanon, namely

Drosera indica [fig. A1–A2], an annual herb with narrowly linear red leaves. Inflorescence axillary, few- to several-flowered. Flowers mostly pinkish. – Occasionally seen in the peat bog near Doi Inthanon's summit; flowering in the rainy season.

Drosera peltata [fig. B1–B3] differs in being a perennial herb with subterranean tubers. Moreover, its leaves are long-petiolate and have orbicular to suborbicular peltate blades. Inflorescence terminal; flowers usually white. – Occasional along small streams or in water-logged areas in UMRF; flowering in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ขมพินสามทาง *Pilea melastomoides* (ชื่อพ้อง *P. trinervia*; วงศ์ Urticaceae) [หน้าขาว]

ไม้ล้มลุก มีไหลเกลี้ยง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม มีก้านใบ แผ่นใบมีเส้นใบ 3 เส้นชัด ขอบจักฟันเลือยตื้นหรือเป็นคลื่น ปลายแหลมยาวหรือเรียวแหลม ดอกแยกเพศ ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียอยู่บนต้นเดียวกันหรือต่างต้น ช่อดอกเพศผู้ใหญ่ เป็นช่อแยกแขนง(ภาพขาว) ช่อดอกเพศเมียหดสั้นและมักสั้นกว่าก้านใบ ช่อดอกเพศผู้มีกลีบรวมสีขาว เกสรเพศผู้ 4 อัน ช่อดอกเพศเมียโคนกลีบรวมเชื่อมกัน ปลายเป็นพู่ไม่เท่ากัน ยอดเกสรเพศเมียเป็นขนนก ผลเล็กแบบ แห้งเมล็ดล่อน ส่วนหนึ่งอยู่ในวงกลีบรวม – พับบนยอด เข้าในที่โล่ง ออกดอกติดผลในหน้าฝน
พืชอีกชนิดหนึ่งในวงศ์นี้ที่พบขึ้นบนต้นไม้ อื่นในป่าดิบเขารสูง ก้อมก้อ *Elatostema cyrtandrifolium* [ภาพหน้านี้] ไม้ล้มลุก ขนาดเล็ก ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศ เมียอยู่ต่างต้น ใบเดี่ยว คล้ายกับออกสับปะรานเดียวกัน (ที่จริงออกตรงข้าม แต่ใบคู่ กันใบหนึ่งลดรูป) ในรูปรีเบี้ยง ขอบจักฟันเลือยแหลม ปลายเรียวแหลม ช่อดอกเพศผู้ ช่อดอกเพศเมียค่อนข้างกลม ไม่มีก้าน ออกตามซอกใบ ดอกและผลเหมือนกับชนิดบน

Pilea melastomoides (syn. *P. trinervia*; Urticaceae) [facing page]

A glabrous stoloniferous herb with opposite, petiolate, simple, stipulate leaves; leaf blades conspicuously 3-veined, margins shallowly serrate or crenate, apex cuspidate or acuminate. Flowers unisexual, male and female inflorescences on one plant (monoecious), or on separate plants (dioecious). Male inflorescences extensive and panicle-like (illustrated on facing page!), female ones contracted and often shorter than petioles. Male flowers with 4 white perianth lobes and 4 stamens; female flowers with subequal perianth lobes, connate at the base, and an ovary with a feathery sessile stigma. Fruit a minute, compressed achene partly enclosed by the persistent perianth. – Common in the summit area and found in open, ± disturbed areas; flowering and fruiting in the rainy season.

Another Urticaceae, often seen growing on tree trunks in UMRF, is *Elatostema cyrtandrifolium* [this page], a small dioecious perennial herb with seemingly alternate, distichous simple leaves (actually opposite, but 1 leaf of a pair practically completely reduced); leaf blades obliquely elliptic, margins sharply serrate, apex acuminate. Male and female inflorescences ± globose and subsessile in leaf axils. Flowers and fruits similar to the above.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

แดงก่อนจาก *Ophiorrhiza ripicola* (วงศ์ Rubiaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ต้นสูง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบเรียบ มีก้านใบ ช่อดอกสั้น ออกที่ปลายยอด มีหลาดดอก ดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกรอย่างละ 5 กลีบ สมบูรณ์เพศ เป็นพืชที่ระยะเจริญของเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียต่างกันชัด ดอก รองรับด้วยใบประดับรูปใบหอก (ซึ่งอาจเข้าใจว่าเป็นกลีบเลี้ยง) ปลายกลีบเลี้ยง เป็นพุแผล กลีบดอกรูปเป็นท่อยาวโคนป่องแล้วค่อยพยายามออก ปลายเป็นพุบานตรง ต้านในมีขนแน่นสีขาว เกสรเพศผู้มี 5 อันอยู่ในดอกที่มีก้านเกสรเพศเมียยาว หรือ อับเรณุสีส้มโพลในดอกก้านเกสรเพศเมียสั้น รังไข่ใต้วงกลีบ ปลายมีจานฐานดอก สีขาว ใหญ่และจัก 2 พู (ดูภาพล่าง) มี 2 ช่อง ยอดเกสรเพศเมียจัก 2 พู สีน้ำเงิน โพล จำกัดด้วยตัวก้านที่มีก้านเกสรเพศเมียยาว แต่ไม่โพลพันดอกรูปในดอกที่มีก้าน เกสรเพศเมียสั้น ผลแบบข้าง ตรง มีหลาดเมล็ด

แดงก่อนจาก พบริเวณที่ชื้นในป่าดิบเขารสูง โดยเฉพาะสองข้างทางดอยอ่างกา ออกดอกติดผลในหน้าฝน

Ophiorrhiza ripicola (Rubiaceae)

A quite tall perennial herb with erect stems. Leaves opposite, simple, entire, stipulate. Inflorescence terminal, consisting of several- to many-flowered ± congested cymes. Flowers 5-merous, bisexual, heterodistylous, subtended by (linear-)lanceolate bracts (not to be confused with sepals!). Calyx lobes small, triangular, tooth-like. Corolla with a relatively long tube, swollen at the base and gradually widened above, lobes erect-spreading, densely white-hairy on the inside. Stamens 5, included in long-styled morph, or the orange anthers ± exserted in short-styled morph. Ovary inferior, crowned by a large, white 2-lobed disk [see illustration on this page], 2-loculed, style with 2 purplish stigma lobes, ± exserted from the throat in long-styled morph, included in short-styled morph. Fruit a strongly laterally compressed, erect, many-seeded capsule.

In damp and moist places in UMRF; particularly common along the Ang Ka trail. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หญ้าแฝก *Themeda triandra* (วงศ์ Gramineae) [ภาพ A1–A2]

หญ้าอวัยุหlaysปี มีเหง้า กอใหญ่ ใบเรียง 2 แ Kaw ออกรสลับ รูปแคน มีกาบใบผิว
سا ก ช่อดอกแยกแขนงใหญ่ ช่อโค้ง [ภาพ A2] ช่อดอกย่อยไม่มีก้านและมีก้าน
กาบช่ออยู่อันหนึ่งมีหนวดยาวมากกว่า 5 เซนติเมตร ผลมีเปลือกติดแน่นกับเมล็ด
– พ布ในป่าเบญจพรรณ ออกรดออกติดผลหน้าแล้ง

หญ้าตีนกา *Cyperus laxus* (ชื่อพ้อง *C. diffusus*; วงศ์ Cyperaceae) [ภาพ B1–B2]

กอกอวัยุหlaysปี มีเหง้าได้ดินสัน ลำต้นเหลี่ยม
เป็นกอใหญ่ ใบรูปแคนแคน เรียงเป็น 3 แ Kaw
ออกรทีโคน มีกาบใบสา ก ช่อดอกเชิงประกอบ
คล้ายชีร์รัม รองรับด้วยใบประดับคล้ายใบ
หlaysในแผ่นเป็นรัศมี ช่อดอกบนสุดเป็นกลุ่ม
ของช่อคล้ายนิ่วมือ แต่ละช่อเล็กๆนี้มีกาบ
ประดับสีน้ำตาลอ่อนเขียวหlaysอัน ดอกเล็ก
สมบูรณ์เพศ ไม่มีกลีบรวม เกสรเพศผู้ 3 อัน
ยอดเกสรเพศเมีย 3 อัน ผลเล็ก เปลือกแข็ง
เมล็ดเดียว – พบหัวไปในที่ชื้น ในป่าดิบเข้า
ค่า ป่าเบญจพรรณ ออกรดออกติดผลตลอดปี

Themeda triandra (Gramineae)

[fig. A1 – A2]

A perennial “true” grass with a rootstock and tufted culms (flowering stems). Leaves arranged alternately in 2 ranks, linear, with hispid leaf sheaths. Inflorescence a leafy, compound, lax, open panicle composed of widely spaced, often nodding fascicles of short racemes [see fig. A2]. Each raceme composed of several sessile and pedicelled spikelets; one of the bracts of a spikelet (the “lemma”) with a long awn (over 5 cm long). Fruit a dry indehiscent caryopsis (a nutlet with the thin pericarp firmly adherent to the seed). – Common in MDF; flowering in the dry season.

Cyperus laxus (syn. *C. diffusus*; Cyperaceae) [fig. B1–B2]

A perennial herb with a short rhizome and basal, 3-ranked, long, linear leaves; culms tufted, 3-angled. Inflorescence compound, umbel-like, subtended by numerous radiating leaf-like bracts. The ultimate inflorescence branches terminating in finger-like clusters of spikelets. Each spikelet with numerous greenish-brown glumes. Flowers minute, bisexual, without perianth, with 3 stamens and 3 stigmas. Fruit a trigonous nutlet. – Occasional in wet areas, both in lower montane forests and in MDF; flowering and fruiting throughout the year.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ดาวรัศส *Globba expansa* (วงศ์ Zingiberaceae)

พืชล้มลุกอาณาจักรปี มีเหง้าได้ดินเล็กเรียวเลี้ยวไปทำให้เกิดเป็นพืชกอใหญ่ ลำต้นเที้ยมเลือยชูขึ้นถึงตั้งตรง มีใบหลายใบ ขอบเรียบ ไม่มีก้านใบ ปลายแหลม ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด เป็นช่อกระจะ ใบประดับเล็ก รูปแคน ออกบนแกนดอกหลัก ส่วนของช่อดอกที่แยกออกไปมีดอกเพียงสองสามดอก ดอกสมบูรณ์เพศสมนาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงรูปประฆัง ที่ปลายจักเป็นกลีบ 3 กลีบ กลีบดอกส่วนโคนเป็นห่อเล็ก ส่วนปลายจักเป็นกลีบกลม 3 กลีบ เกสรเพศผู้มี 6 อัน เรียงเป็น 2 วง แต่มี 1 อันที่สมบูรณ์ ส่วนเกสรเพศผู้ปลอมด้านข้าง 2 อันในวงนอกคล้ายกลีบดอก สีส้ม ทั้งใหญ่และยาว กลีบปาก(เป็นเกสรเพศผู้ปลอม 2 อันในวงใน)โค้งกลับ ยาว และด้านล่างเป็น 2 พุ เล็กกว่าเกสรเพศผู้ปลอมที่คล้ายกลีบดอก และมีสีส้มเข้มกว่า เชื่อมติดกับก้านเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์เป็นห้อสัน เหนือเกสรเพศผู้ปลอมด้านข้างและพุกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้ของเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ยาวและโคง ปลายมีอับเรณุที่มีรยางค์เป็นรูปสามเหลี่ยม 2 อันทั้งสองข้าง รังไข่ติดใต้วยกลีบ มี 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียคล้ายเส้นตัวยอยู่ในร่องของก้านเกสรเพศผู้และระหว่างช่องของอับเรณุ ยอดเกสรเพศเมียเล็ก ค่อนข้างเป็นตุ่ม โพลีชั้นมาจากช่องอับเรณุ ผลค่อนข้างกลม แก่แตก

ดาวรัศส พบ.ทว.ไปในป่าดิบแล้ง ขึ้นตามทิ�ชั้นและบนอินทรีย์วัตถุ ออกดอกติดผลในหน้าฝน

***Globba expansa* (Zingiberaceae)**

A rhizomatous perennial herb, usually forming large populations. Pseudo-stems ascending to erect, with several large sessile, entire leaves with acuminate apex. Inflorescence terminal, lax, raceme-like; bracts on inflorescence main axis small, linear; partial inflorescences few-flowered. Flowers bisexual, zygomorphic. Calyx campanulate, 3-lobed. Corolla with a slender, thin tube and 3 rounded lobes. Stamens 6 in 2 whorls, but only 1 fertile. Lateral 2 staminodes of outer whorl petaloid, orange-colored, large and elongated. Labellum (2 staminodes of inner whorl) reflexed, elongated and 2-lobed below, smaller than petaloid staminodes and slightly darker orange, adnate to filament of fertile stamen to form a short tube above lateral staminodes and corolla lobes. Filament of fertile stamen long, curved; the small anther with 2 triangular appendages on each side. Ovary inferior, 1-loculed; the long, filiform style placed in a furrow in the filament and between anther locules; stigma small, ± capitate, protruding from the anther locules. Fruit a sub-globose capsule.

Locally common in wet rocky areas and growing on a thin layer of organic material; in areas with SRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หญ้าดอกคำ *Hypoxis aurea* (วงศ์ Hypoxidaceae) [ภาพ A1–A2]

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี เหงาได้ดินกลมมีเส้นใยมาก ใบ
มี 3-หลากรูปแบบ มีข้อ ดอกสีเหลือง กลีบรวม
แยกเป็น 2 ชั้นๆ ละ 3 กลีบ ดอก 1–2 ดอกบน
ก้านยาว มีใบประดับเล็ก 2 ใน เกสรเพศผู้ติดที่
โคนของพุกลีบรวม ก้านเกสรเพศเมียลัน ยอดเป็น
3 พุ ผลมี 3 เสี้ยง เมล็ดเล็กจำนวนมาก

โคมขาว *Pollia siamensis* (ชื่อพ้อง *Aneilema siamense*; วงศ์ Commelinaceae) [ภาพ B1–B2]

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นค่อนข้างตรง ใบเดี่ยว
ออกสับ ขอบเรียบ มีก้านใบ โคนมีกาบใบ ช่อดอกแยก
แขนงออกที่ปลาย ดอกมีกลีบรวม 6 กลีบ สีขาว กลีบรวม
ด้านนอกรูปเรือ ด้านในรูปเรือตื้นและใหญ่กว่า เกสรเพศผู้ 6 อัน
แต่สมบูรณ์ 3 อัน อันแรกสุดมีกลีบ 6 กลีบ สีขาว กลีบรวม
เพศเมียเป็นเส้นยาว ยอดเกสรเพศเมียไม่ชัด ผลมี 3 พุ มีเนื้อ แต่ละพุมีหลาຍเมล็ด
– ทึ้งสองชนิด พฤตตามที่ชื่นและที่ร่มในป่าดิบแล้งและป่าดิบเขาร่า ออกดอกติด
ผลในหน้าฝน

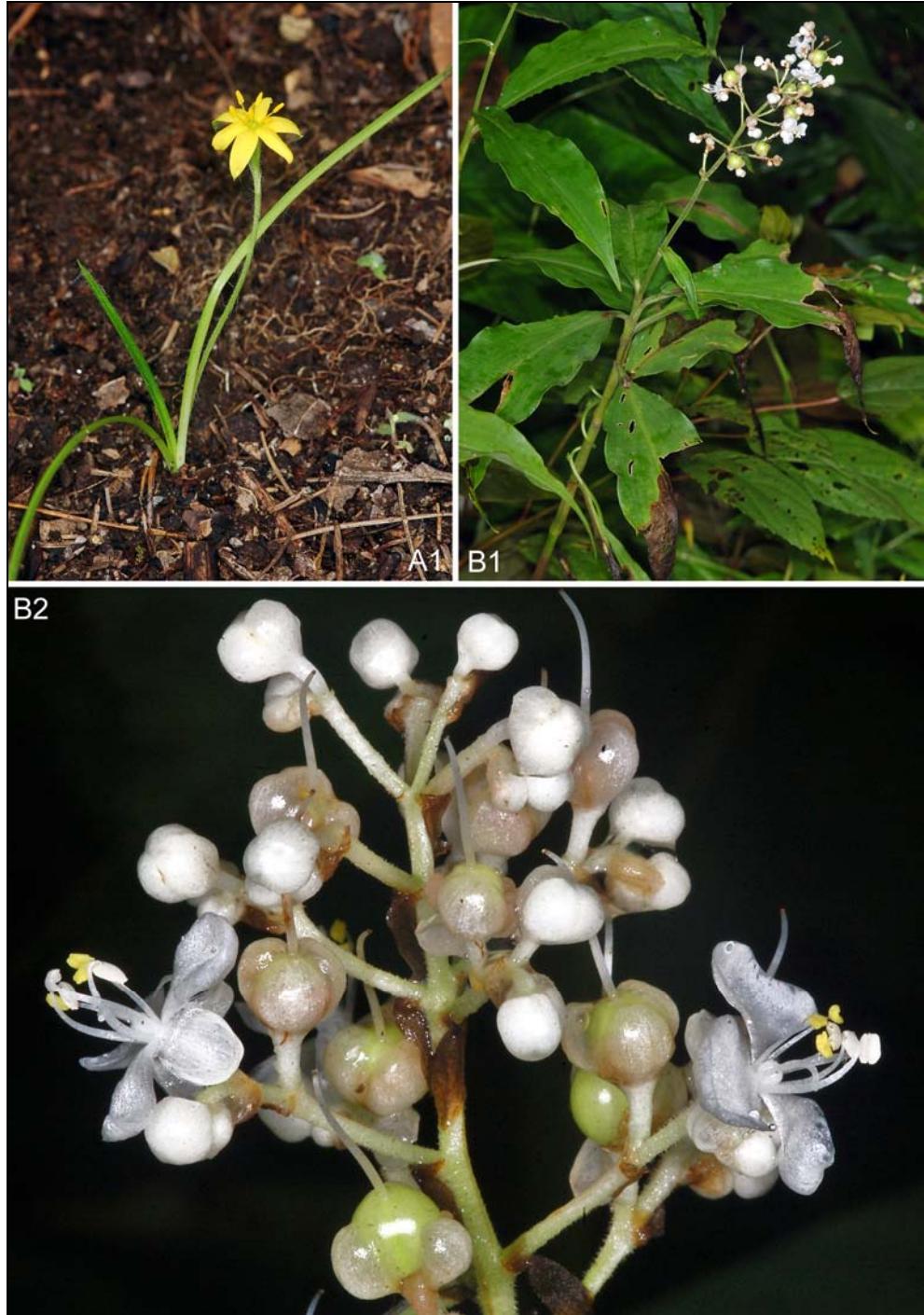
Hypoxis aurea (Hypoxidaceae) [fig. A1–A2]

A small perennial herb with fiber-covered globose rhizome. Leaves 3 to several, linear, pilose. Flowers 3-merous, 1–2 on a long stalk, each subtended by 2 small bracts. Perianth segments free, 3 + 3, yellow, stamens inserted at their base. Ovary with short style and 3-lobed stigma. Fruit a 3-valved capsule with numerous small seeds. – Locally common in grassy areas in the lower montane region; flowering in the rainy season.

Pollia siamensis (syn. *Aneilema siamense*; Commelinaceae) [fig. B1–B2]

A perennial herb with ± erect stems. Leaves alternate, simple, entire, petiolate, basally with a distinct sheath. Inflorescence terminal, panicle-like. Flowers 3-merous, white; outer tepals strongly boat-shaped, inner tepals shallowly boat-shaped, larger. Stamens 6, 3 fertile (yellow anthers!) + 3 staminodes. Ovary 3-loculed, with long, filiform style and indistinct stigma. Fruit 3-lobed, berry-like, with several seeds per locule. – Quite uncommon in moist to wet shady places in SRF and LMRF; flowering and fruiting in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติドイอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กระดาด *Alocasia macrorrhizos* (วงศ์ Araceae)

ไม้ล้มลุกอายุหนึ่งปีหรือหลายปี มีเหง้าตรง ใบเดี่ยวใหญ่ ออกสลับ มีก้านใบยาว แผ่นใบโคนรูปหัวใจ ช่อดอกมีก้านยาว ออกมาจากง่ามใน ช่อดอกแต่ละช่อ มีกาบหุ้ม โดยกาบนี้จะดัดแปลงไปส่วนบนเป็นด้าว ก้านร่วงง่าย และส่วนล่างป่องและติดแน่น ช่อดอกนี้เป็นแท่งมีดอกเพศผู้อยู่บน ดอกเพศเมียอยู่ล่าง ไม่มีกลีบรวม ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 6 อัน ดอกเพศเมียรังไข่มี 1 ช่อง ผลสีแดง มีเนื้อ เมล็ดน้อย ติดอยู่ที่โคนของแท่งช่อดอก เมื่ออ่อนหุ้มด้วยส่วนของกาบ เมื่อแก่เต็มที่ กากจะแตกออกเป็นหลาຍส่วนโคงกลับเผยแพร่ให้เห็นผลออกมา

กระดาด พับในที่โล่ง
ชื้นและในป่าดิบเข้าต่ำ ^{*}
ออกดอกติดผลในหน้าฝน
ภาพในหน้านี้แสดงให้เห็นกาบ
ที่แตกออกและช่อดอกตรง ^{*}
กลางที่ผลหลุดไปหมดแล้ว

Alocasia macrorrhizos (Araceae)

A large-leaved herb with straight, erect stems (rootstocks). Leaves alternate, long-petioled, blades cordate at base. Several long-stalked inflorescences arising in leaf axils; each a spadix subtended by a spathe. The latter differentiated in a deciduous upper part ("spathe limb") and a persisting, swollen basal part. Spadix with unisexual flowers lacking a perianth (males above, females below). Male flowers with 6 stamens; female ones with a unilocular ovary. Fruits red, few-seeded berries on the lower part of the spadix, initially enclosed by the basal spathe portion. At full maturity, the latter starts to break open into several, eventually strongly recurved segments, thereby exposing the fruits.

Occasional in open, damp to moist places in LMRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

The illustration on this page shows a split open spathe and the central spadix from which the fruits have already fallen.

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องหมายนา *Costus lacerus* (cf.) (วงศ์ Costaceae)

พืชล้มลุกอายุหลายปี มีเหง้าใต้ดินโดยมีลำต้นตั้งตรง ใบเดี่ยว ออกเวียนสลับขบวนเรียบ ไม่มีก้านใบหรือมีแต่สั้นมาก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด เป็นกระจะก มีหลายดอก ในประดับเล็ก สีออกน้ำตาล ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตร ด้านข้าง กลีบเลี้ยงสีออกน้ำตาล กลีบดอกส่วนโคนเป็นห่อสันกว่าส่วนปลายที่จักเป็นกลีบ 3 กลีบ สีชมพู รูปรีและปลายแหลม กลีบปาก (ที่เกิดจากเกรสรเพศผู้ 5 อันเชื่อมติดกัน) สีขาว รูปร่างคล้ายแตรเดี่ยว โคงมาก ใหญ่ ปลายเป็นชี้ฟันและแข็งกรอบ มีจุดสีเหลืองใกล้โคน มีเกรสรเพศผู้ที่สมบูรณ์อันเดี่ยวคล้ายกับกลีบดอก สีชมพูซีด รังไข่ติดใต้วงกลีบ มี 3 ช่อง ก้านเกรสรเพศเมียคล้ายเส้นตัวย ยอดเกรสรเพศเมียเป็นรูปกรวย ผลเป็น 3 เสี้ยง เมล็ดดำมัน มีจำนวนมาก แต่ละเมล็ดล้อมรอบด้วยเนื้อวัวแห่งๆ

พบทั่วไปขึ้นตามชายป่าดิบเข้าต่อกอดดอกติดผลในหน้าฝน

Costus lacerus (cf.) (Costaceae)

A rhizomatous perennial herb with erect stems bearing spirally arranged, subsessile, simple, entire leaves. Inflorescence terminal, head-like, several-flowered, bracts brownish and small. Flowers bisexual, zygomorphic. Calyx brownish. The corolla tube shorter than the 3 pink, elliptic and pointed lobes. Labellum (= 5 united staminodes) white, trumpet-shaped, strongly curved, large, toothed and crisped at the apex and with a yellow spot near the base. The single fertile stamen petaloid, pale pink. Ovary inferior, 3-loculed, with a filiform style and a funnel-shaped stigma. Fruit a 3-valved capsule. Seeds black glossy, many; each partially enveloped by a lacerate aril.

Very uncommon; growing at the edge of LMRF. The plant flowers and fruits in the rainy season.

A second species, much more common on Doi Inthanon, is *Costus speciosus*. In fertile stage easily distinguished by its red inflorescence bracts, and in sterile stage by its spirally twisted leafy stems.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ดาเหินไหว *Hedychium ellipticum* (วงศ์ Zingiberaceae)

พืชล้มลุกอายุหลายปี มีเหง้าได้ดิน ลำต้นเที่ยมตั้งตรง ดอกเป็นช่อที่ปลายยอด ดอกย่อยมีก้าน ใบประดับยาวแหลม ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง สีขาว ครีม ก้านเลี้ยงรูปท่อ ปลายแยกออกด้านเดียว ก้านเล็บดอกปลายเป็นพูรูปใบหอก แคนเรียวยาว เกสรเพศผู้ 6 อัน เรียง 2 วง มี 1 อันที่สมบูรณ์ เกสรเพศผู้ปลอม ด้านข้าง 2 อัน วงศอกคล้ายก้านเล็บดอก ใหญ่และยาวกว่าพูกก้านเล็บดอก ก้านปาก (เป็นเกสรเพศผู้ปลอม 2 อันวางใน) ยาวและกว้าง ปลายจัก 2 พุ ก้านเกสรเพศผู้ ที่สมบูรณ์ยาวตรง สีส้มอมแดง อับเรณูไม่มีรยางค์ รังไข่ใต้วงก้าน มี 3 ช่อง ผล แก่แตก 3 เสียง ด้านในมีหลังกันสีส้ม เมล็ดจำนวนมากหุ้มด้วยเนื้อสีแดง (ดูภาพ)

ดาเหินไหว พbadตามชายป่าดิบเข้าต่า ออกดอกติดผลในหน้าแล้ง

Hedychium ellipticum (Zingiberaceae)

A perennial herb with tuberous rhizome and leafy, erect pseudo-stems. Inflorescence a terminal many-flowered spike; bracts long, pointed. Flowers bisexual, zygomorphic, creamy-white. Calyx tubular, split on 1 side. Corolla with long, slender tube and long, linear-lanceolate lobes. Stamens 6 in 2 whorls, but only 1 fertile. Lateral 2 staminodes of outer whorl petaloid, larger and wider than the corolla lobes. Labellum (2 staminodes of inner whorl) long and broad, 2-cleft at the apex. The filament of the fertile stamen long and ± straight, red-orange, terminated by the anther (which lacks appendages). Ovary inferior, 3-loculed, developing into a 3-valved capsule. The dehisced capsules, with valves orange on the inside, expose a red, fleshy pulp in which the numerous seeds are embedded (see illustration on facing page).

Occasional at the edge of LMRF or in forest openings. The plant flowers and fruits in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หญ้าคมบาง *Carex baccans* (วงศ์ Cyperaceae)

พืชล้มลุกอายุหลายปี มีเหงาใต้ต้น ลำต้นขึ้นเป็นกอหลวมๆ ในออกเป็น 3 แฉว ที่โคนมีกาบยาวหุ้มลำต้น แผ่นใบรูปแคนแคน ยาวถึง 1 เมตร ดอกออกเป็นช่อแยกแขนง มีดอกจำนวนมาก ช่อดอกที่แยกออกไปมีช่อดอกแบบที่ดอกย่อยไม่มีก้าน จำนวนมาก ดอกสมบูรณ์เพศ ลดรูป ดอกเพศผู้อยู่ตอนบนของช่อ ดอกเพศเมียอยู่ตอนล่าง ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 3 อัน ดอกเพศเมียเป็นกระเพาะรูปขวดแบบสีเขียวจาง (เป็นใบประดับที่ตัดแบล็งไป) รังไข่มี 3 ดาวร์เพล 1 ช่อง ยอดเกรสรเพศเมียมี 3 พุ ผลเปลือกแข็ง เป็น 3 มุม มี 1 เมล็ด อยู่ในกระเพาะสีน้ำตาลอมแดง มันเป็นเงา เมื่อแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม

หญ้าคมบาง พบริบบ์ตามชายป่าในที่รกรากและทุ่งหญ้าโล่ง ในป่าดิบเข้าต่ำ ป่าดิบเข้าสูง ป่าผลัดใบ ออกดอกติดผลในหน้าฝน ผลแก่จัดพบได้ในหน้าแล้ง

Carex baccans (Cyperaceae)

A rhizomatous perennial herb with 3-angular, loosely tufted culms. Leaves 3-ranked, caulin, with a long basal sheath; blades linear, up to 1 meter long. Inflorescence paniculate, very many-flowered; partial inflorescences consisting of numerous spikes. Flowers unisexual, reduced; the male flowers in the upper, the female flowers in the lower part of a spike. Male flowers with 3 stamens. Female flowers consisting of an inflated, bottle-shaped pale green utricle (a modified bract) which encloses the 3-carpellate, 1-loculed ovary; stigmas 3. Fruit a 3-angled, 1-seeded nutlet remaining enclosed in the utricle which turns shiny reddish-brown and eventually dark (blackish-)brown at maturity.

Growing at forest margins, in clearings and open, grassy areas; locally common in LMRF and UMRF, but also found in deciduous forest types; flowering and fruiting in the rainy season, but old fruiting plants are also seen in the following dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ตีนสั้งดอย *Paris polyphylla* (วงศ์ Trilliaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี มีเหง้าใต้ดินหนาแข็งตั้งตรง ลำต้นเดี่ยว ในมี 5–10 ใบออกเป็นวงรอบที่ปลายลำต้น มีก้านใบ ใบรูปใบหอกหรือรูปไข่ มีเส้นใบหลัก 3 เส้น ดอกเดี่ยว สมบูรณ์เพศ ออกที่ปลาย มีก้านดอก กลีบรวมมี 4–6 กลีบเรียงเป็น 2 วง กลีบรวมด้านนอกสีเขียวหรือสีเขียวอมเหลือง รูปใบหอกแฉะรูปไข่หรือรูปใบหอก มีลักษณะคล้ายใบ กลีบรวมด้านในสีเขียวอมเหลือง รูปแคนแคน สันกว่าด้านนอก เกสรเพศผู้มีสองเท่าของกลีบรวมด้านนอก อับเรณูแคนรังไข่ค่อนข้างกลม มี 5 สัน ภายในมี 1 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น สีม่วงหรือขาวยอดเกสรเพศเมียมี 5 พุ ผลกลม แก่แตก มีหلامยเมล็ด หุ่มด้วยเนื้อสีแดงสด ตื่นอั้งดอย พับบ้างในป่าดิบเขาดำ ออกรดออกติดผลในหน้าฝน

Paris polyphylla (Trilliaceae)

A perennial herb with a thick rhizome and an erect, simple stem. Leaves 5–10 in a terminal whorl, petiolate, lanceolate to ovate, with 3 main veins.

Flower bisexual, solitary, terminal, pedunculate, with 2 whorls of 4–6 tepals. The outer tepals green or yellowish-green, narrowly ovate-lanceolate to lanceolate, leaf-like; the inner ones usually yellowish-green, narrowly linear, mostly shorter than outer ones. Stamens twice as many as outer tepals, with long, linear anthers. Ovary subglobose, 5-ribbed, 1-loculed, with short purple to white style and 5 stigma lobes. Fruit a globose capsule, splitting open ± irregularly to release many seeds with a fleshy, bright red coating.

Occasionally seen in LMRF; the plant flowers and fruits in the dry season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

นางเหิน *Cautleya gracilis* (วงศ์ Zingiberaceae)

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี อาศัยอยู่บนไม้อื่น มีเหง้าใต้ดิน ลำต้นเที่ยมมีใบ 4–6 ในรูปใบหอก หรือรูปใบหอกแกมขอบขนาน เกลี้ยง ไม่มีก้านใบหรือมีแต่สันมาก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด มี 2–10 朵 แต่ละดอกของรับด้วยใบประดับสีเขียวติดแน่น กลีบเลี้ยงสีแดง เป็นท่อยาว ด้านหนึ่งจะแยกลึก กลีบดอกเป็นท่อ โผล่พ้นกลีบเลี้ยงเล็กน้อย พุกลีบสีเหลืองสด รูปใบหอก พุกกลางตั้งและเว้า เข้าใน กลีบด้านข้างเชื่อมติดกับโคนของกลีบปากรูปไข่กลับ เกสรเพศผู้ปล่อง ตรง คล้ายกลีบดอก มีเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์เพียง 1 อัน รังไข่กลม มี 3 ช่อง ก้าน เกสรเพศเมียเป็นแฉบ ยอดเกสรเพศเมียรูปกลุกช่าง ผลสีแดงมัน กลมหรือรูปไข่กลับ แกแตกเป็นเสี้ยงโคงจากปลายลงไป เมล็ดสีดำติดบนแกน

นางเหิน พบน้อยในป่าดิบเขาสูงบញดอย ออกดอกติดผลในหน้าฝน

***Cautleya gracilis* (Zingiberaceae)**

An epiphytic rhizomatous perennial herb with pseudo-stems bearing 4–6 ± sessile lanceolate or oblong-lanceolate glabrous leaves. Inflorescence a terminal spike with ca. 2–10 flowers, each subtended by a small, persistent green bract. Calyx red, long tubular, deeply split on one side. Corolla tube slightly exserted from the calyx, the lobes bright yellow, lanceolate; the central corolla lobe erect and concave, the lateral ones connate to the base of the obovate labellum (lip). Staminodes erect, petaloid, only 1 fertile stamen present. Ovary globose, 3-loculed, with linear style and turbinate stigma. Fruit a shiny-red globose to obovoidal capsule, at maturity dehiscing from the apex downwards with recurved valves exposing the black angled seeds on a columnar mass. The seeds lack an aril.

Uncommon in the UMRF of Doi Inthanon's summit. The plant flowers and fruits in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ว่านนางบัว *Brachycorythis helferi* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้ชั้นตามพื้นดิน มีหัวใต้ดิน ลำต้นมีใบตั้งตรง ใบออกเรียงเวียน ไม่มีก้านใบ ที่โคนใบมีก้านใบรูปใบหอก ปลายแหลมถึงเรียวแหลม ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด ไม่มีก้าน มีหลายดอก ใบประดับคล้ายใบกลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน แยกจากกัน รูปใบหอก ปลายแหลม กลีบดอกคล้ายกัน มีจุดเข้มสีม่วงอยู่ในกลางกลีบปากใบ กลีบปากใบใหญ่กว่ากลีบสีขาวหรือสีครีม มีสีเหลืองอมส้มอยู่ตรงกลาง ขอบเป็นคลื่น มีเตือยเป็นรูปกรวยโคนแคบ เส้าเกสรตั้งตรง สีเข้มม่วงอยู่ในกลาง

ว่านนางบัว พบ
บ้างในป่าผลัดใบ
ตามป่าค่อนข้างเปิด
ออกดอกติดผลใน
หน้าฝน

sheathing at the base, lanceolate, acute to acuminate at the apex. Inflorescence terminal, spicate, several-flowered, with leaf-like bracts. Sepals pale green, free, lanceolate, pointed; petals similar, dark reddish-purplish spotted on inner surface. Labellum large, recurved, (creamy-)white with central orange-yellow markings, margins wavy, with a conical spur which is narrowed at its base; column erect, dark reddish-purplish.

Occasional in deciduous forest types; growing in semi-open areas. The plant flowers in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องพร้าว *Phaius tankervillae* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้มีดิน ต้นสูง หัวเทียนรูปไข่ ใบรูปใบหอกแกมรูปปรี มีก้านใบ ดอกเป็นช่อ ยาวออกตามง่ามใบ ดอกมีก้าน มีหลายดอก ดอกใหญ่ มีกลีบเลี้ยงและกลีบ ดอกคล้ายกัน ด้านนอกสีออกขาว ด้านในมีสีน้ำตาลอมเหลือง กลีบปากที่โคน มีเดือย โคงพับกลับเป็นห่อ ด้านล่างสีออกขาว ด้านบนสีชมพูเข้ม ปลายกลีบ ปากเป็น 3 พูไม่ชัด ขอบเป็นคลื่น โคนเส้าเกรสรูปเชื่อมกับกลีบปาก มีเนื้อ เป็นรูป กระบอก

เอื้องพร้าว พบบ้างในป่าดิบเขาต่ำ ออกรดอกรหน้าฝน

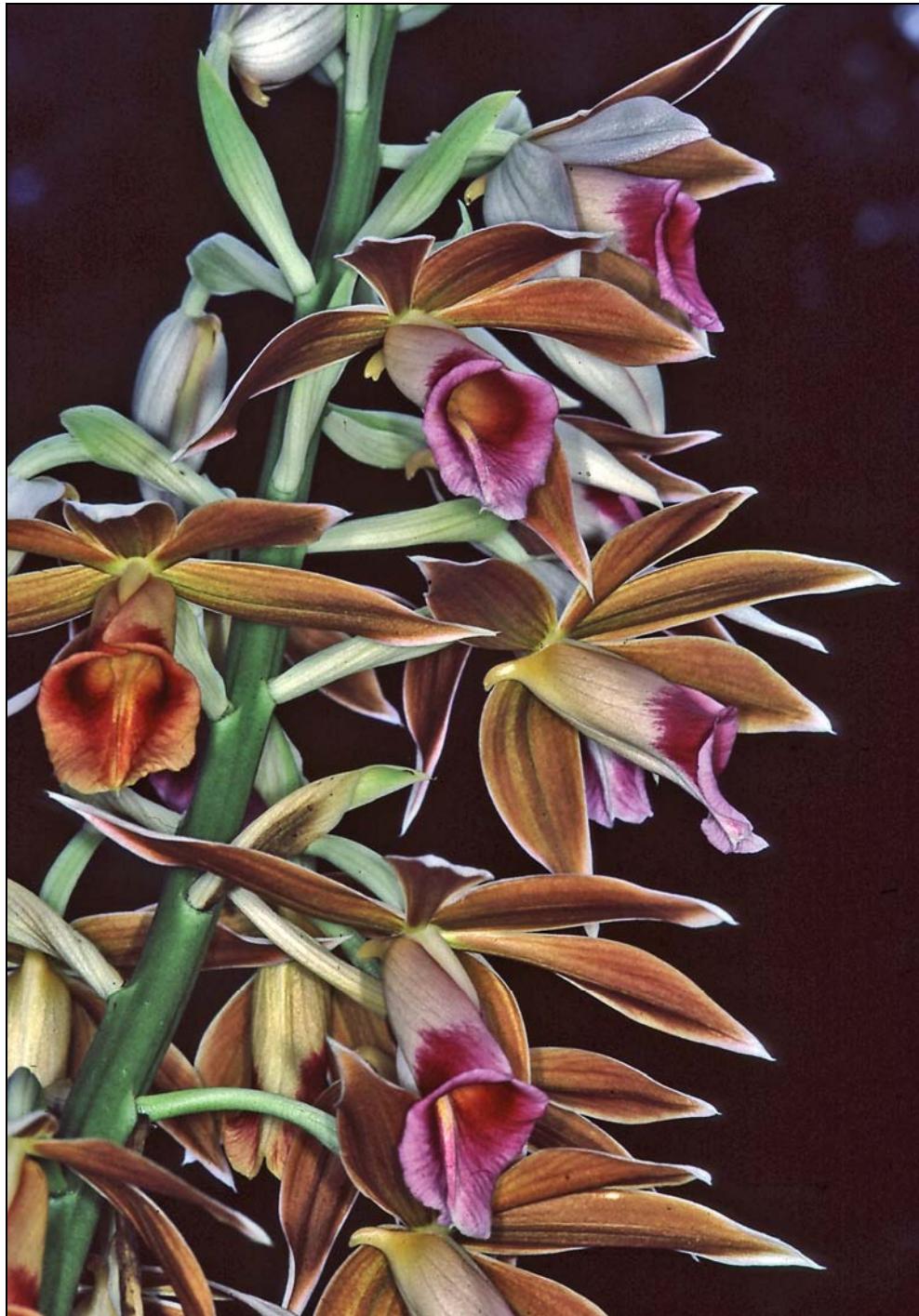

***Phaius tankervillae* (Orchidaceae)**

A tall terrestrial orchid with egg-shaped pseudo-bulbs and long, elliptic-lanceolate, petiolate leaves. Inflorescence racemose, very long, many-flowered, arising in leaf axils. Flowers large; sepals and petals similar, whitish on the outside and yellow-brown on the inside. Labellum with a short spur at the base, folded upwards and forming a tube, whitish below and dark purplish-pink above; apex of lip indistinctly 3-lobed and with wavy margin. Column basally fused with the labellum, fleshy, club-shaped.

Uncommon in LMRF; flowering in the rain season.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เสตสอดสี *Thunia alba* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้มีดิน มีลำต้นชื้นหรือตั้งตรง ใบติดเป็น 2 แฉว ไม่มีก้านใบ รูปปรีแกรม รูปใบหอก ปลายแหลมยาว ช่อดอกห้อย มีหลายดอก แต่ละดอกมีใบประดับคล้ายกาบสีขาวออกครีมอมเขียวรองรับ ดอกสีขาว กลีบดอกคล้ายกลีบเลี้ยงรูปใบหอกแคบยาว กลีบปากไม่จัก โคนเป็นเดือยสัน ปลายรุย ผิวด้านในสีเหลือง มีสันขนาดกันหลายสัน

เสตสอดสี พบตามที่โลงแจ้งในป่าดิบเข้าต่าและสูง ออกดอกติดผลในหน้าฝน

***Thunia alba* (Orchidaceae)**

A terrestrial orchid with ascending to erect stems bearing 2-ranked sessile, lanceolate-elliptic, long-acuminate leaves. Inflorescences racemose, several-flowered, ± pendulous; each flower subtended by a long, spathe-like greenish-creamy-white bract. Flowers white; petals and sepals similar, long, (narrowly) lanceolate. Lip undivided, basally with a short spur, apically fringed; inner surface yellow, with several parallel ridges.

On steep, open, sunny slopes in LMRF and UMRF. The plant flowers in the rainy season.

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องกระดุมลาย *Porpax grandiflora* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้อาศัยอยู่บนต้นไม้ใหญ่ เหล้าใต้ติดแน่นง มีหัวเทียนมคล้ายจาน แบบสีน้ำเงินแกมน้ำเงิน ปุกคลุมด้วยกาบมีเส้นร่างแท้ มีใบ 2 ใบต่อหัวเทียน 1 หัว ในสีเขียวสดและค่อนข้างอวบน้ำ รูปใบหอกแกมน้ำเงิน ไปสีขาวสดๆ ปลายแหลม ดอกออกเป็นช่อ มี 2-3 ดอก ออกมาจากปลายของหัวเทียน ดอกสีน้ำตาลแดง กลีบเลี้ยงมีขนตรงสีขาวด้านนอก กลีบเลี้ยงด้านข้างโคนเป็นถุง กลีบด้านล่างโค้ง และคล้ายตะขอ กลีบดอกค่อนข้างเล็กกว่ากลีบเลี้ยง กลีบปากเล็ก

เอื้องกระดุมลาย เป็นพืชหายากในป่าดิบแล้งสองฝั่ง ออกดอกหน้าฝน

***Porpax grandiflora* (Orchidaceae)**

A small epiphytic orchid growing on tree trunks. Rhizomes branched, with flattened, disc-like, dark green-blue pseudo-bulbs covered by a net-veined sheath. Leaves 2 per pseudo-bulb, fresh green and ± succulent, ovate-lanceolate, with a pointed tip. Inflorescence few-flowered, emerging from the apex of a pseudo-bulb. Flowers red-brown, the sepals with straight white hairs on the outer surface. Lateral sepals saccate at the base, the dorsal curved and hook-like. Petals somewhat smaller than the sepals, the labellum small.

Quite rare in SRF along streams. The plant flowers in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องตีนเต่า *Gastrochilus bellinus* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้อิงอาศัย มีลักษณะสั้น แตกกิ่งด้านข้าง มีรากอากาศยาวจำนวนมาก ใบออกสลับในรูปใบหอกแคนโคง ดอกออกมากจากง่ามใบ เป็นช่อหดสั้นกว่าใบ ดอกค่อนข้างน้อย ดอกหนา กลีบเลี้ยงและกลีบดอกค่อนข้างคล้ายกัน สีออกเขียว มีจุดสีเข็มคอโกแลต กลีบปากสีขาว มีจุดสีม่วงอมชมพูและเหลือง กลีบปากเชื่อมติดกับโคนเส้าเกสร ตรงโคนรูปร่างคล้ายลูกโบว์ลิ่ง กลีบกลางใหญ่ รูปรีกว้าง ขอบเป็นชายครุย และมีขนยาว ตรงกลางมีจุดใหญ่สีเหลือง และจุดสีม่วงเล็กๆเดิมไปหมด เส้าเกสรสั้น มีกลุ่มเรณุกลม 2 ก้อน เอื้องตีนเต่า พันเกาอยู่บนต้นไม้ใหญ่ในป่าดิบเขาร้า ออกดอกหน้าฝน

***Gastrochilus bellinus* (Orchidaceae)**

An epiphytic orchid with a short monopodial stem bearing numerous long aerial roots. Leaves distichously arranged, long, narrowly lanceolate, curved. Inflorescence arising in leaf axils, relatively few-flowered and congested, much shorter than the leaves. Flowers ± fleshy. Sepals and petals rather similar, greenish, with chocolate-colored spots. Labellum white, with pinkish-purple and yellow spots, fused with the base of the column, bowl-like below; middle lobe large, broadly elliptic, fringed at the margins, beset with long hairs, with a large yellow spot in the centre and several small purplish spots. Column short, with 2 roundish pollinia.

Growing on tree trunks in LMRF; uncommon. The plant flowers in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กล้วยไม้สกุล *Dendrobium* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้อิงอาศัยสกุลนี้ มีรูปร่างหลายแบบ ขนาดของดอกแตกต่างกัน ชนิดที่มีภาพนี้ลำต้นเป็นข้อตรง ข้อห้อย มีหล่ายใบ หรือสองสามใบ ข้อดอกออกที่ข้อบนๆ ก唇形เลี้ยงกลับดอกมีสีเหมือนกัน แต่รูปร่างและขนาดอาจไม่เหมือนกัน กลับปากค่อนข้างแตกต่างกันในแต่ละชนิด – บันดอยอินทนนท์พบหล่ายชนิด เช่น:

เอื้องเงิน *Dendrobium draconis* [ภาพ A1–A2]

ข้อดอกมี 2–3 ดอก ดอกใหญ่กลนห้อม กลับเลียงรูปใบหอก ปลายแหลม กลับดอกกว้างกว่าเล็กน้อย โคนกลับปากค่อนข้างแบน มีแต้มสีแดงเป็นลักษณะเด่น – พับบ้างในป่าเต็งรังและป่าดิบเข้าต่า ออกดอกหน้าฝน

เอื้องดาเหิน *Dendrobium infundibulum* [ภาพ B]

เหมือนกับชนิดนั้น แต่กลับดอกกลม กลับปากโคนเป็นห่อและแตกต่างออกไป มีแต้มสีเหลือง – พับบ้างในป่าดิบเข้าสูง ออกดอกหน้าฝน

เอื้องแปรงสีฟัน *Dendrobium secundum* [ภาพ C] สังเกตได้ที่ช่อดอกแน่นมีหล่ายดอก ดอกเล็ก หันไปทางด้านเดียวกันทั้งหมด สีชมพูอ่อนหรือสีม่วง กลับปากที่ปลายมีสีสัน – พับบ้างในป่าเต็งรัง ออกดอกหน้าฝน

Dendrobium species (Orchidaceae)

An epiphytic orchid genus very variable in appearance and flower shapes and sizes. The illustrated species have segmented erect or semi-pendulous stems with several leaves and few- to many-flowered, racemose inflorescences produced at the upper stem nodes. Sepals and petals mostly similar in color, but not necessarily so in size and shape; labellum very variable between species.

Several species occur on Doi Inthanon, amongst them the following:

Dendrobium draconis [fig. A1–A2], with few-flowered inflorescences; flowers large, scented; sepals lanceolate, pointed, petals slightly wider; the base of the labellum ± flat, with characteristic red markings. – Occasional in DDF and LMRF; flowering in the rainy season.

Dendrobium infundibulum [fig. B], similar to the above but with roundish petals and a labellum which is tubular in its lower part and which has different looking, yellowish markings. – Uncommon in UMRF; flowering in the rainy season.

Dendrobium secundum [fig. C], distinguished by its many-flowered, dense inflorescences; flowers small, all facing into one direction, pale pink to purple; labellum orange near the tip. – Uncommon in DDF; flowering in the rainy season.

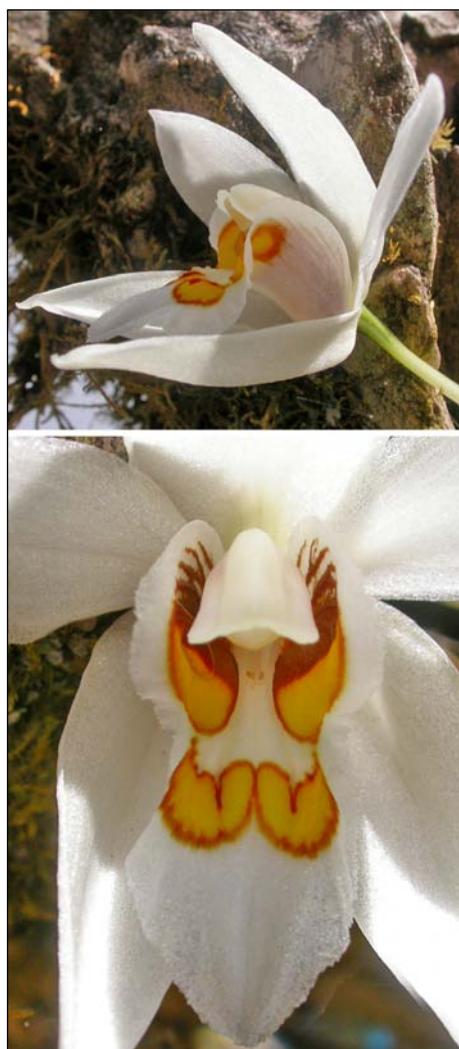
พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

เอื้องหมากเลื่อม *Coelogyne nitida* (วงศ์ Orchidaceae)

กล้วยไม้อิงอาศัย มีหัวเทียนชิดกัน ปลายหัวเทียนมีใบรูปใบหอกแกมน้ำเงิน 1–2 ใบ ดอกออกเป็นช่อห้อย มีดอกจำนวนมาก ดอกค่อนข้างใหญ่ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีสีขาว รูปร่างคล้ายกัน แต่กลีบดอกเล็กกว่าเล็กน้อย กลีบปากสีขาว มี 3 พู ลักษณะเด่นที่มีแฉ้มสีส้มอมเหลืองที่พูข้างดังตรง 2 พู และที่พูใหญ่ตรงกลาง เส้าเกสรสีขาว ยาวและโค้ง ปลายกว้างออกเล็กน้อย

เอื้องหมากเลื่อม พ布หัวไปบนต้นไม้ที่ปักคลุมด้วยมoss และไลเคนในป่าดิบเขาสูงใกล้ยอดดอย ออกดอกหน้าฝน

***Coelogyne nitida* (Orchidaceae)**

An epiphytic orchid with ± closely spaced pseudobulbs. The latter apically bearing 1–2 elliptic-lanceolate leaves. Inflorescence pendulous, several-flowered. Flowers quite large. Sepals and petals white, basically similar, but the latter often slightly smaller. Labellum white, 3-lobed, with characteristic yellow-orange markings on the 2 erect side lobes and on the larger middle lobe. Column white, long and curved, slightly widened above.

Common on moss- and lichen-covered tall trees in UMRF near Doi Inthanon's summit; flowering in the rainy season.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

2.4. เฟิร์น พืชไกล์เดียงเฟิร์น และมosses

บทนี้กล่าวถึงเฟิร์นบางชนิดที่เป็นเฟิร์นขั้นบนดิน และเฟิร์นอิงอาศัยขั้นในถิ่นที่อยู่ต่างๆ กัน ยังมีตัวอย่างของพืชไกล์เดียงเฟิร์น (สกุล *Lycopodium* และสกุล *Selaginella*) ซึ่งพบทั่วไปบนยอดดอยอินทนนท์ และมีมossesที่ขึ้นอยู่ในแองนำบนายอดดอยด้วย

2.4. Ferns, Fern-like plants and Mosses

This chapter includes a small selection of the richly represented “true” land-living (terrestrial) and epiphytic ferns from a variety of habitats. It also gives some examples of fern-like plants (*Lycopodium* and *Selaginella*) which are common at all altitudes of Doi Inthanon, and covers a description of the *Sphagnum* moss, characteristic for the bog near the mountain’s summit.

ข้าง: เฟิร์นและมossขั้นบนลำต้นของไม้ใหญ่ (ทางเดินศึกษาธรรมชาตินดอยอ่างกา)

ล่าง: くだอ่างกา *Araiostegia faberiana* (วงศ์ Davalliaceae) เฟิร์นอิงอาศัยพบทั่วไปตามทางเดินศึกษาธรรมชาตินดอยอ่างกา

Facing page: Ferns and mosses on tree trunks (Ang Ka Trail).

This page: *Araiostegia faberiana* (Davalliaceae), an epiphytic fern common along Ang Ka Trail.

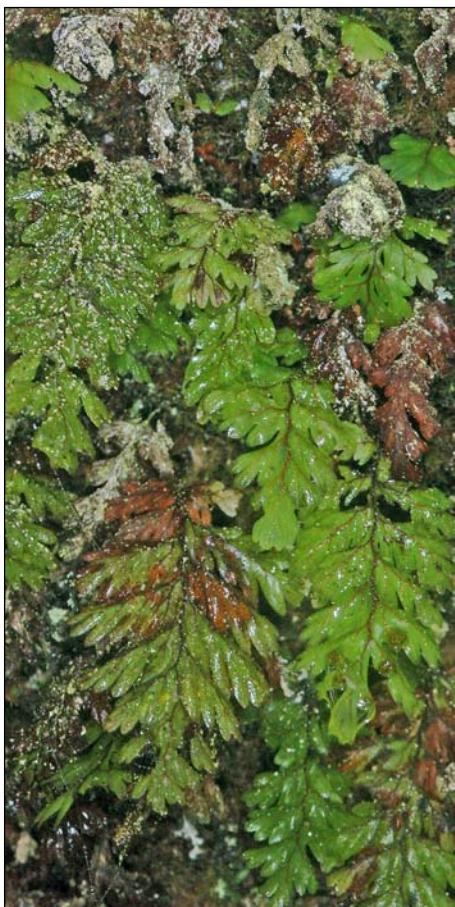
โซนใหญ่ *Pteridium aquilinum* (วงศ์ Dennstaedtiaceae) [ภาพขวา]

เฟิร์นบนดิน ขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่หนาแน่น มีลำต้นใต้ดินไม่มีเกล็ดเลือยยาว ในอโກกระยะบนลำต้นที่เลือย ก้านใบยาว มีร่องด้านบน ใบประกอบแบบขนนก 2–4 ชั้น ใบติดตรงข้ามหรือกึ่งตรงข้าม ส่วนที่ปลายติดสับ มีจำนวนมาก กลุ่มอันสปอร์ติดเป็นแนวตามขอบใบ มีเยื่อคลุมกลุ่มอันสปอร์เป็น 2 ส่วนเมื่อยังอ่อนอยู่ – พบร้าไปในที่โล่ง ทุ่งหญ้าที่ถูกทาง ในป่าดิบเข้าต่อ

ปีกแมลงเม่า *Hymenophyllum* sp. (วงศ์ Hymenophyllaceae)

[ภาพหน้านี้]

เฟิร์นอิงอาศัยบนบาง ลำต้นเลือยยาวคล้ายเส้นด้าย ในประกอบ ก้านสั้น ในบางมาก (ความหนาแค่เซลล์เดียว ภาษาอังกฤษจึงเรียกว่า Filmy Ferns กลุ่มอันสปอร์อยู่ที่ปลายสุดของเส้นใบ ล้อมรอบด้วยวงในประดับ – พบร้าไปในป่าดิบเข้าสูงโดยเฉพาะแฉ่งพรุที่มีมอสส์ไกลียอดด้วย

Pteridium aquilinum (Dennstaedtiaceae)

[facing page]

A terrestrial, colony- or thicket-forming fern with non-scaly, long-creeping underground stems. Leaves (fronds) scattered along creeping stems; petioles long, adaxially grooved; blades 2–4-pinnate; pinnae opposite to subopposite; ultimate segments alternate, numerous. Sori (groups of sporangia) continuous along margins of leaf segments, protected by a 2-parted indusium when young.

Common in open, often disturbed grassy places in areas of lower montane forests.

Hymenophyllum sp. (Hymenophyllaceae)

[this page]

A delicate epiphytic fern with thread-like, long-creeping stems. Leaves (fronds) with a short stalk, compound, the segments extremely thin (only 1 cell thick; hence the English name “Filmy Ferns” for members of this family). Sori (groups of sporangia) marginal on vein ends, enclosed by an involucrum.

Locally common in UMRF, especially around the *Sphagnum* bog near the summit.

พืชในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

หางนาคบก *Adiantum caudatum* (วงศ์ Pteridaceae หรือบางทีวงศ์ Parkeriaceae) [ภาพขวา]

เฟิร์นบนดิน มีเหง้าใต้ดิน ใบประกอบแบบขนนก ในย่อยรูปคล้ายสามเหลี่ยม แกนกลางใบสีน้ำตาลแกรมดำเนี้ยมมัน เป็นเงา กลุ่มอับสปอร์เรียงอยู่บนด้านหนึ่งของใบใกล้ขอบใบย่อย ปกคลุมด้วยเยื่อหุ้มอับสปอร์ – พบน้อย ขึ้นบนหินที่โผลเข้ามามากจากผิวดิน ในที่ค่อนข้างร่มหรือที่โล่ง ที่ต่าในป่าผลัดใบ

หญ้าขาววาก *Adiantum philippense* [ภาพหน้านี้]

เฟิร์นบนดิน มีเหง้าสั้นใต้ดิน ใบประกอบแบบขนนก แกนกลางใบเล็กเรียวและเหนียว สีน้ำตาลอ่อนแดง ในย่อยรูปพระจันทร์เสี้ยว มีก้านชัด กลุ่มอับสปอร์เกิดบนขอบใบที่มวนลง (เยื่อหุ้มอับสปอร์ปลอม) – พบน้อยบนพื้นป่า ในป่าผลัดใบ ความสูงไม่นากกว่า 1,000 เมตร

***Adiantum caudatum* (Pteridaceae or sometimes Parkeriaceae) [facing page]**

A rhizomatous terrestrial fern with pinnate leaves (fronds). Pinnae deltoid in outline, joined to the shiny dark blackish-brown rachis, gradually decreasing in size towards the frond apex. Sori (groups of sporangia) develop on the lower surface of marginal lobes, reflexed and modified to form nearly circular blackish-brown ("false") indusia.

Growing around rocky outcrops in semi-shade or in the open; uncommon. At low altitudes in areas of deciduous forests.

***Adiantum philippense* [this page]**

A terrestrial fern with a short rhizome. Leaves (fronds) simply pinnate, the rachis thin and wiry, chestnut brown; pinnae alternate, distinctly stalked, crescent-shaped. Sori (groups of sporangia) borne at the edge of leaflet margin ("false" indusium).

Occasional on the floor of deciduous forests; usually not above ca. 1.000 m a.s.l.

พืช蕨ไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

กุดขน *Lycopodium clavatum* (วงศ์ Lycopodiaceae)

พืชขั้นบนดิน แต่ก็ง่เลือยไปตามพื้นดิน และชูต้นขึ้นกระจายไปทั่ว มีรากอยู่ที่ด้านล่างของลำต้นหลักตามแนวโน้ม ในลักษณะรูปแคน ที่ปลายมีขนออกเรียนสลับ ใบพวงนี้ติดห่างๆและแนบไปกับลำต้นหลักแนวอน ส่วนใบที่ติดบนกิ่งข้างจะหนาแน่น ติดเป็น 6 แคลวกองออกและซูชื่น ส่วนสีบพันธุ์ที่เรียกว่า strobili เกิดบนก้านกระจายห่างๆติดแนบไปกับใบที่ลดรูป มีหลาย strobili ในหนึ่งก้าน ตั้งตรง แต่ละก้านอยู่บนก้านสั้นและประกอบด้วย sporophyll ติดห่างๆจำนวนมาก กุดขน อยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ บนailleทางที่โดนน้ำกัดชะ และที่เปิดโล่งในป่าดินเขางสูง พบรากบเรณย์ยอดโดยอินทนนท์

Lycopodium clavatum (Lycopodiaceae)

A terrestrial plant with branched stems trailing on the ground and scattered upright shoots; roots produced on the underside of the main horizontal stems. Leaves minute ("microphylls"), spirally arranged, linear, the apex with a narrow hair tip; those on the horizontal stems widely spaced and adpressed, those on lateral branchlets dense, often 6-ranked and spreading-ascending. Strobili borne on peduncles with widely spaced, adpressed, reduced leaves. Strobili several per peduncle, erect, each on a short stalk of its own and consisting of numerous, densely spaced sporophylls.

Forming large colonies on steep, eroded slopes and other open places in UMRF; common in the summit area of Doi Inthanon.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พ่อค้าตีเมีย Selaginella species (วงศ์ Selaginellaceae)

พืชบนดินหรือขึ้นเบาะไม้อื่น ลำต้นเลื้อยหรือตั้งตรงแตกกิ่งก้าน มีกิ่งที่ไม่มีใบมีรากออก ใบที่โผล่พ้นดินมี 2 แบบ เเรียงเป็น 4 แคา 2 แคาในข้างมีขนาดใหญ่กว่า อีก 2 แคาซึ่งมีใบเล็กแนบและชูขึ้น กลุ่มของใบเรียงช้อนกันอยู่ที่ปลาย ประกอบด้วยใบที่มีส่วนสีบพันธุ์ สปอร์มี 2 ชนิด ขนาดใหญ่ 4 อัน ขนาดเล็กมีจำนวนมาก – มีหลายชนิดบนดอยอินทนนท์ เช่น

รังไกพุ่ม *Selaginella* sp. [ภาพ A1–A2] เป็นพืช
อิงอาศัย คล้ายไม้พุ่มใหญ่ ส่วนสีบพันธุ์ไม่แยกชัด
จากส่วนไม้สีบพันธุ์ [ภาพ A2] – พับบนต้นไม้ริมน้ำ
ในป่าชื้น

รังไกใบหุ่ง *Selaginella amblyphylla* [ภาพ B]
ชนิดนี้ค่อนข้างนอบบางกว่า มักขึ้นบนหิน – พับใน
พื้นที่เหมือนชนิดที่ 1

รังไก *Selaginella willdenowii* [ภาพ C] ชนิด
นี้ขึ้นบนดิน สังเกตได้จากใบสีเขียวแกมน้ำเงิน
เหลืองขาว กิ่งเป็น 4–5 แอก แบบ ส่วนสีบพันธุ์
ออกเดี่ยว – พับตามพื้นลงของปาลладใน

***Selaginella* species (Selaginellaceae)**

Terrestrial or epiphytic plants with prostrate,
ascending or erect slightly to much branched
stems. Rhizophores (modified leafless shoots
producing roots) always present. In the illus-
trated species, leaves on aerial stems dimorphic,
arranged in 4 ranks, 2 ranks of larger spreading
lateral leaves and 2 ranks of smaller, appressed
median leaves. Strobili (clusters of overlapping
sporophylls) terminal, consisting of megasporophylls (each with a single, large
megasporangium) and microsporophylls (each with a single, small microsporan-
gium). Spores of 2 types (plants heterosporous); megaspores typically 4, large;
microspores numerous, minute.

Several species occur in the Park, amongst them:

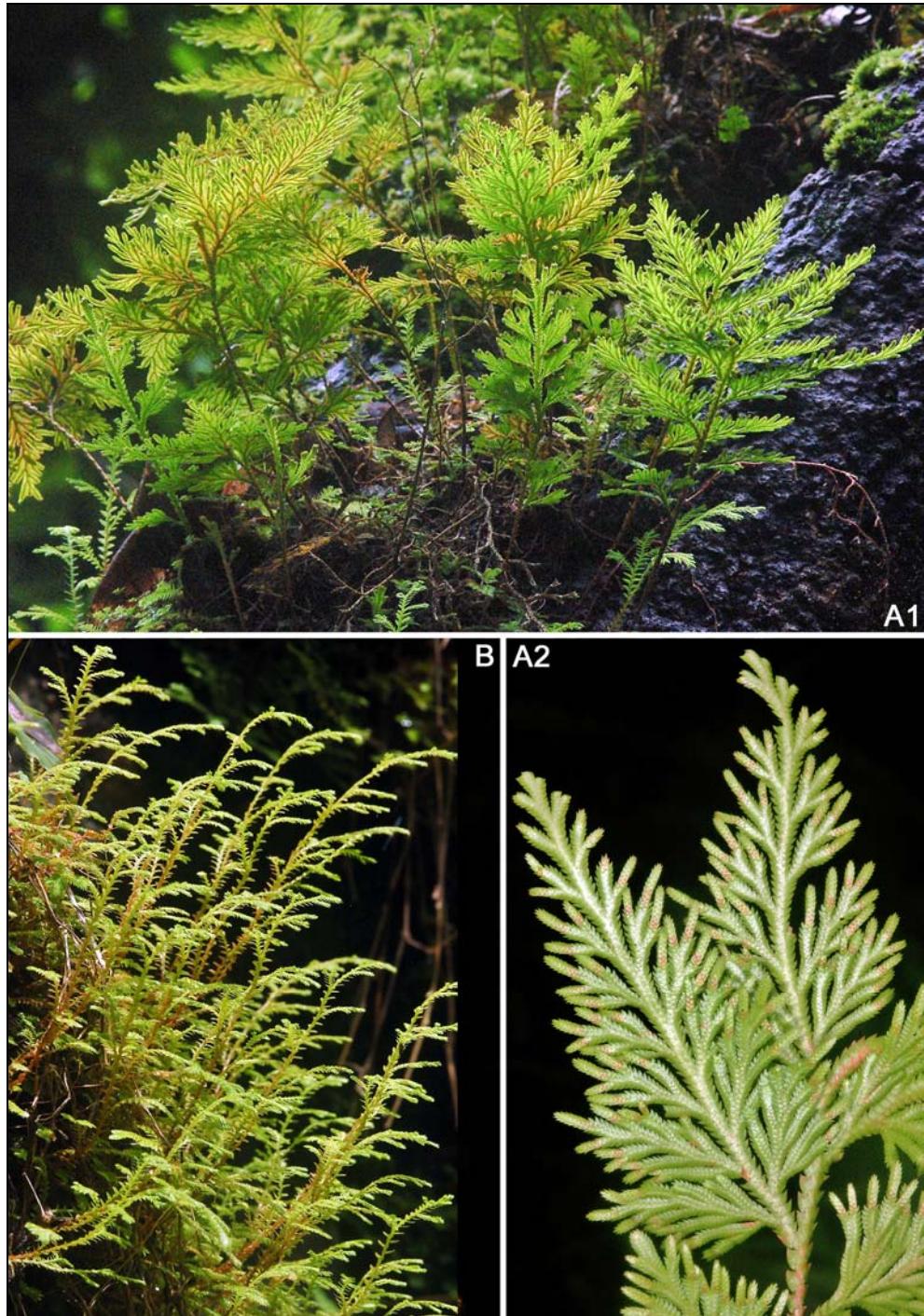
***Selaginella* sp.** [fig. A1–A2], a robust, shrub-like epiphytic species; strobili not
clearly separated from the vegetative shoots [see fig. A2]. – On trees along streams
in wet forests.

Selaginella amblyphylla [fig. B], a much more delicate species, mostly
growing on rocks. – Habitat as above.

Selaginella willdenowii [fig. C], a terrestrial species easily recognized by its
iridescent, blue-green leaves; branches 4- to 5-forked, flat; Strobili solitary.
– Mostly in undergrowth of deciduous forests.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ข้าวตอกถากซี *Sphagnum cuspidatum* (วงศ์ Sphagnaceae)

มossสีทึบเขียว ลำต้นตั้งตรง มีก้านออกเป็นช่อกระฉูดแน่นใกล้ปลาย ใบเล็กมาก มีรูปร่างแตกต่างกัน 2 แบบ กิ่งมีใบม้วน ในที่เป็นล่าดันค่อนข้างแบน ใบหักสองแบบ มีร่องแพระห่วงเชลล์ที่ตายแล้วในก้นเชลล์สีเขียวที่มีคลอโรฟิล [ดูข้อสังเกต ข้างล่าง] ส่วนสีบพันธุ์เพศผู้และเพศเมียเกิดบนยอดกิ่งและล้อมรอบด้วยใบพิเศษ แคบชูลที่มีสปอร์กลมเกิดบนก้านสั้น – พับอยู่ที่แองพรุเข้าสูงบนยอดโดยอินทนนท์ และเห็นได้ชัดเจนโดยอ้างก้า

มossมีใบค่อนข้างชันช้อนและเป็นเอกลักษณ์ สามารถดูดซับน้ำได้คล้ายกับฟองน้ำ (ส่วนประกอบของน้ำสามารถขึ้นถึง 25 เท่าของน้ำหนักของมoss) สามารถดูดน้ำออกจากมossได้ แต่มossจะไม่เสียสภาพสามารถดูดซับน้ำได้อีก

Sphagnum cuspidatum (Sphagnaceae)

A moss with upright stems bearing fascicled branches near the apex (called “capitulum”). Leaves minute, of 2 distinctly different types: branch leaves in-rolled and stem leaves ± flat; both leaf types consist of a network of hyaline, dead cells and green (chlorophyll containing) cells [see NOTE, below]. Male and female sexual organs borne at the tips of branches and surrounded by special leaves. The globose spore capsule is borne on a short stalk.

This moss (“Peat Moss” or “Sphagnum Moss”) is confined to the bog in the summit area of Doi Inthanon and is seen everywhere along the Ang Ka trail.

NOTE. – The complicated, unique leaf structure allows the moss to readily absorb water like a fine sponge and retain it (water content can be up to 25 times the dry weight). The water can be squeezed out, but the moss does not collapse and is ready to take in fluid again.

พืชในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ดัชนี

เพื่อความสะดวกในการสืบค้น จึงทำดัชนีไว้ 2 ดัชนี ดัชนีที่ 1 ค้นหาโดยชื่อพรรณไม้ ดัชนีที่ 2 ค้นหาจากกลุ่มพืชและวงศ์

ในภาคภาษาอังกฤษของดัชนีที่ 1 ชื่อพืชจะมีชื่อผู้ตั้งด้วย และได้กล่าวถึงชื่อพ้องไว้ด้วย พิมพ์ด้วยตัวเออน

ดัชนีที่ 1. พรรณไม้เรียงตามชื่อ

กระดาด <i>Alocasia macrorrhizos</i>	172	ชาล้าน <i>Sauraia nepaulensis</i>	70
กระดูกเกลี้ยง <i>Sarcanda glabra</i> subsp. <i>brachystachys</i>	152	โขนใหญ่ <i>Pteridium aquilinum</i>	200
กระดูกไก่ <i>Chloranthus erectus</i>	152	ดอกหนึดโคน <i>Gentiana hasseliana</i>	154
กระโนนพระฤาษี <i>Sapria himalayana</i>	148	ดาวตะกั่วເຄາ <i>Cissus javana</i>	124
กระหงลาย <i>Celastrus monospermoides</i>	132	ดาวขาว <i>Argostemma stellatum</i>	150
กระทุ่มໂຄກ <i>Mitragyna hirsuta</i>	54	ดาวຈັສ <i>Globba expansa</i>	168
กล้วยป่า <i>Musa</i> sp.	22	ແດນກົນຈາກ <i>Ophiorrhiza ripicola</i>	164
ກົວ <i>Castanopsis</i> sp.	64	ະຕະບົນປ່າ <i>Flacourtie indica</i>	56
ກົວ <i>Lithocarpus</i> sp.	66	ະຕະບັກເກົ່ຽນ <i>Lagerstroemia balansae</i>	42
ກົວເດືອຍ <i>Castanopsis acuminatissima</i>	66	ຕາໄກ <i>Ardisia symplocifolia</i>	88
ກົວແພະ <i>Quercus kerrii</i>	64	ຕາໄກໃນກວ້າງ <i>Ardisia crenata</i>	88
ກວມກົວ <i>Elatostema cyrtandrifolium</i>	162	ຕຳກຳປ່າ <i>Polygala arillata</i>	102
ກວມເຮີນ <i>Quercus glabripulpa</i>	64	ຕາເຫີນໄຫວ <i>Hedychium ellipticum</i>	176
ກວ່ວຮັອຍ <i>Carpinus viminea</i>	76	ຕົ້ວຂົນ <i>Cratoxylum formosum</i> subsp. <i>prunifolium</i>	56
ກັລິປຸຖຸກເຕືອ <i>Mussaenda kerrii</i>	126	ຕື່ນສັ້ງດອຍ <i>Paris polyphylla</i>	180
ກາຝາກໄນ້ກົວ <i>Taxillus delavayi</i>	110	ຄົ້າຊັດ <i>Desmodium amethystinum</i>	62
ກາຍອນ <i>Rhododendron veitchianum</i>	96	ເຄາຍັງດົງ <i>Smilax lanceifolia</i>	120
ກຳລັງຊັງເຜືອກ <i>Ardisia villosa</i>	88	ທະໂລສ <i>Schima wallichii</i>	37
ກຳລັງຊັງສາຣາ <i>Maesa montana</i>	84	ເຫື່ນກາເຮັດ <i>Impatiens garrettii</i>	158
ກຳລັງເສື່ອໂຄຮົງ <i>Betula alnoides</i>	76	ເຫື່ນຈານ <i>Impatiens longiloba</i>	143, 158
ກຸຫລາບພັນປີ <i>Rhododendron arboreum</i> subsp. <i>delavayi</i>	8, 28, 96	ເຫື່ນດອຍ <i>Impatiens violaeflora</i>	158
ກຸດຂົນ <i>Lycopodium clavatum</i>	204	ໄທຍົກີ <i>Actinidia rubricaulis</i>	124
ເກລືດປ්ලາ <i>Phyllodium longipes</i>	62	ນມເມີຍ <i>Hoya siamica</i>	117, 136
ເກລືດປ්ලາຂອນ <i>Phyllodium pulchellum</i>	62	ນຸ້າເທິນ <i>Cautleya gracilis</i>	182
ແກ້ມຂາວ <i>Mussaenda sanderiana</i>	126	ນ້ຳແນ່ດົງ <i>Thunbergia hossei</i>	130
ຂນນກູງ <i>Araiostegia faberiana</i>	199	ນັ້ວທອງ <i>Hypericum hookerianum</i>	98
ຂນທຶນສາມທາງ <i>Pilea melastomoides</i>	162	ປຽງເຫຼາ <i>Cycas pectinata</i>	114
ຂົ້ນຕັນ <i>Mahonia nepalensis</i>	80	ປະດັບທຶນທອງຂາວ <i>Argostemma ebracteo-</i> <i>latum</i>	150
ຂ້າວຕອກຄາສີ <i>Sphagnum cuspidulatum</i>	208	ປະດູປ່າ <i>Pterocarpus macrocarpus</i>	44
ຂ້າກ <i>Adenia</i> sp.	120	ປລາບສຍານ <i>Pollia siamensis</i>	170
ຂ້ານອນ <i>Schoepfia fragrans</i>	74	ປຶກແມ່ລົງປອ <i>Galium asperifolium</i>	138
ໄຂປ່າລາ <i>Debregeasia longifolia</i>	86	ປຶກແມ່ລົງເນົາ <i>Hymenophyllum</i> sp.	200
ໄຂປ່າໃຫຍ່ <i>Rubus alceifolius</i>	134	ຜັກປາບານເຕືອ <i>Streptoliorion volubile</i>	140
ຕໍາມອກນອຍ <i>Gardenia obtusifolia</i>	58	ຜັກສີທີສຕັນເກລືຍ <i>Rubia garrettii</i>	138
ໂຄມຂາວ <i>Codonopsis javanica</i>	128	ໄຟ <i>Schizostachyum</i> sp.	22
ຈຳປາ <i>Michelia champaca</i>	68	ພຄາດ <i>Persicaria chinensis</i>	156
ຈຳປີປາ <i>Michelia floribunda</i>	68	ພຄາໄມ <i>Podocarpus nerifolius</i>	114
ຊັງຈາເຕີຍ <i>Luvunga scandens</i>	120	ພລວງ <i>Dipterocarpus tuberculatus</i>	11, 12, 38

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พวงแก้วสิกขิม <i>Clematis sikkimensis</i>	128	หญ้าดอกคำ <i>Hypoxis aurea</i>	170
พวงไข่มุก <i>Gaultheria notabilis</i>	94	หญ้าตีดาวัย <i>Swertia angustifolia</i>	154
พวงจะริดา <i>Gouania leptostachya</i>	124	หญ้าตินกา <i>Cyperus laxus</i>	166
พะยอม <i>Shorea roxburghii</i>	40	หญ้าน้ำต่าง <i>Drosera indica</i>	160
โพสามทาง <i>Exbucklandia populnea</i>	100	หญ้านังไพร <i>Andrographis laxiflora</i>	144
โพอาศัย <i>Neohymenopogon parasiticum</i>	108	หญ้าแฟก <i>Themeda triandra</i>	166
มะขามป้อม <i>Phyllanthus emblica</i>	52	หญ้าไฟตะกาด <i>Drosera peltata</i>	160
มะขามป้อมดง <i>Cephalotaxus mannii</i>	114	หนานไช่กัง <i>Rubus ellipticus</i> [forma obcordatus]	134
มะลิปี <i>Jasminum pierreanum</i>	122	หนานแหนแดง <i>Thunbergia coccinea</i>	130
มันปลา <i>Glochidion sphaerogynum</i>	52	หมามัย <i>Mucuna pruriens</i>	132
มือพระนารายณ์ขาว <i>Schefflera hypoleucoides</i> ..	90	หมามัย <i>Mucuna</i> sp.	132
ยี่หุบ <i>Magnolia liliifera</i>	68	หยดฟ้า <i>Myrsine seguinii</i>	84
รัง <i>Shorea siamensis</i>	40	หยิ่งสมุทร <i>Amalocalyx microlobus</i>	118
รังไก Selaginella willdenowii	206	ห้อมช้าง <i>Phlogacanthus curviflorus</i>	144
รังไกใบใหญ่ <i>Selaginella amblyphylla</i>	206	ทางนาคบก <i>Adiantum caudatum</i>	202
รังไกพุ่ม <i>Selaginella</i> sp.	206	หุย่น <i>Paraboea multiflora</i>	146
รามญูนนาน <i>Myrsine semiserrata</i>	84	เหม็อดคนดง <i>Helicia formosana</i> var. ob- lanceolata	60
เลียงฝ่าย <i>Kydia calycina</i>	72	เหม็อดคนดัวผู้ <i>Helicia nilagirica</i>	60
ว่านไก่แดง <i>Aeschynanthus parviflora</i>	106	เหม็อดหลวง <i>Aporosa villosa</i>	50
ว่านนางบัว <i>Brachycorythis helferi</i>	184	เหียง <i>Dipterocarpus obtusifolius</i>	38
เด菻สอดสี <i>Thunia alba</i>	188	อุน <i>Viburnum sambucinum</i> var. <i>tomentosum</i> ..	92
สนสองใบ <i>Pinus merkusii</i>	12, 112	อุนแดง <i>Viburnum kerrii</i>	92
สนสามใบ <i>Pinus kesiya</i>	112	เอนอ้าขาว <i>Styrax rugosus</i>	82
ส้มกุ้งอ่างภา <i>Rubus chevalieri</i> var. <i>angkae</i> ..	134	เอื้องกระดุมลาย <i>Porpax grandiflora</i>	190
สร้อยระย่า <i>Otochilus albus</i>	8	เอื้องเงิน <i>Dendrobium draconis</i>	194
สะเกาลม <i>Agapetes hosseana</i>	104	เอื้องดาเทิน <i>Dendrobium infundibulum</i>	194
ส้านใบเล็ก <i>Dillenia ovata</i>	46	เอื้องตีนเต่า <i>Gastrochilus bellinus</i>	192
ส้านพิ่ง <i>Dillenia parviflora</i>	46	เอื้องแปรงสีฟัน <i>Dendrobium secundum</i>	194
สารีดอย <i>Anneslea fragrans</i>	78	เอื้องพร้าว <i>Phaius tankervilleae</i>	186
สาลาง <i>Mercurialis leiocarpa</i>	154	เอื้องหมายนา <i>Coelogyne nitida</i>	196
แผลงใจ <i>Strychnos nux-vomica</i>	48	เอื้องหมายนา <i>Costus lacerus</i> (cf.)	174
หญ้าขาวก <i>Adiantum philippense</i>	202		
หญ้าคำบาง <i>Carex baccans</i>	178		

ดัชนีที่ 2. พรรณไม้เรียงตามกลุ่มพืชและวงศ์

เฟร์น พืชใกล้เคียงเฟร์น และมอสส์; พืชเมล็ดเปลือย; พืชดอก: พืชใบเลี้ยงคู่, พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

เฟร์น พืชใกล้เคียงเฟร์น และมอสส์

วงศ์ DAVALLIACEAE	
ชนนกยุง <i>Araiostegia faberiana</i>	199
วงศ์ DENNSTAEDTIACEAE	
ไข่นใหญ่ <i>Pteridium aquilinum</i>	200
วงศ์ HYMENOPHYLLACEAE	
ปีกแมลงเม่า <i>Hymenophyllum</i> sp.	200
วงศ์ LYCOPODIACEAE	
กุดชน <i>Lycopodium clavatum</i>	204

วงศ์ PTERIDACEAE

หญ้าขาวก <i>Adiantum philippense</i>	202
ทางนาคบก <i>Adiantum caudatum</i>	202

วงศ์ SELAGINELLACEAE

รังไกใบใหญ่ <i>Selaginella amblyphylla</i>	206
รังไกพุ่ม <i>Selaginella</i> sp.	206
รังไก <i>Selaginella willdenowii</i>	206

วงศ์ SPHAGNACEAE

ข้าวตอกกาซี <i>Sphagnum cuspidulatum</i> 208	

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พืชเมล็ดเปลือย

วงศ์ CEPHALOTAXACEAE

มะขามป้อมดง *Cephalotaxus mannii* 114

วงศ์ CYCADACEAE

ปรงเข้า *Cycas pectinata* 114

วงศ์ PINACEAE

สนสานใบ *Pinus kesiya* 112

สนสองใบ *Pinus merkusii* 12, **112**

วงศ์ PODOCARPACEAE

พญาไม้ *Podocarpus nerifolius* 114

พืชดอก: พืชใบเลี้ยงคู่

วงศ์ ACANTHACEAE

น้ำແندง *Thunbergia hossei* 130

หญ้าบังไพร *Andrographis laxiflora* 144

หนานแยมแดง *Thunbergia coccinea* .. 130

ห้อมช้าง *Phlogacanthus curviflorus* . 144

วงศ์ ACTINIDIACEAE

ช้าส้าน *Saurauia nepaulensis* 70

ไทยเกี้ยว *Actinidia rubricaulis* 124

วงศ์ APOCYNACEAE

หยั่งสมุทร *Amalocalyx microlobus* . 118

วงศ์ ARALIACEAE

มือพระราษฎร์ขาว *Schefflera*

hypoleucoes 90

วงศ์ ASCLEPIADACEAE

นมเนีย *Hoya siamica* 117, **136**

วงศ์ BALSAMINACEAE

เทียนจำปี *Impatiens longiloba* 143, **158**

เทียนดอย *Impatiens violaeflora* 158

เทียนกาเร็ต *Impatiens garrettii* 158

วงศ์ BERBERIDACEAE

ขมีนดัน *Mahonia nepalensis* 80

วงศ์ BETULACEAE

ก่อสร้อย *Carpinus viminea* 76

กำลังเสือโครง *Betula alnoides* 76

วงศ์ CAMPANULACEAE

โคมขาว *Codonopsis javanica* 128

วงศ์ CAPRIFOLIACEAE

อุน *Viburnum sambucinum* var.

tomentosum 92

อุนแดง *Viburnum kerrii* 92

วงศ์ CELASTRACEAE

กระทางลาย *Celastrus mono-*

spermoideus 132

วงศ์ CHLORANTHACEAE

กระดูกเกลี้ยง *Sarcanda glabra*

subsp. *brachystachyus* 152

กระดูกໄກ *Chloranthus erectus* 152

วงศ์ DILLENIACEAE

ส้านใบเล็ก *Dillenia ovata* 46

ส้านพิง *Dillenia parviflora* 46

วงศ์ DIPTEROCARPACEAE

เหียง *Dipterocarpus obtusifolius* 38

พะยอม *Shorea roxburghii* 40

รัง *Shorea siamensis* 40

พลวง *Dipterocarpus*

tuberculatus 11, 12, **38**

วงศ์ DROSERACEAE

หญ้านำ้ค้าง *Drosera indica* 160

หญ้าไฟทดลอง *Drosera peltata* 160

วงศ์ ERICACEAE

สะเกลาม *Agapetes hosseana* 104

กาญจน์ *Rhododendron veitchianum* .. 96

กุหลาบพันปี *Rhododendron*

arboreum subsp. *delavayi* .. 8, 28, **96**

พวงไข่มุก *Gaultheria notabilis* 94

วงศ์ EUPHORBIACEAE

มันปลา *Glochidion sphaerogynum* 52

เหม็อดหลวง *Aporosa villosa* 50

สาวาง *Mercurialis leiocarpa* 154

วงศ์ EUPHORBIACEAE s.l.

(*Phyllanthaceae*)

มะขามป้อม *Phyllanthus emblica* 52

วงศ์ FAGACEAE

ก่อ *Castanopsis* sp. 64

ก่อ *Lithocarpus* sp. 66

ก่อแพะ *Quercus kerrii* 64

ก่อเรียว *Quercus glabripula* 64

ก่อเตือย *Castanopsis acuminatissima* 66

วงศ์ FLACOURTIACEAE

ตะขบป่า *Flacourtie indica* 56

วงศ์ GENTIANACEAE

ดอกหรีดโทน *Gentiana hasseliana* ... 154

หญ้าติดความ *Swertia angustifolia* 154

วงศ์ GESNERIACEAE

ว่านไก่แดง *Aeschynanthus parviflora* . 106

หุย่น *Paraboea multiflora* 146

วงศ์ GUTTIFERAE

บัวทอง *Hypericum hookerianum* 98

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

ตัวขนำ <i>Cratoxylum formosum</i> subsp. <i>prunifolium</i> 56	วงศ POLYGONACEAE <i>พญาดง</i> <i>Persicaria chinensis</i> 156
วงศ HAMAMELIDACEAE <i>โพสmanทาง</i> <i>Exbucklandia populnea</i> 100	วงศ PROTEACEAE <i>เหม็อดคนดง</i> <i>Helicia formosana</i> ..... 60 <i>เหม็อดคนตัวผู้</i> <i>Helicia nilagirica</i> 60
วงศ LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE <i>ประดู่ป่า</i> <i>Pterocarpus macrocarpus</i> 44	วงศ RAFFLESIACEAE <i>กระโน่นพระฤาษี</i> <i>Sapria himalayana</i> 148
วงศ LEGUMINOSAE- PAPILIONOIDEAE <i>เกล็ดปลา</i> <i>Phyllodium longipes</i> ..... 62 <i>เกล็ดปลาช่อน</i> <i>Phyllodium pulchellum</i> 62 <i>ถั่วขี้ด</i> <i>Desmodium amethystinum</i> ..... 62 <i>หมามัย</i> <i>Mucuna pruriens</i> ..... 132 <i>หมามัย</i> <i>Mucuna sp.</i> 132	วงศ RANUNCULACEAE <i>พวงแก้วสักขิน</i> <i>Clematis sikkimensis</i> 128
วงศ LOGANIACEAE <i>แสรลงใจ</i> <i>Strychnos nux-vomica</i> 48	วงศ RHAMNACEAE <i>พวงจะริดา</i> <i>Gouania leptostachya</i> 124
วงศ LORANTHACEAE <i>กาแฟไม้ก่อ</i> <i>Taxillus delavayi</i> 110	วงศ ROSACEAE <i>ไข่ปูใหญ่</i> <i>Rubus alceifolius</i> ..... 134 <i>ส้มกุงอ่างกา</i> <i>Rubus chevalieri</i> <i>var. angkae</i> ..... 134 <i>หนานไข่กรุง</i> <i>Rubus ellipticus</i> <i>[forma obcordatus]</i> 134
วงศ LYTHRACEAE <i>ตะแบกเกรียง</i> <i>Lagerstroemia</i> <i>balansae</i> 42	วงศ RUBIACEAE <i>กระทุมโโคก</i> <i>Mitragyna hirsuta</i> ..... 54 <i>กัลปพฤกษ์เครือ</i> <i>Mussaenda kerrii</i> ... 126 <i>แก้มขาว</i> <i>Mussaenda sanderiana</i> ..... 126 <i>คำมอกน้อย</i> <i>Gardenia obtusifolia</i> ..... 58 <i>ดาวขาว</i> <i>Argostemma stellatum</i> ..... 150 <i>แดงกอนจาก</i> <i>Ophiorrhiza ripicola</i> ... 164 <i>ปีกแมลงปอ</i> <i>Galium asperifolium</i> .... 138 <i>ผักสีที่ศตันเกลี้ยง</i> <i>Rubia garrettii</i> .... 138 <i>เพ้อดี</i> <i>Neohymenopogon</i> <i>parasiticum</i> ..... 108 <i>ประดับหินหองขาว</i> <i>Argostemma</i> <i>ebracteolatum</i> 150
วงศ MAGNOLIACEAE <i>จำป่า</i> <i>Michelia champaca</i> ..... 68 <i>จำปีป่า</i> <i>Michelia floribunda</i> ..... 68 <i>ยี่หุบ</i> <i>Magnolia liliifera</i> 68	วงศ RUTACEAE <i>ช้างงาเตี้ยว</i> <i>Luvunga scandens</i> 120
วงศ MALVACEAE <i>เลียงฝ้าย</i> <i>Kydia calycina</i> 72	วงศ Saurauiaceae: วงศ ACTINIDIACEAE
วงศ MYRSINACEAE <i>กำลังช้างເຟຝອກ</i> <i>Ardisia villosa</i> ..... 88 <i>กำลังช้างສາຣ</i> <i>Maesa montana</i> ..... 84 <i>ຕາໄກ</i> <i>Ardisia symplocifolia</i> ..... 88 <i>รามญูนนาน</i> <i>Myrsine semiserrata</i> ..... 84 <i>ຕາໄກໃບກວາງ</i> <i>Ardisia crenata</i> ..... 88 <i>หยดຟ້າ</i> <i>Myrsine seguinii</i> 84	วงศ STYRACACEAE <i>ເອນອ້າຂາວ</i> <i>Styrax rugosus</i> 82
วงศ OLACACEAE <i>ຫົ້ວນອນ</i> <i>Schoepfia fragrans</i> 74	วงศ THEACEAE <i>ສາຮັດຍືດ</i> <i>Anneslea fragrans</i> ..... 78 <i>ທະໂລ້</i> <i>Schima wallichii</i> 37
วงศ OLEACEAE <i>ນະລີປີ</i> <i>Jasminum pierreanum</i> 122	วงศ Thunbergiaceae: วงศ ACANTHACEAE
วงศ PASSIFLORACEAE <i>ໜັກ</i> <i>Adenia sp.</i> 120	วงศ URTICACEAE <i>ກອມກ້ອ</i> <i>Elatostema cyrtandrifolium</i> 162 <i>ຂນທຶນສາມทาง</i> <i>Pilea melastomoides</i> 162 <i>ໄຟປາ</i> <i>Debregeasia longifolia</i> 86
วงศ Phyllanthaceae: ຊາວງวงศ EUPHORBIACEAE s. l.	
วงศ POLYGALACEAE <i>ຕ່າງໄກປໍາ</i> <i>Polygala arillata</i> 102	

พรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

พีชดอก: พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

วงศ์ ARACEAE

กระดาด *Alocasia macrorrhizos* 172

วงศ์ COMMELINACEAE

ผักป่าบานเครือ *Streptolirion volubile* 140

ปลาบสยาม *Pollia siamensis* 170

วงศ์ COSTACEAE

เอื้องหมายนา *Costus lacerus* (cf.) ... 174

วงศ์ CYPERACEAE

หญ้าคมบาง *Carex baccans* 178

หญ้าดินกา *Cyperus laxus* 166

วงศ์ GRAMINEAE

ไฝ *Schizostachyum sp.* 22

หญ้าแฟก *Themeda triandra* 166

วงศ์ HYPOXIDACEAE

หญ้าดอกค่า *Hypoxis aurea* 170

วงศ์ MUSACEAE

กล้วยป่า *Musa sp.* 22

วงศ์ ORCHIDACEAE

ร่านนางบัว *Brachycorythis helferi* 184

เศวดสอดสี *Thunia alba* 188

สร้อยระย่า *Otochilus albus* 8

เอื้องกระดุมลาย *Porpax grandiflora* . 190

เอื้องเงิน *Dendrobium draconis* 194

เอื้องดาเทิน *Dendrobium*

infundibulum 194

เอื้องดีนเต่า *Gastrochilus bellinus* 192

เอื้องแปรงสีฟัน *Dendrobium*

secundum 194

เอื้องพราว *Phaius tankervilleae* 186

เอื้องมากเลื่อม *Coelogyne nitida* ... 196

วงศ์ Poaceae: ดูวงศ์ GRAMINEAE

วงศ์ SMILACAEAE

ถ่ารังดง *Smilax lanceifolia*..... 120

วงศ์ TRILLIACEAE

ตินธุ่งดอย *Paris polyphylla* 180

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ดาวจั๊ส *Globba expansa* 168

ดาเทินใหญ่ *Hedychium ellipticum* ... 176

นางเหิน *Cautleya gracilis* 182

INDEX 1 and 2

For convenience, two indices are provided. In the first, the illustrated plants are sorted by taxon name, in the second by major plant group and family name.

In Index 1, authors have been added to valid names of taxa. Synonyms, printed in *italics*, are also included.

1. Index to illustrated plants (sorted by taxon name)

Actinidia rubricaulis Dunn	124	Ardisia villosa Roxb.	88
Adenia sp.	120	Argostemma ebracteolatum Geddes	150
Adiantum caudatum L.	202	Argostemma stellatum Craib	150
Adiantum philippense L.	202	Betula alnoides Buch.-Ham ex G.Don	76
Aeschynanthus parviflora C.B.Clarke	106	Brachycorythis helferi (Rchb.f.) Summerh.	. 184
Agapetes hosseana Diels	104	Carex baccans Nees	178
Alocasia macrorrhizos (L.) G.Don	172	Carpinus viminea Wall. ex Lindl.	76
Amalocalyx microlobus Pierre ex Spire	118	Castanopsis acuminatissima (Blume) A.DC.	. 66
Andrographis laxiflora (Blume) Lindau	144	Castanopsis sp.	64
<i>Aneilema siamense</i>	170	Cautleya gracilis (Smith) Dandy	182
Anneslea fragrans Wall.	78	Celastrus monospermooides Loes.	132
Aporosa villosa (Wall. ex Lindl.) Baill.	50	<i>Cephalotaxus griffithii</i>	114
Araiostegia faberiana (C.Chr.) Ching	199	<i>Cephalotaxus mannii</i> Hook.f.	114
Ardisia crenata Sims	88	Chloranthus erectus (Buch.-Ham.) Verdc.	.. 152
Ardisia symplocifolia (C.Chen)		Cissus javana DC.	124
K.Larsen & C.M.Hu	88	<i>Clematis siamensis</i>	128

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

Clematis sikkimensis (Hook.f. & Thomson)	
J.R.Drumm. ex Burkhill	128
Codonopsis javanica (Blume) Hook.f.	128
Coelogyne nitida (Wall. ex Don) Lindl.	196
Costus lacerus Gagnep. (cf.)	174
Cratoxylum formosum (Jack) Dyer subsp. prunifolium (Kurz) Gogel	56
Cycas pectinata Griff.	114
Cyperus diffusus	166
Cyperus laxus Lam.	166
Debregeasia longifolia (Burm.f.) Wedd.	86
Dendrobium draconis Rchb.f.	194
Dendrobium infundibulum Lindl.	194
Dendrobium secundum (Blume) Lindl.	194
Desmodium amethystinum Dunn	62
Desmodium longipes	62
Desmodium pulchellum	62
Dillenia ovata Wall. ex Hook.f. & Thomson	46
Dillenia parviflora Griff.	46
Dipterocarpus obtusifolius Teijsm. ex Miq.	38
Dipterocarpus tuberculatus Roxb.	11, 12, 38
Drosera indica L.	160
Drosera peltata Sm.	160
Elatostema cyrtandrifolium (Zollinger & Moritzi) Miq.	162
Exbucklandia populnea (R.Brown ex Griff.) R.W.Brown	100
Flacourtia indica (Burm.f.) Merr.	56
Galium asperifolium Wall.	138
Gardenia obtusifolia Roxb. ex Kurz	58
Gastrochilus bellinus (Rchb.f.) Kuntze	192
Gaultheria notabilis Anthony	94
Gentiana hasseliana Hosseus	154
Globba expansa Wall. ex Horan.	168
Glochidion sphaerogynum (Müll.Arg.) Kurz	52
Gouania leptostachya DC.	124
Hedychium ellipticum Buch.-Ham. ex Sm.	176
Helicia formosana Hemsl. var. ob lanceolata Sleumer	60
Helicia nilagirica Bedd.	60
Hoya siamica Craib	117, 136
Hymenophyllum sp.	200
Hypericum garrettii	98
Hypericum hookerianum Wight & Arn.	98
Hypoxis aurea Lour.	170
Impatiens garrettii Craib	158
Impatiens longiloba Craib	143, 158
Impatiens violaeflora Hook.f.	158
Jasminum pierreanum Gagnep.	122
Kydia calycina Roxb.	72
Lagerstroemia balansae Koehne	42
Lithocarpus sp.	66
Luvunga scandens (Roxb.) Buch.-Ham.	120
Lycopodium clavatum L.	204
Maesa montana A.DC.	84
Magnolia Hodgsonii	68
Magnolia liliifera (L.) Baill.	68
Mahonia nepalensis DC.	80
Mahonia siamensis	80
Mercurialis leiocarpa Sieb. & Zucc.	154
Michelia champaca L.	68
Michelia floribunda Finet & Gagnep.	68
Mitragyna hirsuta Havil.	54
Mucuna pruriens (L.) DC.	132
Mucuna sp.	132
Musa sp.	22
Mussaenda kerrii Craib	126
Mussaenda sanderiana Roxb.	126
Myrsine seguinii H. Léveillé	84
Myrsine semiserrata Wall.	84
Neohymenopogon parasiticum Wall.	108
Ophiorrhiza ripicola Craib	164
Otochilus albus Lindl.	8
Paraboea multiflora AUTHOR	146
Paris polyphylla Sm.	180
Persicaria chinensis (L.) H.Gross	156
Phaius tankervilleae (Banks ex L.Hér.) Blume	186
Phlogacanthus curviflorus Nees	144
Phyllanthus emblica L.	52
Phyllodium longipes (Craib) Schindl.	62
Phyllodium pulchellum (L.) Desv.	62
Pilea melastomoides (Poir.) Weddell	162
Pilea trinervia	162
Pinus kesiya Royle ex Gordon	112
Pinus merkusii Jungb. & de Vriese	12, 112
Podocarpus nerifolius D.Don	114
Pollia siamensis (Craib) Faden ex D.Y.Hong	170
Polygala arillata Buch.-Ham. ex D.Don	102
Polygonum chinense	156
Porpax grandiflora Seidenf.	190
Pteridium aquilinum (L.) Kuhn	200
Pterocarpus macrocarpus Kurz	44
Quercus glabricupula Barrett	64
Quercus kerrii Craib	64
Rapanea yunnanensis	84
Rhododendron arboreum Sm. subsp. delavayi (Franch.) Chamb.	8, 28, 96
Rhododendron veitchianum Hook.	96
Rubia garrettii Craib	138
Rubus alceifolius Poir.	134

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

Rubus chevalieri Cardot var. angkae (Geddes) Thuan	134	Sphagnum cuspidulatum C. Müll.	208
Rubus ellipticus Sm. [forma obcordatus].....	134	Streptolorion volubile Edgew.	140
Sapria himalayana Griff.	148	Strychnos nux-vomica L.	48
Sarcanda glabra (Thunb.) Nakai subsp. brachystachys (Blume) Verdc.	152	Styrax rugosus Kurz	82
Saurauia nepaulensis DC.	70	Swertia angustifolia Ham. ex D.Don	154
Schefflera hypoleucoides Harms	90	Symingtonia populnea	100
Schima wallichii (DC.) Korth.	37	Talauma hodgsonii	68
Schizostachyum sp.	22	Taxillus delavayi (Tieghem) Danser	110
Schoepfia fragrans Wall.	74	Themeda triandra Forssk.	166
Selaginella amblyphylla Alston	206	Thunbergia coccinea Wall. ex D.Don	130
Selaginella sp.	206	Thunbergia hossei C.B.Clarke	130
Selaginella willdenowii (Desv.) Baker	206	Thunnia alba (Lindl.) Rchb.f.	188
Shorea roxburghii G.Don	40	Viburnum inopinatum	92
Shorea siamensis Miq.	40	Viburnum kerrii Craib	92
Smilax lanceifolia Roxb.	120	Viburnum sambucinum Blume var. tomentosum Hallier f.	92

2. Index to illustrated taxa by major plant groups* and families

* Ferns, Fern-like plants and Mosses; Gymnosperms; Angiosperms: Dicotyledons, Monocotyledons

Ferns, Fern-like plants and Mosses

DAVALLIACEAE	
Araiostegia faberiana	199
DENNSTAEDIACEAE	
Pteridium aquilinum	200
HYMENOPHYLLACEAE	
Hymenophyllum sp.	200
LYCOPODIACEAE	
Lycopodium clavatum	204
PTERIDACEAE	
Adiantum caudatum	202
Adiantum philippense	202
SELAGINELLACEAE	
Selaginella amblyphylla	206
Selaginella sp.	206
Selaginella willdenowii	206
SPHAGNACEAE	
Sphagnum cuspidulatum	208

Gymnosperms

CEPHALOTAXACEAE	
Cephalotaxus mannii	114
CYCADACEAE	
Cycas pectinata	114
PINACEAE	
Pinus kesiya	112
Pinus merkusii	12, 112

PODOCARPACEAE

Podocarpus nerifolius	114

Angiosperms: Dicotyledons

ACANTHACEAE

Andrographis laxiflora	144
Phlogacanthus curviflorus	144
Thunbergia coccinea	130
Thunbergia hossei	130

ACTINIDIACEAE

Actinidia rubricaulis	124
Saurauia nepaulensis	70

APOCYNACEAE

Amalocalyx microlobus	118

ARALIACEAE

Schefflera hypoleucoides	90

ASCLEPIADACEAE

Hoya siamica	117, 136

BALSAMINACEAE

Impatiens garrettii	158
Impatiens longiloba	143, 158
Impatiens violaeflora	158

BERBERIDACEAE

Mahonia nepalensis	80

BETULACEAE

Betula alnoides	76
Carpinus viminea	76

พรพรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

CAMPANULACEAE		GESNERIACEAE	
<i>Codonopsis javanica</i>	128	<i>Aeschynanthus parviflora</i>	106
CAPRIFOLIACEAE		<i>Paraboea multiflora</i>	146
<i>Viburnum kerrii</i>	92	GUTTIFERAE	
<i>Viburnum sambucinum</i> var. <i>tomentosum</i>	92	<i>Cratoxylum formosum</i> subsp. <i>prunifolium</i>	56
CELASTRACEAE		<i>Hypericum hookerianum</i>	98
<i>Celastrus monospermoides</i>	132	HAMAMELIDACEAE	
CHLORANTHACEAE		<i>Exbucklandia populnea</i>	100
<i>Chloranthus erectus</i>	152	LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	
<i>Sarcanda glabra</i> subsp. <i>brachystachyus</i>	152	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	44
DILLENIACEAE		LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	
<i>Dillenia ovata</i>	46	<i>Desmodium amethystinum</i>	62
<i>Dillenia parviflora</i>	46	<i>Mucuna pruriens</i>	132
DIPTEROCARPACEAE		<i>Mucuna sp.</i>	132
<i>Dipterocarpus obtusifolius</i>	38	<i>Phyllodium longipes</i>	62
<i>Dipterocarpus tuberculatus</i> 11, 12, 38		<i>Phyllodium pulchellum</i>	62
<i>Shorea roxburghii</i>	40	LOGANIACEAE	
<i>Shorea siamensis</i>	40	<i>Strychnos nux-vomica</i>	48
DROSERACEAE		LORANTHACEAE	
<i>Drosera indica</i>	160	<i>Taxillus delavayi</i>	110
<i>Drosera peltata</i>	160	LYTHRACEAE	
ERICACEAE		<i>Lagerstroemia balansae</i>	42
<i>Agapetes hosseana</i>	104	MAGNOLIACEAE	
<i>Gaultheria notabilis</i>	94	<i>Magnolia liliifera</i>	68
<i>Rhododendron arboreum</i> subsp. <i>delavayi</i>	8, 28, 96	<i>Michelia champaca</i>	68
<i>Rhododendron veitchianum</i>	96	<i>Michelia floribunda</i>	68
EUPHORBIACEAE		MALVACEAE	
<i>Aporosa villosa</i>	50	<i>Kydia calycina</i>	72
<i>Glochidion sphaerogynum</i>	52	MYRSINACEAE	
<i>Mercurialis leiocarpa</i>	154	<i>Ardisia crenata</i>	88
EUPHORBIACEAE s.l. (Phyllanthaceae)		<i>Ardisia symplocifolia</i>	88
<i>Phyllanthus emblica</i>	52	<i>Ardisia villosa</i>	88
FAGACEAE		<i>Maesa montana</i>	84
<i>Castanopsis acuminatissima</i>	66	<i>Myrsine seguinii</i>	84
<i>Castanopsis</i> sp.	64	<i>Myrsine semiserrata</i>	84
<i>Lithocarpus</i> sp.	66	OLACACEAE	
<i>Quercus glabricupula</i>	64	<i>Schoepfia fragrans</i>	74
<i>Quercus kerrii</i>	64	OLEACEAE	
FLACOURTIACEAE		<i>Jasminum pierreanum</i>	122
<i>Flacourtia indica</i>	56	PASSIFLORACEAE	
GENTIANACEAE		<i>Adenia</i> sp.	120
<i>Gentiana hasseliana</i>	154	Phyllanthaceae: see EUPHORBIACEAE s. l.	
<i>Swertia angustifolia</i>	154	POLYGALACEAE	
		<i>Polygala arillata</i>	102

พวรรณไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
Plants of Doi Inthanon National Park

POLYGONACEAE		Angiosperms: Monocotyledons	
<i>Persicaria chinensis</i>	156	ARACEAE	
PROTEACEAE		<i>Alocasia macrorrhizos</i>	172
<i>Helicia formosana</i>	60	COMMELINACEAE	
<i>Helicia nilagirica</i>	60	<i>Pollia siamensis</i>	170
RAFFLESIACEAE		<i>Streptolorus volubile</i>	140
<i>Sapria himalayana</i>	148	COSTACEAE	
RANUNCULACEAE		<i>Costus lacerus</i> (cf.)	174
<i>Clematis sikkimensis</i>	128	CYPERACEAE	
RHAMNACEAE		<i>Carex baccans</i>	178
<i>Gouania leptostachya</i>	124	<i>Cyperus laxus</i>	166
ROSACEAE		GRAMINAEAE	
<i>Rubus alceifolius</i>	134	<i>Schizostachyum sp.</i>	22
<i>Rubus chevalieri</i> var. <i>angkae</i>	134	<i>Themeda triandra</i>	166
<i>Rubus ellipticus</i> [forma <i>obcordatus</i>]	134	HYPOXIDACEAE	
RUBIACEAE		<i>Hypoxis aurea</i>	170
<i>Argostemma ebracteolatum</i>	150	MUSACEAE	
<i>Argostemma stellatum</i>	150	<i>Musa</i> sp.	22
<i>Galium asperifolium</i>	138	ORCHIDACEAE	
<i>Gardenia obtusifolia</i>	58	<i>Brachycorythis helferi</i>	184
<i>Mitragyna hirsuta</i>	54	<i>Coelogyné nitida</i>	196
<i>Mussaenda kerrii</i>	126	<i>Dendrobium draconis</i>	194
<i>Mussaenda sanderiana</i>	126	<i>Dendrobium infundibulum</i>	194
<i>Neohymenopogon parasiticum</i>	108	<i>Dendrobium secundum</i>	194
<i>Ophiorrhiza ripicola</i>	164	<i>Gastrochilus bellinus</i>	192
<i>Rubia garrettii</i>	138	<i>Otochilus albus</i>	8
RUTACEAE		<i>Phaius tankervilleae</i>	186
<i>Luvunga scandens</i>	120	<i>Porpax grandiflora</i>	190
Saurauiaceae: see ACTINIDIACEAE		<i>Thunia alba</i>	188
STYRACACEAE		Poaceae: see GRAMINEAE	
<i>Styrax rugosus</i>	82	SMILACAEAE	
THEACEAE		<i>Smilax lanceifolia</i>	120
<i>Anneslea fragrans</i>	78	TRILLIACEAE	
<i>Schima wallichii</i>	37	<i>Paris polyphylla</i>	180
Thunbergiaceae: see ACANTHACEAE		ZINGIBERACEAE	
URTICACEAE		<i>Cautleya gracilis</i>	182
<i>Debregeasia longifolia</i>	86	<i>Globba expansa</i>	168
<i>Elatostema cyrtandrifolium</i>	162	<i>Hedychium ellipticum</i>	176
<i>Pilea melastomoides</i>	162		